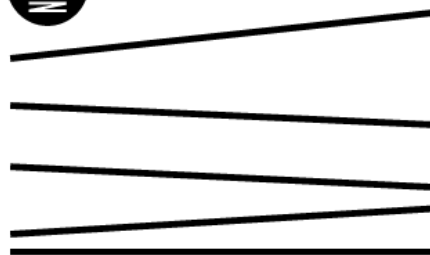

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	samlede af J. M. Thiele.
Titel Title:	<u>Danske Folkesagn</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 2
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt og forlagt af Andreas Seidelin, 1819-1823
Fysiske størrelse Physical extent:	2 bd.

DK

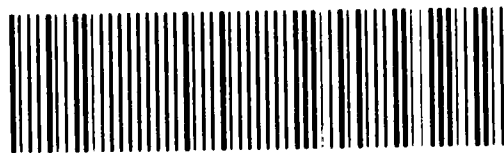
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

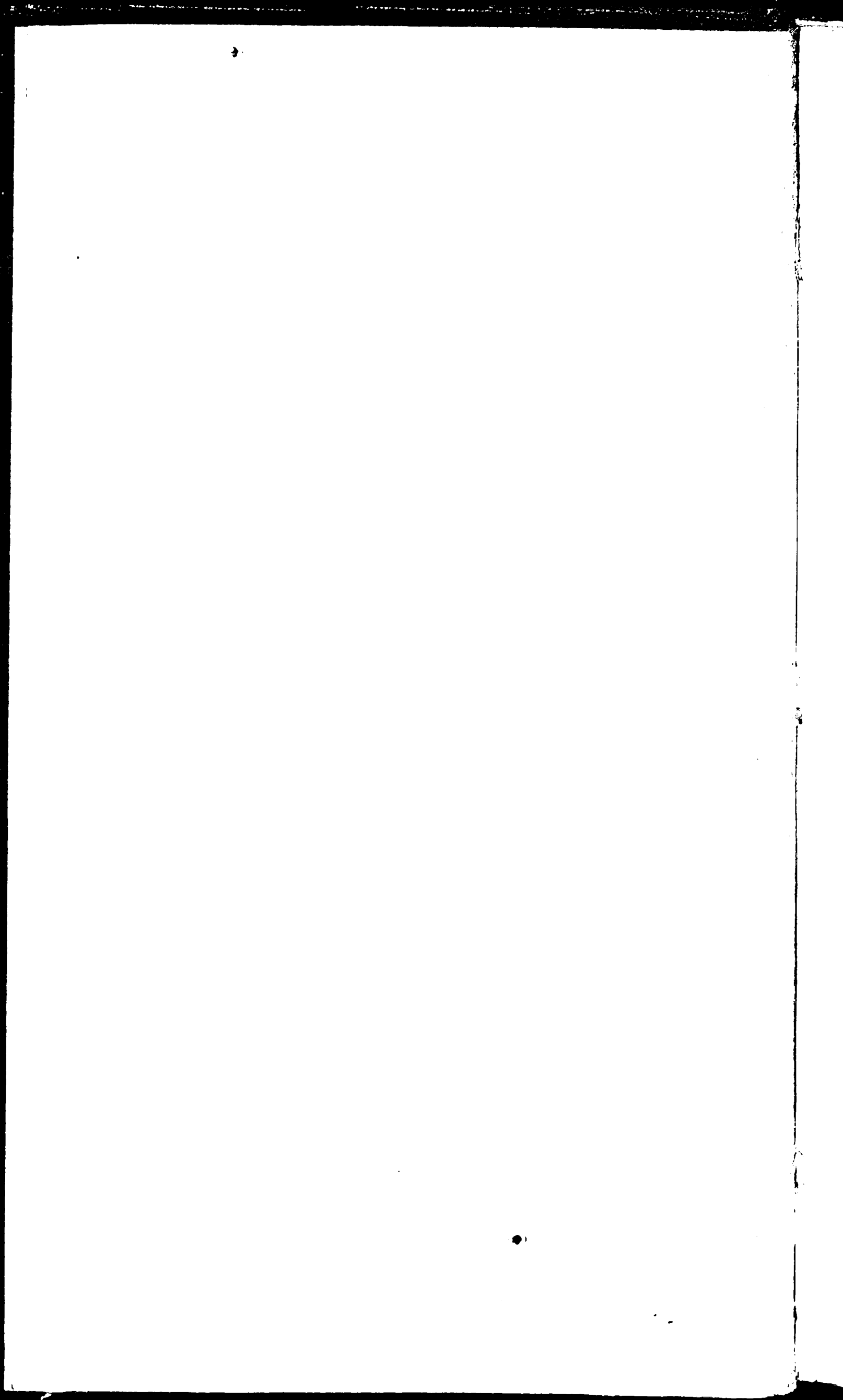
The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

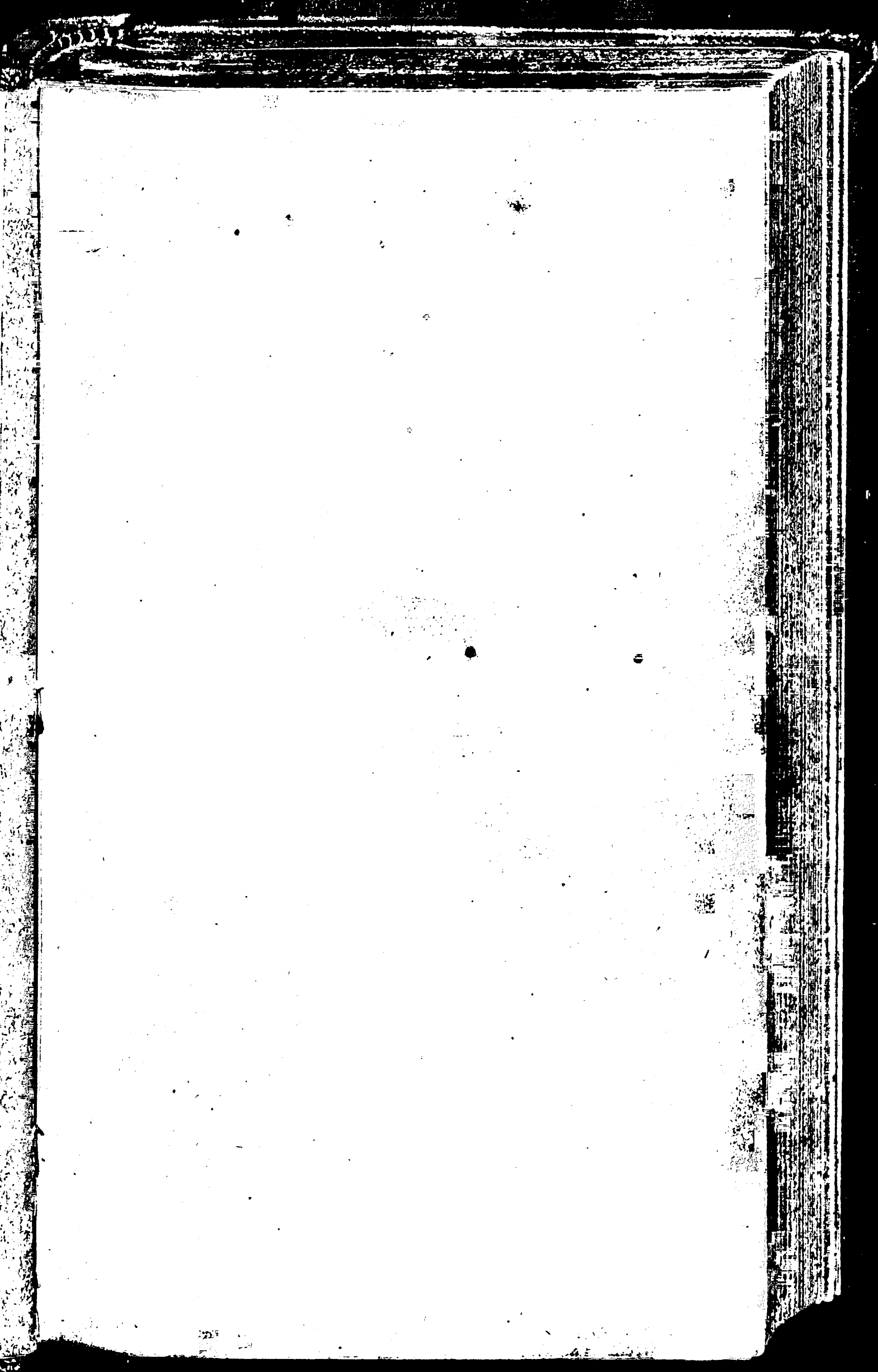

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130022039467

D a n s k e
F o l k e s a g n.

S a m l e d e
af
J. M. T h i e l e.

Anden Deel.

Kjøbenhavn 1823.
Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

3683

35, -13, -8°

9 3 1 2 0 2

11 0 0 1 1 1 1 0 0

9 5 2 1 0 0 0

5 1 9 1 0 2 00 0

.199 0 00000

codicodici 2

in total 10 000 000

1000 000 000

D a n s k e
F o l k e s a g n.

S a m l e d e
af
J. M. T h i e l e.

Tredie Samling.

Kjøbenhavn 1820.

Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Kjære Læser!

Her har Du mig tredie Gang med min Pose, og haaber jeg, at Du ogsaa nu vil tage vel imod mig, saa meget mere, som jeg denne Gang bringer Dig adskillige gamle Snurrepiberier i Tilgift. Foruden halvfemte Snese større og mindre Historier finder Du her en god Deel forunderlige, og dog meget almindelige, Meninger, som jeg har hørt hist og her paa Landet og i Staden, og har jeg, efter Gode, søgt at vise Dig, at vi hertillands ikke heller i Sligt staaer tilbage for andre Folkeslag. Dernæst vil Du paa Bunden finde Udskilligt, som jeg betænker mig ved selv at fremtage og byde Dig, og gjorde jeg maaskee bedst i, at tie stille dermed, indtil Du selv engang ved Leilighed fandt det. Men, da Du dog, om jeg ellers kjender Dig ret, snart vil, blot ved at læse dette, see efter,

hvad vel det kan være, saa gjør jeg vel fløgest
 i, ufortøvet at gjøre Dig mange Undskyld-
 ninger. Det er kunß endeel gamle Vers,
 hvilke jeg dog kan forsikre ere ikke af mig
 (skjøndt jeg ikke nægter, at jeg gjerne gad
 være Autor til adskillige iblandt dem); men
 troer Du mig ikke paa mit Ord, og skal de
 recenseres paa mit eget Skind, seer det galt
 ud, da jeg med den bedste Billie ikke vil være
 istand til at sige Dig, hvo der er Autor, ikke
 heller vil kunne gjøre Dig Røde for Meningen
 i de fleste af dem. Nogle af dem har jeg hørt
 i Buggen, andre paa min Faders Kne, og atter
 andre, da jeg løb omkring og legede med Dren-
 gene. Sagtens er det derfor, at jeg blev saa
 glad ved at erindre dem igjen. Længe gik jeg
 og tænkte paa, hvor det dog var en Skade,
 om den Tid skulde komme, at jeg ikke længer
 erindrede dem. Jeg skrev derfor op, hvad
 jeg huskede, vakte derved Erindringen hos
 Andre, fik mere til, og skjøndt det tyktes
 mig underligt at see dem opskrevne, saa snur-
 rige som de ere, mærkede jeg dog, at Mange,
 naar jeg oplæste dem, bleve ligesom blødere
 om Hjertet og i en Stund mange Aar yngre
 ved atter at see disse gamle Venner og Be-
 kjendtere. Da maatte jeg vel undres over,

at saadanne, ofte meningsløse, Ord kunde være saavidt bekjendte, at næsten hvert Menneske i det hele Land har kjendt og vel ogsaa i sin Tid kunnet dem udenad. Og troer jeg da, at de alene af den Aarsag fortjene at bevares; thi hvormeget er dog ikke trykt og udgivet, som aldrig faaer den Lykke. Vel ere der nogle, som synes aldeles ikke at have Mening, men, dersom du klager derover, kjære Læser! da er det ikke Versenes, men din egen Skyld! En Mening er der jo dog i dem; men jeg kan jo Intet for, at du nu er bleven saa kold og saa klog, at du ikke længer kan finde nogen Mening i den blotte Melodie! Du maa derfor gjerne trække paa Skuldrene og spørge: "Hvad skal nu dette til?" Jeg veed dog, og jeg glæder mig derved, at mange ville i Hjertet takke mig for, at jeg har overrasket dem med kjære Grindringer fra deres Børneaar.

Nu har jeg Udstilligt at sige Dig, angaaende mine Folkesagn. Jeg har nu sammenstrabet og forebragt Dig over firehundrede, og Du vil vel indsee, hvor vanskeligt, det nu bliver, at finde noget Nyt. Naar nu en ærlig Bondemand begynder at fortælle, kan jeg som oftest, naar jeg blot har hørt ham be-

gynde, sigte til ham: "Ja, tie nu, Fa'er! saa skal jeg fortælle Ter Resten!" og han undres over, at jeg veed ligesaa god Besked, som han. Af denne Aarsag kommer jeg vel neppe igjen, førend jeg har haft Leilighed til at bereise Vestkanten af Sjælland eller de mange Smaaber under Fyen, Laaland, Falster og de jydste Kyster. Thi som det følger af sig selv, at jo mere adskilte Folkene boe fra hinanden, desbedre bevare de, hvad der er dem eiendommeligt; saa har jeg den Forvisning, at jeg paa hine Steder vilde gjøre stort og sikkert mærkeligt Udbytte. Men nu hører jeg Nogen sigte: "Lad det nu være nok! Jeg har tidt haft de to Bind i Hænderne, men har aldrig kunnet udholde at læse dem fra Begyndelsen til Enden!" Kjære Læser! det bedrøver mig, at Du saa ganske misforstaaer Hensigten af mit Arbeide. Jeg kunde sikkert lettere have samlet Dig et Bademecum, og det ville maaskee have moeret Dig mere, men det har slet ikke været min Hensigt at moere Dig!

Det syntes mig at de gamle Sagn maatte have høi Værd og dyb Betydning, og at de derfor ikke burde ligge henkastede. Bonden har nu igjennem Aarhundreder brugt dem saaledes som han kunde bruge dem; nu var det

vel værdt at sønderlemme dem, for dog at lære deres Natur og Væsen at kjende, da dog ellers ingen bryde sig om dem. Dersom Du derfor, kjære Læser! giver Dig af med vort Lands Krønike, da tør jeg vist love Dig, at mange af disse Sagn ville være Dig ligesom fjerne Nordlys gennem Tidernes Mørke, og at disse vel kunne lede Dig ad forborgne Veie, medens Du dog saa ofte lader Dig lede ud i Moserne af Lygtemanden. Men giver Du Dig af med Skjaldskab og elsker den hulde Brage, da vil du vel finde mangent Brudstykke af gammel Digt, hvilket, selv uden at have Formens Prydelse, tør stille sig ved Siden af manget sildigere Quad. Eller er det Dig fremfor Alt andet vigtigt at udfinde, hvilken der dog monne være vore Landsmænds eienommelige Særkjende, da skal det sikkert ikke fortryde Dig, at jeg ogsaa fra denne Side gør Dig bekendt med den Deel af vor Nation, der meest har bevaret det, Du søger. Og som jeg nu mærkede den synderlige Overeensstemmelse mellem flere, endogsaa vidtadskildte, Folkeslags Sagn, blev det mig en kjær Overbeviisning, at, naar først hver Nation fik samlet, hvad der hos den ligger skjult i den ærværdige Folketroe, da vilde det, be-

tragtet under Gæt, kunne afgive store og herlige Slutninger. Saaledes troer jeg mig, at have bidraget mit i denne Henseende, og, medens det endnu var Tid, at have afhjulpet et Savn i vort Bogvæsen. Vel er det sandt, at jeg derved ogsaa har bevaret en god Deel Overtro, men jeg søger min Undskyldning deri, at, om endogsaa det, vi kalde Overtro, bør aldeles udryddes, saa er det jo dog nødvendigt at kjende Sygdommen tilgavns for at kunne helbrede.

Imidlertid har det ret spørgt mig at dette mit Arbeide har fundet saa opmuntrende Bedømmere, foruden i Danmark, ogsaa i Sverrig, Tydskland og Engeland, hvilket end ydermere forvisser mig om, at jeg hverken har spildt mit Arbeide eller den Tid, som er gaaet med under Arbeidet. Dermed Farvel og Tak indtil videre.

J. M. Thiele.

In d h o l d.

- S**tiftingen. Pag. 1.
Kilden i Greve-Bye 2.
Stigholms-See 3.
Jerusalems Skoemager 3.
Stenen i Aarhus Domkirke 4.
Hellig Niels 5.
Mester Laurik 6.
Endvidere om Mester Laurik 7.
Rissen i Thyrsting 8.
Det store Sværd 9.
Hunden i Randers 9.
Krybskytterne 10.
Bjergbørnene 11.
Randens Krog 11.
Tømmerup Kirke 12.
Gvindinge Bante 12.
Hans Nielsen og Polakkerne 13.
Kjendteegn paa Hære 15.
Abbed Muus 13.
De trende Røvere 16.

- Randrupgaard 17.
Træet i Rugaards Skov 18.
Brahesborg 18.
Passehøld 19.
Korset ved St. Torgensgaard 19.
Mester Mads og Hr. Anders 20.
Kattene 22.
Kallundborgs Kirkeetaarn 22.
Elmelund Rone 23.
De to Børn 23.
St. Knud 24.
Krokonens Kjør 24.
Kavnehøi 25.
Blake 26.
Strande og hans Kvinde 26.
Gjengangeren 27.
Fruen paa Giedserodde 28.
Holger Danfæes Briller 29.
Ullis Kirke 29.
Taarup Kirke 30.
Fjends Herred 31.
Hexeprove 31.
Den kloge Præst i Bissenberg 31.
Gærhøi Kirke 33.
Mariager 34.
Skatten i Fiskebæks Skov 34.
Nibe Kirke 35.
Navnsøe 35.
Hr. Peder Vognfører 36.
Løngangen. 36
St. Magretha's Kirke 37.

- Mariager Kloster 37.
 Dallerup Sø 38.
 Jens Sørensen Winther 38.
 Den indmurede Tomfrue 39.
 Tørslev Kirke 40.
 St. Jørgen 40.
 Faaborg Kirke 41.
 -Gjengangeren paa Nislevgaard 41.
 Seden Kirke 43.
 Ellepigerne 43.
 Hvorledes det om Natten gaaer til i Kirken 44.
 Havmænd 46.
 Om de Limbekker 47.
 Dvergaard 48.
 Hr. Eske Brof 49.
 Hr. Bugge og Bygmesteren 40.
 Sælhunden 51.
 Flydøer 52.
 Et Underværk af Sluf den Hellige 52.
 Den sorte Død 53.
 Ellefongen paa Bornholm 53.
 De trende Tomfruers Grav 54.
 -Silkeborgslot 55.
 Monumentet i Aarhus Domkirke 55.
 Bodil Steen 56.
 Thimgaard 57.
 Hr. Peder Gyldenstjerne 57.
 Dyrkeses Billede 59.
 Peder Gyldenstjernes tolv Hofkarle 59.
 Kloffen i Thimkirke 60.
 Nissen og Drengen 61.

- Fasle Staverfoss Frue 63.
Hr. Mandrup Holt 63.
Hr. Ralf Guldføe 64.
Palsgaard 65.
Stenen ved Palsgaard 65.
Worsøe Ralb 66.
Ralløe Slot 66.
Fanden i en Hares Skikkelse 68.
Fanden bortfører en Frue 68.
Softrup og Skjærvad 69.
Peer Ibs 70.
Proces mod Rotter 71.
Cypriani Bog 72.
Hunt Søe 73.
Gjengangeren 74.
Strandvårter 75.
Anmærkninger 77.
Almindelig Folkeovertroe i Danmark 93.
Børnevers 125.
-

Danſke Folkeſagn.

Skiftingen.

Der boede paa Christiansøe en Mand og Kone, hvilke ei i rette Tid havde ladet deres Barn komme til Kirke, at døbes, hvorudover det skedte, at en underjordisk Quind, ombyttede det med sit eget, hvilket var saa usselt, at det hverken kunde tage Nede eller Drikke og maatte sikkerligen have omkommet, dersom ei Quinden hver Nat var kommet til, for at give det at die. Og som nu de to Folk havde megen Uro og Besværlighed af samme Skifting, tænkte Konen omsider paa at blive det heel quit. Kaldte hun da Pigen, sigendes hende Beskeed, om hvad hun skulde spørge og sige, og hededes da Dvnen paa det bedste. Da spurgte Pigen høit, saa at det monne høres af Troldfolket: "Hvorfor heder I Dvnen, Moer? hvortil Konen gav Svar: Fordi

jeg vil brænde mit Barn!" Og som Pigen saarlunde havde spurgt trende Gange, og Konen dertil havde gjentaget samme Svar, tog hun Skiftingen, satte den paa Brødkuffen, ret ligesom om hun vilde skyde den ind i Ovnen. Da kom flux det underjordiske Quindfolk, tog sit Barn af Brødkuffen og gav det forbyttede isteden, med saadanne Ord: "Der har du dit Barn! Bedre har jeg handlet med dit, end du med mit!" og var Barnet da, som hun havde sagt, triveligt og vel ved Magt.

Kilden i Greve-Bye.

Det hændte sig for rum Tid siden, at som Folket i Carlslande en Søndagmorgen vilde gaae til Kirke, brød en Kilde frem midt i Byen med saadan Magt, at de meente, at Byen derved skulde forgaae. Løb de da som skyndeligst hver til sit Huus, toge Vaar, og Dynner af Sengene og ilede til Stedet og stansede dermed Vældet. Men der det var bleven Nat i Greve-Bye, som ligger nær hos Carlslande, brød Vandet frem der, og findes den Dag idag endnu paa samme Sted et deiligt Kildevæld, hvilket siges, at være det samme som det, der brød frem i Carlslande.

Stigholms : Søe.

Der ligger i Thyrsting Herred en Søe kaldet Stigholms : Søe og i samme Søe en Holm, af hvilken Søen vel er kaldet. Paa samme Holm stod i for-
dumme Tid en Borg, paa hvilken en mægtig Herre,
Stig kaldet, boede. Og som han i Ufredstid blev
af Herren paa Tranholm i trende Aar besejdet, og
det Raad var taget, at han skulde udsultes, brugde
han den List, der han ei havde andet Forraad til-
bage end en eneste Koe, at han lod samme hver
Dag, naar Beleirerne fra den anden Side af Søen
saae derpaa, trækkes ned til Vandet og atter tilbage
og derpaa bedækket med en anden Kothud atter til
Vandet. Og der han havde ladet samme Koe saar-
lunde gaae halvfjersfindstyve Gange til Vands, altid
under en anden Hud, meente Sjenderne, at efter-
som han endnu havde saameget Quæg paa Stald,
maatte vel Beleiringen være forgjæves.

Jerusalems Skomager.

Engang kom vandrendes en langskjægget gammel
Mand med Stav i Haand og Pose over Ryggen,

og gik han over Tranholm Mark ned til Hallsøe. Men der han kom til Vandet standsede han ikke og dreiede ei heller af, men steg dristeligen derned i, saa at Søen omsider skjulte ham, men kom han dog vandrende op paa den anden Side ved Gaardene Halle. Da undrede sig Unge og Gamle, saa mange som havde seet derpaa, og var det vitterligt for dem alle, at det havde været Jerusalems Størmager.

Stenen i Aarhus Domkirke.

Der var engang tre Disciple i Aarhus, som havde for Skik, at liste sig hen bag Høialteret, saasnart Præsten var gaaet paa Prædikestoelen, og der at spille Kort. Men, som de ofte havde formasteligen gjort Sligt, skedte det, at en Muursteen faldt ud af Hvalvingen og slog dem alle tre tildøde. Da lagde man, til Amindelse herom, Stenen op paa en Bjelke bagred Alteret, hvor den ligger endnu, og siges det, at om Nogen tager den ned af Stedet om Dagen, da lægger den sig om Natten derop igjen.

Hellig Niels.

Paa St. Olufs Kirkegaard i Aarhus staaer en Pæl i Jorden, som viser, at her er Stedet, hvor Hellig Niels var begravet, forinden hans Legem lagdes i Skrin for Alteret i Aarhus Domkirke. Til hans Grav gjordes forudm mangen Pilgrimsfart, især af saadanne, som paa der Legem havde Brud, og leed deraf. Saa var det og Skik, at hvo som af Hellig Niels var gjort karsk og rørig, skændte til hans Grav en Afbildning af den Legemsdeel paa hvilken de havde lidt, og gave de Rige sig Gave af Guld eller Sølv, men Uformuende af Bøx. Paa denne Viis havde engang Hellig Niels faaet til Foræring et Par Guldoine af en Mand, som var kommen blind til hans Grav, men gaaet bort derfra seende. Og skædte det en Nat, at en Tyv bortstjal samme kostbare Dine fra Graven og agtede sig samme Nat til Horsens med sit Bytte. Men da maagede Hellig Niels det for ham saalunde, at som Tyven troede sig at gaae den lige Wei til Horsens, saa gif han dog den ganske Nat i Ring om St. Olufs Kirkegaard og mægtede ei at komme videre. Der det nu om Morgenens var bleven lyst, da mødte han Præsten, som drog ad Kirken til. Ham spurgte han, hvorlangt der vel endnu kunde

være ad Horsens til. Og der Præsten havde givet til Svar: Sex Meil! da fortroed han sin Synd og gav sin Ugudelighed tilkjende, paa det at han dog maatte finde den rette Wei.

Mester Laurik.

Der boede i Hadsherred en Præst, Mester Laurik kaldet. Han forstod den sorte Konst, kunde mane og vise igjen, formedelst hvil^et Fanden ofte gav sig i Kast med ham, men kom dog som oftest tilkort. Engang da Mester Laurik var kjørt fra Bye og kom paa Hjemveien forbi Skandrup Kirke, stode Hestene pludseligen stille for Vognen og nægtede ei, at trække den fra Stedet. Da rystede Mester Laurik med Hovedet og befoel Kudsken at lægge det høiere Baghjul op i Bagkurven, efterdi han vel vidste, at det var Fanden, som havde lagt sig der for at gjøre Vognen tung. Og der Karlen havde gjort som Husbonden vilde, da maatte Fanden staae af og følge med under Vognen for at holde den oppe. Da nu Fanden paa denne Wiis havde maattet følge med den ganske Nat og Mester Laurik omsider gav ham frie, da kastede han i Brede

Bognaren saa hurtigt af Skuldrene, at den gik itu ved Faldet, hvortil Mester Laurik smilede og sagde hos sig selv: "See det kunde han dog endnu gjøre!"

Endvidere om Mester Laurik.

Hos Mester Laurik tjente en Pige, som var Kjæreste med Aulskarlen, og lignede hun sig derfor stundom ned i Kjælderens og tappede af Mester Laurik's Godtølstønde, for derved at gjøre Karlen tilgode. Men det skedte en Aften; at Pigen var intetsteds at finde, hvorover alle undredes, Præsten undtagen, som gik paa Gulvet og loe i Skjærgget. Omsider da det var paa Sengerid, sagde han: "Stakkels Maren! hun har faaet Tappen af, men kan ikke faae den ind igjen! og, der den lyse Dag kom, gik han med Aulskarlen ned i Kjælderens og saae de der Pigen, siddende paa Hug med Fingervren i Tappen, og mægtede hun ei at drage den ud deraf, forinden Mester Laurik dertil havde givet sin Billie. Fra den Dag af stjal Pigen aldrig Godtøl.

Nissen i Thyrsting.

Der boede en Mand i Thyrsting i Tysting: Brads herred, som havde en Nis i sin Lade. Samme Nis ryggede Quæget, og stjal om Natten Foder hos Naboerne, saa at samme Bonde havde det triveligste Quæg paa Stald. Engang fulgte Drengen med Nis til Fugleriis for at stjæle Sæd. Nissen tog saameget, som han aarkede at bære, men Drengen var begjærligere og sagde: Tag kun mere, vi kan jo hvile! — Hvile, spurg e Nissen, hvad er Hvile? Tag du kun mere, gav Drengen til Svar, Hvile findes, naar vi kommer udenfor! Da tog Nis end mere og gik dermed. Men der de kom til Thyrsting Mark, var Nissen træt, hvorpaa Drengen sagde: Her er Hvile! og satte de sig ned paa Høien. Da sagde Nissen: "Havde jeg vidst, at Hvile var saa god, da havde jeg vel taget alt, som var i Laden!"

Sidenester hændte det sig, at samme Dreng og Nissen bleve Uvenner og som Nissen engang sad i Ladevinduet med Benene hængende ud i Gaarden, løb Drengen til og væltede ham ned i Laden; men Nissen tog Hævn over ham den samme Nat. Thi da Drengen var gaaet til Sengs, listede Nissen sig ned hos ham, og bar ham nogen, som han var, ud i Gaarden, lagde to Lægter over Brønden og

lagde ham derpaa, menende, at naar han vaagne-
nede skulde han af Forfærdelse falde ned i Brøns-
den, hvilket dog ikke skedte, eftersom Drengen slap
vel derfra.

Det store Sværd.

Der ligger ved Horsens en Gaard, Bygholm
kaldet. Nær hos den er en Mark og paa samme
Mark en lang Høi, i hvilken engang er fundet et
mægtig stort Sværd. Og der de vilde føre det til
Gaarden, da brugtes tolv Heste for at drage det af
Stedet. Men samme Sværd blev ei længe paa
Bygholm, thi om Natten skedte det, at alle Vægge
gave sig til at ryste, saa at Ruderne klirrede derved,
og tog denne Ufærd ei Ende, forinden man paa
samme Viis bragte Sværdet tilbage og lagde det
i Høi.

Hunden i Randers.

Det er sagt, at hver Nat løber en sort Hund med
hvid Ring om Halsen igjennem Randers Bye. Og
løber den saalunde fra Ulstrup til Gammel Edstrup.

Krybskytterne.

I Thyrsting-Brads Herred ligger Uddit Skov. I den var en Tid meget Bildt, men var det dog Bonden formeent at skyde der, saasom det hørte til Kongens Bildbane. Derved skedte det, at Dyrene omsider bleve saa mange, at Bondens Kornagre leed svarligen derunder, saa at tilsidst to Karle fra Uddit fordristede sig til at gaae paa Jagt efter dem. Dog toge de i Forveien det Løfte af hinanden, at hvis nogen af dem faldt, da skulde den anden være pligtig til at lægge ham i christen Jord. Da kom strax ni Hjorte dem forbi, og den niende faldt for Skuddet, men der Kongens Folk fik det at høre, vare de strax rede og raabte til de To, at de skulde give sig. Og der de det ei vilde, faldt den ene af dem paa sin Gjerning, men den anden lagde i samme Stund an, saa at Skovrideren faldt død til Jorden, greb han derpaa den andens Bøsse og jog de øvrige paa Flugt. Og siges det, at som de alle havde været saa ra.dde, at lade deres Bøsser blive paa Stedet, samlede han dem tilhobe, gjorde Gld i Skoven og lagde alle Kolberne i Glden. Derved skedte det, at den ene Bøsse gav Skud efter den anden, hvorover ingen vovede at nærme sig. Tog han derpaa sin Kammerat, lagde ham over Hesten

og ved faalunde gjennem Svinedal i Matstrup Skov om ved Stigsmølle op til Hverring Kirkegaard, hvor han gav ham til christen Jord.

Og maa han endnu til Straf hver Midnat ride gjennem Svinedal med Liget over Hesten og har kun Hvilse ved Svinedals Led, og ræddes Folk, naar de ved Nattetid kommer ham der imøde.

Bjergbørnene.

I Kundhøie paa Thyrsting Mark boer en Bjergsmand, som har mange Børn. Naar Solen er gaaet ned, seer man ofte, hvorledes de med Støi og megen Latter kravle op paa Høien og lade sig, en efter anden, trille ned og drive dette Spil indtil den mørke Nat.

Fandens Krog.

Der staaer en Eeg ved Klusetgaardene, Nord for Odense, hvilken Fanden brugte til Skjulested om Dagen i den Tid, han endnu gik om her iblandt

Menneskene. Men paa samme Sted er han ogsaa for rum Tid siden bleven nedmanet af en Præst, som var saadanne Ting viis, og er det ei mange Aar siden, at Pælen, som holdt ham dernede, stod endnu paa Stedet. Engen er siden den Tid kaldet Fandens Krog.

Tømmerup Kirke.

Det skedte engang, da en fornemme Frue kjørte til Kirke, at Hestene bleve skye og løb med Vognen. Da gjorde hun i sin svare Hjerteangst og Nød Bøn og Løfte, at saa fremt hun maatte. worde frelst af denne gruelige Fare, da vilde hun bygge Tømmerup Bye en Kirke. Og det skedte for hendes gudelige Løfte, at hun kom uskadt. fra Vognen, hvorefter hun, ihukommende sit Ord, gav Byen den Kirke, som den til denne Dag har.

Spindinge Banke.

Det er tilforn fortalt om mange Steder i Landet, at der har været en haard Kamp mellem en fordær-

velig Lindorm og en velmæstet Tyr. Saadan Kamp har og været paa det Sted i Fyen, som kaldes Svindinge Banke, og er samme Banke derved bleven til, at Tyren i den vældige Strid opkastede megen Jord med sine Horn.

Hans Nielsen og Polakkerne.

I Klovborgsogn, i Gylland, ved den Bye Skade er en Hede, kaldet Notvig Hede. Der sees endnu en Steendysse, hvilken er sat til Minde om Hans Nielsen der fra Sognet. Saa siges der, at paa den Tid Polakken var i Thyrstingvradsherred, øvede han megen Bold og tog hart afsked i Tørring, Nale, Hjortsvang, Thyrsting og Klovborg. Der plyndrede han Mand og Kvinde og drev Quæget i Hob til Stougaard, hvor han faldboød dem, saa at Bonden saare ofte maatte der kjøbe sin egen Koe. Men omsider kom det saavidt, formedelst Trang og Elendighed, at man for fire Skilling dansk kunde kjøbe det deiligste Creatur. Og begyndte han da, at fare ilde frem paa andre Maader. Saa lunde kom engang til Skade Præstegaard sytten Polakker i Tallet og dertil en Underofficier og aab-

nede alle Gjemmer og borttog, hvad som helst ens hver vilde. Begjærde de da Spise og Drikke og omsider Præstens Døttre og Piger. Da fortalte Præstekonen dette til Hylskarlen, Hans Nielsen, hvilken raadede hende, at hun skulde sætte dem af Drikkevare mere, end de begjærede, sigendes, at han da selv vilde sørge for Resten. Som nu Pokallerne vare drukne, gik Karlen ind til dem, og uden at de gave derpaa Agt, skjulte han alle deres Waaben, tog en Sabel selv og raabte, da Saa-dant var bragt i Stand: "Staaer op Karle! her er Piger at danse med!" og maatte de da en efter anden lade sig binde Hænderne paa Ryggen. Saa drev han dem foran sig, sigende, at han vilde føre dem til deres Oberst, at de skulde have Straf af deres Gjerning. Og der de nu i godt Haab lode sig drive, hvor han vilde, førte han dem ud paa Notvighede og lod dem der gjøre Holdt. Da lovede han og sagde, at hvo af dem som vilde skyde de andre, han skulde have Frihed for Straf. Og var der da een iblandt dem, som talede Dansk, og tog han med Glæde imod Tilbudet, og, der hans Hænder vare blevne frigjorte, skjød han paa Stand de andre ned. Men efterat dette var skeet, spurgte ham Hans Nielsen, hvo han var, og, der han havde givet til Svar, at han var dansk Mand,

gav den brave Holskarl ham en dødeligt Wunde gennem Brystet, efterdi han havde været deelagtig i Udlændingenes Begjærlighed og Fremfart. Saa begroves de alle tilhobe i Sandet, og satte man hiin Steendysse, paa det at Hans Nielsen skulde have Ære af sin Gjerning.

Kjendetegn paa Hexe.

Saafermt det skulde lyste nogen, at vide, hvo der er en Hex, da behøver han kun at gaae til Kirkegaarden og der tage Muld i sin Kjortellomme, og saa at give Ngt naar Quinderne gaae til Altars. Thi da vil det ikke slaa feil, saafremt der er en Hex derimellem, at han seer en tyk Taage omkring hendes Hoved.

Abbed Muus.

Ved Nye ligger Emborg Kloster. I samme var engang en Abbed, navnlig Muus, hvilken var Kongen saa gjenstridig, at der blev taget det Raad,

at Klosteret skulde indtages. Da nu Hovedsmanden var med sit Folk færdig til Angreb, sendtes Bud til Abbeden, at, om han vilde overgive sig, da kunde han frit drage bort. Samme Bud traf Abbeden og Munkene ved Maaltidet, og der han havde frembaaret sit Erind, gav Abbed Muus til Svar: "Muus maa have Madroe!" men strax kom hertil det Svar: "Ei længer end Ratten vil det!" hvorpaa Klosteret blev indtaget med Waaben.

De trende Røvere.

Der var engang tre Røvere, som toge sig fore en Aften at overfalde en Kone, som boede i et eenligt Huus ved Kjerteminde. Da toge de den Beslutning, at de, en efter anden, skulde komme til Husset, paa det, at de ikke ved at komme tilsammen skulde blive forraadte. Som nu den første kom henved Natten til Huset og kigede ind igjennem Ruden, sad just Konen derinde ved sit Arbeide og begyndte at mærte Sønnen. Og hændte det sig just saa, at, i samme Strund, Røveren kigede ind til hende, kom hun til at gabe og sagde, menende,

at det vel nu var Sengetid: "Det var den Første!" Strax derpaa kom den anden Røver til og som han kigede ind igjennem Ruden, gabede Konen anden gang, sigende: "See! det var den anden!" Men, der den tredie Røver kom til og kigede ind, og Konen gabede tredie Gang, sigende: "Det var den tredie! Nu vil jeg gaae!" meente Røverne, at de vare allerede forraadte og toge som skyndeligst Flugten.

Randrupgaard.

Ved Randrupgaard paa Fyensland sees ofte en hvid Skikkelse ved Gjærdet i Gyden, som fører til Gaarden. Stundom hører men ved Midnat dette Gjenfærd at slaae vældelig paa Porten, ja det har endog hændet sig at Porten har aabnet sig derved. Til andre Tider skeer det, at Spøgelseset kommer kjorendes til Gaarden i en Vogn, som rasler ret ligesom om den var belæst med Jern. Engang skedte det, at Gaardens Eier ved at høre sliq Larm meente, at der kom Fremmede, men der han gik ud for at tage imod dem, kjørte Vognen flux ud i Lykterne, og hørte man den længe derefter rasle og larme. Det slaaer ikke feil, at der jo er nedgrav

vet en Skat enten ved Gjærdet, eller paa en Holm i Nærheden, hvor der endog er fundet gloende Kul og faaer vel Spøgelse ei Roe i Graven, forinden et Lykkebarn har fundet og optaget hiin kostelig Skat.

Træet i Rugaards Skov.

Der staaer i Rugaard Skov et Træ, der vel om Dagen seer ud som et Træ, men om Natten er det et Ellefolk og gaaer der omkring ganske levende. Samme Træ har ei Blade, dog vil det være sær farligt at volde det Brøst eller Fald, thi de Underjordiske have tidt Sammenkomster under dets Grøne.

Brahesborg.

Der siges i Fyen, at Gaarden Braheshborg tilforn skal have staaet paa den Mark, som kaldes Bispen, indtil den af Jørgen Brahe er flyttet hen paa det Sted, hvor nu den staaer. Men paa hiin Mark er det siden den Tid aldrig rigtigt og kommer man derforbi ved Nattetid, da seer man heel ofte faren:

des Gld og anden Udfærd, og er det ikke raadeligt at følge efter saadant, da det useilbarligen fører til Ulykke.

Passehyld.

Der er i Fyen ved Rugaard et Kjør kaldet Passerhyld, og er i samme Kjør ingen Bund at finde. Engang toge nogle sig fore at udmaale det og toge til den Ende et Svøbereb paa firesindstyve Favne, men der de ikke kunde finde Bunden og droge op, fandt de et Bædderhorn bundet i Nebbet istedet for Loddet. Somme sige, at her har staaet en Herregaard, som engang pludseligen er sjunken.

Korsen ved St. Jørgensgaard.

Paa den Herregaard Nielsstrup i Fyen boede engang en saare gudsfrygtig og høvisk Jomfru. Engang som hun i Nærheden af Svendborg, som ligger fra bemeldte Gaard en Fjerding Mil, gik at spadserere med sine Piger, bleve de overfaldne af endeel unge Mennesker, hvilke øvede Vold mod Jomfruen og grov hende ned paa Stedet. Men

det varede ei længe førend en klar og deilig Lue blev seet paa Stedet, hvor hun var nedgravet og blev hun desaaarsag sidenester begravet paa samme Sted og et Trækors sat hende til Amindelse. Den myrdede Gomsfrues Slægtninge forlangte vel Sagen undersøgt; men, da det opdagedes, at Bolds-mændene vare af fornem Byrd, lagdes der Skjul derover. Derfor maatte hele Byen paatage sig at udrede Sonepengene og maatte afstaae til hendes Arvinger St. Jørgensgaard, Røgtved, Lunden og Høiebøge. Saa siges ogsaa at det blev vedtaget, at naar Korset engang faldt om, da skulde alle Eiendommene tilfalde den af Parterne, som først fik et nyt opreist. Derfor oppebevares altid, saavel paa Gaarden Hvidkilde som i Svendborg Bye et færdigt Trækors.

Mester Mads og Hr. Anders.

Mester Mads var Præst til Lumby og dertil fuld af Kløgt og Underfundighed. Engang sagde han, at de Døde tørstede og lod derfor indbære en Tønde Øl i Kirkebegravelserne, og, da man nogle Dage derefter saae til Øllet, saa var det alt uddrukket. Herover fattede Mange allehaande Tanker, og vist

er det, at, da Præsten var død, maatte han gaae igjen. Hans Eftermand, Hr. Anders, var vel saa klog som Mester Mads havde været, og tog sig for, at nedmane hans Aand, hvorsomhelst det kunde træffe sig. Saa gik han desaaarsag en Nat til den Mark, som endnu kaldes Pilelykken og tog med sig tre store Bøger, paa det at han derudaf maatte kunne læse tilbørligen for Gjengangeren. Men, som nu Hr. Anders havde truffet Mester Mads, saa blev det ham hart, at give Svar paa saamange Spørgsmaal, som Gjengangeren forelagde ham, og, der han tog sin Tilflugt til at læse ud af en af Bøgerne, slog Mester Mads ham den af Haanden. Hr. Anders fremtog da som skyndeligst den anden Bog for at læse, men ogsaa den slog Spøgelsen fra ham og tog saa til Orde: "Da du var Dreng, stjal du engang et Hvedebrød i Helsingør!" men Hr. Anders skyndte sig at kaste to Stilling til ham, sigende, at det vel dermed monne være betalt. Og fremtog han der tillige den tredie Bog og læste deraf saa djærveligen, at Mester Mads maatte krybe i Gorden, paa det samme Sted hvor han stod, og lod Man nedramme en spids Egepæl for at holde ham dernede. Der ere gamle Folk, som sige, at de meget godt mindes, at have seet den Pæl derpaa Stedet, og sige de, at naar

man rokkede den, raabte det altid nedenunder:
"Rok op! Rok op!"

K a t t e n e.

Der findes i St. Knuds Kirke i Odense et Liig, nedlagt i en Fjælekasse, og siges der, at det er Levningerne af en Bispinde Mus. Hun skal, imedens hun levede, have elsket Katte saa høit, at hun besøel, at fire af hendes kjæreste Katte skulde følge hende i Graven: Og sees endnu i det samme Skrin, deri hun ligger, Skeletterne af tvende Katte.

Kallundborgs Kirkeetaarn.

Kallundborg Kirke har fem Spiir. Dem har Hr. Esbern Snare bygget. Det høieste, som staaer i Midten, for sin Moder og de fire omkringstaaende for sine fire Døttre. Men een af disse var halt, derfor er ogsaa eet af Spirene mindre, end de tre andre.

Elmelund Kone.

Paa Ellegaard ved Odense tjente en Pige navnlig Ane Elmelund, som lod sig engang bedaare af Karlesnak, saa at hun endog glemte at bevare sin Ære. Og, der hun var bleven svanger, skedte det hende til Straf, at hun blev nedmanet i Elmelund Hestehave, og blev der i Jorden nedrammet en Pæl med et Hoved paa, hvilken endnu for saa Aar siden har været at see der paa Stedet. Nu spørger Elmelund Konen hver Nat og har sin Gang fra Elmelund Hestehave til Moesdam ved Odense. Sædvanligen er hun iført sorte Klæder og møder hun nogen, da viger hun gjerne af Veien.

De to Børn.

Underliæen siges det, at mange, som ved Nattetid ere komne veisfarende, have udenfor Møllebroe Port i Odense seet treende Smaabørn at løbe omkring og have mange underlige Fagter. Saa siges der, at de engang gave sig til at følge bagefter nogle Mænd, som gik fra Byen, og fulgte dem troligen, indtil de kom til et Sted, hvor de skulde gaae over en Fjæl, som var lagt over en Grøvt.

Dette vovede de ikke, men der Mændene vendte sig, da saae de dem at bides ret ligesom to Ratte.

St. Knud.

St. Knud var en mægtig og god Konge, medens han levede, derfor, da Tyderne med Steenkast havde dræbt ham i Kirken, blev han i samme Stund optagen til Himmels og sat imellem Engles nes Tal. Dog seer det undertiden, at han stiger ned i den Kirke, som er kaldet ham til Ære, og gaaer han op og ned i Kirken og seer til om Alt er, som det sig bør. At tale ham til paa saadan Tid, vilde visseligen bringe stor Belsignelse.

Krokonens Kjær.

Der boede i Næsbyhovedbrobye i Fyen nogle meget onde og berygtede Krofolk, som aldrig nogen Søndag gik til Kirke, men havde deres største Lyst deraf, at drive Spot med hvad som helligt er. Engang fik de det Guds fald, at tage en hæslig, mærket Soe og tyllede i hende saamegen Bærme, at den deraf blev bedøvet. Og bandt de et Klæde om

hendes Hoved, indsvøbte den forsigtigen og lagde den hen i en Seng, som stod i Krogen. Skikkede de da Bud til Præsten, at han hasteligen maatte komme, at give en Syg Sakramentet. Og, der det var kommet saaridt, at Præsten stod for Sengen og vilde fuldbyrde sit Verinde, da erfoer han til stor Skræk, at det var en Soe. Da forlod han Huset iilsfærdigen, og neppe var han kommen derfra, førend det skedte, at hele Huset sank i Dybet, kun ikke den Plet, hvorpaa stod en Stoel, paa hvilken Præsten havde lagt sin Bog, den han i sin skyndelige Bortgang havde glemt at tage med sig. Der hvor Gaarden havde staaet, blev et stort Vandsted og kaldes dette endnu den Dag i Dag: "Krokonens Kjør."

K a v n e h ø i.

Der er i Allersøesogn en Høi, kaldet Kavneshøi. Den er fuld af Troldfolk, hvorfor det ei er raadeligt, at komme den for nær ved Nattetid. Ofte hører man Troldkonen spinde dernede, og kan man da tydeligen høre, hvor Rokkehjulene snurre. En gang hændte det sig, at en Mand gik jilde derforbi, og, der han saae til Høien, blev han vaer den

gamle Trolde, som sad ovenpaa og raabte: mise!
mise! mise!

Blake.

St. Knud blev forraadt af en utroe Tjener, som han havde hos sig, navnlig Blake. Deraf har Fyenboerne det Ordsprog: "Han er en falsk Blake!"

Strande og hans Kvinde.

Paa den Gaard Ulstov, i Bissenberg Sogn i Fyen, boede en Mand navnlig Strande. Han var riig over al Maade og dertil kunsterfaren, men saa begjerlig, at han tog sig fore, at flytte sine Naboers Grændsefjæl. Hans Kone deeltog med ham: om Dagen klædte hun sig i Gyldenstyk og om Natten hjalp hun Manden paa Marken. Men, der de begge vare døde, da havde de kun ussel Glæde af deres ilde Gjerninger. Ofte seer man ved Nattetid Strande kjøre Ploven paa den Jord, hvori hans Synd hviler: imidlertid staaer hans Kone ved Markfjeldet i sin Gyldenstyks Kjortel. Da siger hun: "Strande! jeg fryser!" hvortil han-

svarer med en forfærdelig Stemme: "Gaae til Juulskov og varm dig!" men Quinden giver sig bitterligen til at græde, sigende: "Der er ingen Gld!"

Gjengangeren.

Der var i Bissenbergsogn i Fyen en Kone, som var født paa en Søndag, og havde hun ligesom alle andre Søndagsbørn Evne til at see meget, som er forborgent for Andres Pine. Og som samme Kone aldrig ved Nattetid kunde gaae om forbi Kirken, uden enten at see en Liigvogn eller en Gjenganger, saa var denne Gave hende høiligen til Byrde. En gang spurgte han desangaaende en Mand til Raads, som i Sligt var vel forfaren, og fik hun af ham den Beseed, at, naar som helst hun mødte en Gjenganger, da skulde hun kun sige: "far til Himlen!" men naarsomhelst hun mødte en Liigvogn, skulde hun sige: "hæng paa!" Nu skedte det nogen Tid derefter, at hun mødte en Liigvogn, og huskede da ei rettere, end at hun skulde sige: "far til Himlen!" og skedte det strax, som hun havde sagt dette, at Vognen foer op i Luften og forsvandt for hendes Pine. Men, da hun siden mødte en

Gjenganger og sagde til denne: "hæng paa!" klynkede ogsaa Gjensfærdet sig om hendes Hals, hang sig paa hendes Ryg, og drev hende saalunde ned i Jorden foran sig, og hørte man i tre Dage derefter hendes Skrig, inden Gjensfærdet mægtede at gjøre Ende paa hendes elendige Liv.

Fruen paa Gjedsferodde.

Gjedsferodde kaldes den sydligste Spidse af Falster. Der laae i fordums Tid et Røverslot, hvoraf endnu sees nogle Rester, og paa samme Røverslot boede en overvættes riig Frue, som havde gjort Pagt med den Onde. Alle de Skatte hun aatte, dem vogtede en hæsliq, sort Pudelhund, og da Fanden snart vilde melde sig, lod hun gaae Bud til Tyskland, at hendes to Brødre maatte komme hende til Hjælp og Bistand. Men en Dag begyndte det pludseligen at storme, og blev Havet saa sort, at man deraf kunde vide, at intet godt var i vente, hvorved huii sorte Hund teede sig saa forfærdeligen, at al Folket gruede ved at see derpaa og forlod som skyndeligt Borgen. Da saaes to Skibe i Søen at komme fra det ligeoverforliggende "Dag" og var det begge Brødrene, men i samme Stund de kom

til "Rødsand Skjær" sank Slottet for deres Dine, og en stor Lue skjulede Stedet hvor det havde staaet.

Holger Danske's Briller.

Det er sagt, at da Holger Danske var her i Landet, saa havde han af en Treldquind faaet et Par Briller, med dem han skulde mægte at see tvertisgjennem den sorte Jord. Og gik han da for at prøve Quindens Gave, ud paa Nørrefælled ved Kjøbenhavn, lagde sig der plat ned paa Jorden næssegrus og kigede. Men, da han rejste sig, da var i Marken Spor deraf og sees endnu Stedet, hvor han trykkede med sine Briller.

Ullis Kirke.

En Gulequel da en fornemme Frue vilde kjøre hen at høre Messe i Fouvling Kirke i Jylland, skedte det, at der hun kom paa Ullis Bakke, væltede Vognen, saa at hun med Nød og Meppe kom derfra med Livet. Da gjorde hun det Løfte, at bygge Ullis Kirke, og staaer den derfor nu paa samme Sted, hvor hendes Vogn væltede.

Taarup Kirke.

I Farsøe Sogn ved den Bye Fredberg laae i for-
dum Tid den Herregaard, kaldet Fredberggaard.
Der boede to mægtige Riddere, og siges det, at
den ene heed Hr. Iver. Ei langt derfra boede
tvende adelige Frøkener, som hver Søndag klædte
sig i Silke og Gyldestyk, og hørte Messe i Fred-
berg Kirke. Til dem beilede de to Herremænd fra
Fredberg og fik af dem Troe og Love. Men efter
Tidsløb besøgte de ei længer deres Brude, efterdi
de vare indtagne af Kjerlighed til tvende andre
Jomfruer paa den Gaard Vestergaard, hvilken nu
er lagt øde. Og, da Eligt kom de tvende Frøkener
for Øre, ginge de til Fredberg Kirke og toge Sa-
kramente paa, at vilde myrde de ustadige Beilere.
Toge de da hver en Julemorgen sølbundne Knive
og droge til Kirken, og ret ligesom de to Riddere
vilde forlade Kirken, da stunge dem de fornærmede
Frøkener, saa at begge bleve paa Stedet. Over
denne Besmittelse kom Kirken i Van, og blev ingen
Gudstjeneste mere deri holdt, thi den blev revet i
Gruus. Men for at sone hin gruelige Misgjær-
ning, gave Frøkenerne deres Gaard til Præstebolig
for den nye Kirke, som opbyggedes, og blev samme
Kirke, kaldet Taarup, for at vidne om de stride

Taarer, som de Angerfulde udgjøde. Saa siges endvidere, at de tvende Knive, med hvilke Ridderne blev dræbt vare i lang Tid at see i Sognet, og var der dog altid noget Blod paa dem.

Gjends Herred.

Med den Bye Kobberup i Gjendsherred i Sylland skal Dronning Magrethe have kæmpet med Kong Albrecht af Everrig. Der er en Høi hos Byen, hvorpaa Dronningen stod og saae til under Slaget, og kaldes den deraf Dronning Magrethes Høi. Kongen maatte flygte med sin Hær til Mønsted, og der Dronningen forfulgte ham did, saa maatte han andengang kæmpe her. Og er der en Fordybning, som kaldes Magrethes Grøvt, fordi hun besøel at de dræbte Evenskere deri skulde lægges. Men hele Herredet har sit Navn efterdi Gjenden især opholdt sig der.

Hexeprove.

Da engang i Wissenbergsogn en Kone, som man ansaae for at være en Hex, skulde til at døe, laae

hun længe paa det Yderste, og vilde Livet ingen-
lunde forlade hende. Da var en anden Kvinde til-
stede, om hvem man ligeledes vidste, at hun havde
forborgne Kundskaber, og gav hun det Raad, at
man skulde lægge Halm under den Stoel, paa hvil-
ken den Døende sad, sigende: at saafremt hun var
en Her, da maatte hun deraf døe; thi dette Mid-
del slaaer aldrig feil; og da man havde gjort, som
hun sagde, døde Konen i samme Stund.

Den flogge Præst i Bissenberg.

Der var engang i Bissenbergsogn en flog Præst,
som havde megen Kundskab til de forborgne Ting,
og havde han for Skik, hver Midnat at begive sig
ind i Kirken, og der foretage sig mange Ting, som
aldrig kom til Levendes Kundskab. Hans Kone,
som ikke kunde erfare, hvad Erinde han havde
did, tog sig det nær, og, for at forhindre Sligt
for Fremtiden, gjorde hun Aftale med Karlen, at
han en Nat skulde tage et Lagen over Hovedet og
begive sig ind i Kirken. Da han havde bragt dette
i Stand og var kommen ind i Kirken, blev han
der vaer tvende Stikkelser, som begge lignede
Præsten, og var han ei mægtig, at sige, hvilken

af dem der var hans Huusbond. Men endmere forfærdet blev han, da den ene Skikkelse nærmede sig ham og sagde: "Eft du et Menneske, da svar, men eft du en Aand, da maner jeg dig til Steen"! Da nu Karlen for Skræk og Rædsel ikke mægtede at fremføre et Ord, begyndte Præsten at læse og læse og blev ved at læse saalænge, at Karlen til sidst sank i Jorden og kom ei mere til Livet. Nogle sige, at man længe efter paa en Gulemorgen, da man først traadte ind i Kirken, er bleven ham vaer, og stod han da som en bedende for Alteret, iført det lange hvide Lagen.

Sarhøi Kirke.

I Narhuus laae engang tilforn paa Skolebakken en Kirke, kaldet Sarhøi Kirke. Men gamle Folk fortælle, at have hørt af deres Fædre, at denne Kirke er tilligemed mange Huse bortskyllet af det vilde Hav, som engang vældeligen steg over sine Bredder.

Mariager.

Der boede paa en Herregaard i Jylland en ærbar og særdeles deilig Gjomfru, navnlig Maria. Til hende beilede to drabelige Riddere Hr. Hem og Hr. Sem, og, der hun ei gav Nogen af dem Fortrinnet, bleve de enige om, at afgjøre ved Holmsgang, hvo der skulde være hendes Veiler. Men i denne vældelige Kamp dræbte de hinanden, hvilket Gjomfruen tog sig saaledes til Sind, at hun druknede sig i Stranden. Da tilfaldt alt hendes Gods Kirken, og er siden en Bye opbygget paa det Sted, hvor hun var jordet. Og, der dette Sted efter hende var bleven kaldet Mariæ Uger, saa fik Byen ogsaa deraf Navnet, Mariager. Men Hr. Hem og Hr. Sem bleve begavne i viet Jord hos de Kirker, som endnu efter dem hede Hem og Sem.

Skatten i Fiskebæks Skov.

Der staaer i Fiskebæk Skov paa Falster et huult Træ, og siges det, at naar man med en Stav søger dybt ned, da kan man høre Klang ret ligesom af en Kobbertjedel. Alle ere derom enige, at der maa vel skjules en Skat; men at faae den i

Eie, det er plat umuligt; thi saatidt man har forsøgt derpaa, hørtes altid en forfærdelig Larm under Træet, saa at alle Arbeiderne har maattet flygte bort derfra.

N i b e K i r k e.

Da engang en Skipper geraadede i stor Havsnød, gjorde han i sin overhaands Fare det Løfte, at saasfremt han kom vel derfra, da vilde han, til Taknemligheds Tegn, opbygge den fattige Bye Nibe en Kirke. Og strax lagde Stormen sig, saa at han trøstigen seilede ind til Byen, og ihukom han der sit fromme Løfte.

N a v n s ø e.

I Gundested Sogn i Jylland er en Søe, kaldet Navnsøe; om den siges det, at den hver Midnat bruser op forfærdeligen og truer, at ville gaae vidt over sine Bredder. I samme Søe er nedsenket en Skat, nemlig et kosteligt Guldskrin og deri megen Rigdom. Men at faae denne Skat, det er plat umuligt, thi i samme Stund den bliver

optaget, vil Gundested Kirke revne. Saa siges endvidere, at der engang i Søen har staaet et mægtigt Slot, som nu er sjunken, men kan man i tør Sommer, naar Vandet er lavt, see kjendelige Spor af dets Mure.

Hr. Peder Bognfører.

Der var engang en Præst til Bjerbyekirke i Bends sylv, navnlig Peder Bognfører. Han var overmaade klog og kunde meer end sit Fadervor. Da han engang var bleven vred paa Præsten i Isdal, magede han det saa ved sine forborgne Kunster, at hin Præst altid stammede, naar han kom paa Prædikestolen. Desformodent blev Hr. Peder Bognfører anklaget og indstævnet for Kongen, og fik Sagen det Udfald, at han dømdes til Baal og Brand.

L o n g a n g e n.

Fra Børghlum Kloster til Jngstrup Kirke, siges der, at gaac en underjordisk Gang. Ovenover denne Gang er der en Stie som kaldes "Munkebroen."

Ofte hører man, hvor det støier og larmer dernede, ret ligesom om store Jernporte aabnedes og sloges i med meget Bulder.

St. Magretha's Kilde.

Der boede en Gomsfrue ved Thisted, hun heed Magretha og var baade from og dydig, saa at der gik Ryg deraf i hele Egnen. Men engang, da hun vilde gaae til Kirke, blev hun af syv Røvere voldeligen overfaldet, og boede disse Røvere i Gladebakke. Men paa samme Sted, hvor denne Ugjering var fuldbyrdet, fremsprang af Jorden en delig Kilde, hvilket af Folket ansaaes for et Tegn paa hendes Reenhed og dydelige Wandel. Saa mange, som syge kom til denne Kilde, fik af dets Vand Karsthed og god Helbred, og er det sagt, at af de Penge, som de taknemlige Wandringsmænd gave til Kilden, er Glade Kirke siden efter opbygget og indviet til St. Magrethas Ære.

Mariager Kloster.

Der berettes, at Mariager Klosterkirke har været saa stor, at der i samme paa engang læstes flere

Meeser, dog uden at den ene derved forstyrrede den anden. Og havde Klosteret saa meget Gods, at naar en af de hellige Brødre skulde reise til Rom, da kunde han dog hver Nat sove paa Klosterets Grund.

Dallerup Sø.

I Stjerneholm Amt i Jylland, ved den Bye Dallerup, laae fordum et Slot, paa hvilket boede Hr. Torben, en ugudelig og ond Mand, som tilbragte sin Tid med Svir og Spil. Vel gif "Munken" ofte til ham og forholdt ham hans syndefulde Levnet, men dette havde ei nogen Virkning paa ham. Derover skedte det, at, som han en Nat med sine trende Brødre drak og svirede, sank Slottet pludselig dybt i Jorden, og fremkom der, hvor det havde staaet, en Sø, som nu er kaldet Dallerup Sø.

Jens Sørensen Winther.

Paa Mols gaaer det Ord, at den Bøsse, med hvilken Molboerne vilde ihjelskyde Maanen, havde

de kjøbt af Jens Søfrensen Winther, som i Aaret 1590 var Raadmand i Aarhus. Om ham er det desforuden sagt, at som hans Gaard engang var geraadet i Brand, og ingen vidste, hvorlunde de skulde faa Ilden slukket, forblev han dog ganske rolig, lagde sine Hænder sammen og for alles Ansyn bad til Gud, at saafremt han i Handel nogensinde havde faret med Uredelighed, hans hele timelige Belfærd da maatte her af Ilden forødes; men, saafremt han altid var befunden ærlig og redelig, Ilden da ufortøvet maatte udslukkes. Og skeete det i samme Stund, at Ilden uden Mands Møie slukkedes.

Den indmurede Jomfrue.

Paa den Gaard Hjermislevgaard i Jylland blev engang en Jomfrue besvangret og til Straf derfor levende indmuret i Væggen i den saakaldte Fruers Stue, hvor ogsaa tilforn fandtes en Steen indsat, paa hvilken et Billede, som havde at hentyde til denne Begivenhed. Tidt, ved Nattetid sees hun komme vankende gennem Salen med et Lys i den ene og en Kniv i den anden Haand, og naar hun

da staaer ved Væggen, da fradser hun paa den ret ynkeligen med Kniven.

Tørslev Kirke.

Paa den Tid Skipper Clemens drog omkring og hærjede ved Randers, kom han ogsaa til den Bye Vestertørslev. Her boede en fornem Frue, navnlig Kirstine Munk, og gik hun ham i Møde og gjorde Knæfald ved Byleddet, bedende ham meget om Skaansel for sig og sine Sognefolk. Og, da han havde tilsagt hende Fred og god Medfart, blev hun derover saa glad, at hun til Taknemligheds Tegn lod Tørslev Kirke takke med Blye.

St. Jørgen.

Der er imellem Svendborg og St. Jørgensgaard i Fyen et Sted, hvor intet Græs vil groe eller Urt trives. Og siges det, at her var det, hvor St. Jørgen stred med den gruelige Drage, og, hvor dens giftige Blod er rundet, der affviedes Græsset og fordærvedes Jor bunden i den Maade, at nu Intet der vil vore.

Faaborg Kirke.

Da Svensken havde nedbrudt Kirken i Faaborg gav Kongen Folket et Kloster, at de skulde gjøre en Kirke deraf. Men som det pleier ved slige Leiligheder at gaae, saa gik det ogsaa her, thi saa flinkt man endog reiste Murene om Dagen, saa fandtes de dog altid nedbrudte om Natten og flyttede til den anden Ende af Byen, saa at man tilsidst maatte lade sig det befalde. Og er det Aarsag i, at Taarnet staaer i den ene Ende af Byen og Kirken i den anden. Det siges ogsaa, at fra Taarnet gaaer en Løngang under Jorden til Kirken og derfra til Diernisse Kirke. Og fremdeles, at der ved Taarnet er en Gravsoe, som tidt ved Nattetid løber de Forbigaaende imellem Benene, ligesom ogsaa Kirken har et Kirkelam, der viser sig, naar nogen skal døe.

Gjengangeren paa Nislevgaard.

Der var engang en Herremand paa Nislevgaard i Byen, som havde en stor Sum Penge at fordre hos en fattig Emed. Og som nu denne ikke saae sig istand til at betale, gav Herremanden ham den

hele Skyld efter. Herover blev den fattige Smed saa glad, at han svor paa, at han vilde følge Herremanden baade i Liv og i Død. Der gik kun nogle Dage, saa døde Herremanden, og da han havde lagt tre Dage i Jorden, kom han om Aftenen i en Hunds Skikkelse for Smedens Dør og bankede paa. Og der Smeden kom, begjærede han af ham, at han nu skulde gjøre, som han hannem havde lovet og tilsagt, og følge bag efter. Da blev Smeden eng om Hjertet og løb, som bedst han kunde, til Hr. Lars, som var en klog og forfaren Præst i Strøbye. Af ham fik han Bætted, hvorlunde han vel skulde tee sig, og gav Præsten ham en Bog og dertil en Staaløre, sigende, at naar Spøgelseset vilde gaae over Dørtærskelen, da skulde han kun dristigen slænge det Øren for Fode, og forbød ham dertil, at see tilbage og at gaae foran. Da kom Smeden tilbage til Spøgelseset, som stod endnu og ventede, og, der de skulde til at begynde deres Gang, vilde Smeden ikke gaae foran, men da Spøgelseset begjærede, at det saa skulde være, svarede han snild: "Ja'er gik altid foran i Live, det skal han nu og i Døden!" Saa gik de ad Nislevgaard til, og, da de kom derhen, sprang alle Porte op af sig selv. Men der Spøgelseset var indgangen, kastede Smeden Øren

over Tærskelen, blev selv uden for og slap saaledes lykkeligen derfra.

Seden Kirke.

Der boede en fornem Frue i Seden Bye i Fyen og en anden i Bullerup. Engang mødtes de i Aggedrup Kirke, og saasom begge Fruerne havde deres Hunde med, skedte det under Prædiken, at disse kom op at slåes og med Støi og Bjæffen nødte Præsten at afbryde Prædikenen, hvorpaa han henvendte sig til begge Fruerne og foreholdt dem den Uskik, at tage de Umælende med i Kirken. Derover bleve de begge vrede, og svor Fruen fra Seden derpaa, at hun aldrig skulde sætte Fod i Aggedrup, men til Trods bygge selv en Kirke i Seden. Og er det Aarsag til at Sedenby fik en Kirke.

Ellepigerne.

I Nasum ved Odense boede en Mand, som, da han engang ved Midnat gik fra Seden hjem til sit, midtvejs kom forbi en Høi, som stod paa røde

Pæle, og var der under Dands og megen Lystighed. Da skyndte han sig derforbi og turde neppe skotte derhen. Men som han gik, kom tvende fagre Gomsruer ham imøde med deilige udslagne Haar, og havde den ene et Bæger, hvilket hun rakte ham, at han skulde drikke. Og der den Anden spurgte, om han vilde komme igjen, loe han og svarede: Ja! Men da han var kommen hjem, blev han ret underlig tilmode, havde aldrig Roe paa sig og taledes altid kun derom, at han havde lovet at komme tilbage. Og, da man vel vogtede paa ham, saa at han maatte blive, gik han omsider fra Sands og Samling og døde kort Tid derefter.

Hvorledes det om Natten gaaer til i Kirken.

En Aften kom Bud til Præsten, at han skulde komme og berette en Syg. Men der han vilde tage sin Alterbog, huskede han paa, at den laae i Kirken. Da geraadede han i stor Forlegenhed og sagde til sine Eyende, at hvo, som fordristede sig, til at hente den, skulde have den røde Roe til Belønning. Men der var ingen af dem alle, som havde Mod til sliq Gang, undtagen Pigen, og lod hun sig først af Præsten undervise og gik saa dristig

gen. Det var just Midnat, da hun aabnede Kir-
kedøren, dog saa hun Gntet, men kom lykkeligen
op til Alteret, hvor hun længe maatte famle i Mør-
ket efter Bogen. Men, da hun kom til at vende
sig, saa hun Noget, som slæbde sig fra Stol til
anden, saa paa den ene og saa paa den anden
Side, sigende: "Giv mig den røde Koe"! Dog
lod hun sig ikke bringe til at see sig om, tog Bogen
og gik sin Gang tilbage igjennem Kirken. Men,
da hun kom til Kirkedøren, løste hun sit Forklæde,
dreiede det bag om, hvorpaa Spøgelsset greb fat
deri og smækkede Døren til, men hun lod Forklæ-
det fare og gik videre uden at see sig om. Da hun
kom i Waabenhuset, var Spøgelsset atter efter
hende, og maatte hun der give et Tørklæde til Priis
og endelig sin Gul i Kirkeporten. Omsider da
hun var kommen til Præstegaarden og vilde derind,
da var Spøgelsset der atter, og sagde til hende for
at hun skulde vende sig: "Seer du den røde Koe"?
Men hun tog sig vel i vare, bragte Præsten Bogen
og fik Koen til Løn derfor; men ilde havde det vær-
ret for hende, om hun havde seet sig tilbage.

H a v m æ n d.

I det Aar 1619 sendte Kong Christian den Fjerde tvende Rigens Raad, Hr. Oluf Rosen Spar og Hr. Christian Holt til Norge at holde Herredage, hvilke paa Hjemreisen finge en Havmand inden Borde, hvis Skikkelse var som et andet Menneskes. Han væltede sig længe hid og did, men siden laae han, som var han død. Og der en af de omstaaende sagde: "Det maa vel være en underlig Gud, som haver saadanne menneskelige Skabninger ogsaa i Vandet"! svarede Havmanden: "Ja! dersom du det vidste saa vel som jeg, da skulde du først sige det! Men dersom I ikke strax lader mig sætte i Vandet igjen, skal hverken Skibet eller I nogensinde komme til Land"! Derpaa vilde han ei tale et Ord mere, men blev ført i Baaden, hvoraf han selv sprang ud.

Ligervis Aaret derefter, da Rigens Raad Christopher Ulfeld med et Skib var sendt til Gulland, kom dem undervejs en Havmand tilsyne med sort Haar og Skjæg. Og besaae han meget nøie Skibet og dem som var deri. Men der en af Tjenerne spotvis kastede en Skjorte til ham, dukkede han under og blev ei mere seet.

Om de Limbekker.

De Limbekker have været en herlig Slægt i Danmark, stormodig og stærk, men nu er fra dem ei Afkom tilbage. Hr. Erland Limbek var en vældig Ridder og boede han paa Gravengaard, i Bjerger herred i Jylland. Til ham kom engang en Dverg paa Marken, klagende, at han havde Udstand og Feide med en anden Dverg, som havde sin Bolig ved Bjergedør, og trøstede han sig ei ved ene at være ham stærk nok, med mindre Hr. Erland vilde med sit Folk komme ham til Hjælp paa en bestemt Dag. Versom han det gjorde, da lovede Trolden, at ville mage det saa, at baade han og hans hele Stamme skulde blive vældige og stærke, og bevare stor Anseelse, mens Verden staaer. Hr. Erland til: sagde ham da Tid og Sted; men der han en Nat ikke kunde sove og kastede sig hid og did i Sengen, spurgte ham hans Frue om Aarsagen til slig Uro: lighed. Og der han havde fortalt hende om sit Løfte til Dvergen, svarede hun og sagde: "Gud forbyde det, Mandlille! I er et christen Men: neske; hvad haver I med saadanne Djævole at be: stille"? — og fik hun ham ved saadanne Ord til at bryde sit Løfte til Dvergen.

En Juleaften derefter som Hr. Erland sad i sin Stue og var lystig med sine Folk, aabnedes pludseligen Stuedøren og en liden Dverg i Gyldestyfs Klæder kom indgængende og sagde til Ridderen: "Havde I holdet eders Ord, da skulde jeg og efterkommet mit Løfte, men nu skal al eders Stamme Dag for Dag forringes og foragtes, og endeligen slet nederbrydes, og den sidste af eders Slægt skal blive galen"! Da blev Hr. Erland vred og sagde: "Truer du mig"! og vilde han dertil have slået ham, men Dvergen holdt sig til Døren, hvorpaa Ridderen befoel Tjenere at gribe ham, men han undveeg i Hast, dog klemte de ham saa imellem Døren, at han tabte sin ene Skoe, hvilken var af det pure Guld, hvoraf Ridderen siden fik det Navn: Hr. Erland Guldskoe.

O v e r g a a r d.

Paa Mors i Jylland er en Herregaard, kaldet Overgaard. Der boede engang en Frue, navnlig Fru Mette. Til hende kom en liden Bjergmand og sagde: "Fru Mette til Overgaard! vil du laane Fru Mette til Undergaard dit Silkeskjørt at staae Brud i"? — Men, der hun havde givet ham

Skjørtet, og det varede længe, førend det bragtes tilbage, gik hun til Høien og raabte udenfor: "Giv mig mit Skjørt igjen"! Da kom samme Bjergetrold ud og gav hende Skjørtet, ganske overdryppet med Bøx, sigende: "Efterdi du nu krævede det, saa tag det saadant; havde du tøvet nogle Dage, da skulde der have været en Diamant derpaa istedet for hver Bøxplet"!

Hr. Effe Brok.

Hr. Effe Brok, som boede paa Bemmeltost gik engang i Marken og slog hen i Weiret med sin Rjep. Og fløi der da, idet han slog, pludseligen en Hat hen for hans Fødder, hvilken han lod Tjeneren tage op og satte den paa sit eget Hoved. Men i samme Stund som han fik den paa Hovedet, blev han usynlig, og prøvede han derpaa med Tjeneren, saa at hvo der fik Hatten paa Hovedet, ham saae ingen af de Andre. Da blev han meget fornøiet over sliq Fangst og gik hjem dermed. Det havde ikke været meget længe, saa kom en barhovedet Dreng til Porten, begjærendes at tale med Hr. Effe Brok. Da nu Herren kom, bad Drengen ham om sin Hat, den han havde slaget af hans

Hoved med Riæppen, og bød ham derfor hundrede Ducater og siden mere, om han vilde lade ham faae den tilbage. Men, da det var alt forgjæves, hvad han sagde, eftersom Hr. Eske særdeles yndede Hatten, lovede Drengen ham, at saafremt han vilde give Hatten tilbage, da skulde hans Efterkommere aldrig komme til at fattes noget, og fik han da Hatten af Junkeren, som meente, at den med slikt Løfte var vel betalt. Men, der Drengen gik af Døren, sagde han: "Du skal dog ei efterlade dig Sønner, men Døttre"! Og fødte ogsaa sidenester hans Frue mange, men dødsfødte Sønner, saa at han døde den sidste af sin Stamme.

Hr. Bugge og Bygmesteren.

I Ullerup Herred paa Ringkjøbing Amt i Jylland boede en Hr. Bugge, som lod opbygge en Gaard der, hvor Vosborrig ligger lidet ude i Fjorden for Vesterhav, og siges der, at den Tid han havde givet Bygmesteren Afskæd, og han vel kunde være borte en halv Mil, lod Herremanden i stor Hast sadle fire Heste, som skulde indhente ham, givende Befaling til Svendene, at de skulde sige, at Gaarden var nedfalden, og, dersom han ved at høre Slikt

saa sig tilbage, da skulde de tage ham fat og bringe ham, men dersom han ei lod sig forlede, da skulde de kun lade ham fare. Og skedte det, som han havde befaleet, saa at de Udsendte indhentede ham og skjeldede paa ham, at han ikke havde holdt sig troligen i sit Arbeide, eftersom Gaarden var nedfalden. Men Bygmesteren blev ved at høre Sligt uanfægtet, saa sig ei tilbage, men gav kun til Svar: "Siger eders Herre, Hr. Bugge, at Gaarden og min Bygning skal vel blive staaendes, indtil den Nordvestmand kommer og gjæster ham" og med den Beskeed rede de tilbage.

Sælhunden.

Det siges paa Færøerne, at Sælhunden hver niende Nat afkaster sin Hud og faaer menneskelig Stikkelse og dandser den da og forlyster sig paa menneskelig Viis, indtil den atter tager Huden paa og bliver Sæl igjen. Engang er det skeet, at en Mand kom til, medens Sligt skedte, og der han saa Huden tog han og gjemte den. Da nu Sælen, som var et Quindfolk, ikke fandt sin Hud at krybe udi, maatte den forblive i menneskelig Stikkelse, og som hun var skøn at see til, tog samme Mand

hende til Ægte, fik Børn med hende og levede ret lykkelig. Men efter lang Tids Forløb, fandt Konen den skjulte Hud, og kunde da ei andet end krybe deri og blev Sølhund igjen.

F l y d ø r.

Det er tilforn skeet, at man paa Færøerne undertiden saae store Øer svømme om i Havet uden at have fast Bund eller Søde. Men naar det lykkedes, at fæste Staal til saadanne Øer, forinden det Øie, som først havde seet dem, veeg derfra, da bleve de faste. Saadan en Ø har Svinøen været, og er den kaldet saaledes deraf, at da man ei vidste, at saae den paa nogen Maade fæstet med Staal, bandt en Mand fra Bordøen et Knippe Nøgler til et Svins Hale. Og der Svinet saas lunde svømmede derud, fattede Øen strax Grund.

Et Underværk af Oluf den Hellige.

Færøerne har nuomstunder ikke Skove; dog har den haft tilforn. Engang spurgte Kong Oluf den Hellige nogle Mænd fra Færøerne, om de havde

Skove der hjemme. Men, der Mændene meente, at han spurgte saa, fordi han vilde gjøre Paalæg, svarede de: Nei! — "Det blive saa"! sagde Kongen, og i samme Stund sank de færrøiske Skove.

Den sorte Død.

Efter ældgamle Folks Beretning kaldtes den Pest, som var paa Bornholm, den sorte Død, fordi Menneskene, kort forinden de døde, fik en liden sort Prik inden i Haanden, saa at hvo der Sligt saae, tog det for et Tegn paa Døden, som og strax paafulgte. Og siges det, at der efter denne svære Død kun vare saamange Folk tilovers paa hele Øen, at, da de vare forsamlede udi St Clemenss Sogn paa et Sted tilsammen, kunde de ikke for-
tære en Lammekrop.

Ellekongen paa Bornholm.

Der er paa Bornholm en Ellekonge, som boer under Jorden og lader sig stundom høre med Pibe og Tromme, besynderligen mod Krig. Da sees han paa Fjeldene med sine Krigsfolk, forat forsvare

Øen. — Han kan ei lide, at nogen verdslig Konge opholder sig paa Øen længer end i tre Nætter.

De trende Jomfruers Grav.

Der boede engang en Konge i Fyen, han havde tre deilige Døttre som vare trolovede til tre Kongesønner. Imidlertid disse droge hen over Havet til Leding, kom der tre mægtige Kæmper og begjærede Prinsesserne, lovende Guld og Sølv og kostelige Ringe; men Kongedøttrene bleve deres Fæstemænd tro. Herover bleve Kæmperne saa fortørnede, at de droge hasteligen bort, sigende, at de vel snart atter vilde komme at beile. Og der Kongen elskede sine Døttre saare høit, grov han i Jorden og lagde en Bolig til sine Døttres Skjulested i en Høi, gav dem Mad og Drikke, lukkede saa atter Høien og bedækkede Stedet med Græs og Buske. Da nu Kæmperne atter kom tilbage, da var det svært for den gamle Konge at modstaae dem, og faldt han for deres Sværd, hvorpaa Kæmperne fore ind i Landet og søgte alle vegne at finde de skjulte Møer. Og de fore hen over Høien, hvori de vare gjemte, dog havde de sikkerligen intet mærket, om ikke en li:

den Hund, som Prindsesserne havde hos sig, havde råbet dem. Men da Kæmperne havde hørt Hundens gjæ, og begyndte at grave i Jorden, for at drage dem ud, da tog den yngste Gomsfru sin Kniv og stak sig den i Hjertet, og gjorde de to andre ligesaa. Og siges det endeligen, at Kæmperne endnu ved Nattetid farer stæiende hen over Høien, og hører man da Hornet lyde og megen Skrig og Hundeglam.

Silkeborgslot.

Silkeborgslot har sit Navn efter en Biskop Silke, som skal have bygget det. Og fortælles der, at der han engang seilede paa den Sø, som er der hos og tænkte paa, hvor han vel skulde bygge Slottet, tog han af Hovedet sin Silkehue og satte den paa Søen med de Ord: "Hvor nu min Hue driver iland, der vil jeg lade mit Slot opbygges!" Saa lod han det og skee.

Monumentet i Aarhus Domkirke.

Der var en fromemme Mand af adelig Herkomst, som efter sin Død fik en skønt Gravsted i Aarhus

huus Domkirke og dertil en lang Lovtale paa sin Liigsteen. Men, da' det siden befandtes, at han ilive have været Kongen en utro Mand, skedte det, at, da Kongen engang kom der til Kirken og saae hint Eftermæle, drog han i Harmen sit Sværd og huggede Næsen af Billedet, befalendes tillige, at den hele Indskrift paa Stand skulde udslides. Og seer man endnu i Muren den glatte Steen, og kjendes tillige Kongens Sværdslag paa det nærstaaende Marmorbillede.

Bodil Steen.

Bodil Steen var Huusholderesse paa Drønningborg. I levende Live var hun trættekjær og arrig og desformedelst frygtet af alle, som havde med hende at siske. Da engang en dansk Konge kom der i Egnen og der manglede Sengeklæder til Folget, nægtede hun, at ville laane dem deslige, men gav fornærmeligt Svar til de Udsendte. Nu er hun alt længe død, men har ei Ro i Graven. Hver Nat kjører hun igjennem Randers Bye, og det er ikke godt at møde hende.

Thimgaard.

Peder Gyldenstjerne, Rigets Marsk, elskede en adelig Dame og begjærede hende til Ægte. Men saasom hun var overmodig, lovede hun først da at indvillige og sige ham: Ja! naar han kunde opbygge en Gaard i et Uføre, hvilket hun anviste ham. Da nu Hr. Peder Gyldenstjerne ansaae dette for gjørligt, lovede han det og tog hende ved Ordet; men tog hun da i samme Stund en Ring af Finger og kastede den ud i Moradset sigende; "Saa umuligt som det er, at jeg faaer den Ring igjen, saa umuligt er det, at I kan sætte Bygning her!" dog skedte det, at Ringen om føie Tid fandtes i en Fiskes Indvolde, ligesom det ogsaa lykkedes Hr. Peder, at bygge Thimgaard paa samme Sted.

Hr. Peder Gyldenstjerne.

Thimgaard ligger i Thimsogn ved Ringkjøpping i Jylland. Paa den Tid da Peder Gyldenstjerne boede der kom Kongen engang til Byen, men tørvede Øst for ved en Høi, medens Herberge skulde bestilles. Deraf fik samme Høi Navn af Kongen.

gens Høi. Men der han i den ganske Bye ei kunde finde tækkeligt Huuslye hos Indbyggerne, reiste han til Thimgaard, sigende at det vel monne være en ringe Kjøpping, og har Byen deraf faaet sit Navn. Hr. Peder tog da mod Kongen og hans Følge, beværtede dem paa det Bedste og vilde ingeniunde tillade dem at drage bort, men udbad sig af Kongen den Naade, at han vilde tøve, indtil et Dre hoved med Biin, som laae i Kjælderens, var udtømt. Dette lovede Kongen, men saameget de end drak, saa blev dog Fadet aldrig tomt, hvorved alle høiligen undre des. Omsider aabenbarrede Hr. Peder Hemmeligheden, idet han viste et stort Biinsfad, liggende bag et Skillerum, gjennem hvilket gik et Rør til Dre hovedet, saa at dette ingeniunde kunde blive tomt, da der altid hældedes frisk Biin i Fadet. Og sees endnu i den yderste Kjælder mod Øst under Thimgaards Hovedhuus Skillerumsvæggen og vises Stedet, hvor Biinsfadet og Dre hovedet have ligget. Det Kammer, hvor Kongen boede, kaldes Kongens Kammer, og er det yderste Kammer mod Østen i andet Stokværk af Hovedhuset. Endvidere fortælles, at Kongen en Dag kjørte omkap med Peder Gyldenstjerne fra Thimgaard til Thimkirke, og da Hr. Peder kjørte Kongen forbi og saaledes vandt Seier, raabte han:

"Pyt!" af hvilken Begivenhed det Ordsprog er kommen: "Pyt! sagde Peer til Kongen!"

Dyvekes Billede.

Da Knud Gyldenstjerne var hjemkommen til Thimgaard, efter at være løsladt af det Fængsel, hvori han havde siddet tilligemed Torben Dre, formædelt dennes Kjerlighed til Dyveke, Kongens Frille, var han saa fuld af Harm over den ubillige Medfart og de haarde Gjenvordigheder, at han lod denne Quindes Billede udhugge paa en Steen og samme henseætte ved Indgangen i Porten med den Befaling, at hans Hofkarle skulde spytte derpaa, ja vel endog gjøre det, som værre er, saa tidt de ginge derforbi.

Peder Gyldenstjernes tolv Hofkarle.

Hr. Peder Gyldenstjerne havde paa Thimgaard tolv Hofmandskarle. Dem gav han aarlig et stort Gilde, og maatte de da paa den Dag brydes Mand mod Mand og prøve Styrke. Langs med Kirke:

veien, Vest for Ladegaarden, skal der ligge tolv store Kæmpestene i Række, og mellem hver af disse et Mellemrum af henved atten Alen. Paa disse tolv Stene stod i den Tid Hr. Peders tolv Hofmands-karle og gjorde Parade naar Herren kjørte til Kirken.

Klokken i Thimkirke.

Der hænger i Thimkirke en Klokke, som skal være den største i hele Jylland. Om den fortælles, at da Peder Gyldenstjerne paa et Krigstog i Sverrig kom til en Kirke, hvori denne Klokke, samt en anden ligesaa stor, hang, fik han Lyst til at tage begge med sig. Men, da han ei vidste, hvorlunde han skulde faae dem uskadte ned af Taarnet, gav en svensk Bonde det Raad mod at Hr. Peder maatte love, at forsørge ham hans Livstid, at han skulde lade store Dyrer af Sand, kjøres til det Sted nedenunder Taarnet og da nedstyrte begge Klokkerne deri. Saa gjorde han og fik begge Klokkerne uskadt i Bold. Men der Bonden meldte sig, sat Hr. Peder ham Raaden gjennem Livet med de Ord: "Der har du dit Livsbrød; thi du est Forræder mod dit Fædreland!" Derimod under-

støttede han Bondens Kone og Børn med en stor Sum Penge. Da nu Klokkerne vare indskibede at føres til Thimgaard, hændte det sig, at Skibet undervejs stødte an ved Nyeminde Gab, hvorover de nødsagedes til at kaste den ene Klokke overborde, saa at kun den anden kom til Thimkirke og blev ophængt der.

Missen og Drengen.

Der var en Miss paa en Gaard i Jylland, han fik hver Aften sin Grød i ordentlig Tid; derfor hjalp han ogsaa baade Karl og Pige og saae paa Husbondens Bedste i alle Maader. Engang var der kommen en skalkagtig Dreng i Tjeneste paa Gaarden, han søgte altid at gjøre Miss Fortred, saaatid han kunde komme afsted dermed. En Aften silde, da Alt var kommen til Roe paa Gaarden, tog Miss fat paa sin lille Træbakke og skulde nu til at fortære sit Aftensmaaltid. Da mærkede han, at Drengen havde skjult Smøret paa Bunden, for at narre ham til at spise Grøden først og siden finde Smøret, naar Grøden var spist. Derfor tænkte han paa, at give Drengen Lige for Lige og gik op paa Loftet, hvor Drengen og Karlen laae og sov i een Seng.

Da han havde taget Dynen af dem og saa den lille Dreng ved Siden af den lange Karl, sagde han: "Stakket og lang ulige!" og trak ved disse Ord Drengen ved Benene ned til Karlens. Nu gik han op til Hovedgjærdet, trak Drengen atter op med samme Ord, og da det ikke, ihvordan han bar sig ad, vilde lykkes, at Drengen kunde blive ligesaa lang som Karlen, saa blev han saaledes ved at trække Drengen op og ned i Sengen indtil den lyse Dag. Da var han træt og krøb derfor op i Vindueskarmen og satte sig der med Benene ud af Vinduet. Men saasom Nissen er forhadet af alle Hunde, saa begyndte Gaardhunden, da den saa ham, at gjøe, hvilket saaledes fornøiede Nis, efterdi dog Hunden ei kunde naae ham, at han stak det ene Been efter det andet ned til den, drillede og sagde: "Skue mig den Pusselank! Skue mig den Pusselank!" I midlertid var Drengen vaagnet og havde listet sig bag paa ham, og som Nis allermindst tænkte derpaa, men blev ved med sit: "Skue mig den Pusselank!" stødte Drengen ham ned i Gaarden til Hunden, idet han raabte: "Skue ham nu allesammen!"

Fasse Staverskovs Frue.

Fasse Staverskov boede paa Hønnegaard i Hønnesogn, to Mile paa hin Side Varde. Der han var med Kong Christian den Fjerde i den calmarſke Krig, red hans Frue engang med Strandridderen ned imod Stranden ved Blaabjerg, at ſee om noget var indflydt. Og ſaae hun da en Hob af ſmaa Bjerghfolk, komme ud af Bjerget, hvilke omringede hende, og en gammel Bjerghmand iblandt dem ſpaaede hende, at hun var med et Dregebarn, hvilket hun efter Faderen ſkulde kalde Fasse; der efter ſkulde hun komme op af Varselsengen, gaae i Kirke, men ſiden paa en vis Dag, Time og Seier knep dæ. Og ſtedte det altsammen ſaaledes, ſom han havde forudſagt.

Hr. Manderup Holk.

Om Manderup Holk til Barretſkov i Bjergerhoved i Jylland fortælles, at han geraadede udi tyriſt Fangenſkab, men at hans Frue ved Ligt ſkaſtede en Fjederham ind i Fængſlet til ham, paa hvilken han lykkeligen undkom over dets Mure. Og da hun endelig erſoer, at han ſaaledes var

lykkeligen ankommen til Jylland, lod hun alle Sognets Sengenklæder bære sammen paa Barretskov i Vorgegaarden, for at han kunde falde blødt.

Hr. Kalf Guldskoe.

I Nærheden af Barretskov laae tilforn den Gaard Staresvold. Der boede engang en Mand, navnlig Kalf, med det Tilnavn Guldskoe, hvilket han skal have faaet formedelst den Tildragelse, som følger. Nær hos Gaarden ligger den Høi, Steenhøi kaldet, i den boede en Bjergmand som aatte store Rigdomme, dem Hr Kalf engang fik Lyst til at see. Og som han af Trolden begjerede at see alle disse Herligheder, som vare derinde i Høien, gav han det Svar, at Sligt vel kunde see, men at derved stor Lyst vilde komme over den, som saae det, til at tage Noget med sig, hvilket, om han det gjorde, vilde forvolde ham stor Ulempe. Der nu Hr. Kalf vedblev i sin Begjæring, aabnede Bjergmanden Forstuen i Høien, hvor der laae store Dyrger af Guld og Sølv. Da kunde Kalf ei modstaae Fristelsen, men tog hemmeligen til sig en Guldskoe. Men siden skedte det, som Trolden

havde sagt, at han vilde faae Straf derfor, idet nemlig Gaarden afbrændte eller, som Nogle ville det, blev nedreven af Bjergmanden. Da maatte Ralf flytte ned til Stranden til det Sted, hvor nu Rosenvold ligger, og gav Folket ham det Tilnavn: Guldsko.

Palsgaard.

Paa Palsgaard ved Hørsens boede engang en Frue med sine to Sønner Palle og Rolf. I Rolfskov, som deraf har sit Navn, slog Junker Palle sin Broder, Junker Rolf, ihjel; men der han efter sig Gjerning kom tilbage til Gaarden, ihjel slog Moderen ham med et Knippe Nøgler, og ligger han nu begravet nær hos Gaarden i en Høi, kaldet Palle's Grav.

Stenen ved Palsgaard.

I Skoven ved Palsgaard ligger en Steen, saa stor, at engang to Piger have reddet sig fra en forfærdelig Tyr, ved at krybe derop. Den er fastet af en Jette paa Endelave, der han vilde ødelægge

E

Palsgaard, fordi han havde faaet Afslag af Fruen der paa Gaarden, da han engang beilede til hende. Dog er der Andre, som ville vide, at en Jettepige i Fyen har flynget den derover i sit Strømpebaand.

Worsøe-Kalv.

Der var engang i Hadsherred i Jylland en Jettepige, som var bleven vred paa en anden Jettepige i Bjergerherred. Derfor tog hun Jord i sit Forklæde og vadede dermed over Fjorden for at ødelægge sin Fjendes Huus. Men der hun kom noget ud i Fjorden, blev der et Hul i Forklædet, saa at meget af Jorden løb ud derigjennem og spildtes, hvorved opstod den liden Øe Worsøe-Kalv. Da hun nu kom ind til Landet og blev vaer, at hun havde spildt meget, tyktes det Tiloversblevne hende ei tilstrækkeligt, hvorfor hun fortrydelig kastede det fra sig paa Strandbredden, og blev deraf Dysbjerget.

Kalløe Slot.

Gamle Kalløe Slot, som af Gyldenløve mestens deels blev nedbrudt, for af de samme Steen at

opbygge Charlottenborg i Kjøbenhavn, var en Tid saa stærk befæstet, at det i samfulde syv Aar udholdt Beleiring af en Greve fra den saakaldte Greveholm. Og da de tilsidst vare nær derved at maatte overgive sig af Hunger og i denne Nød ikke vidste at redde sig, toge de den List, hver Dag fire Gange at knibe deres eneste Svin, som de havde tilbage, i Øret indtil det skreg, ligesaa at føre deres eneste Koe fire Gange omkring Slottet, altid med en anden Koehud over sig, og endelig, at give en Tiggeriske, som daglig gik ud af Borgen større og større Stykker Brød, hvilket, da Greven det saae, lod ham tro, at de endnu havde Forraad til Overflod, saa at han ophævede Beleiringen. Saa er og meget talt om en SyvaarsSkat, det er saa megen Skat som i syv Aar hæves af Landet, hvilken skal være nedgraven paa et Sted i Borgen. Tilforn er efter samme Skat ofte gravet under Taarnet, og har man der først fundet en Ske og en Tallerken af Tin; men da man kom dybere, traf man paa en Kobberport, hvilken man dog ikke med al Magt har fundet opbryde. Men, naar man igjennem Risten, som var paa Porten kastede en Steen, da kunde man længe høre den rulle langt hen under Jorden, og siges det at være en Løngang, som gaaer fra Slottet hen under

Strandbugten og op til Hestehaugeskov Nord for Slottet.

Fanden i en Hares Skikkelse.

I det Aar 1573 drog Joachim von Hagen, Arveherre til Mübel i det Schlesvigske, ud at jage paa Langfredag. Og som han under Prædiken red med sine Hunde langsmed Stranden ved Hattlund i Angeln, kom Fanden til, paatog sig en Hares Skikkelse og lod sig jage vidt omkring af hans Hunde. Da sprang Haren over en stor Sten, i hvilken dens Fodspor endnu kjendes; men, der Hunden vilde springe bagefter, styrtede den over Stenen og brak Halsen. Og sprang da samme Hare tilbage over Stenen, lod sig en Stund forfølge af Jægeren, indtil den atter sprang over, og som Jægeren da vilde fare ind paa den, rendte han baade Hesten og sig selv tildøde paa Stenen.

Fanden bortfører en Frue.

Frue Christina von Hagen, en holstenske Adelsfrue, og Otto Ranzows Enke spadserede engang

med flere fornemme Fruer udenfor Bjergporten ved Lübeck. Og som den Førstnævnte gik noget afstødes fra de Andre, blev hun af en Aand bortsnappet, saa at man aldrig saa hende mere og ei heller fandt hendes Liig. Da sagdes det af hendes Pige, at samme Frue havde i levende Live givet sig af med den sorte Kunst og ofte læst i skjulte Bøger.

Sostrup og Skjærvad.

Der var en Herremand i Jylland, navnlig Eesfeld. Han var meget hengiven til Spil, og kom det saavidt med ham, at han forspillede Herregaarden Sostrup, som nu kaldes Skeel og Skjærvad, hvoraf det Ordsprog: "De følges ad, som Sostrup og Skjærvad." Der han nu red af Gaarden med sin Dreng, spurgte han, om de intet havde glemt. Da svarede Drengen skalkagtig: "Nei, Junker! Intet uden de to Abilder med de røde Æbler!" hvorved han sigtede til de to teglhængte Herregaarde. Dog siges det, at den nye Eier af Medlidenhed har givet ham Føde paa Stedet.

P e e r J b s.

Peer Jbs eiede Palsgaard i Jylland. Han har et ondt Rygte for sine Gjerninger. Det siges, at han har nedreven atten Kirker i Jylland og iblandt dem ogsaa Aaskirke, Syd for Aasbye i Søvind Sogn, hvor endnu en Plads kaldes Aas Kirkegaard, og af Stenene opbygget sin anden Herregaard Thyrestrup. Hans Svigerfader, som boede paa Torup Bolde ved Tostum i Søvind Sogn, ihjelslog han en Juleuel, som han sad for Bordenden, fordi denne havde føreholdt ham, at han havde nedrevet saamange Kirker. Saa siges det ogsaa om ham, at han uretsfærdigviis har udvidet og forøget Thyrestrup Marker. Thi som der en gang holdtes Prædiken paa en Helligdag i Søvind Kirke, omred han disse Marker, medens ingen Folk var tilstede, og saa rapt som han red, saa skrappt fulgte ham den Onde, som strax inddigede alt, hvad der var omredet; ja! havde ikke Mændene i Tostum faaet skyndeligt Bud til Præsten, som prædikede i Søvind, at han endelig maatte slutte sin Prædiken, saa var sikkerlig hele Tostrup Mark bleven lagt ind under Thyrestrup. Paa denne Viis, siges det, har han ogsaa faaet Fruenshauge par Ørriklevmark. Omfider tog Fanden

ham og førte ham giennem Lusten, og som han paa Veien blev træt, hvilede han sig over Søen ved at sætte sig paa en Skibsmast. Da spurgte Skipperen den Onde: "hvorhen?" og hørte da Fanden synge som saae: "Til Hølls, til Hølls! — til Hekkenfjælds, — med Peer Jbs, med Peer Jbs, — den grove Synder, — den grovselin Herr!"

Proces imod Rotter.

I Viborg Bye var der tilforn en saadan Mængde Rotter, at det blev til Plage for hver Mand. Og som man nu pønsede paa, hvorlunde man vel skulde blive dem quit, kom en gammel Kone til Øvrigheden, og gav hun det Raad, at man skulde tage Stævning imod Rotterne og paaføre dem en Proces. Dette Raad vandt saadant Bisfald, at der paa Stand udnævntes Stevningsmænd, som forkyndte dem Proces. Og der denne var tilveiebragt, og Øvrigheden dømte, at de skulde forlade Viborg forsvandt de pludseligen, saa at Viborg i mange Tider var aldeles frie for dem.

Cypriani Bog.

Der boede en Møller to Mile fra Horsens i Bjerremølle, han var Mester i den sorte Kunst og eiede Cyprianus. Engang havde en Bonde fra Hale stjaalet en Øre fra ham, men maatte ved Midnat bringe den igjen, og førtes han da saa høit igjennem Lufsten, at hans Fødder raslede i Toppen af Træerne i Bjerrefov. Saaledes gjorde Mølleren mange underlige Ting, og grundede Folket paa, hvorfra han vel havde saadan Evne. Desaarfag listede sig engang en Møllersvend ind i hans Lønskammer, og der han der fandt en gammel forunderlig Bog, tog han den og begyndte at læse. Da kom i samme Stund den lede Satan til og spurgte, hvad han vel befalede, og som Møllersvenden ei vidste, at det nu gjalt at give ham et dygtigt Arbeide for, styrtede han af Angst til Jorden og brugte ei Maal eller Mæle. Og sikkert havde det været ude med ham, om ikke Mesteren i samme Stund var indtraadt og havde seet, hvorledes det havde sig. Hurtig tog han Bogen, læste paa et andet Sted, for om muligen at drive den Onde bort igjen; men det var allerede kommet for vidt, og der var ei andet for, end at give ham noget at bestille. Da greb Mølleren et Gold og befalede

Satan, at han dermed skulde øse Vandet ud af Mølle-dammen, men der han ikke mægtede saameget, foer han op igiennem Loftet og efterlod sig en liderlig Stank.

H u n t S ø e.

Nær hos Bangebye i Sjælland ligger en liden Dam eller Kjør, kaldet Hunt Søe. Men der, hvor nu er Vand, stod i sin Tid en Kirke, hvilken nu er sjunken. Thi Troldene i de nærliggende Bakker vare den hadelige, meest fordi den havde saa deilige Klokker, og pønsede de derfor paa at blive den quit. Og skedte det da en St. Hans Nat, at hele Kirken pludselig sank saa dybt, at ingen endnu har kunnet finde Bunden. Engang samlede sig nogle Drengene fra Bænge, og havde medbragt et langt Reeb for at udmaale Dybden af Kjøret. Da bandt de et Plougjern i Enden og sænkede det ned, men i samme Stund hørte de en Stemme dernede fra som saa: "I maale vore Bænge, vi skal maale jeres Lægge!" hvorover de bleve saa forfækkede, at de skyndeligen halede op igjen, og hang der da istedet for Plougjernet en gammel Hørsepande paa Rebet.

Gjengangeren.

Med lille Bærløse i Sjælland boede engang en Gaardmand, som havde Samquem med Tyve og Røvere, gik aldrig til Kirke og var af alle ilde anset for medelst hans Ugudelighed. Der han nu var død og begravet, og Liigsfølget vendte hjem fra Kirken for at drikke Gravøl paa Gaarden, bleve de vaer, at han sad oppe paa Taget og gloede i den Maade ned paa alle, der vovede at see derop, at fast ingen blev tilbage, men alle forlode de Gaarden paa det snarligste. Da kom omsider Præsten og begyndte at læse for ham og manede ham derved ned i Kalsmose, tæt hos Farum Sø, og paa det at han nu maatte blive dernede indtil Verdens Ende, nedrammede de en spids Pæl i Jorden, saaledes, at den traf hans Hoved. Og som dette skedte, var just en gammel Kone tilstede, som forstod Tingen bedre end selve Præsten, og tog hun en Stoppenaal, som var uden Øie og stak den ind i Pælen. Da raabte Spøgelse dernede: "Jkke skulde du saa have gjort, du gamle Hex! jeg skulde ellers vel være kommen hjem førend du!" Men nu maatte han blive dernede; dog flyver han hver Nat om og er en Natteravn indtil Hanegalet.

Strandvarsler.

Før den Tid da Strandene vare indviede, var det vanskeligt ved Nattetid at fare ad Veiene deromkring, efterdi man da som oftest mødte Strandvarsler, hvilket er Gjenfærd af de Liiig, som drive op til Stranden og ligge der ubegravne. En Aften kom en Bonde gaaende langs med Stranden ad Taarbæk til. Da sprang pludselig et Strandvarsel ham paa Ryggen, blev hængende fast og raabte: "Bær mig til Kirken!" Saa maatte Bonden strax søge den gjenneste Wei til Gjentofte, og, som han havde naaet derhen og kom til Kirkemuren, sprang Varslet hurtig derover. Men strax kom Kirkegrim især vends, og der begyndte mellem dem en svarlig Kamp. Aldenstund de saa havde brydedes, satte de sig begge til Hvile, og spurgte da Varslet til Bonden: "Naa! stod jeg mig?" Men der Bonden svarede: "Nei!" begyndte de atter at stride; og der de igjen tog Hvile, spurgte Varslet atter: "Stod jeg mig nu?" Men Bonden gav atter til Svar: "Nei!" hvorpaa de atter toge fat paa hinanden. Tredie Gang spurgte da Varslet: "Nu! stod jeg mig?" og der Bonden dertil svarede: "Ja!" sagde Varslet til ham saaledes: "Vel var det, at du svarede saa, ellers havde jeg visseligen knækket din Hals!"

Der var en Kone i Nibersød, som en Morgen tidlig gik til Stranden for at malke sine Kjør. Da blev hun vaer et Liig, som var opstykket paa Sagnet, og havde det en stor Pengekæt bundet om Livet. Der hun det saae, og ingen var i Nærheden, meente hun, at hun vel kunde tage Pengene, eftersom hun var en meget fattig Kone. Og tog hun dem da. Men samme Nat kom Strandvarslet til Byen, gjorde megen Larm uden for samme Kones Vinduer og befalede hende, at følge efter. Da blev hun saare bedrøvet, sagde alle sine Børn Farvel og fulgte med Varslet. Der de nu vare komne udenfor Byen, sagde Varslet som saa: "Tag mig ved Benet, du! og før mig til Kirken!" Men den nærmeste Kirke laae i Karleboe, som er tre Fjerdingvei derfra. Saasnart, de fik Kirken i Syne, sagde Varslet: "Slip mig nu og gaae ind i Huset ved Kirkeporten og beed Folkene der, at de ville sidde oppe, indtil du kommer igjen, og, naar du faaer hjulpen mig over Kirkemuren, da løb til Huset, saa hurtig som du kan, at ikke Kirkegrimmens Skal anamme dig!" Og gjorde hun da, som det var hende sagt, men neppe var Ligeet kommen over Kirkemuren, før Kirkegrimmens foer ud efter Konen, tog hende fast i Skjørtet, hvilket tillykke var saa gammelt, at det gik itu, saa at Konen slap vel ind i Huset. Efter den Dag gik det Konen vel og levede hun fornøiet tilligemed sine Børn af de mange Penge, hun havde fundet hos Varslet.

U n m æ r k n i n g e r.

Skiftingen. Pag. 1. cfr. Danske Folkesagn I. Pag. 47. Anm. 176. Bonden afværger sig Forbyttelse i Sjælland, ved at hæfte to Synaale, den ene paa Moderen og den anden paa Barnet, indtil det er døbt. *vide* Den nordsjællandske Landalmues Character &c. Kjøbenhavn. 1798. Eller ved at lægge en Sax eller store Synaale i den Nyfødtes Bugge. *vide* Münters Leire i Sjælland. Kbhvn. 1806. Pag. 57. I Fynland ved at lægge Synaale forsviis for Døren, ved at spytte eller pege forsviis over Buggen og holde et Lys tændt hver Nat, indtil Barnet er døbt. *vide* N. Blicher, Topographie over Vium Præstefald. Viborg, 1795. Pag. 214. I Holsteen ved at lægge en Kaarde i Buggen. *vide* Goetzes Mügl. Allerley. III. Leipzig 1788. Pag. 49. I Egnen om Erzgebirge afværges det ved at lægge en Nøgle til Barnet i Buggen. *vide* Journal von und für Deutschland 1787. I. Pag. 186. og i Thüringen — — ved at hænge Mandens Buxer paa Væg-

gen. *ibid.* 1790. Pag. 27. Men er Forbyttelsen uløffeligviis allerede ffeet, da er det et probat Middel, at være ret ond imod Skiftingen, enten, saaledes som Sagnet viser, ved at ville kaste den ind i Dønen, eller at pidffe det med et Riis. *vide Bräuners Curiositeten.* Frankf. am Mann, 1737. Pag 9. eller at kaste det i Vandet. *vide Grimé deutsche Sagen I.* Berlin, 1816. Pag. 133. I Sverrig tager man ogsaa sin Tilflugt til disse Huusraad, hvilket sees af *Diss. de superstitionib. hodiernis, autore Mag. Joh. Ihre.* Upsaliæ, 1750. Pag. 23, hvor der siges om de saakaldte Byttinge: "*tales subinde morbosos infantes esse judicant, quos si in fornacem ardentem se injicere velle simulaverint, aut si tribus Diei Jovis vespers ad trivium deportentur, proprios se recepturos credunt.*" I Skotland er det Tro, at de Underjordiske ere pligtige til, hvert syvende Aar at betale Fanden een eller flere af deres Unger i Skat, derfor stjæle de (Fairies) Børn af Buggen for at give disse istedetfor deres egne. *vide Wöchentliche Nachrichten für Freunde der Geschichte, Kunst und Gelährtheit des Mittelalters von Dr. Büsching I.* Breslau, 1816. Pag. 251. Num. Cfr. Ludlams Hule.

Stigholms Søe. Pag. 3. Stigholm Søe ligger ved nogle Gaarde, som hede Halle, hvoraf den ogsaa kaldes Hallsøe. Paa den i Sagnet omtalte Holm findes endnu Resterne af en Borg. Hvad denne Krigslift angaaer, fortælles noget lignende

om Kalløe Slot. *vide* Danske Atl. IV. Pag. 329
og Danske Folkesagn. III. Pag. 66.

Jerusalems Skomager. Pag. 3. Foruden
de i Nyerups Alm. Moerskabslæsning. 2c.
Åbhvn. 1816. Pag. 82 anførte Steder om den
evige Jøde, findes denne Materie omtalt og be-
handlet i Dobenecks Volksglauben und Ge-
roensagen. II. Berlin, 1815 Pag. 121. Goetzes
Nützliches Allerley. I. Leipzig, 1788 Pag. 49.
Danse Minerva. 6te Bind. Åbhvn. 1818. Mai.
Pag. 422. Morgenblatt. 1818. Mai. No. 119.

Hellig Niels. Pag. 5. Den i Sagnet omtalte
Pæl er formodentlig en Levning af det Træfors som,
efter Danske Atlas. IV. Pag. 83. er opreist til
hans Amindelse, og ved hvilket tilforn har staaet et
Skrin, for at de Andægtige kunde lægge deres Ga-
ver deri. Hellig Niels var en Søn af Knud den
femte, og døde i sine unge Aar 1180. Den Skik
at offere "*ex voto*" en Ufsildning af den Legemsdeel,
paa hvilken man har lidt Brøst, er endnu almin-
gelig i de catholske Menigheder. De Rige skjænke
saadanne Ufsildninger af Guld eller Sølv, men de
Fattige danne trøstigen en Arm eller et Been af
af Bøx, af hvilket der vel i Tiden bliver støbt Lys
til den undervirkende Helgen, men de, som end ikke
have Raad til saadanne Gaver, flippe et Stykke
Papir som en Haand eller Fod og hænge det *ex*
voto paa Alteret.

Mester Laurig. Pag. 6. Det anførte Middel til at faae Fanden til at staae af Bognen og krybe under Baghjulet er almindelig bekjendt. cfr. Danske Folkesagn. I. Pag. 16. At det ogsaa saaledes har været brugt i Sylland, sees af Blichers Topographie over Vium Præstekald. Wiborg, 1795. Pag. 210.

Endvidere om Mester Laurig. Pag. 7. Den samme Kunst saaledes at binde Tyvene har ogsaa Hr. Ole S . . . i Sylland været i Besiddelse af. vide Blichers Topographie over Vium Præstek. Pag. 211.

Rissen i Thyrsting. Pag. 8. Cfr. Danske Folkesagn. I. 134 Anm. 198. *ibid.* II. 4. Anm. 118 *ibid.* III. Pag. 61. Videre om dette Bæsen i Nordsjæll. Landalm. Character 2c. Pag 309 seq. *Wieri opera omnia.* Amstel. 1660. lib. I. de præstigiis Dæmonum. Cap. XXII. §. 5. I Finland kaldes han Para, beslagt med den svenske Bjåra. vide. Finland und seine Bewohner von Fr. Kùhs. Leipz. 1809 Pag. 304.

Bjergbørnene. Pag. 11. I Oberlausitz kaldes Bjergfolket: die Quergen. vide. Wöchentliche Nachrichten von Dr. Joh. Gust. Büsching. I. Breslau, 1816 Pag. 72. Von den Erdmännchen der alten heidnischen Preussen, und dem Glauben der Neuern. *ibid.* Pag. 161. Die schottischen

Elfen. *ibid.* Pag. 212. Elben und Elfen. *ibid.*
II. 354.

Sandens Krog. Pag. 11. Om sig Nedmanen
see Danske Folkesagn. III. Pag. 20. Anm.

Tommerup Kirke. Pag. 12. Denne Bye ligger
i Odense Herred i Fyen.

Svindinge Banke. Pag. 12. Dette Sagn er uden-
tvivl af alle Danske Folkesagn det mærkeligste, efter-
som intet er saa almindeligt som det. Det fortælles
om Lyngbykirke. I. Pag. 7. om Høibyekirke. Pag.
38. Om Sjerlevvesterkirke paa Frederiksborg Amt.
Sofmanns Fundat. VII. Pag. 166. Om St.
Jørgenshospital ved Svendborg. *vide.* Danske Fol-
kesagn III. Pag. 40. om Bogø. I. Pag. 104, om
Aarhus Domkirke. Pag. 116, om Aalborg. Pag.
120 og forresten om enhver Kirke, hvor man finder
Kirkedøren paa den nordre Kirkemur. I det
Hele synes det at fortjene at undersøges, hvad vel
Aarsagen monne være, til at man saa hyppigen
finder en tilmuret Dør paa Kirkerne's østlige Mur.
Bonden angiver det som Aarsag, at engang, som
hele Menigheden var i Kirken, lagde sig en Lind-
orm uden for Kirkedøren, og da ingen kunde komme
ud, toge de omfider den Beslutning, indensfra at
udhugge en Dør i den nordlige Mur, og er den
anden siden efter bleven tilmuret.

Kjendetegn paa Hære. Pag. 15. Cfr. Idunna und Hermode von Gräter. 1ster Jahrg. Breslau, 1812. Deutscher Volksaberglauben. Monat Mai.

Abbed Muus. Pag. 15. Formodentlig under Stridighederne mellem Kong Erik og Hertug Abel. cfr. Danske Atlas. IV. Pag. 232.

Træet i Rugaards Skov. Pag. 18. Cfr. Danske Folkesagn I. Pag. 82. Ellekongens Rigsfolk. *vide*. Anm. Pag. I. Pag. 166. *ibid.* 184. den Nordsjæll. Landalm. Char. 2c. Pag. 301. Büschings Wöchentl. Nachr. I. Pag. 212. *ibid.* II. Pag. 354—386.

Påsehyld. Pag. 19. Dette Sagn er ikke alene almindeligen fortalt om mange Rjær og Moser i Danmark, men ogsaa i Sverrig *vide*. Peer Kalms Bahusl. Resa. p. 92.

Korsen ved St. Jørgensgaard. Pag. 19. Cfr. Danske Folkesagn. I. Pag. 52.

Mester Mads og Hr. Anders. Pag. 20. Cfr. N. Blichers Topographie over Bium Præstefald. Pag. 210: "Endnu laaber man sig andægtigen fortælle, hvorledes Hr. E. en Aften, da han kom fra G*. og det blev ham sagt, hvor skinkbarlig den lede Djævel gif der henne i Moesen og kaldte ham en Katekismus-Dreng, stod strax af og gav sig i

Kast med den fule Mand. Haardt stod det længe, fordi det blev ham bebreidet, at han engang som Student var bleven en Bager i ß. Skyldig, men da han vidste Raad derfor og kastede Skillingen i Satans gloende Gab, fik han rigtig Bugt med Krabaten — satte ham herunter og slog en Pæl ned paa Stedet, som staaer der endnu den Dag i Dag er." — *vide. Nordsjæll. Landalm. Charakter* 2c. Pag. 323. Angaaende den titomtalte Cypriani Bog, Nyerup om alm. Moerskabslæsning. Pag. 197. I MSpt. Suhm No. 1045 findes følgende om Elvested Kirke i Fyen: "Herudi Kirken fantis Anno 1588 en Bog, som kaldtes Elbog, hvilken brugtes til at læse over besatte Mennesker med, men, da M. Jacob Madsen Bisp død kom, var den alt tilforn bortkommen, saasom en Præst i Nærborg, Hr. Niels, kjøbte den af Kirkeværgeren."

Kallundborgs Kirketårn. Pag. 22. Danske Atlas siger II. Pag. 412: "Ved Korsets fire Ender, ere fire fra Grunden opførte Tårne med de fire øvrige Spire, som bære Navn af fire hellige Quinder, nemlig St. Gjertrud, St. Maria Magdalena, St. Anna og St. Catharina. Men det mellemste Spir tilgæves den hellige Jomfru Maria, efter hvilken Navnet er St. Mariæ eller Vor Frue = Kirke."

De to Børn. Pag. 23. Om flige Bakketrolbe
vide. Nordsjællandske Landalm. Pag 308.
ibid. 513.

Krokonens Kjør. Pag. 24. Efr. Danske Fol-
kesagn I. Pag 127. *ibid.* 196.

Blake. Pag. 26. *Saxo lib. XI.* Holbergs Danm.
Riges Gist. "at ride paa Blafs Hest."

Strande og hans Quinde. Pag. 26. Efr.
Danske Folkes. I. Pag. 123. Anm. 196. Büschings
wöchentl. Nachrichten. III. Pag 390. "Der
Geist beim Grenzsteine."

Gjengangeren. Pag. 27. Efr. Journal von
und für Deutschland. Jahrg. 1787. Pag. 342.
Aberglauben zu Pfhorzheim: "Ruft man einem feu-
rigen Mann: Ståuble! Ståuble! mach dich leicht,
daß du bald bey mir seyst!" so kommt (der Irr-
wisch) und man muß ihn hugeln (auf dem Rücken
tragen) — oder betet man, (zieht die Luft ångst-
lich an sich) so kommt er; flucht man (stößt die
Luft von sich) so flieht er."

Fruen paa Gjedserodde. Pag. 28. Efr.
Danske Folkes. III. Pag. 24. Hofm. Fund. III.
520. Danske Atlas III. 115. *ibid.* V. 46.

Folger Danske. Pag. 29. Efr. Danske Fol-
kesagn I. Page 24. II. Pag. 6.

Ullig Kirke. Pag. 29. Danske Atlas. IV.
Pag. 546. siger, at samme Steen, paa hvilken
Bognen vältede, endnu kaldes: "Julesteen" af denne
Begivenhed. cfr. Danske Folkesagn, III. Pag.
12. Tømmerup Kirke.

Taarup Kirke. Pag. 30. Danske Atlas IV.
548. cfr. Danske Folkesagn I. Pag. 39, Hr. Eb-
bes Døttre. Hofm. Sund. IV. suplem. 761

Mariager. Pag. 34. vide. Ingemanns Digte
2den Udg. 1819. S. 28 seq.

Hr. Peder Vognfører. Pag. 36. Danske
Atlas V. 261.

St. Magrethas Kilde. Pag. 36. Danske
Atlas. V. 565.

Mariager Kloster. Pag. 37. Msspt. om
de Wintherse og Thestrupse Familier sam-
menstrevet efter mundtlige Traditioner af
Provst Rasmus Winther. Orbe 1766. 4to.
Dette Msspt. tilhører G. L. Hr. Literatus M. Win-
ther i Odense. — Hofm. Sund. IV. 760.

Dallerup Søe. Pag. 38. I denne Søe skal
engang i fordom Tid Herregaarden Dalvig være
sunket, og mene Bønderne endnu at kunde skimte
det røde Tegltag gjennem Vandet. Og saa ligger
der endnu svære Bjælker derude, som man kan gaae

ud paa i Søen. Fremdeles fortælles, at der for mange Aar siden af denne Søe er opfisket en jernbeslagen Port, som i lang Tid hængte for en Gaard i Thysted, samt en stor Deel gammeldags Tintarkener.

Jens Sørensen Wint her. Pag. 38. Msspt. om de Wint her ske og Thestrup ske Familier. cfr. Danske Folkesagn II. 99. Kjøbmanden i Aalborg. Goeges nützliches Allerley. II. 43.

Torslev Kirke. Pag. 40. Danske Atlas IV. Pag. 406: "Det er en almindelig Tradition, at en Frue ved Navn Kirstine Munk, som boede i Torslev By og ligger i en aaben Begravelse i Kirken, skal have ladet Kirken ganske tække med Bly efter Skipper Clemens Dpløb, som havde opbrændt mange Herregaarde og toget Blyet af mange Kirker at bruge til Rugler.

St. Jørgen. Pag. 40. Pontopp. Theat. Dan. p. 179. Danske Atlas. III. Pag. 535 Anm.

Saaborg Kirke. Pag. 41. Danske Atlas III. Pag. 54, "Sognet kirken, som er anseelig og meget ziirlig, tilhørte, kort før Reformationen, da samme Knap var bleven færdig, den Hellige Lands Kloster, og som Munkene strax udbandrede 1530, saa indrømmede Høilovlig Kong Christian III. Borgene, efter Begjæring, denne nyere og bedre Bygning til en Sognet kirke, istedet for den gamle St.

Nicolai Kirke." — Hvad angaaer Kirkens Flytning af Toldene cfr. Danske Folkesagn. I. Pag. 38. Anm. Pag. 172. Om Kirkelammet. *ibid.* Pag. 136. Anm. 198.

Seden Kirke. Pag. 53. Denne Frues Gaard stod der, hvor nu Hans Niassmussen boer, og siges det, at, da man engang grov en Brønd, stødte man paa en muret og hvælvet Kjælder, en Levnning af den forbums Herregaard. Stenene bleve anvendte til Brolægning i Gaarden, hvilket sees endnu. cfr. Danske Folkes. I. Pag. 26. Vedmanns Chorogr. Bahu. Pag. 229.

Ellepigerne. Pag. 43. Cfr. Danske Folkes. I. Pag. 26. *ibid.* 109. *ibid.* 118. Anm. 166. III. Pag. 11. Anm. Nordsjæll. Landalm. Pag. 301.

Savmand. Pag. 46. Miscell. Rostgaard. Msspt. No. 25.

Om de Limbecker. Pag. 47. Den sidste af Stammen var Claus Limbek, som døde paa Nebbe. Miscell. Rostg. Pag. 416.

Overgaard. Pag. 48. Miscell. Rostg. Cfr. Solbergs Uden Hoved og Hale 1 Aft. 6te Scene.

Fr. Eske Broch. Pag. 49. Miscell. Rostg. En af hans Døttre var Frue Elisabeth Broch, som havde Hr. Jørgen Scheel, hvilken kaldte Brocksøer efter sig, som ligge i Porsmose. — En lignende

Historie om en Hat, som gjør usynlig *vide*. Peer Kalms Resa Pag. 98. cfr. Lothars Volksagen und Märchen. Leipzig. 1820. Pag. 50.

3r. Bugge og Bygmesteren. Pag. 50. Miscell. Koftg. cfr. Nødsforns Beskrivelse over Thimgaardsogn. Pag. 123. Danske Atlas III. 497 fortæller lignende om Brædesborg.

Sælhundene. Pag. 51. Svaboes Indber. paa en Reise i Færøerne 1781—82. Tom. 1. Pag. 204. Msspt. "Der gives endnu Familier, som tro sig at stamme ned fra slige Egteskaber." *ibid.* cfr. Fortællingen det randede Slør i Dehlenslagers Eventyr.

Glydøer. Pag. 52. Svaboes Indber. T. I.

Et Underværk af Gluf den Hellige. Pag. 52. Svaboes Indber. T. I.

Den sorte Død. Pag. 53. Msspt. Suhm No. 1415. Chron. Barring af N. P. Kaufn.

Ellefongen paa Bornholm. Pag. 53. Msspt. Suhm No. 1415. Et lignende i Finland. *vide*. Finland und seine Bewohn. von Fr. Kuhs. Leipz. 1809 Pag. 305. Ellefongen paa Stevns. *vide*. Danske Folkesagn I. Pag 81. Anm. 183. Klintefongen paa Møen. *ibid.* 97 Anm. 192.

De tre Jomfruers Grav. Pag. 54. Jørges Leben von Welfer. I. Stutgard und Tüb. 1819 Pag. 211. *seq.*

Stenen ved Palsgaard. Pag. 65. cfr. Danske Folkesagn I. Pag. 42. Anm. 174. *ibid.* 47. Anm. 176. *ibid.* Pag. 80. *ibid.* II. Pag. 20. Anm. 126.

Worsøe-Kalv. Pag. 66. cfr. Danske Folkesagn I. Pag. 33. Lars Krands. *ibid.* Pag. 79. Sandbanterne ved Næstved. Ordet Kalv bemærker en liden De eller Holm. *vide* Danske Atlas IV. 328.

Kalløe Slot. Pag. 66. Danske Atlas IV. 66.

Sanden i en Hares Skikkelse. Pag. 68. cfr. Grevinge Her. Danske Folkesagn I. Pag. 37.

Sostrup og Skjærvad. Pag. 69. "De danske Adelsmænd have ofte været ilde hengivne til Spil. Paa Kragerup i Sjælland findes et Steenblad til et Bord med Afbildning af et Brædtspil, en Art af Puckspil og et tredie ubekjendt Spil, hvori en Ulfeld skal have bortspillet det Halve af sin Formue. — Endnu høiere Spil spillede Ditlev Brockdorf til Windeby og Christopher Buchwald med hinanden i Rüdnet Nørels Huus i den flamske Gade i Kiel 1580, thi Vilkaaret var, at den som tabte skulde med egen Haand stifte sin Livdrenge eller Ridsknægt ihjel. Det skedte ogsaa; thi, da Ditlev Brockdorf tabte, gjennemborede han sin Dreng, saa at denne døde paa Stedet. (Meddeelt af G. E. Hr. Prof. Bedel Simonsen).

Peer Ibs. Pag. 70. Denne Peer Ibs skal være den bekjendte Rigens Raad, Peder Ebbesen Galt

til Palsgaard, og den omtalte Svigerfader en
Dresfeld.

Proces mod Kotter. Pag. 71. cfr. Peer
Kalms Kesa Pag. 209.

Cypriani Bog. Pag. 72. cfr. Nyerup om alm.
Moersfabslæsning. Pag. 194. Et lignende
Sagn i Lothars Volksagen und Märchen.
Leipzig 1820. Pag. 300. cfr. Goethes Digt. Der
Zauberlehrling.

Almindelig Folkeovertroe

i

Danmark.

I. Naar Pigerne ville vide, hvad de skulde
faae for en Mand i Tiden, da tage de Nyts-
aarsaften et Glas Vand og hælde deri smeltet
Bly, og give vel Ngt næste Morgen paa den
Stikkelse, det har taget. Ligner da det smel-
tede en Sax, da vil hun ufeilbarligen faae en
Stræder, eller ligner det en Hammer, da
bliver det vel en Smed o. s. v. Saaledes
bruge de ogsaa at slaae et Æg ud i et Glas
reent Vand, og da slutte sig til det Tilkom-
mende af de Figurer, som derved dannes.

At denne Stik ogsaa er almindelig i Holsteen,
sees af Goeges nuzl. Allerley. III. 359.
I Evertig vide Westerdahls Beskrifning
om Svenske Almogens Seder 2c. Stockh.
1774. 4to. pag. 22. og Diss. de superstitionibus
hodiernis, autore Mag. Jo. Ihre. Up-
saliæ, 1750. 4to. pag. 53. I England;

vide Tharsanders Schauplag. Berlin, 1736. I. Pag. 83. Journal von und für Deutschl., herausgegeben von Siegmund Freyherrn von Vibra. 1787. 4to. Pag. 456. ibid. Pars II. Pag. 342. Gräters Idunna und Hermode I. Breslau, 1812. Monat December.

II. Naar Pigerne ville see deres tilkommende Mand, da sige de paa Helligtrekongers Aften, førend de gaae i Seng følgende Vers:

Jeg beder Jer, I hellige Konger tre!
I mig i Nat vil lade see,
Hvis Dug jeg skal brede,
Hvis Seng jeg skal rede,
Hvis Navn jeg skal bære,
Hvis Brud jeg skal være!

Nordsjæll. Landalm. Charact. 2. Pag. 243.
Efr. Nyerup om alm. Moerskabslæsning i
Danm. Pag. 200.

Lucia den blide
Skal fly mig at vide,
Hvis Dug jeg skal brede,
Hvis Seng jeg skal rede,
Hvis Barn jeg skal bære,
Hvis Kjæreste jeg skal være,
Hvis Arm jeg skal sove i.

III. Det er Skik, at Pigerne paa St. Hansdag plukke de saakaldte St. Hans Urter og sætte dem i Bjelkerne under Loftet, for at de deraf kunne slutte sig til det Tilkommende. Saaledes pleie de, at sætte en Urt for sig og en for Kjæresten, og hvis disse da vore sammen, betyder det Bryllup. Eller ogsaa sætte de saadanne Urter i Bjelken for deres Paarørende, at de deraf maae kunne vide, hvordan det skal have langt Liv og hvordan det staaet. Vokser Urten op imod Loftet, da er det gode Tegn, men vokser den nedad, da betyder det Sygdom og Død.

Dav. Monrads den hedske Christen-
hed. Msspt. No. 1468. Georgii Sorterupii
*Prodromus Calendarii Arctoæ gentis ethnici
et antiquissimi. Anno 1722. Msspt. No. 1466.*
pag. 97: "Combustionem Balderi, de qua
Edda fab. 43 multis agit, olim a paganis
pyra in Novilunio circa æstivi solstitii tem-
pus apparente, accensa honoratum, postea
in nostratium Johannæum ignem (St. Hans
Ild) transiisse vel hoc unico patet indicio,
quod herba Chamelum a rusticis nostratibus
hodie St. Hans Urt (herba divi Johannis)
antiquis Baldersbraa (supercilium Balderi)
appellata fuerit, ut taceam, quod nonnulli
nostratium herbas illas studiosius collectas e

tignis domum, simulcum Bardana et Artemisia suspendant, foribusque præfigant, rati noxios hoc remedio arcendos domo Genios (Mein Better) tonitrua averruncanda et veneficarum infecto toxico spicula incassum casura" etc.

- IV. Naar Piger og Karle ville have at vide, hvo der skal skifte og hvo der skal blive i Huset, da kaste de en Skoe over Hovedet mod Døren. Falder da Skoen saaledes, at Hælen vender mod Døren, da betyder det, at Personen skal blive, men vender Taaen mod Døren, da er det Tegn til, at han skal skifte.

Nordsjell. Landalm. Pag. 343. At dette ogsaa er brugeligt i Holsteen sees af Goetzes nützl. Allerley. III. 359. Ligesaa i Harß egnene. s. Journal von und für Deutschl. 1788. P. II. 429.

- V. Seer man første Gang i Aaret Gjøgen, mens man endnu er fastende, da hedder det: Gjøgen ganter os! og er det et Mandfolk, skal han i dette Aar ikke hitte Kreaturer eller andet, hvad han monne søge; er det en Pige, maae hun vel vogte sig for Ungkarlene, at hun ikke bliver gantet af dem, og er det gamle Folk,

da have de vel Aarsag til at frygte for Sygdomme.

Nordsjell. Landalm. Pag. 343. I Tyen hedder det: "Gjogen daarer os!" Denne samme Ero i Bahus i Sverrig. Cedmans Chorogr. Bahus. Stockholm, 1746.

VI. Naar Tyende førstegang see Storken flyende, da betyder det, at de endnu i samme Aar skulde komme til at skifte, men see de den staaende, da skulle de blive i deres Tjeneste.

Nordsjell. Landalm. Pag. 343. Dav. Monrads hedenſke Christenhed. Mſſpt. No. 1468: "Naar Tjenestefolk gaae i Tjeneste, da maa de vel give Agt paa, hvem de møde. En gaaende betyder Dødt; men en Nidende Godt."

VII. Naar Noget er bortstjaalet, da kan man lade en Smed slaa Øiet ud paa Tyven.

Dav. Monrads hed. Christenhed. Peder Paars. 2den Bog 3die Sang. Anm. Solbergs Uden Goved og Sale. Prol. 2d. Siene. I Nordsjell. Landalm. Pag. 240 siges, at Bonden hertil "maa bruge sit sædvanlige nødværgende Redskab, en Træskoer."

VIII. For at opdage en Tyv, besynderligen mellem Tyendet, har det tilforn været Skik, at lade "Soldet løbe." Husbonden pleiede da at tage et Sold og sætte det i Ligevægt paa Spidsen af en Sax, derpaa at opremse Navnene paa alle sine Folk og vel give Agt paa Soldet, som useilbarligen kom i Bevægelse, naar Tyvens Navn nævntes.

Nordsjæll. Landalm. 239: "Coscinomantie, som skal have sin Oprindelse fra Chaldæerne, hvilke ved Hjælp af et Sold og en Sax mest sterligen kunde opdage enhver Tyv." *Anm. eod. loco.* "Denne og overhovedet alle Hexeoperationer kalder Bonden: at seine, et Verbum, som vist er danner af Ordet Seid." Ogsaa i Eversig, see Ihre, *Diss. de superst. hod. p. 55*: "Κοσκινομαντεία, ut vox ipsa sonat, per cribrum peragebatur, idque ad perstringendos atque detegendos occultos scelerum auctores, & res alias obscuras manifestandas. Cribrum forcipi imposuerunt, binisque tantum forcipe adprehenso & elevato digitis, adjurationem fecerunt per sex illa verba, nec sibi nec aliis intellecta: dies, nues, jeschet, benedofet, donuina, enitemaus; deinde suspectorum nominibus recitatis, quocunque nominato cribrum vel tremuit vel nutavit, vel volutabatur, illum reum sta-

uerunt." I Endskland er det ogsaa brugt:
ligt. i. Goetzes Natur und Menschenleben
II. 268.

- IX. Naar Noget er bortstjaalet, da skal man henvende sig til de saakaldte kloge Folk, hvilke have den Evne, at de kunne tvinge Tyven til at bringe det Stjaalne igjen.

Solbergs Sererie og blind Alarm. I Goetzes Natur- und Menschenleben. V. Pag. 4. findes: Geschichte eines Wundermanns, der das Geheimniß besaß, die Diebe zu zwingen, die gestohlenen Sachen selbst wieder zu bringen. *ibid.* 53. I det Westphalske er det Brug, at gaae til Klostret og lade læse en Messe over det Stjaalne for at faae det igjen. *vide Journal von und für Deutschl.* 1790. P. II. p. 389.

- X. Fra Juledag og til Nytaarsdag maa man ikke sætte nogen Ting, som løber rundt, i Gang; altsaa hverken spinde eller vinde.

Blichers Topographie over Wium Præsteskald. Pag. 214.

- XI. Julenat ved Midnatstid reiser Quæget sig paa Stalden.

Diss. Sixti Aspach de variis superstitionibus. Hafniæ, 1797: "Inveteratam apud rusticos

superstitionem esse, quod boves & reliqua pecora circa mediam noctem natalitia Christi antecedentem, in honorem ipsius quotannis se in pedes erigant."

XII. Naar man Juleaften sidder til Bords, og ønsker at vide, om Noget blandt de Tilstedeværende skal døe inden næste Jul, da kan man erfare dette, naar man gaaer stiltiende udenfor og kigger ind igjennem en Vinduesrude. Den, som man da seer at sidde ved Bordet uden Hoved, skal døe i det kommende Aar.

Drav. Monrad fortæller i det tilforn citerede Msspt. Den hedenske Christenhed, at den samme Overtroe er almindelig i Norge. Og saa i det Anspachiske: "Wenn am Weihnachts- oder Neujahr-Abend die Lichter eines gepugten Baums angezündet sind, darf man nur die Schatten der in der Stube befindlichen Personen betrachten, um diejenigen zu entdecken, welche in folgenden Jahre sterben: sie erscheinen im Schatten ohne Kopf. Journal von und für Deutschl. 1786. P. II. Pag. 250. Gräters Idunna und Germode. I. 24 Dec.

XIII. Ved Gæstebud er det ikke godt at sidde tretten tilbords, thi da maa en af dem døe forinden Aaret er omme.

Om denne Overtroe findes en Afhandling i
 Neue Mannigfaltigkeiten. 1 Jahr. Pag. 278:
 Vom Aberglauben, wenn ihrer dreizehn bey
 Tische sind von Goethe. Nützliches Allerley
 von Goethe. Leipzig 1788. Pag. 196. Samme
 Overtroe i det Anspachske. vide Journal von
 und für Deutschl. 1786. P. I. Pag. 181.
 Eigesaa ved Worms. *ibid.* 1790. Pag. 144.

XIV. Om Fredagen skal man skjære sine Nægle,
 da faaer man Lykke.

Gräters Idunna und Hermode. I. Aberg-
 glauben an dem Wochentagen. No. 1. "Wer
 am Freytag seine Nägel und Haare abschneis-
 det, der hat kein Ohren- noch Augen-Wehe
 zu bedürften." Sætte destomindre heder det i
 Journal von und für Deutschl. 1787 Pag.
 454 (Aberggläubische Meinungen und Gebräuche,
 welche an mehreren Orten Oberdeutschlands her-
 schend sind). "Der Mittwoch und Freytag
 sind verworfene Tage."

XV. Naar man har klippet sine Nægle eller sit
 Haar, da maa det Afklippede enten brændes
 eller graves ned; thi dersom onde Mennecker
 faaer fat paa saadant, da kunne de dermed
 forgjøre den Person, som har baaret det.

David Monrads hedenſke Christenhed.
 Eft. Peder Paars II. Bog 3 Sang Pag. 181

Anm. "Man haver adskillige Exempler paa, at Folk ere blevene forgjorte, fordi de have fastet deres Ureenlighed paa de Steder, hvor Underjordiske holde til" — — "Omtrent 1642 blev Joh. Rangau, Christopher Rangaus Søn, som var gottorpsk Hofraud, gal, hvilket var ham paahæret af en Professors Datter i Rønigsberg, som han havde gjort Amour til, da han studerede og som ved hans Uffæed havde revet ham nogle Haar af Hovedet, dem hun brugte til'dette Hexerie. (Meddeelt af Prof. Wedel Simonsen). Denne Overtroe synes at være af stor Ælde, da allerede *Snorra Edda* advarer imod at lade de Døde beholde uskaarne Nægle, eftersom Troldeene deraf byggede Skibet Nagelfare, hvilket baade Guder og Menneſker ønske seent at blive færdigt. *vide Snorra Edda utgefin af R. Kr. Rask. Stockh. 1818. p. 71.* Ogsaa i Schwaben er den Tro almindelig: "Abgeschnittene Haare müssen verbrannt, oder in laufendes Wasser geworfen werden: denn bekommt sie ein Vogel und trägt sie weg, so fallen dem Menschen die Haare aus, oder die Hexen können ihm Schaden." *Journal von und für Deutschl. 1788. Pag. 441.*

XVI. Hvo der finder en afbrudt Syenaal paa Gulvet, førend han har læst sin Morgenbøn, faaer enten Hug eller onde Ord.

Solberg Uden Hoved og Hale. 1 Act 3 Sc.

XVII. Staaer Vinene aabne paa et Liig, betyder det, at snart Nogen af samme Familie skal følge efter.

XVIII Klæder og Linnedstykker, som have tilhørt en Afdød, henfalde og gaae let itu, altsom Legemet forraadner i Graven.

XIX. Man maa ei give et Liig Gangklæder af en endnu Levende med i Graven: thi altsom Klæderne forraadne i Jorden, saa vil ogsaa den, som har baaret disse Klæder tilforn, Tid efter anden forsvinde og hentæres.

XX. Naar Talgen, som sidder omkring et brændende Lys, bøier sig ligesom en Høvlespaan, da betyder det, at Nogen skal døe, og er det sædvanligen den, til hvem Høvlespaanen peger.

Oehlenschlägers St. Hans Aftens Spil.

XXI. Man maa ei græde over den Døende og aldermindst lade falde Taarer derpaa, thi da kan han ei faae Noe i Graven.

"Eodem modo cum bestiis comparatum est, ideoque nec laniones, ubi jumenta, nec mulierculæ, ubi gallinæ mactabuntur, adstan-

*tium querelas tolerare solent. Gisbertus Woe-
tius Diss. sel. P. 2 de signis & miraculis
nat. Hanc causam addit, ne auditis querelis,
inprimis eorum, qui ipsis assueti fueri,
spiritus excetentur, mortique obnitantur."*
*Diss. Sixti Aspach de variis superstitionibus.
Hafniæ, 1697 p. 15. — "Om nogen då bul-
trar, skrivar eller högt gråter, kan den hal-
vøde åter upväckas, da han måste lefwa et
så uselt lif, som hvarken lefwande eller död."*
*Westerdahls Beskrifn. om Svenska All-
mogens Seder. Stockholm 1774 Pag. 34.
Journal von und für Deutschland. 1790.
P. II. Pag. 143.*

XXII. Naar man om Morgenens finder blaa Plet-
ter paa sit Legeme, da er det Dødningsknæb,
og har det Slægtninges eller kjære Venners
nærforestaaende Død at betyde.

*Vide Sexti Aspach Diss. de var. superstit. p. 7.
Peder Paars 1 Bog 4de Sang Pag. 91:
"Dødningsknæp."*

XXIII. Det var tilforn Brug, naar Nogen døde,
da strax at lade Klokkerne lyde, medens den
salige Sjæl foer til Himmels.

*Danske Viser fra Middelalderen. 4 Deel
Pag. 361. I Nordsjællandske Landalm-
Charact. Pag. 208 citeres Lovens 2—22—40.*

XXIV. Naar Hundene tude, da varsle de Døden.

Sixti Aspach Diss. de variis superstitionibus.
p. 7. Demsteri Antiquitates Rom. Coloniae,
1619 p. 455 Thomæ Bartholini Acta med. et
philosophica hafn. Hafniæ 1677. vol. V.
pag. 135. Bräuners Curiositäten. Frankf.
am Mann, 1737. Pag. 499: "Was erstlich
das ungewöhnliche Heulen der Hunde bedeutet,
so haben dasselbe die Alten allzeit für ein bö-
ses Zeichen gehalten. Lipsius hat viel Historien
davon erzehlet, cent. I. ad. Belg. ep. 14. und
schreibt Freudius in Gewissens Fragen von
Zaub. Pag. 187." — Erasmi Francisci hól-
lische Proteus. Nürnberg, 1725. Pag. 1002.
Tharsanders Schauplag. Berlin 1736. Pag.
258 Journal von und für Deutschl. 1786
Pag. 389. ibid. 1790. P. II. Pag. 29. I Eg-
nene om Erzgebirge hedder det: "Heulen die
Hunde auf die Straße, so entstehen ein Feuer
in der Nähe, oder es stirbt eine Person in der
Nachbarschaft. ibid. P. I. 1787. Pag. 261.

XXV. Naar en Skade sætter sig paa Huset, da
 kommer der Fremmede.

Gfr. Westerdahls Beskrifn. om Svenska
 Allmogens Seder. Pag. 38: "Om skator
 skia kommer främmande."

XXVI. Naar Svalerne eller Storkene bygge
Nede paa Huset, da maa man ei forstyrre
dem; thi de bringe Lykke.

Nordsjell. Landal. Pag. 343. Ogsaa i Finland
er det almindeligt antaget, at Svalen bringer
Lykke, hvorfor ogsaa den østbottniske Bonde
hjælper til saa godt, han kan, naar han mær-
ker, at en Svale vil bygge paa hans Hus. f.
Finland und seine Bewohner von Fr.
Rühs. Leipzig, 1809. Pag. 307. Wester-
dahls Beskrivn. om Svenska Seder. pag.
55. Når en swala först synes om wåren, skall
man blåsa 3 gångor åt henne, så skall man få
godt wid at reda up härswor. Ingen må of-
reda swalor eller deras nästen nederiswa; ty
det fører med sig olycka, både på nidingss-
markaren och hela hushållet."

Journal von und für Deutschland. 1787.
P. II. 342. At det sikkerer mod Lynild. f. *ibid.*
1788. P. II. Pag. 184. I Harzegnene: "Wenn
Schwalbennester am Hause zerstört werden,
so geben die Rüche Blut." *ibid. eod.* Pag.
427. *ibid.* 1790. P. II. Pag. 29, i Thüringen.

XXVII. Naar man førstegang om Aaret hører
Gjægen at kufke, da skal man spørge: Hvor
gammel bliver jeg, eller ogsaa: Hvor længe

skal det vaere, indtil det eller det skeer, og giv
 ver den da Svar ved at tukke.

*Ihre Diss. de superst. hod. Upsaliæ, 1750.
 pag. 52: "Qui cuculum vernali tempore pri-
 mum audiunt, ab eo petere solent, ut nume-
 rum annorum, quibus adhuc superstites vic-
 turi sunt, vel aliud quidpiam illis præagiat;
 in hunc finem rhytmos quosdam adhibent, quos
 ad singulos cuculi clamores sigilatim recitant,
 in hunc modum.*

Göker grå	Gucku
Sæg mig då	Gucku
Uppå quist	Gucku
Sant och vist	Gucku
Hur många år	Gucku
Jag leva får	Gucku
Jag ogift går	

*clamorem jam continuante cuculo, ex clamo-
 rum numero, quæstionis propositæ decisio col-
 ligitur. Sic etiam, ubi primum cuculi vocem
 audiunt, ex quatuor mundi plagis, ex quibus
 vox illa percipitur, adversam currentis anni
 æque ac secundam sibi augurantur fortunam,
 unde: Vestgöken, bästgöken; Östgöken,
 tröstgöken; Nordgöken, sorggöken; Söder-
 göken, dödgöken."*

Goeges nützl. Allerley. I. 372. Rufus-
 aberglaube. Gräters Idunna und Her-

mode I. No. 10. 22 März : Wer im Frühlinge
den Guckuck zum ersten Mal schreyen hört,
der soll den Guckuck fragen :

Guckuck, Bachen = Knecht !

Sag mir recht,

Wie viel Jahr ich leben soll ?

"Aldenn muß man Acht haben, so viel Mal
als der Guckuck schreyet, so viel Jahre soll
einer noch leben." Journal von und für
Deutschl. 1786. P. I. Pag. 345. "Zählt
man sein Geld, bey dem Ruf des Guckucks,
so vermehret es sich schnell. Ibid. 1788. Pag. 185.

XXVIII. Naar man finder en Fireløver eller en
Tvilling Nød eller en Skilling, skal man vel
gjemme det, eftersom Sligt bringer Lykke.

Gråters Idunna und Hermode I. No. 28. Mo-
nat Jul. Journal von und für Deutschl.
1788. Pag. 184.

XXIX. Naar man om Morgenene gaaer ud, da
skal man vel give Agt paa, hvem man møder.
Saaledes er det ikke godt at møde en gammel
Kone ei heller er det godt Tegn, naar en Hare
løber over Veien.

Das Monrads hedenste Christenbed. —
Ihre Diss. de superst. hod. p. 82:
"Ejusdem indolis est, quod tradunt nostrates

de occurſu hominum & animalium; e. g. ſi cui domo ſua mane egredienti occurrat mendicus, vetula, claudus, aut felis, canis, vulpes, lepus, ſciurus: is dies inauspicatus habetur; ſerpentem vero viam ſecantem cernere, fauſtum omen ducitur. Obſervant hæc, præ aliis, ſagittarii et piſcatores, qui ejusmodi ominibus oblati, haudivero domum revertuntur, & a propoſito abſtinent." Ogsaa i Tunkin og Cochinchina finder en lignende Døvertroe Sted, hvilket ſees af Sprengels Bibliothek der Reifebeſchr. Bd. 47. Weimar, 1813. Pag. 266: "Begegnet man des Morgens, wenn man vom Hauſe weggeht, einer Frau, ſo vermünſcht man ſie, weil dieſes Begegnen ein Vorzeichen iſt, daß der Fiſchfang oder jedes andere Geſchäft, worum man ausgeht, nicht glücken wird." I Norge anſees det for ondt Tegn at møde en Hare, men for godt at møde Bjørnen eller Ulven. ſ. Danſkes Reifeiagttagelser. Kbhvn. 1799. II. Pag. 297. Weſterdahls Beſkrifn. om Svenſka Allmogens Seder. Stokh. 1774. Pag. 49. Ligeſaa i Lithauen ſ. Büſchings wöchentl. Nachrichten. III. Breſlau, 1817. Pag. 224. Goeges Natur-Menſchenleben und Vorſehung. I. Pag. 532. Tharsanders Schauſpielg. III. Stück. Berlin und Leipz., 1735. Pag. 243. At denne Døvertroe ogsaa har haft

Indpas hos Rommerne sees af Dempsteri
Antiq. Roman. cura Schotti. Coloniae, 1619.
p. 454.

XXX. Naar man vil see Djævlén eller have med ham at gjøre, skal man gaae tre Gange om Kirken og tredie Gange standse ved Kirkedøren og enten raabe: Kom herud! eller ogsaa fløite igjennem Nøglehullet.

XXXI. Naar man ønsker at vide om en afdød Mand har i levende Live havt med Fanden at bestille, da skal man fige igjennem Seletøiet paa de Heste, som trække hans Liigvogn, og hvis det saa har været, da vil man see en sort Hund at sidde bag paa Vognen.

Efr. Danske Folkesagn. I. Pag. 17. Ved at fige igjennem Nøglehullet paa en Kirkebor kan man blive "fremsynet" vide Solberg's Uden Goved og Hale. 1ste Act 4de Sc. — "At være Siunse" vide Stephani Notas in Saxon. lib. II. p. 80. Det meget omtvistede St. d hos Saxo II. Bog, hvor Rude siger til Hjarke — "et nostras prospice chelas" — fortæller Stephanus i Not. pag. 80 overensstemmende med denne Folketroe, i hvilken Henseende han siger sig at være oplyst af Biskep Brúnjulf Svensons Collectanea. Denne

fortolker nemlig Ordet "chelas" ved "locus, brachium inter et latus, Metaphorice χηλή." Heraf sees det, at det har været Tro, at man ved at see gjennem den venstre Arm blev forsynet, hvilket stadfæstes ved et Sted af Stiorna Odds *Draumur post Rymbeglam, Hafniæ, 1780 p. 28*: "Þá bad Dugfinnur Kong að síð undir hönd sier hina vinstri og so gjörði hann, en er Kongur för so med, þá sá hann Helgudi." "Schauen durch ein Elfenloch" vide. Büschings wöchentl. Nachrichten. III. Pag. 191. Anm.

XXXII. Hvo, som eier Cyprianibog kan, ved at læse ud af den, gjøre allehaande sorte Kunster; men, naar man først har Bogen, da er det hart at blive af med den igjen; thi enten man sælger, brænder eller nedgraver den, saa kommer den dog altid tilbage til sin Herre.

XXXIII. Naar man har Cyprianibog, da kan man læse Fanden til sig, men maa man da være beløvet paa, at give ham saadant Arbejde at bestille, at han faaer sin Plage dermed. Saa er det ogsaa galt fat, dersom man ikke tillige forstaaer at læse ham bort igjen.

Gfr. Goethes *Der Zauberlehrling*. Danske Folkesagn. I. Pag. 18 *ibid.* III. Pag. 72.

XXXIV. Søndagsbørn og de, som ere fødte paa en Helligdag, kunne ene see Spøgerie.

Westerdahls Beskrifning om Svenska Seder. Pag. 32. Goetzes Nützliches Allerley. III. Pag. 42. Journal von und für Deutschland. 1787. P. II. 344. *ibid.* 1785 P. II. 327. *ibid.* 1788 p. 428.

XXXV. Frygter man for Spøgerie, skal man strøe Hørfrøe for Døren, da kan intet Spørgelse komme over Dørtærsklen.

Peder Paars I. Bog 4 Sang. Oldenborg om Ejensærd Pag. 121. Efr. Oedmanns Chorograph. Bahu. p. 78.

XXXVI. Sligt kan man og forhindre ved at sætte sine Tøfler omvendte ved Sengen.

Solbergs Uden Goved og Hale 1 Act Sc. 4. Peder Paars I. Bog 4 Sang. "Hat man Nachts Furcht vor einer Hexe, so kehre man nur den linken Schuh um." Journal von und für Deutschland. 1787. P. II. p. 345.

XXXVII. Man kan ogsaa fordrive Sligt ved at røge med Lysertane.

NB. af et Talslys; thi Wortlys trækker Spørgelserne til sig. Hvilket tildeels er Aarsag i,

at det altid spøger i Kirken. Efr. Peder
Paars I. Bog, 4 Sang.

XXXVIII. Eller ved at sætte Staal for Døren.

Peder Paars I. Bog 4 Sang. *Sixti Aspach*
Diss. de variis superst. p. 20. Journal von
und für Deutschl. 1788. P. II. p. 183.

XXXIX. Naar man slaar en Hesteskoe fast paa
Dørtrinnet, da kan intet Spøgerie komme
derover.

Efr. *Journal von und für Deutschl. 1786.*
P. I. Pag. 80.

XL. Naar Bønderkonerne have lagt Deig, da
pleie de, at gjøre Kors enten i Deigen eller i
Brødet, at ikke Troldene skulle skade det.

Blichers *Topograph. over Wium Præste-*
kald. Pag. 213. Journal von und für
Deutschl. 1786 P. I. Pag. 180. 3 Thyringen
ligesaa. ibid. 1790 P. II. Pag. 29.

XLI. Naar man om Morgenens kommer altfor
tidligt i Kirken, da kan det vel hænde, at man
seer de Døde, hvorledes de sidde i Stoles
staderne.

XLII. Troldene tør ikke nævne Korsets Navn,
men kalde det blot: "Hid og did."

XLIII. Naar man er paa Fiskerie, da maa man vel vogte sig for at trætte om Fangsten, ei heller maa man misunde Andre, thi da forsvinde Fiskene strax fra Stedet.

Wolfs Encom. Regn. Dan. p. 544. Svaboes Indberetning paa en Reise i Færøerne. Msspt. "Fablen siger, at Islænderne skulle have nedsænket et Galdebrev ved Færøerne, og fra samme Tid skal det færøiske Fiskerie ikke længer være saa godt."

XLIV. Er Nogen død, som frygtes for, at han vil gaae igjen, da kan man hindre Sligt ved at kaste en Skaalsuld Vand efter Liget, naar det udbæres.

Efr. Goeges nützliches Allerley. III. pag. 42. Mecklenburgische Arten von Aberglauben.

XLV. Det er daarligt, at skyde paa et Spøgelse, thi Ruglen farer tilbage paa den, som udskyder. Men lader man Bøssen med en Sølvknap, da vil den visselig træffe.

Peder Paars I. Bog 4 Sang.

LVI. Den tredie Nat efter Begravelsen pleie de Døde at gaae igjen.

XLVII. En frugtsommelig Kone maa ei gaae over et Sted, hvor man har flebet en Kniv; thi det volder en svar Forløsning. Men naar man i Forveien spytter tre Gange paa Stedet, da har det ei Fare.

Efr. Goeges nützl. Allerley. III. Pag. 43.

XLVIII. Naar en Kone er i Barnsnød, da skal hun kun sige som saa:

Gomfru Maria! laan mig Nøglerne dine,
At jeg maa aabne Lænderne mine!

Dette er især brugeligt i det vestlige Sylland. Efr. Christian I. Brev (1468) til Capitlet i Lund: "Kære sunberghe gathå wänner. Wii hafwe fornummit, at j hafwen en serck uthi Ether Kirkia, som gothå quinnur uti barns byurd gangså 'nyteligh år, och thenne for bethe wi Ether Kjærlighå, at j os henne låne wele och genesten os hiid sende." Siøborgs Samlinger til Skaanes Historie. 1 Hest Pag. 96.

XLIX. Naar et Barn veies strax, som det er født, da vil det siden ei trives.

L. Naar man løfter et Barn ud af et Vindue og tager det ind igjen gjennem et andet, da vil det aldrig siden blive større.

Westerdahls Beskrifn. om Svenska Seder
Pag. 52. "Barn må ei krypa genom fönster,
ei heller må någon stiga öfver Barn eller gå
omkring et Barn, som setter på golfwet, eller
är i waggan; ty då tros det ei bli större än
det är och aldrig sedon wåxa."

LI. Naar en Barselquinde dør uden at være ble-
ven forløst, da vil hun fyrretyve Uger derefter
føde i Graven. Derfor gives hende Naal,
Traad, Sax og andet Sligt med, at hun selv
kan sye Børnetøiet.

Sixti Aspach Diss. de variis superstit. p. 15.
"Superstitio est, quod mulieres gravidæ, quæ
ante tempus puerperii e vita discedunt, stato
tamen tempore fætum in sepulchro enitantur;
hinc a superstitiosis mulierculis fila & simi-
lia, quæ ad vestiendum infantem adhiberi
solent, una cum demortua condi ferunt." Li-
gesaa i Överrig s. Westerdahls Beskrifning
om Svenska Seder. Pag. 34. Ligesaa i
England s. Journal von und für Deutschl.
1787. P. II. 344. Cfr. Holbergs Danm. Rig-
Hist. Vita Canuti magni: "De gamle Danste
bleve ogsaa begravne med en Hest, paa det at
beshaftigere Kunde fortsætte deres Reise til de
lykkelige Boliger; iligemaade bleve de begravne
med Skoe paa Fødderne, hvorudover Thor-

grim sagde: Det er Skif at binde Skoe til de Dødes Fødder, hvorpaa de kan vandre til Valhalla eller Odins Holig seq." Ogsaa hos Grækerne en lignende Skif, idet de gave den Udsøde en Døl i Munden, at han dermed kunde betale Charon for Overfarten.

LII. Det er et godt Middel imod Tandpine, først at tage en Hyldepind i Munden og dernæst stikke den i Bæggen med de Ord: "Biig bort du onde Aand!"

LIII. Saa er det ogsaa gavnligt mod Koldfeber, at stikke en Hyldepind i Jorden, dog uden at male et Ord derved. Da holder Feberen sig til Hyldepinden og hænger sig ved den, der uheldigviis først kommer til Stedet.

Gfr. Danske Folkes. I. Pag. 132 Anm. Pag. 196. Om dette mærkelige Træ skriver Tørgen Sorterup følgende i sin *Prodrom. Calendarii Arctoæ gentis ethnici et antiquissimi Ao. 1722. Msspt. No. 1466*: "Paganismo ortum quoque debet superstitione illa, quæ moribus: potius, quam mentibus plebeculæ inhæret, Sambucum non exscindendum, nisi prius rogata permissione, his verbis: Mater Sambuci, mater Sambuci! permitte mihi tuam cædere sylvam!" Videmus quoque rusticos orsueros cæsiõnem arboris, ter

exspuere, quasi hac excretione Vettas aliosque latentes ad radicem arboris noxios genios abacturos. Passim etiam obvium, quod bacillum vel fracturi vel cultro dissecturi, partem abruptam abscissamve non projiciant in terram, nisi ter in extremitatem fragminis exspuerunt, cujus quidem rei aliam non norunt rationem, quam curasse, ne quid sibi a Vettis noceatur." Boesens Beskrivelse over Helsingøer. Pag. 23. Lothars Volksagen und Märchen. Leipzig 1820 Pag. 154. Büschings wöchentl. Nachrichten I. Pag. 161. "Puskaites ist bei den alten Preußen der Erden Gott, so unter dem Hollunder, den die Preußen das heilige Holznennen, seine Wohnung haben soll. Denn das Holz halten sie so hoch und in großen Ehren, daß sie davon ungern etwas schneiden oder brechen, geschweige, daß es von ihnen sollte abgehauen oder ausgerottet werden."

LIV. Af Brystbenet paa Mortensgaasen kan man see, hvorledes Vinteren vil blive. Det Hvide deri er Tegn paa Enee, men det Brune paa meget stærk Kulde. Og er det at mærke, at den forreste Deel ved Halsen spaaer om Vinteren før Juul, men den bageste Deel om Vinteren efter Juul.

M. Bugges ældgamle danske Bonderegler. Kbhvn. 1816 Pag. 39. Tharsanders

Schauplag. I. Pag. 201. Gråters Idunna
und Hermode. I. No. 46.

LV. Saaledes som Veiret er paa Syvsoverdagen,
saa skal det blive i syv Uger.

M. Bugges ældgamle Bonderegler Pag. 25.

Tharsanders Schauplag. I. Pag. 199.

LVI. Ofte hænder det, at Søefolk i rum Sæ see
et Skib, i alle Maader som et Andet, at seile
forbi og i samme Stund forsvinde for deres
Afsyn. Det er Dødningseileren, som
varsler om, at et Skib snarligen skal gaae under
paa det samme Sted.

Vide Gråters Bragur. V. 2 Abth. Pag. 187.
Das Wafeln oder Umgehen und Spuken der
Schiffe. Rossegartens Rhapsod II. Pag. 76.
Ingemanns Digte: Dødningseileren.

LVII. Naar man taler om skadelige Dyr, da maa
man ikke nævne deres rette Navn, men om-
skrive det og saaledes kalde Kotterne: "de
langrumpede," Musene "de smaa graa"
o. s. v.

*Ihre Dissert. de variis superst. 75. "Eadem
hæc, a quibusdam verbis abstinentia ab homi-
nibus nonnullis superstitiosis adhuc observatur;
e. g. ignis, quo carbonariæ coquuntur, non
eld sed hetta adpellatur; in lixiviis & saporibus*

bus coquendis, non nominantur vocabula illa, twål & såpa; aqua, quæ in cerevisia conficienda usurpatur, non vatn, sed lag dicitur; dum rustici picem adornant, vocabulum tjära non adhibent, sed smörja, gods, det svarta. Ne bestię jumenta infestent, aut reliquis domesticis rebus damni quid inferant, a nominibus earum, vernaculæ linguae familiaribus, diligenter abstinent, ruricolæ, sagittarii & piscatores; hinc ursus non adpellatur biörn; sed naskus, gubbe, gammeln, storfar; lupus non varg; sed gråtasse, guldfot; cum enim bruta animantia humana loquela gaudebant, lupum dixisse ferunt: "Kallar du mig varg, så blir jag dig arg; men kallar du mig af guld, så blir jag dig huld. Sic phoca seu vitulus marinus a piscatoribus dicitur Bror Lars. seq. Westerdahls Beskrifning over Svenske Allmogens Seder Pag. 40. Blichers Topographie over Dium Præstekald. Pag. 212: "Naar man henter Vand til Brygning, maa man ei kalde det Vand, men Løu, ellers bliver der ikke godt At deraf." Saaledes kalder Bonden ved visse Leiligheder Gildet: "det Skinnende." vide Danske Folkesagn II. Pag. 154 Anm.

LVIII. Hvert syvende Aar lægger Hanen et Æg. Naar dette udruges, fremkommer en Basilisk, hvilken dræber Folk blot ved at see paa dem.

Ogsaa siges der, at dette Dyr kun kan drædes ved at man holder et Speil for det, thi saa hæsligt er det, at det ei kan overleve det, at have seet sig selv.

Dette Uhyre er allerede omtalt hos Elian og Plinius. Goetzes nützl. Allerley. I. Pag. 61—65. *ibid.* III. Pag. 131. Tharsanders Schaulag I. Pag. 547. Bräuners Curiositäten Pag. 603. *Happeli Relat. curios. I.* 223—231.

LIX. Naar man vil vide sin tilkommende Lykke i det nye Aar, da skal man tage et Brød, en Kniv og en Skilling og dermed gaae ud at see Maanen, naar Nyet tændes. Og naar man da slaaer op i en Psalmebog, vil man af dens Indhold kunne slutte sig til det Vigtigste.

Dav. Monrad fortæller i sit tittilforn citerede Msspt, at ogsaa han har øvet flige Runster i sin Barndom. Nordstæll. Landalm. Charakter ic. Pag. 242. Westerdahls Beskrifning om Svenska Almogens Seder. Pag. 23.

LX. Naar en Pige ved Midnat udspænder mellem fire Kjepper den Hinde, i hvilken Føllet er, naar det kastes, og derpaa nøgen kryber der igjennem, da vil hun kunne føde Børn uden Smerte. Men alle de Drengene hun undsaar

ger, blive Bacrulve, og alle de Piger blive Marer.

Danske Folkes. I. Pag. 133. Westerdahls Beskrifn. om Svenske Seder Pag. 28: "Om Bruden kryper genom en sela, får hon barn utan möda, hvilka dock skola blifwa Maror."

LXI. Skjærtorsdagasten fæster Bonden Ører og Jernkiler paa de besaaede Agre og fæster Staal paa alle Døre, at ikke gamle Kjerlinger skulle skade ham.

Nordsjællandske Landalm. Pag. 270.

LXII. Naar det ringer for det venstre Øre, da tales der Ondt, men naar det ringer for det høire Godt om En.

Estr. Journal von und für Deutschl. 1790 Pag. 142. Demsteri Antiq. Rom. Lib. III. cap. IX. Coloniae, 1619. p. 454.

LXIII. Naar En kommer til Kirke Skjærtorsdag og haver da, uden selv at vide det, et Hønefæg, det er det første Æg, en Høne lægger paa sig, saa vil han see alle de Quinder, der ere Here, at gaae lige som med Siebøtter eller Malkebøtter paa Hovedet.

Estr. Danske Folkesagn III. Pag. 31. Gråters Idunna und Hermode I. No. 19.

B r n e v e r s.

Moderen ved Buggen.

Wisselulle, mit lille Barn!
Mo'er sidder og vinder Garn;
Fa'er gaaer i Kornet;
Bro'er blæser i Hornet;
Søster gaaer paa Langebroe*)
Og kjøber Barnet nye Skoe,
Nye Skoe med Spænder,
Saa sover Barnet deslænger.

*) Af Pontopp. *Origines hafn.* p. 349—50 sees, at den i Verset omtalte Langebro er den nuværende Snippelsbro, paa hvilken der formodentlig ogsaa har været Skoboder, da der siges, at endeel Rjødmand byggede Huse paa Broen.

Wisselulle, min Laurin *)!

Jeg vugger dig for en Ravring **).

Kan jeg ikke den Ravring faae,

Saa lader jeg den Bugge staae

Og la'er det lille Barn græde!

*) Formodentlig den lille, et Spand høie, Kong Laurin. vide Nyerups alm. Moerskabslæring Pag. 65.

**) Ravring hedder i Bondesproget en Simle eller et lidet Brød eller Kage.

Wisselulle, min Lire!

Havde vi saadanne fire,

Fire og tyve i hver en Braae,

Saa skulle alle vore Bugger gaae!

Wisselulle, min Lire!

Roe, roe til Fiskefjær!

Hvormange Fiske faae vi der?

Brasen, den brede

Laxen, den fede,

Willingen den smaa, smaa, smaa,

Torsken den graa, graa, graa,

Een til Fa'er og een til Mo'er,

Een til Søster og een til Bro'er,

Og een til det lille Barn at lege med.

Der sidder en Fugl i det Pæretæ,
Den synger saa vakker en Bise.
Er lille — — et artigt Barn
Saa faaer han Sukker at spise.
eller:

Er lille — — et uartigt Barn,
Saa kommer Moder med Riset.

Moderen med Barnet i Armen.

Klappe, klappe Kage,
Imorgen skal vi bage
Bage Kagen, søde,
Dyppe den i Gløde!
Hvormed skal vi prikke?
Med en gylden Stikke!
Hvormed skal vi sætt'en i Døn?
Med en Guldskydselskøv!
Quist den op og quist den ned,
Saa falder den i Afsen.

Stjære Sang
For en Daug,
Et godt Stykke Mad
En god Kande Øl.
Saa gaaer Saugen saa meget vel,
Saa meget vel!

Pandebeen,
Diesteen,
Næsebeen,
Mundelip,
Hagetip,
Dikke, dikke, dik *),

- *) Ved disse sidste Ord, kilder Moderen Barnet paa Halsen.
-

Faderen med Drengen paa Knæ.

Rid! rid! Rianke!
Hesten hedder Blanke,
Hesten hedder Abildgraa,
Den skal — — ride paa!

Ride, ride, Kanke!
Til Møllerens Huus.
Der var ingen hjemme
Uden en lille Rattepuus.
Den sad ved Bægge
Og slukkede sine Lægge.
Og jeg kom ind i Stuen,
Der sad Fruen.
Og jeg kom i Kjøkkenet,
Der sad en gammel Kjelling.
Jeg tog en Stikke
Og vilde i Grøden prikke.
Hun tog en tændt Brand
Og slog mig paa min lille Haand.
Det sveed,
Jeg gned,
Og jeg rendt' op i Kjøgegade,
At kjøbe mig en Pebertage
Til min lille — —

I Fyen synges:

Ride, ride, Kanke!
Fra Baaring og til Blanke *),

*) Baaring og Blanke, to smaa Byer i Bendsherred,
i Fyen. I Nærheden vises Kæmpen Kankes
Grav. Efr. Danske Folkes. II. Pag. 52.

Der var ingen hjemme
Uden en gammel Kjelling,
Hun sad i Ask
Og redte sig en Potte Grød,
Den var hverken haard eller blød,
Den var hverken suur eller sød.
Jeg nap op en Stikke
Wilde i Grøden likke.
Hun tog en tændt Brand
En tændt Brand,
Slog mig over min høire Haand!
Det sveed,
Jeg gned,
Jeg løb op ad Baaringgade,
Der mødte mig en graa Gaas,
En graa Gaas,
Med to hvide Vinger!
Hvor skal vi nu svinge?
Hen til min Faders Gaard,
Der er Ly, der er Læ,
Der er Græs til vore Knæ! —

Stoe min Hest!
Hvem kan bedst?
Det kan vor Præst!
Nei mæn kan han ei!
For det kan vor Smed,
Som boer ved Leed.

Drengen med sin Fiol.

Spillemand spiller paa Strænge!
Her er lidt at faae,
Skal dette vaere længe,
Er det bedst at gaae.

Spille, spille, Bue,
Min Mo'er er en Frue,
Min Fa'er er en Herremand,
Min Broder er en Spillemand,
Han spiller ikke længe,
For Strænge koster Penge!

eller:

Min Søster hedder Ane,
Hun kører i den forgyldte Kane.

Drengen med sin Kringle.

Der boer en Bager
Paa Nørregade,
Han bager Kringler
Og Gulefager,
Har du Penge, saa kan du faae,
Men har du ingen, saa kan du gaae!
eller:

Han bager store, han bager smaae,
Han bager nogle med Sukker paa!

Drengen med en Oldenborre.

Oldenborre! flyv! flyv!
Imorgen faaer vi godt Veir!

Naar Drengene i Fyen have fanget en Bor-
herreshene, synge de:

Fløi, fløi, Borherreshøne!
Imorgen bliver det godt Veir;
Den anden Dag lissaa (ligesaa).

Esr. Des Knaben Wunderhorn III. Kinder-
lieder 82. 83. 90. Grimms Kinder und Haus-
märchen 1819 I. p. XXIV: "Die Northern
Antiquities I. 322. bemerken dieselbe Sitte in
England und selbst den Reim:

Lady-bird, lady bird, fly and begone!

Your house is a-fire and your children at
honne!"

Otmars Volksagen. Pag. 46.

A. B. C. Vers.

A. B. C.

Pigen faldt i Sne!

A. B. K.

Drengen ovenpaa

Med en stor Potte Kaal!

Esr. Des Knaben Wunderhorn III. Kinderl.
Pag. 72.

Naar Bernene ere fjede af at læse, sige de:

A. B. Blok!

To Stykker af en Stok!

Nu har jeg læst nok!

Fingrenes Navne.

Tommeltot,
Slitkepot,
Langemand,
Guldbrand *),
Lille Peer Spillemand.

*) Formodentlig fordi det er Ringsfingeren. Cfr.
Bredahls dram. Scener. Kbhvn. 1819. 1ste
Deel Pag. 19.

At tælle om Kap til Tyve.

En, To, Torden,
Tre, Tretten, Fjorten,
Syv, Sytten, Atten,
Ni, Nitten, Tyve.

Børnenes Jægervise.

Forvaer dig! forvaer dig!
Der kommer en Skytte og taer dig!

Naar Barnet vil have Noget, gjør det lige-
som et Skib af begge sine Hænder, og
synger:

Der kommer et Skib fra Skaane
Og beder om lidt at laane.

Naar Barnet mister en Tand, kaster det den
ind under en Seng eller i en mørk Krog,
og siger:

Muus! Muus! giv mig en Beentand for
en Guld tand!

da faaer det en ny Tand i Stedet.

Efr. Journal von und für Deutschl. 1787.
P. I. Pag. 344: "Einen ausfallenen Zahn soll
mann in ein Mausloch thun und sagen: "Maus!
da hast du einen hölzernen Zahn, gieb mir einen
beinernen dran!"

Lil Sneglen.

Snegl! Snegl! kom herud!
Her er en Mand, som vil kjøbe dit Huus
For en Skjæppe Penge!

Gfr. Des Knaben Wunderhorn III. Kinder-
lieder Pag. 81.

Lil Storken.

Stork! Stork! Langebeen!
Hvor har du gjort af dit ene Been?

Gfr. Des Knaben Wunderh. III. Pag. 82.
Grimms Kinder- und Hausmärchen II. xxv.
Büschings wöchentl. Nachr. II. Pag. 53.

Lil Glenten.

Flyv, flyv, Glente!
Skam skal du vente
Paa Lever og paa Lunge,
Paa Tænder og paa Tunge,

Paa alle dine Been!
Du Gjæslingetuy!
Flyv hjem til din Kone,
Hun ligger i Barselseng
Med tre rødho'dede Dreng.
Den ene skal slagtes,
Den anden skal brændes,
Den tredie skal ligge paa Taget
Og sulte ihjel.

Flyv, flyv, Glente!
Tag ingen af mine,
De ere saa smaa!
Flyv hen til Præsten,
Han har store graa!

Cfr. Westerdahls Beskrifning om Svenska
Allmogens Seder Pag. 56: "Når en glada
ses flyga i lusten, tros hon ei kunna bortsnappa
lamb eller killinger, hons eller flycklingar, om
någon henne til ropar: gla= gla= glanta, sam
sta det hämta, föra det öfwer stäcket å stain, hugga
å det båa dia bain."

Udtælling ved Lege.

Ulen, dulen, doff,
Fingen, Fangen, Foff
Foff for alle Mærkepande,
E. B. ba, buff.
Kaalvippen, kaalvappen,
Der slap En.

Ennege, benege, Sukker til mig,
Naber, daaber, donner dig,
Der skal komme en Østenvind,
Kjør' en Gaadsmand ud og ind,
Hans Navn skal man kalde
Kirum, Karum, Kobberpenge,
Es, Pres,
Du er ude som et spansk Es.

I Jylland tælles saaledes:

Ennege, Pennege, Tros,
Skytte, Vibe, Fos.
Bom! Bam!
Ruderdam'
Knus, knas, Knudsel dei!

Gfr. Büschings wöchentl. Nachr. Breslau,
1817. III. Pag. 297, hvoraf sees, at Drengene
i Wien have en lignende Maade at tælle paa.
Der siges nemlig i Folkesagnet: ”Der Stock
am Eisen” ”Da såh er, wie auf dem Felde
viele fröliche Knaben versammelt waren, die sich,
ihr Lezerspiel zu beginnen, mit der ihm wohl,
bekannten Formel:

Anige banige,
Sirige seirige,
Rippete, pippete
Knou!” — auszählten.”

Førend Legene begynde.

Hvad skal vi lege?
Katten op at stege.
Hvad skal vi bestille?
Plukke Peersille,
Hvad skal vi gjøre?
Lage Katten i Rumpen og kjøre!

Vers til Børnelege.

Skjære, skjære Havre,
Hvem skal Os den binde?
Det skal Allerkjæreste min,
Ihvor jeg ham mon finde!
Jeg saae ham iafte
I det klare Maanestkin!
Hver ta'er sin, saa ta'er jeg min,
Saa har de Andre Ingen!

Munken gaaer i Enge
Den lange Sommerdag,
Hvad gjør han der saa længe?
O ja! o ja! o ja!
Han plukker af de Roser,
Han sanker af de Bær,
Dertil de Krusemønte,
Alt for sin Hjertenskjær.
Og Munken breder ud sin Kappe saa blaa:
"Lyster Eder, skøn Gømfu! at hvile derpaa?"
Munken bad Nonnen at give sig et Kys.
"O, nei, sagde Nonnen, jeg ikke tørst!"

Op sprang Nonnen, saa let som en Fjer,
Efter kom Munken, saa tung som en Steen!
See! hvor lystig de dandse de To,
Ret som de skulde tabe baade Strømper og Skoe.

Bro, Bro, Brille *)

Klokken ringer elleve,

Keiseren staaer paa sit høie Slot,

Saa sort som et Kul, saa hvid som et Krid!

Fare! Fare! Krigsmand!

Døden skal du lide;

Den, som kommer allersidst,

Skal i den sorte Gryde!

*) To Børn danne ligesom en Broe ved at strække
Armene i Veiret. De øvrige gane een efter an-
den derunder, men den, som kommer der i det
Dieblit, Verset er ude, fanges og fastholdes.

Jeg svinger mine Kyllinger tre Gange rundt

For en Høg!

For en Gjøg!

For en Kufufuf!

"Hvad søger du efter?"

Efter Syenaal og Traad.

"Hvad skal du bruge det til?"

Til at lappe min Gryde med.

"Hvad skal du bruge den Gryde til?"

Til at kaage mine Kyllinger i.

"Hvor har du faaet de Kyllinger fra?"

Nogle fra Præsten,

Nogle fra Degnen

Og nogle fra Dig!

"Ja! det skal vi nappes om!"

Valder, Rune og hans Biv

De yppede dem en grote Riv,

Grote Riv i Thune,

Der slog Valder Rune.

Ni Slag ville vi slaae,

Dermed ville vi hjem gaae.

En, to, tre, fire, fem.

Der gik end ingen af os hjem!

Ser, syv, otte og dertil ni,

Dermed siige vi denne Ryg fri!

Vide Peder Syvs Fjernesfulde Ordsprog ved
K. Nyerup Pag. XLVII. Danske Folkesagn
II. Pag. 135.

Kragen sidder paa Vjerget.

Huggenidal ::

Hun siger hun vil sig quæle,

Huggenidal ::

Hvo som ikke spille vil

Sætter alle sine Klæder til.

Nu { bukke } vi alle *)!
 { staae }

*) Naar der synges: Nu bukke vi alle! skal alle
blive staaende, og omvendt.

I Fyen:

Og ville I nu vide og ville I forståe,

Hvorledes de Bønder deres Havre monne saae!

De saæde, de saæde *),

Derefter de monne som Kavalerer staae **).

De klappede med Hænder,

De stampede med Fødderne,

De snurrede sig omkring ***)!

*) Her gjøres Bevægelser, som om de saæde.

**) Med Hænderne i Siden.

***) De klappe, stampe og snurre sig omkring.

Der har du det Huus, som Jacob bygde!

Der har du det Malt, som laae i det Huus, som
Jacob bygde.

Der har du den Muus, som gnaved' det Malt,
som ic.

Der har du den Kat, som beed den Muus, som ic.

Der har du den Hund, som jog den Kat, som ic.

Der har du den Koe, som stanged' den Hund, som ic.

Der har du den Pige, som var forloren, der malked
den Koe med de krumme Horn, som
stanged' den Kat, som ic.

Der har du den Skriver med Pen og Blækhorn,

Som ægted den Pige, som var forloren,

Som malked' den Koe med de krumme Horn,

Som stanged' den Hund,

Som jog den Kat,

Som beed den Muus,

Som gnaved' det Malt,

Som laae i det Huus,

Som Jacob bygde.

Stat op, St. Simeon! siig mig hvem "Een" er?
Een er den Herre Christus, som regjerer i Himlen
og paa Jorden!

To vare de Steentavler.

Tre Patriarcher, Abraham, Isaac og Jacob.

Fire Evangelister.

Fem Mosebøger.

Sex vare de Steenkar i Gallilæa.

Syv slemme Syger.

Otte Saligheder.

Ni vare de Englechor.

Ti vare de Budord.

Elleve Disciplene.

Tolv vare Apostlene.

Cfr. Gråters Idunna og Herm. 1812 Pag. 159.

Hvor boer Wiben.

Moderen tager Barnet ved Næsen og spørger:

Hvor boer Wiben?

Barnet: I Østen Snibe.

Moderen: Hvad gjør hun der?

Barnet: Jeg.

Moderen: Hvad for Jeg

Barnet: Sorte og hvide.

Moderen: Hvilke skal jeg ha'e?

Svarer nu Barnet: De hvide! da faaer det Kys
og Kjarategn, men hvis det af Skjælmerie svarer:
De sorte! kniber Moderen det i Næsen.

Børnegade.

Lille Trille
Laae paa Hylde.
Lille Trille
Faldt ned af Hylde.
Ingen Mand
I hele Land
Lille Trille curere kan!

Børnenes Liigfang.

Lirum, larum
Katten gjør Ug!
Blommen hænger
I — — Skjæg!

Gudskeelov min Mand er død
Og jeg er bleven Enke!
Nu kan jeg spise min Mad i Koe
Og sætte mine Penge paa Rente.
Først paa Rente og saa paa Spil.
Saa kan ta'e mig, hvem Pokker der vil!

Karen, Maren og Mette
De sloges om en gammel Hætte.
Karen slog,
Maren drog
Og Mette fik et Par nye Skoe.

Paa Laaland:

Karen, Maren og Mette
De sloges om en gammel Hætte.
Sidsel hun sad i Krogen og gno,
For hun vilde ha'e et Par Ryglæders Skoe,
Men hun maa bie til Paaske,
Til Pintse,
Til Græsset mon groe
Til Kornet bliver moe,
Saa skal hun have et Par Ryglæders Skoe.

O, o, o!

Peer Slagter slog sin Roe.

Koen begyndte at rende,

Peer Slagter begyndte at skjænde,

O, o, o!

Imorgen skal du døe!

Fattige Fugl kommer hinkende,
Kommer linkende
Over Åger og Eng!
Seer du vel, du rige Fugl!
Hvor mine Fjere de hænge? —
Rige Fugl kommer susende,
Kommer brusende
Over Bjerger og Dale!
Seer du vel, du fattige Fugl!
Hvor mine Vinger de prale? —

Vide Gehlenschlägers Digt Valravnen.

Der gaaer et underligt Dyr i min Herres Have,
Den har gaaet der Nat og Dag og gjort min Herre
stor Skade!
Munken ligger i Lunde og lyder saa derpaa,
Han vilde det Dyr skyde, han kan det ikke naae.
Du liden Smaadrenge!
Tag mig fat paa den!
Du løber, som en Hare,
Du ta'er dig vel vaere,
Du løber som en Hind,
Du slipper vel ind!

Det regner!
Sa'e Peer Degner.
Kryb i Skjul!
Sa'e Peer Juul.
Nei! jeg vil ikke!
Sa'e Peer Millikke.
Du skal gaae!
Sa'e Peer Graae.
Hvorhen?
Sa'e Per Jen.
Til Lars Trone!
Sa'e Peer Rone.
Hvad skal jeg der?
Sa'e Peer Lær.
Hente Løg!
Sa'e Peer Gjøg.
Hvormange?
Sa'e Peer Lange.
Tre, fire!
Sa'e Peer Lire.
Gtte fleer?
Sa'e Peer Leer.
Det er nok!
Sa'e Peer Rok.

Til at fordrive Maren med.

Mare, Mare, Minde!
Est du herinde,
Saa skalt du herud.

Gfr. Peder Paars I. Bog 4 Sang Pag. 99.
Danske Folkesagn II. Pag. 125.

Kragen sidder paa røden Tag
Og græder med sine Døttre,
Hvor vil det os i Vinter gaae!
Vi fryse om vore Fødder.
Vi vil reise til Dannemark
Og kjøbe Skoe for en halv Mark!
Drenge, Drenge, Peberkorn!
Katten blæser i Sølvhorn!

Sallingboe Hyrdesang.

Klar op i Sky; la regne i Thy!
Klar op hos os, la regn' i Mors!
La Fovlen flyv', la Taagen dryv,

La rige Mands Var sidde haardt i Dy *)!
La fattig Mands Var komm' tare te By!
O gi os arme Sallingboehøvrer jen bitte Korn Ly!

*) Dyrge.

Morsingboe Riim.

Mett' hun boer i Stæt
Hun Vøsten flæt,
Hun ba te Gu, den Gel *) sku let **).
Saa let den Gel, saa drøv den Doog,
Saa sku den Suol, saa bis den Ko,
Bis om e Kuor, bis hjem te Muor,
Kobbet laf ***) og turr ****)!

*) Byge.

**) Gaae over.

***) Laft: løb affted.

****) Turr siges til Kærne, naar de bisse.

* Sallingboe Gyrdesang og Morsingboe Riim
ere mig venstabeligst meddeelte af G. T. Hr.
Prof. Nyerup, der har modtaget dem af Pastor
Schade paa Mors, som særdeles sjældne at over-
komme.

Snip, snap Snude!
Nu'er mit Eventyr ude!
Zip, Top Tonde!
Nu kan en Anden begynde!

Indhold

- Maum Søe. Pag. 1.
 Tastum Søe. 2.
 Klokken i Søen. 2.
 Rhinghøi. 3.
 En sunken Kirke. 3.
 Skjærpinge Kilde. 4.
 Den Fuur. 4.
 Jerndøren i Viborg Domkirke. 5.
 En underjordist Gang til Næmindkloster. 6.
 Klokken i Gudsøe. 6.
 Bægtergangen paa Karhuus Domkirke. 7.
 Længange. 7.
 Ebheshøi. 8.
 Rosborrig. 8.
 Den sorte Hund. 10.
 Lobal. 11.
 Hvirvel Bakke. 12.
 Det rige Cogn. 12.
 Et Malerie i Karhuus Domkirke. 13.

- Krabbesholm. 13.
Trolbene ville blive salige. 14.
Hattenæs. 14.
Lembvig. 15.
Svend Feldings Styrke. 16.
En Bjergmand laaner Brød. 16.
Hr. Hendrik Leth. 17.
Stabyekjærgaard. 17.
Havmanden i Odense Hae. 18.
Jomfruhugget. 19.
Om de Rånghover. 20.
Skambye Kirke. 20.
Pigen i Brobye. 21.
Trolbene i Skibshuset. 22.
Høiby Kirke. 23.
Ane Thomsen. 23.
Christian den Fjerde. 23.
Palna-Jæger og Smeden. 24.
Slotsbanken ved Høiby. 25.
Nissen. 25.
Ellefolt. 26.
De trende Dnster. 28.
Munkhovedet paa Store Heddinge Kirke. 29.
Skabye Kirkegaard. 29.
Dre Kirkegaard. 30.
Skatten i Rønningesøegaards Sø. 30.
Spøgelseet paa St. Knuds Kirkegaard. 31.
Fanden ved Kortenspil. 31.
Hans Puntlader. 32.
Den hvide Dvinde. 33.
Ildbranden i Beile. 36. •

- Polakkerhulen. 37.
 Rærehullet. 37.
 Stubbegaard. 38.
 Den røvede Brud. 40.
 Blodpletterne paa Borgaard. 41.
 Troldekvinden. 42.
 Himlens Wibnessbyrd. 43.
 Præsten i Hveisel. 44.
 Kongen paa Alstrup Hede. 45.
 Havfruen. 46.
 Bispen paa Mols. 47.
 Troldenes Frygt for Vandet. 48.
 Granatæblet. 48.
 Gyldesteen. 49.
 Guldhøie. 49.
 Forudforskynbelse af Pesten paa Bornholm. 50.
 Jens Glob og Bispen af Børglum. 51.
 Thimgaards Ladebygning. 56.
 Daugbjerg Dous. 56.
 Hagbro. 57.
 Gjengangeren. 58.
 Spøgerie paa Gaarden Hæl. 60.
 Hagbro Kro. 61.
 Hr. Lars Jacob. 63.
 Benkens Kloster i Viborg. 64.
 Et Kjeld. 64.
 Holger Rosenkrantz. 65.
 Fandens Gaard i Karhuus. 65.
 Drfel Slotsbank. 66.
 Borstaarnet i Kjøbenhavn. 67.
 Karimagsveien. 67.

- Kanalen ved Præstøe. 68.
- Nysøe. 69.
- Sparres Bord. 69.
- Borre. 69.
- Pallassen paa Mors. 70.
- St. Clemens's Egn. 70.
- Rasseniuss, Rector i Tøehoe. 71.
- Rynkestenene. 72.
- Strid om en Sjæl. 72.
- Guldringen. 73.
- Nycho Brahes Næse. 73.
- Alslev Kirkebor. 74.
- Skatten i Sortenshave. 74.
- Ligstenen i Karhuus Domkirke. 76.
- Skonning, Klokker i Karhuus. 77.
- Et forstenet Brød paa Kunstammeret. 78.
- Karhuus Byes Undergang. 78.
- Jordfilde Røvertule. 78.
- Katholm. 79.
- Fru Hilde Trolle. 80.
- Thomas Fastig og hans Brødre. 82.
- Grædebjerg. 82.
- Tellingehoiene. 83.
- Tellinge Kirke. 84.
- Signete. 84.
- Fru Riaborg. 86.
- Peter Schumacher. 86.
- Ulfstand og Abbeden. 87.
- Den sorte Død. 88.
- De Rosenkrandsler. 90.
- Prinds Etnge, Kongens Søn. 90.

- Hverring Kirke. 92.
 Jens Munk. 93.
 Kvinden med Gulbrokken. 96.
 Barnemorderken. 96.
 Skabet paa Serriplewgaard. 97.
 Næsbøhoved Slotsbanke. 97.
 Hans Næb. 98.
 Tvivedad Slotsbanke. 99.
 Manden i Ørnebjerg. 99.
 De Lindenrother. 100.
 Hr. Tørgen Enkle, Ridder. 103.
 Haanden i Rødmose. 104.
 De Wilbers Baaben. 105.
 Skabegaard. 106.
 Rugaard. 106.
 Tanden og Mølleren. 107.
 Kongestenen. 108.
 Povet Bartskjær. 109.
 Gram Kirke. 110.
 Tiislunde Kirke. 110.
 Bobil Steens. 111.
 Ruderupgaard. 112.
 Røverne i Blaatjær Skov. 112.
 Tanden foer af Tungen i Præsten. 113.
 Bogborrig. 115.
 Eganemedel. 116.
 Nisserne paa Bogborg. 117.
 Bjergfolket. 119.
 En Bonde narrer en Trolde. 122.
 Et Skib i Havensø. 122.
 Røn Marker. 123.

Elfvadsbriken.	124.	129
Junker Tapp.	124.	129
<i>Aurea insula.</i>	125.	130
Mester Peer fra Huusbye.	126.	131
Bjergmanden.	127.	132
Jens Plovgaard.	130.	135
Ingvor Ingvorsen og Gjøde Lovmandsen.	132.	137
Kortenspil.	132.	137
St. Hans Aften.	134.	139
Om Rotter.	135.	140
Spøgelseet paa Holmsland.	136.	141
Anmærkninger.	139.	144
Børnevers, Remser og Fortællinger.	155.	160
Geographisk Register.	187.	192

Danske Folkesagn.

10-10-68

1990

[illegible]

20.10.1977 12.50

100

[illegible]

1964-1965

Abstract

1990

Journal of Management Studies, 19(1), 67-80.

1. **Identify the subject**

SECRET

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

... 3

Maum Sø.

I Maumsø ved Willestrupgaard paa Randers Amt har der tilforn været en Ø og paa samme Ø en Herregaard. Der tjente tre Piger, som engang, da Hersekabet var ude, toge sig fore at have en Præst til Bedste. Og som det saa ofte fortælles paa andre Steder om andre sjunkne Gaarde, toge de et Svin, udsmykkede det, som om det kunde have været et Menneske og lagde det i Sengen. Da nu Præsten, som var hidkaldet at berette en Døende, havde mærket deres ugudelige Bedragerie, forlod han uforsøvet Øen og satte sig i sin Baad. Da sank hele Øen for hans Dine, og der han satte Foden paa Land, saae han et Bord komme svømmende, paa hvilket han havde glemt sin Bog. Paa det Sted, hvor Øen laae, skal man endnu ved klart Veir kunne see den sjunkne Gaards tre hvide Skorstene, og siges det, at der paa Øen har været nogle høie Træer, som

engang skulle vore saa høit op, at Fjenden skal komme og binde sine Skibe derved.

Tastum Sø.

Paa Ringkjøping Amt i Sevel Sogn er et Sted som kaldes Tranumkirkegaard, og skal der tilforn have staaet en Kirke. Paa samme Sted er en Høi og i samme Høiboede der engang en Bjergtrold, som havde en Søn, som beilede til en Datter af Dvær- gen i Bakkerne ved Hald i Ørslevklostersogn. Derover kom begge Fædrene i Trætte, og da Tranumtrold var en Kjempe, saa kastede han Dvær- gen saa langt, at han først faldt ned en halv Miil derfra paa et Sted, hvor tilforn var et lidet Kjør. Men ved denne Begivenhed vorede Kjørret saa, at det blev en Sø, og kaldes samme Sø nutildags Tastumjø, og siges det, at der hver Midnat brænder Lys i Søen.

Klokken i Søen.

Sammesteds fortælles, at da engang en Herremand paa Stutergaard vilde flytte Kirkeklokken fra Tra-

numtaarn til Sevel og havde faaet den i en Baad for at føres over Søen, sank Baaden, men hver Høitid hører man Klokken ringe nede i Søen.

T h i n g h ø i.

Thinghøi, som ligger paa Bostrup Hede i Saltingherred har været et Rettersted. Herom er det sagt, at hver Midnat ere Spøgelses der forsamlede for at henrette een, og er det paa den Tid ikke gjerligt, at faae nogen Hest derforbi.

En siunkne Kirke.

Imellem Farre og Beile er et Kjør. Der stod for: dum en Kirke, der, som den en Nat blev vanhel: liget af to Ugudelige, pludseligen sank. Naar man nu kjører der forbi, høndes det undertiden, at man hører dem ynkeligen at synge Psalmer af Unger og Ruelse, og seer man ret nøie til, da vil man ogsaa see Spidsen af Taarnet i Vandet.

Skjorpinge Kilde.

Det skedte engang, at en Præst, som var blind, fik den Aabenbarelse, at han vilde atter faae sine Øines Brug, saasnart han begav sig paa Reise for at finde en Sivbush i Hjørnet af en Kirkegaard. Der skulde han da grave, indtil han fandt Vand, og i samme Vand toe sine Øine, da skulde han atter blive seende. Saa reiste han, indtil han omsider kom til Skjorping Kirkegaard i Viborgstift, hvor han ogsaa fandt Sivbushen, saaledes som det var ham aabenbaret. Da han havde gravet og fundet Vandet tvættede han sine Øine deri og blev kærsk. Fra den Tid af var her en underfuld Kilde, og besøges den endnu jevnlig af hver Et. Hans Nat af Folk, som have Brøst paa Legemet.

Den Fuur.

Den Fuur ligger i Liimfjorden. Den hviler paa en stor Steen, og midt inde i Stenen boer der en Trolde. Naar Fæhyrderne paa Marken lægge Øret til Jorden, da kan de grandgiveligen høre, hvor lunde han lukker sine store Pengekister op og i. Ja! der skal endnu leve Folk, der selv have kjendt en Bonde, som, efterat han ved Midnat i trende Jule

nætter var gaaet til Høien, tredie Gang saae, hvor lunde Trollden sad paa Bakken og soelede alle sine Skatte. Der nu samme Vonde frit kunde medtage saameget af Trolldens Gods, som han kunde skyde over, saa lod han sig dermed ei nøie, men tog endnu mere. Derfor skedte det ham ogsaa, at da han paa Hjemveien nærmede sig sin Gaard, tyktes den ham at staae i lys Luc, og først da han i sin Angest havde kastet alt Guldets fra sig, saae han, at den var i Behold og kom saaledes hjem med tomme Hænder. Paa den nordlige Side af Den kan man tydeligen see lidet af Stenen imellem høie lyngbedækkede Bakker, og ere mangfoldige Navne indhuggede i samme af Folt, som have besøgt dette Eted. Flak med Jorden er et Hul, gjennem hvilket man kan gaae op i Stenen, men hvor dybt man kan gaae ind, er endnu uforsøgt, da de Fleste kun vove fem Skridt.

Jerndøren i Viborg Domkirke.

I Viborg Domkirke findes to store Jerndøre for et Capel. Da nu engang en Smed fik i Bestilling at gjøre to lignende til et andet Capel, vilde det længe ikke gaae ham fra Haanden. Men der siges,

at Fanden kom til og hjalp ham, hvorfor han til End satte to Dæmlebilleder paa Dørene, hvilke endnu findes.

En underjordisk Gang til Åsmindkloster.

I samme Kirke er et hvælvet Capel, i hvilket der tilforn har været en Åbning, som førte ned til en underjordisk Gang, som løb under Søen til Åsmindkloster. Men da engang en Discipel fra Viborg Skole havde sat sig fore at undersøge Gangen og til den Ende med et Reb om Livet ladet sig nedhidsse, blev han borte, og der man drog Rebet op, fandtes Enden at være forbrændt. Siden denne Begivenhed har Hullet været tilsluttet med en tyk Muur.

Klokken i Gudsøe.

I Hidsherred, Aarhus Stift, boede trende gudfrugtige Søstre, som der i Egnen vare vidtbekjendte under det Navn: de trende Jomfruer. De lode i Lybet trende skønne Klokker støbe, og bringe til Hidsherred. Den ene Klokke hænger nu i Valse

Kirketaarn, den anden i Kragelund; men der den tredie skulde føres over Gudsøe til Seilingkirke, kantroede Knagskibet med Klokken, som endnu den Dag idag ligger i Søen.

Vægtergangen paa Aarhus Domkirke.

I Domkirkens Taarn i Aarhus er der fire Udgange for Taarnvægteren, og for hver Udgang et lidet Gallerie af Træ, hvor han kan staae og tage i vare. Men paa den Side af samme Taarn, som vender ud til Havet, trøster ingen Vægter sig til at komme, eftersom Fanden engang derfra har bortført en Vægter og kastet ham i Stranden.

L o n g a n g e.

Der er tilforn iblandt disse gamle Sagn fortalt Udskilligt om synderlige Gange under Jorden. Saa fortælles ogsaa om Asmindkloster ved Viborg Sø, at der fra samme Kloster skal gaae en lønlig Gang under Søen hen til et Nonnekloster i Viborg, gjennem hvilken Munkene skal have besøgt Nonnerne til stor Opbyggelse. Sligt fortælles ogsaa om Tvi:

lumkloster i Gjernherred ved Gudenaæ og Åsmindkloster, som ligger ligeoverfor, paa den anden Side af Åaen i Hidsherred, saa at Gangen er gaaet ned under Åaen.

Ebbeshøi.

Naar man kommer fra Gødvaad til Anneret Valle, gaaer Veien gjennem en Dal, som indesluttet af høie Lyngbakker. De to nærmeste af disse Bakker, som kun adskilles af Veien, kaldes Ebbeshøi, hvilket Navn er at regne fra den store Kjæmpe Ebbe, som boede her, og som kunde skræve fra den ene Bakke til den anden, tværs over Veien.

Bosborrig.

Det er fortalt, hvorlunde Hr. Bugge, der han havde ladet opbygge Bosborrig i Ullerup Herred paa Ringkjøpping Amt, forvissede sig om sin Bygningens Godhed ved at sende en Svend efter Bygmesteren, der han, efter endt Arbeide, red bort fra Gaarden, og havde givet ham Befaling, at han

skulde raabe efter ham: "Mester! Mester! Taarnet hælder!" og da, hvis Bygmesteren tvivlsraadig havde vendt sig om, strax at nedhugge ham. Men Bygmesteren var saa vis i sin Sag, at han ganske rolig, uden at see tilbage, gav Svenden til Svar: "Ikke hælder Taarnet nu, thi trofast har jeg bygget det; men siig Eders Herre, at der skal komme en Mand fra Nordvest, indsvøbt i en blaa Kappe, og han skal vel faae Taarnet til at hælde!" Og saa skedte det, som Bygmesteren havde forudsagt, da Bøsterhavet rum Tid derefter nødte Prebjørn Gyldenstjerne til at flytte Gaarden. Men derom fortælles, at da samme Prebjørn Gyldenstjerne, der han flyttede Bøsbørrig, havde givet Befaling, at nedbryde Skjerm Kirke, som stod paa Tornbustebakken ved Skjermbro og hørte til Nørre Bøsbørrig, for at bruge Stenene til Storhuset, var der Ingen, som trøstede sig til at bryde den første Steen af Kirken, undtagen Ladefogden til Bøsbørrig. Men det gik ham ogsaa ilde; thi den samme Nat hængde han sig. Da man nu ikke vidste, hvorledes man skulde blive af med hans Liig, bandt man det om sider paa to Quier, som man lod gaae, hvorhen de selv vilde. Først gik de over Skjermbro henad Sandgaardene, hvor de en Stund bleve staaende; men, da de vare drevne bort derfra, gik de ad Kors:

gaard, hvor de strax sank ned i Jorden, og endnu den Dag idag sees paa samme Sted to Høller i Jorden, og skal der om Natten brænde en klar Lue.

Den sorte Hund.

Læt ved Skjermbro paa den samme Tornebustbakke, som foroven er nældt, er der en grøn Plet, som aldrig pløies; thi saatiidt man har forsøgt at pløie der, er Ploujernet gaaet isønder. Og er det just der, hvor Skjerm Kirke tilforn har staaet. Gamle Mænd mindes endnu at have seet Alterstenen at ligge der paa Bakken, og er det sagt, at der hver Nat sad en lille sort Hund paa Stenen. Engang var der Lystighed paa Nørre Tang, og blev der svaarligen drukket. Iblandt Gæsterne var der og en Mand, som havde været Corporal i den svenske Krig, en slem, ugudelig Sjæl, og der man havde talt Adskilligt om den underlige Hund paa Alterstenen, sagde han, at han vel trøstede sig til at binde an med den. Saa tog han sin Datter med og gik ud til Bakken. Da han nu saae, at Hunden sad der, snærte han den med sin Pidsk, sigendes: "Bil du fort, du sorte Satan!" Men Hunden vandt sig som en Snek op om ham, og som den

altid blev større og større, tog Corporalen omsider paa at blive angst og bad ynkneligen til Gud om Frelse af denne sin Nød. Men det hjalp Intet. Hunden blev altid større og større, saa at han til sidst ikke længer kunde see dens Hoved, og sikkerlig gen havde det ogsaa været ude med ham, om ikke hans Datter var falden paa sine Knæ og bedet om Naade for ham. Da forsvandt strax Hunden, og blev Corporalen derover saa glad, at han gav sin Datter en nye Kjole til Tak for hendes gode Bod, som det og siges, at han fra den Time kjendeligen forbedrede sig. Nu er Stenen flyttet og ligger hos Teglværket ved Bøsbørrig.

L o d a l.

I Salling Herred, imellem Hiert og Nøslev, er en Dal, Lodal kaldet, om hvilken der gaaer det Ord, at der tilforn hver Nat brændte Lys. Men engang skedte det, at en Holstener kom tilreisende og lod sig vise hen i Lodal; thi det var ham i en Drøm aabenbaret, at paa det Sted i Lodal, hvor Lysen brændte, der skulde han grave og finde en Skat. Der han nu var paa Stedet og havde gravet, da fandt han i Jorden en stor Kob-

bertjedel fuld af Guld, men ovenpaa alt Guldet laae en stor sort Pudel med en Ring om Halsen. Da tog han varsomt Hunden af Kjedelen, lagde den paa sin Overkjortel og tog Guldet. Siden deelte han adskilligt ud til Bønderne, som havde hjulpet ham og reiste bort, men fra den Tid af, brændte der aldrig siden Lys, kun seer man imellemstunder Hunden løbe om i Dalen.

Hvirvel Bakke.

Hvirvel Bakke ved Bjerremølle i Ryberg Sogn er ganske fuld af Guld. Deraf er det, at den hver Guleasten synes at være gloende. Turde kun Een fordriste sig til at skyde over Høien, saa kunde han tage det altsammen, men nutildags vover Ingen fligt.

Det rige Sogn.

Ialling Herred er et Sogn, hvor alle Bønderne nu ere velhavende. Der boede engang et Par fattige Folk. En Aften stod Manden i sin Dør og grublede og tænkte, at det ikke længe kunde gaar saaledes godt. • Da saae han pludselig en klar

Lue at staae op af Marken, og der han havde skudt igjennem den, blev der paa Stedet fundet saamange Penge, at hele Byen endnu den Dag i Dag har nok.

Et Malerie i Aarhuus Domkirke.

I Aarhuus Domkirke hænger et Malerie, forestillende en Bisp med sin Familie. Samme Bisp brugte Renterne af et Legat til sit og sin Families Brug, hvorover han til Straf blev slagen med Luslesyge. Maleren har med stor Flid vist at male Utsiet paa hele Familiens Klæder, Hænder og Ansigter.

Krabbesholm.

Ved Skive ligger en Herregaard, Krabbesholm. Der boede engang en Frue, som vilde tilvende sig uretsfærdigen en nærliggende Mark. Hun fik derfor sin Hylskarls til at tage Jord af Krabbesholm Have i sine Træskoe, og gif han da over paa den omtvistede Ager og svor paa, at han stod paa Krabbesholms Jord. Vel tilfaldt Markens nu Fruen, men siden kunde Hylskarlen ikke døe, førend hun havde

givet den tilbage, og gaaer han endnu hver Nat omkring paa Marken med Jord i sine Træeskoe.

Troldene ville blive salige.

En Nat kjørte en Præst fra Hjørlande til Nolskilde og kom midtvejs forbi en Høi, i hvilken var Musik, Dands og anden Lystighed. Da sprang pludseligen nogle Dværge ud af Høien, standsede Vognen og spurgte: "Hvor skal du hen?" "Til Landemode" svarede Præsten. Derpaa spurgte de, om han meente, at de vel kunde blive salige, hvortil han svarede, at han ikke nu kunde sige dem det. Da staaede de ham til at møde med Svar om et Aar. Smidlertid gik det Rudsken ilde da han næste Gang kjørte derforbi; thi han væltede paa flak Jord og sloges ihjel. Da Præsten nu Aardagen derefter kom tilbage, og de atter spurgte ham, svarede han: "Nei! I ere alle fordømte!" og neppe havde han svaret saa, førend hele Høien stod i lys Lue.

H a t t e n æ s.

Der var engang en Konge, som paa Lavens Balle holdt et Slag med to andre Konger. Og der han

maatte flye for Overmagten og var kommen i en liden Dal ved Silkeborgskov, faldt Hatten ham af Hovedet. Siden denne Dag har dette Sted beholdt Navnet Hattenæs.

L e m v i g.

Kjøbstaden Lemvig er paa den ene Side indsluttet af høie Bakker. Der skedte det paa den Tid, da Svensken var i Jylland, at en Trop Rytttere henhimod Aften nærmede sig Byen. Da Mørket allerede faldt paa, tvang de en Bonde til at tage sin Hest og vise dem Veien. Der de nu havde redet en Stund i Mørket, og vare komne til Bakkerne, saae de Lys i en Gaard, som laae paa den anden Side Liimfjorden, lige over for Lemvig og spurgte, hvad det var. "Det er Lemvig, svarede Bonden, lader os nu ile!" Herpaa gav Svenskerne Hestene Sporen og med den raske Bonde i Spidsen, styrtede de alle ned af den steile Brink, hvor Lemvigs Borgere næste Morgen fandt deres Liig.

Svend Feldings Styrke.

Det er tilforn fortalt, hvorlunde Svend Felding, da han endnu tjente som Smaadrenge, fik tolv Mands Styrke, for at tilbagegive Hornet til Ellevinden, der havde rakt ham en Edderdrik. Endvidere fortælles det, at der han samme Dags Aften var kommen hjem, skulde just Folkene have deres Julesøl. Og, da de nu vilde have ham lidt til bedste, sendte de ham ned at hente Ølet, sigende: "Svend! gaa du, og hent os vort Øl, saa drikke vi ikke mere i Julen." Svend tog og gik, men kom tilbage med en Tønde i hver Haand og een under hver af Armene.

En Bjergmand laaner Brød.

I Ulvsborg Sogn, Sydøst for Nør Tang, ligger en stor Høi, hvorudi der boer en Bjergmand, som mange Folk have seet, naar han om Natten har alt sit blanke Kobbertøi ude i Maaneskien. Engang kom denne Bjergmand til en Kone i Nør Tang og bad hende at laane sig et Brød, lovendes at ville om to Dage bringe hende et tilbage. Men det uanseet, gav Konen ham Brødet i Foræring. Da sagde Bjergmanden: det skal du ikke have givet mig

for Intet; thi fra idag af skal det gaae dig saa vel,
at din Slægt skal have godt af det indtil fjerde Leed!
hvilket ogsaa skal være skeet siden efter.

Hr. Hendrik Leth.

Norre Vosborrig har engang tilhørt Hr. Henrik
Leth. Om ham fortælles, at han var en haard
Mand mod sine Undergivne og stor Plage for
Gaardens Bønder. Derfor laae han ei heller rolig
i sin Grav, da han var død, men kom hver Nat
tjorende over Bindelbroen i en Kareth med sex sorte
Heste, og først, naar han havde været omkring i alle
Stuerne paa Vorgen, kjørte han atter bort. Deraf
kom det sig, at Vindehunden, som stod paa Broen,
hver Morgen fandtes hængende i sin Lænke ud over
Rækværket. Tilsidst blev han af Præsten Hr. Schov
nedmanet ved Bindelbroen.

Stabyekjærgaard.

I Stabye Sogn, Ulsborgherred, laae tilforn en
Herregaard, Stabyekjærgaard kaldet. Der boede
engang en Herre, der selv var haard og ond, men

havde en Frue, saa god som Dagen er lang. Det var da ikke underligt, at hun slet ikke anstod ham, og gik det endog saa vidt, at han engang ihjelslog hende i Stalden. Men fra den Time af havde han ei Kist eller Koe; thi hver Dag, naar Solen gik ned, kom hun igjen og lod ham ingen Fred, saa at han omsider, ifølge Præstens Raad, byggede sig en nye Gaard, hvorhen han begav sig, naar det lakkede ad Nuel, og glemte da ikke at laase alle Dørene betimeligen. Men en Aften, siges det, havde han forsinket sig, og var hun da saa nær bag efter ham, at hun fik et Stykke revet ud af hans Kjortel, førend han ret havde faaet Døren lukket. Tilfidsst maatte han, for at faae Koe, begive sig til hendes Gravsted i Holstebro Kirke Capel, hvor han afbad sin store Synd i en høitidelig Bøn, og fra den Tid af fik de begge Koe.

Havmanden i Odense Aae.

I Odense Aae, der hvor den løber ud i Kanalen, boer en Havmand, som ofte foruroliger dem, der sætte over fra Seden til Skibshusene. Ofte hører man ham at sætte Rejsende over Aaen, og til andre Tider, især om Natten, raaber han fra

den modsatte Nabred, at man skal komme med en Baad, hvorved det da skeer, at naar Færgesolkene, der mene, at det er en Rejsende, som vil sættes over, komme derhen, finde de sig skuffede, idet de aldeles ikke finde Nogen. — Ogsaa skeer det imellemstunder, at, naar man er midt paa Naen, man da kan fornemme, hvorledes han hæver Baaden høit i Veiret, som om den stødte an paa skarpe Grunde. Saa fortælles det ogsaa, at, naar nogen skal drukne der i Naen, om hvilket tilforn er sagt, at det jevnlig skeer engang hver Sommer, giver han altid derom Barsel.

Jomfruhugget.

Paa den Gaard Sandholt i Fyen skal det engang tilforn være skeet, at en fornem Frøken lod sig bebaare af en ringe Gaarskarl og blev ved ham med Barn. Da Sligt var bleven vitterligt, dømtes han tildøde og hun til at see paa hans Henrettelse. Desaaarsag blev der igjennem Skoven hugget en Abning fra Gaarden og ud til Galgebakken, saa at hun fra et Vindue nødtes til at see ham opklynkes. Denne Abning i Skoven kaldes den Dag i Dag Jomfruhugget, og siges det, at man stundom

endnu har seet samme Frøken at staae der i Vinduet og stirre ud hen over Skoven.

Om de Rangkøber.

Der boede en Grevinde Rangkøp paa Breidenborg i Holsteen. Til hende kom en Midnat en liden Trolld, begjærende, at hun skulde følge ham. Og der hun havde tilfagt ham det, førte han hende først ned i Kjælderen og derfra igjennem en underjordisk Gang til et Sted, hvor hans Kone laae i Barns nød. Der hjalp hun nu Trolldqvinden, saa at denne kom til at føde, og da dette lykkeligen var forbi, skænkede Trollden hende tvende kostelige Gager, nemlig en Guldros og en Guldsabel, sigendes, at saalænge disse Ting bleve gjemte i hendes Familie, saalænge skulde hendes Slægt fremblomstre, og siges det, at disse Ting endnu gjemmes der paa Gaarden.

Skambye Kirke.

Dengang Skambye Kirke i Fyen blev bygget, skedte det længe, at Troldene altid om Natten nedbrøde,

•

hvad der om Dagen var opbygget. Men, da endelig Kirken var heelt færdig, og Klokkerne i Taar: net førstegang begyndte at ringe, sagde en af Trolde: "Kirke her! — Kirke der! — Fanden skulde have alle de Kirker!" stemmede med disse Ord sin Fod imod Kirkemuren for at støde den om, men da han det ikke formaaede, pakkede de skyndeligt ind og forlode Landet. Men den Dag i Dag sees endnu Spoeret af hans Fod i Kirkemuren.

Pigen i Brobye.

For mange Aar siden var der en Pige fra det yderste Huus i Næsbyhovedsbrobye i Byen, som en Aften silde gik ud i Marken. Og der hun kom forbi Blankenovshøi, saae hun den at staae paa røde Pæle, og var der under Høien et Troldegilde. Da toge de hende derind, og var det hende i den megen Glæde og Lystighed, som om hun kun havde været der i nogle Timer. Men, da hun havde forladt Gildet og kom tilbage i Byen, var det ikke længer saa, som det havde været tilforn, og der hun treen ind i sine Forældres Huus, vare de døde, og andre Folk, dem hun slet ikke kjendte, boede nu der. Og blev det hende da vitterligt, at hun havde været

hos Troldeene i ligesaamange Aar, som, det syntes hende, at hun havde været der. Timer, over hvilket hun tabte Sands og Samling og fik ikke Forstandens Brug i den Tid, hun levede.

Troldeene i Skibshuset.

Der var tilforn en Gaard ved Odense, som heed Skibshuset. I samme Huus under Koestalden boede nogle Trolde, som jevnlig besværedes af Kvægets Ureenlighed og gave derfor Mælkepigen tilkjende, at om hun ei flyttede Kvæget, skulde hende times en Ulykke. Og det skedte derfor engang, eftersom hun lidet brød sig om deres Trudsel, at de førte Pigen op paa Hæstien og dræbte al Kvæget. Men siges det, at man den samme Nat har seet, hvorlunde Troldeene saare iilsfærdige flyttede fra Stalden ned i Engen paa smaa Vogne, og at deres Konge sad paa den første Vogn, der var prægtig fremfor de øvrige. Siden den Tid have de boet der paa Engen.

Høiby Kirke.

Dengang Høibye Kirke i Fyen var bygget og skulde indvies, stod Fanden udenfor og kigede ind over Muren. Men, da man pludseligen begyndte at ringe med Klokkerne i Taarnet, blev han derover saa forkræffet, at han trykkede sin Haand imod en Gærdesteen, saa at der blev et Mærke tilbage af hans tre Fingre.

Ane Thomsen.

Ane Thomsen var en gammel, ringe Kvinde, som i Holsteen var bekjendt for at spaae. Blandt meget andet, som vel er gaaet i Opfyldelse, forudsagde hun ogsaa de Aar, da man skulde finde de to berømte Guldhorn, og har hun fremdeles spaaet, at paa samme Sted, hvor Guldhornene fandtes skal der i Aaret 1836 findes en gylden Tavle med megen Indskrift; men, naar den er funden, da skal Marsten gaae under ved en stor Vandflod.

Christian den Fjerde.

En Nat kom Kong Christian den Fjerde til Marzswinsborg, som nu hedder Holstenhavn, for at be-

søge Christine Munk, men fandt Porten lukket. Han lod sig derfor sætte over Graven, trøb dernæst sagtelig ind i Borgen og søgte til Christines Kammer, hvor han uden Ordverling lagde sig i hendes Seng. Da det nu dagedes saae han, at det ikke var Christine Munk, men en af hendes Terner, som han havde ligget hos, efterdi Fruen selv var flyttet ind i et andet Værelse. Og da den Tid kom, at Pigen blev med Barn, skænkede han hende saameget Sølv, som det nysfødte Barn veiede og giftede hende med Ladefogeden paa Gaarden.

Palna-Jæger og Smeden.

Palnatøke, eller som han kaldes, Palnajæger, henter hver Nytaarsnat tre Hesteskoe paa et eller andet Smedeværksted i Fyen, og glemme Smedene ikke at lade dem ligge færdige til ham paa Ambolten, efter som han altid lægger tre Hesteskoe af Guld i Stedet. Men hvor han kommer, og finder ikke Skoene, der flytter han Ambolten, saaledes som det engang gik Smeden i Korup, der havde seet sig lidet til Bedste ved at forsømme dette; thi Palna-Jæger havde flyttet hans store Ambolt op i Seden Kirketårn,

hvorfra han havde stor Besværlighed med at faae den ned igjen.

Slotsbanken ved Høiby.

I Høiby Sogn i Fyen er der en Bold med Grave om, som kaldes Slotsbanken. I samme Banke siges der at ligge en Kongeløsning, det er, en Skat saa stor, at man med den kan løstjæbe en fangen Konge; men denne kan kun optages Nytaarsnat af en Pige, som er Mæ. Jevnligen om Natten kan man see en Mand, helt klædt i Harnisk, at vandre ud over Bolden ned i igjennem Skoven, hvor en ung Pige i lange hvide Klæder kommer ham imøde. Bitterligen græder hun, og naar hun ham seer, kaster hun et Slør over sit Ansigt. — Han var tilforn en mægtig Konge og hun hans eneste Datter; men der hun havde ladet sig bedaare, lod han hende i sin Brede levende nedgrave i Jorden, paa det samme Sted, hvor de endnu saaledes mødes.

M i s s e n.

Der var i en Gaard en Mis, som altid drillede Pigerne og gjorde dem allehaande Skjelmstykker,

hvorfore de tidt pønsede paa at gjengjælde ham Sligt. Engang kom en jydsk Studrepranger der til Gaarden og blev der Natten over. Han havde med sig en stor jydsk Stud, og da Nis saae denne i Stalden, fik han Lyst at sidde paa dens Ryg. Men da han var kommen derop begyndte han at drille den, hvorover Studen rev sig løs og styrtede med ham paa Ryggen ud i Gaarden. Da maatte Nis raabe og skrige, saa at Pigerne vaagnede derved; men istedet for at hjælpe ham, loe de ham ret hjerteligen ud. Og da Studen var løben mod en Bjælke, saa at Nis derved forrev sin Hætte, kaldte Pigerne ham Hintebeen, da han meget elendig skyndte sig derfra. Men Nis glemte Pigerne det ikke. Da de næste Søndag gik til Gilde, sværte de han, uden at de mærkede det, deres Ansigter ganske sorte, saa at de alle bleve ugleete, der de vilde træde ind til Dandsen.

Ellefolt.

Ellefolt boer i Ellemoserne. Manden seer ud som en gammel Mand med en sid Hat paa Hovedet; Elletonen er ung og forførerisk at see til, men bagtil er hun huul som et Deigtrug. For hende haver unge Mandspersoner besynderligen at tage sig ivare,

thi hun er vanskelig at imodstaae, og har hun dertil en Strengelse, hvilken, naar hun den rører, ganske bedaarer deres Hjerter. Ofte kan man see Manden ved Ellemoser, at bade sig i Solens Straaler, men kommer man ham altfor nær, da udspiler han sine Kjæver og puster paa Folk, hvilket forarsager Sygdom og Pestilens. Men Qvinderne ere hyppigst at see i Maanskin; der dandse de deres Runddands i det høie Græs med saadan Lethed og Yndighed, at de sjeldent faaer Nei, naar de byde en rask Ungkarl Haanden. Og saa maa man vel vogte Qvæget, at det ei græsser, hvor Ellesolket har været, thi naar et Kreatur kommer paa et Sted, hvor Ellesolket enten har spyttet eller gjort det, som værre er, da befaldes det af svære Onder, paa hvilke man aleneste kan bøde ved at give dem at æde en Haandfuld St. Hansurter, som ere plukkede St. Hansnat Klokken 12. Saa kunde det vel og hændes, at de kunde tage Skade af at blandes med Ellesolkets Qvæg, der ere særdeles store og af en blaa Farve, hvilke undertiden sees paa Markerne at slikke Duggen, af hvilken de lever. Men paa dette Onde kan dog Bonden raade Gud, naar han, førend han lader sit Qvæg løst, gaaer til Ellehøien, sigende som saa; "Du lille Trolld! maa jeg grasse

mine Kæer paa din Bولد!" thi, naar det da ikke forbydes, kan han være rolig.

De trende Ønsker.

I Knud Jespersens Gaard i Særslev Bye nær hos Bogense boede en gammel Kone, som, da hun en gang gik til Gadekjæret, for at hente Vand i sin Krukke, mødte en fjøn fremmet Mand, der lovede hende trende Ønskers Opfyldelse. Konen, der var svag tilfods, ønskede sig da for det første, at hendes Krukke herefter maatte af sig selv kunde gaae til Gadekjæret og komme hjem fuld. Dernæst, saasom hun daglig havde stor Møie med at faae sit Brænde fløvet, ønskede hun, at alt, hvad hun slog paa, maatte strax gaae istykker. Og endeligen, at Alt, hvad hun traf i, maatte svarligen forlænges, thi den liden Slump Hør, hun havde, var saare kort og lod sig ikke trække langt. Disse trende Ønsker blev hende tilfagt, hvorpaa den Fremmede forlod hende. Strax forsøgte hun da sin Vandkrukke, og neppe havde hun besejlet den; førend den hastigen løb til Gadekjæret og kom fuld tilbage. I det hun herover høiligen forundredes, slog hun af Glæde begge sine Hænder mod Laarene, men faldt, ifølge

det andet Ønskes Opfyldelse, til Jorden med brudne Been. Som hun da laae der og græd bitterligen, strog hun sig om Næsen, hvorved, den i samme Stund blev hende saa lang, at den naaede heelt ned til hendes Fødder.

Munkehovedet paa Store Heddinge Kirke.

Paa Store Heddinge Kirke er et Munkehoved udhugget i Muren. Derom fortælles, at Herremanden paa Erikstrup længe satte sig imod, at Byen fik en Kirke. Men en gudfrygtig Munk brød sig saa lidet om Herremandens Brede, at han lod Byen en Kirke bygge, hvorover Herremanden blev saa vred at han huggede Hovedet af Munken, til hvis Aminelse hin Afbildning endnu er at see paa Kirken.

Skabye Kirkegaard.

Det er fortalt, at en Mand, som en Aften silde gik over Skabye Kirkegaard i Byen, saae der en Dødsning sidde paa en Grav og lege med et lille nøgent Barn i sine Arme. Men samme Mand blev ogsaa syg og døde syv Dage derefter. Øftere hændes det,

at naar man ved Nattetid gaaer forbi Kirkegaarden, da hører de Døde i Gravene at synge den Psalme: "Hvo ikkun lader Herren raade."

Ore Kirkegaard.

Paa Ore Kirkegaard i Fyen skal det ofte være seet, at en lille hvid Pige strækker Hovedet ud over Kirkemuren og spørger de Forbigaaende: "Har I ikke seet til min Moder?"

Skatten i Rønningesøegaards Sø.

Da Grenskeerne var her i Landet, samlede de alt det Guld og Sølv, som de havde taget til Bytte, og sænkede det i store Kobbertjedeler ned i Rønningesøegaards Sø. Men siden, da de havde maattet forlade Landet, uden at faae Tid til at tage deres Skatte med sig, vare der mange, som pønsede paa, hvorlunde man vel monne faae dem op. Til den Ende blev der opfødt ni Kalve med Mælk og Hvedebrød i et Rum, hvor Solen i fire Aar ikke maatte komme til at skinne paa dem, og efter den Tids Forløb vare de saa store og stærke, at man vel

maatte troe, at de vilde kunde drage Skatten op. Men da alle Tilberedelserne vare gjorte, og man allerede med lange Jernkjæder havde fat i Kjedlerne, forsaae en af Arbeiderne sig i at tale, og siden den Tid har al Umage været ganske forgjæves.

Spøgelsset paa St. Knuds Kirkegaard.

En Mand gik en Aften silde over St. Knuds Kirkegaard i Odense. Der saa han en Kvinde, som sad paa en Grav og skulde til at føde et Barn. Og der hun blev ham vaer, raabte hun til ham, at han skulde give hende Linneth til at svøbe hendes Foster udi; men han blev ræd og vendte hende Ryggen for at skynde sig dervfra. Da hørte han, hvorlunde hendes Klageskrig sank dybere og dybere ned under Jorden, indtil han hørte Ristelaaget at smækkes i.

Fanden ved Kortenspil.

En Aften sadde to Huusmænd ved Nyborg og spillede Kort. Som de vare bedst i Spillet, traadte en fremmet Rejsende ind af Døren og bad om god Modtagelse. De bad ham da strax at sidde ned og

spurgte, om han vel havde Lyst at tage et Kort med. Han tog derimod, satte sig hos og lagde en svær Guldbørs paa Bordet, hvilken strax tildrog sig de fattige Huusmænds hele Opmærksomhed. Og som de bleve ivrige i Spillet, gik Konen om og syslede i Stuen, hvorved hun tilfældigviis blev vaer, at den Fremmede havde ikke Fødder som andre Mennesker, men at de vare ligere Hestebeen. Derover blev hun saare forskrækket og løb, uden at de Spilende fik Tid til at mærke det, til Præsten. Præsten kom og havde sin Bog med sig, hvori han strax begyndte at læse saa kraftigen, at Fanden maatte fortrække, og blev han omsider at see til som en sort Ravn og maatte flygte ud igjennem en ituslagen Rude.

Hans Puntlæder.

Der ligger i Fyen tre Høie paa Bubbølgaards Mark og kaldes de endnu Danseshøiene af følgende Tildragelse. Paa Bubbølgaard tjente en Dreng, navnlig Hans; han kom en Aften forbi det Sted, som nævnt er, og saae da den ene af Høiene at staae paa røde Pæle, og var der stor Dands og megen Lystighed derunder. Der han nu, betaget af den megen Deilighed, han her saae, ikke kunde styre

sin Begjerslighed, saa blev han vidunderligen draget nærmere og nærmere, indtil den faureste af alle de faure Piger, gik til ham og gav ham et Kys. Men fra samme Time af var han sig ikke længer selv mægtig og blev saa ubændig, at han sønderrev alle de Klæder, der kom paa ham, hvorudover man til sidst lod ham sye en Klædning af Puntklæder, hvilken han ikke mægtede at rive af sig, men blev desaarfsag i den hele Egn kaldet Hans Puntklæder.

Den hvide Kvinde.

Endnu er ved Flensborg at see Ruinerne af et ældt gammelt Sted. Her stod to Soldater at holde Vagt, men, da den ene af dem var gaaet til Byen, skedte det, at en lang hvid Qvindeskikkelse kom til den anden, tiltalede ham og sagde: "Jeg er en usalig Aand, som har vandret her mange hundrede Aar; men aldrig skal jeg finde Noe i Graven!" Da betroede hun ham, at der under Muren var skjult en stor Skat, hvilken kun tre Mennesker i den ganske Verden kunde optage, og at han var den ene. Karlen, som nu saae sin Lykke gjort, lovede i alt at efterkomme hendes Befaling, hvorpaa hun besøf ham, at komme der igjen næste Midnat. Smid:

Iertid var den anden Karl kommen tilbage fra Byen og traf sin Kammerat i denne Aftale. Derfor taug han med, hvad han havde hørt og seet, men indfandt sig betimeligen næste Aften og holdt sig skjult i noget Smaakrat. Da nu Karlen kom med sin Hætte og Spade, traf han vel den hvide Kvinde paa Stedet; men da hun vel mærkede, at de beluredes, opsatte hun Arbeidet til næste Aften. Karlen, som forgjæves havde ligget paa Luur, begav sig hjem; men blev pludselig syg, og da han troede, det at vilde blive hans Død, kaldte han sin Kammerat til sig, aabenbarede ham, at han vidste Alt og paa mindede ham derhos, ikke at give sig af med Troldskab og Spøgerie, men hellere søge Raad hos Præsten, som var en klog Mand. Da denne Karl havde fundet det klogest at følge Kammeratens Forskning, aabenbarede han Sagen for Præsten, som dog befoel ham, at gjøre som Herren vilde det, kun at hun selv først skulde lægge Haand paa Bærket. Nu kom endelig den fastsatte Tid, og Karlen indfandt sig paa Stedet. Da hun nu havde viist ham Stedet, og Arbeidet skulde gaae for sig, sagde hun, at naar Skatten var optaget, da skulde den ene Halvdeel tilhøre ham, men den anden skulde han dele lige imellem Kirken og de Fattige. Da foer Fanden i Karlen og opvakte hans Begjerlighed, saa

at han raabte: "Hvad! skal jeg da ikke have det Hele!" men neppe vare disse Ord ude af hans Mund, førend Skikkelsen med en saare ynkelig Klagelyd foer i en blaa Lue hen over Slotsgraven. Nu Karlen blev syg og døde tredie Dagen derefter. Nu rygtedes det vidt om Landet, og var der da en fattig Student, som meente, her at kunne gjøre sin Lykke. Han gik derfor en Midnat til Stedet, traf ogsaa der den hvide, omvankende Kvinde og sagde hende sit Erinde, hvorved han tilbød sin Tjeneste. Men hun svarede ham, at han ikke var iblandt de Trende, som ene kunde frelse hende, og at Muren vilde endnu længe staae urokkelig, saa at ikke Menneske' haand skulde formaae at nedbryde den; dog tilfagde hun ham, at han til Tak for sin gode Willie en gang i Tiden skulde blive belønnet. Og er det sagt, at, som han engang efter lang Tid, gik derforbi, og medlidende ihukom den usalige Kvindes Lidelser, faldt han næsigruus over en stor Mængde Penge, som snart bragte ham igjen paa Benene. Men Muren staaer urokkelig, og saatidt man har prøvet paa at bryde den ned, bliver altid det Nedbrudte opreist igjen om Natten.

Ildebranden i Beile.

Gamle Folk fortælle, at den Ildebrand, som for nogle og tredive Aar siden afbrændte en Deel af Beile Bye, er bleven forudsagt af en vanvittig Jomfru. Samme Jomfru boede i den Gaard, som tilforn stod paa Hjørnet af Nørregade, og skedte det, at som hun en Paaskedag var i Besøg hos Naboefronen, fremtog denne og viste hende en stor Deel skønne Klæder, dem hun havde skænket sine kjære Børn til Høitiden. Men da den vanvittige Pige fik al denne Herlighed at see, gav hun sig ynkeligen til at sukke, sigende som saa: "Ja! hvad hjælper nu alt dette? Inden otte Dage vil jo hele Nørregade afbrænde, og jeg Stakkell, som paa hele Jorden ikke har Plads at hvile mig paa, vil finde min Død i Luerne; dog skal jeg ligge Liig paa Naadstuen, forinden jeg begraves!" Da hun havde talet dette, tog hun Afsked som for sidste Gang. Og da skedte det næste Søndag, at en Dreng ved at affyre en Nøglebøsse oppe under Taget satte hele Huset i Brand. Vel var da Jomfruen itide kommen ud paa Gaden, men, da det var kommen hende ihu, at hun havde glemt noget Kostbart i sine Gjemmer, løb hun tilbage, og var hun allerede med det reddede Gods kommen ned i Porten, da en brændende

Bjelke, som faldt ned, antændte hendes Kjortel, og dræbtes hun da strax af det nedstyrtende Tag, ret ligesom hun var kommen ud paa Gaden. Og blev da hendes Liig, saaledes som hun selv havde forudsagt det, bragt op paa Raadstuen, hvorfra det siden jordedes.

Polakkerhulen.

Imellem Thiersbek og Beile er et Sted som kaldes Polakkerhulen. Derom siger Sagnet, at det kaldes saa, fordi tre og tyve Polakker i Krigens Tid her ere blevene ombragte; hvorimod Andre ville vide, at det var Særsøvere, hvis Hjernekaller nu findes indmurede i Beile Kirkes nordre Capel, og er det ikke at sige, hvormange Forbifarende der Tid efter anden ere paa dette Sted blevene beængstede af Spøgerie.

Karethullet.

Paa Beile Nørremark er et slemmt Uføre, hvor engang en Grevinde, som kom kjørende der, er nedsunken i Afgrund med Heste, Vogn, Rudske

og Tjener, hvoraf samme Sted endnu kaldes Ræthhullet.

Stubbegaard.

Imellem Holstebro og Skive ligger Stubbegaard, der i sin Tid skal have været den største Herregaard i hele Nørre: Jylland, efterdi den der skal have eiet syv Herligheder, nemlig: syv Kirker, syv Møller, syv Øer, syv Søer, syv Skove, syv Snese drivende Plove og syv Snese Vinduer i Hovedbygningen. Ikke langt fra Gaarden er et Sted, som tilforn skal have været omflydt af Vand og endnu kaldes Lindholm. Herunder ligger der en stor Lindorm saaledes, at dens nederste Halvdeel ligger her, men den øverste under Stubbegaard, og vil det ufeilbarligen ske, at saavel Gaarden som Holmen synker, hvis det nogensinde skalde hænde sig, at al Gld er slukt paa Gaarden eller alle Senge tomme. Der skal engang have boet en Gyldenstjerne, hvis Liig blev bisat i Viborg Domkirke, men vedblev desuagtet at have sin Gang paa Gaarden. Præsten i Bredstrup havde allerede, som saamange andre, prøvet paa at fordrive dette Gjenfærd, da just hans Søn kom hjem fra den sorte Skole. Samme hed

Knud Ufødt, efterdi han var udffaaen af sin Mø-
ders Side, og var han saa forfaren i alffens Bid-
underlighed, at han strax turde binde an med Gjen-
gangeren. Knud Ufødt begav sig da til Stubbe-
gaard, hvor han befalede alle Folkene at begive sig
vort, og beholdt kun hos sig en Ungmøe, som var
ganske uforfaren. Med hende begav han sig da til
Sisterstuen, hvor han tændte tre Lys og satte de to
paa Bordet, men det tredie oppe over Døren.
Derefter fremtog han en Bøsselaas, adskildte den
og lagde Stykkerne omkring paa Bordet, sigende,
at hun skulde vel give Ngt paa disse; thi, naar hun
saae, at de løb sammen af sig selv, saaledes som de
passede, da havde han Magt med Spøgeriet, men
dersom Stykkerne faldt ned paa Gulvet, da var det
forbi med ham, dog skulde hun ingen Skade tage
deraf. Nu stod han ved Bordet og gav nøie Ngt
paa Laasens Dele, og kunde han paa dem see, hvor-
lunde Spøgelsset gik ud af Viborg Kirke og nær-
mede sig, indtil det stod for Døren. Da begyndte
han at besværges, men Døren aabnedes og Gjen-
gangeren treen ind og saae forfærdeligt til Laasen,
som laae paa Bordet. Han havde allerede faaet de
to Lys paa Bordet slukkede, men, da han vilde
nærme sig det tredie, som var over Døren, fik
Knud Ufødt Magt med ham, hvorved Pigen hørte

dem verle mange underlige Spørgsmaal og Svar, dem hun ingenlunde forstod, indtil Spøgelsset lod Knud høre, at han engang havde stjålet et Brød. Da svarede Knud:

"Udi min Trang og Nød

"Stjal jeg et Skillingsbrød!"

og kastede saa en Skilling til Spøgelsset, som strax maatte vige baglænds ud af Døren og ned i en Mose. Og i samme Øieblik, da Spøgelsset sank, sprang Laasens Stykker sammen for Vigens Pine og blev som en heel Laas; men Stedet, hvor Spøgelsset sank, er endnu et ufrugtbart Uføre, som kaldes Djævelmosen.

Den røvede Brud.

Som det er fortalt om saamange Kirker, saa fortælles det ogsaa om Hadderup Kirke imellem Viborg og Holstebro, at da man var ved at bygge den op, nedbrød Troldene hver Nat alt, hvad man om Dagen havde bragt istand. Da prøvedes først det Raad, at to røde Køer bleve spændte for et stort Læs Steen, og skulde da Kirken opbygges der, hvor de standsede med Bognen. Men da nu Alt dette var forsøgt uden Nytte, gjorde man det Løste

til Troldene, som havde været Arbeidet imod, at om de vilde lade Kirken staae, da skulde den første, der som Brud kom til Kirken, tilhøre dem. Dette hjalp; Arbeidet gik nu flinket fra Haanden, og inden søie Tid var Kirken opbygget. Da skedte det, at en Brudeskare kom kjorendes fra Haderiis til Kirken; men just som de vare komne over Aaen, der løber mellem begge Byerne, faldt der en saa stærk Taage og Mørke, at den Ene ikke kunde see den Anden, og da det atter klaredes, var Bruden borte. Siden den Tid gjør Brudfolk langt heller en stor Omvei, end de skulde fare ad denne, som er den nærmeste.

Blodpletterne paa Borggaard.

Paa Borggaard ved Glensborg boede en Herremand, der eiede en saare kostbar Guldring. Da denne engang blev borte, lod Herren Mistanke falde paa to Tjenere, der strax kastedes i Fængsel og skulde ved svare Pinsler bringes til Betsjendelse. Men begge nægtede de standhaftigen, at de vare skyldige og døde omsider af den ilde Medfart. Stakket Tid derefter skedte det, at Herremanden selv fandt sin Ring, og gik det ham nu svarligen nær, at Tje-

nerne faaledes uskylldigen havde maattet lide formel-
delst hans Mistanke. Ja han tog sig det saa nær,
at han Dag for Dag hentæredes af en nagende
Græmmelse, og kunde denne hans Elendighed ikke
længe blive skjult for hans øvrige Tjende. Men
blandt disse var der en Tjener, som tilbød sin Herre,
at ville bære den hele Synd, dersom han til Løn
vilde give ham nogle gode Klædningsstykker. Dette
bekom ham, som man kan vide, meget ilde. Næste
Morgen laae han død i sin Seng, og fandtes det,
at hans Hals var knækket imod Væggen, hvor man
fandt adskillige Blodpletter, hvilke ikke den stærkeste
Luud har kunnet afvætte, og, endskjøndt samme
Muur flere Gange er nedbrudt og atter opført,
kommer dog altid Pletterne igjen tilsyne paa det
samme Sted.

F r o l d q u i n d e n .

Et lidet Pigebarn, hvis Fader og Moder vare
døde, blev opfødt af hendes Nærbestægtede, en
gammel Huuskone paa en liden Øe i Issefjorden.
Siden, da samme Barn var voksen til og tjente ude
hos fremmede Folk, skedte det, at som hun engang
gik til Altars, besøgte hun underveis sin forrige

Madmoder. Men denne var en slem Hæx, og der hun hørte, at Barnet gif hen at nyde den hellige Madvere, bad hun hende, ikke at nyde Brødet og Vinen, men hemmeligen at udspytte det i sit Lommetørklæde, eftersom hun da vilde lære hende at gjøre bedre Brug deraf. Det arme Barn blev vel ved sliq Begjæring underligen tilmode, men da hun frygtede sin Pleiemoder, lovede hun at gjøre, som det var hende sagt. I Kirken nød hun ikke desto mindre Sakramentet uden Forargelse, men der hun paa Tilbageveien var kommen til Hæxen gav denne hende et Stykke Smørrebrød og dertil en Drik, som bekom hende saa ilde, at neppe var hun kommen hjem til sit eget, før hun fik ondt og maatte opkafe en stor Korsfisk, hvorpaa Christus paa Korset var affkildret paa den ene Side og Fanden paa den anden og desforuden et Stykke Læder med syv Huller udi.

Himlens Bidnesbyrd.

I Helledams Sø mellem Holstebro og Skive fandtes engang et udkastet, nysødt Barn. Strax bleve da alle Koner og Piger fra Omegnen samlede hos Præsten og maatte En for Anden lægge Haand

den paa Liget og sværge paa sin Uskyldighed. Men da herved Intet blev bragt for Dagen, tog man den Beslutning, at alle Pigerne skulde undersøges, om nogen iblandt dem var med Die. Der blev da saaledes fundet en Pige, som ifølge dette Tegn ansaaes for den skyldige Moder, og skjøndt hun sværte paa, at dette Mærke var fælleds for hendes hele Slægt og endogsaa fandtes bekræftet hos hendes Broder, blev hun dog bragt i Fængsel, ynkneligen piint og endeligen dømt til Døde. Men paa den Dag, da hun udførtes til Retterstedet og Beiret var usædvanlig mørkt, gjorde hun det Ønske for Alle, som der vare samlede, at Himlen til Tegn paa hendes Uskyldighed vilde lade Skyerne fordrives. Og det skedte, som hun havde ønsket; thi neppe var hendes Fod paa Retterstedet, førend Beiret opklaredes og blev saa skjønt, at Alle deraf saa hendes Udsagn siensynligen af Himlen bekræftet.

Præsten i Hveisel.

I Hveisel, to Miil nordvest for Beile, boede engang en Præst, der var saa gudfrygtig, at han endog om Natten gik i Kirken for at bede. Dette syntes hans Kone slet ikke om, og gjorde derfor den

Aftale med Karlen, at han en Nat skulde tage et hvidt Klæde over Hovedet og gaae ind i Kirken for at gjøre Præsten bange. Dette skedte ogsaa en Nat efter Aftale, men da Præsten saa dette Spøgelse, blev han saa lidet forfærdet, at han tilraabte ham: "Est du et Menneske, da giv Svar, men est du Djævelen, da viig tilbage!" Men Karlen blev sin Rolle tro, og nærmede sig Præsten, der treende Gange gjentog sit Tilraab og omsider fremtog sin Bog og begyndte at læse. Da sank Karlen ned i Kirkegulvet og sad allerede i indtil Knæerne, da han i sin Angst fik de Ord frem: "Faer! det er mig, Faer!" Men Præsten gjensvarede roligere: "Ja nu er det forsilde, Søn! Nu kan jeg ikke redde dig! Men saaledes skal du nu blive staaendes, indtil du har fortrudt din Synd, at du maa blive salig!" Og han stod der, nedsunket indtil Knæerne, i samfulde syv Dage og Nætter. Men næste Søndag, da alt Folket var i Kirke, nød han i Overværelse af hele Menigheden den hellige Nadvere, sagde derpaa Sognefolket Farvel, og sank dybt under Jorden.

Kongen paa Allstrup Hede.

Der boede i Thistedsgn en Mand, som var riig fremfor Alle, og bestod hans Rigdom mest i umaa-

delige Svinejorder, der Tid efter anden saaledes tiltog, at de udbredte sig over det hele Sogn og oprodede Naboernes Jorde, saa at det hele Sogn blev spotviis kaldet Svinestien. Og da det gik, som det gjerne gaaer, at den enes Velstand faaer den Andens Dine til at skele, saa begyndte de med at kalde ham Kongen paa Alstrup Hede, og endte ikke førend de vare enige i at skille ham ved Livet. Engang der han vilde kjøre til Baanderup Kirke, blev han paa Veien ihjelskudt, og siges det, at hans forgyldte Bogn blev ganske overstænket af hans Blod. Men fra samme Tid af, var der aldrig Fred paa hans Gaard formedelst det forfærdelige Spøgerie, saa at det tidt larmede der, som om Mure og Bægge skulde styrte tilsammen. Derfor turde ingen boe paa Gaarden, som, efter at den i mange Tider havde staaet ganske øde og forladt, omsider faldt sammen, saa at man nu neppe kan vise Stedet, hvor den har staaet.

H a v f r u e n.

Kort før Skipper Clemens hærjede Gylland, stod en Aften en Mand ved Glenstrup Søe, og tyktes det ham, at en Hæfrue steg op af Vandet. Og

der han ved sligt Syn raabte høit af Skræk og Forundring, sank hun atter ned under Bølgerne og blev i samme Dieblig Søen saa rød, som havde det været Ild og Blod. Da skedte det ogsaa om søie Tid, at bemeldte Skipper Clemens i samme Sø lod tre adelige Frøkener drukne.

Bispen paa Mols.

Der boede engang en Biskop paa Mols ved den Landsbye Knebel. Paa samme Tid boede der en Jomfru i Bistofte, som var betroet til en Herremand. Samme Biskop reed jevnlig om Aftenen til Bistofte paa sin abildgraa Hest, eftersom han havde fattet Kjærlighed til Herremandens Fæstemø og stod i Forstaaelse med hende. Dette kom endelig Herremanden for Øre, og tog han sig det saa nær, at han befoel sin Karl, at skaffe Bispen af Dage. Engang traf Karlen Biskoppen, just som han stod og messede for Alteret, men slog ham ikke destomindre ihjel og blev selv til Straf henrettet strax uden for Kirken. Der skal have ligget en Graasteen paa Kirkegaarden, og der neden under den ihjelslagne Biskop.

Troldenes Frygt for Vandet.

Den Kirke, som nu staaer i Skibel Sogn ved Weile, blev først opbygget paa Vilstrup Mark, paa det Sted, som derfor endnu kaldes Kirkebjerg. Men da samme Høi dengang var fuld af Troldpat, og dette aldrig har kunnet fordrage Lyden af Kirkes klokkerne, saa forsøgte det først paa at nedbryde Kirken. Men da man altid opbyggede det, som var nedrevet, saa fik de arme Byemænd saamange alskens Plager i hvad, de foretog sig, at man tilsidst blev enige om at flytte Kirken ned til Fjorden; thi dengang gik Weilefjorden saalangt op i Landet. Nu var al Nød tilende. Troldene, som nu ikke længer hørte Klokkerne, og desuden frygtede Vandet, løb herefter Kirken i Roe.

Granatæblet.

I Overgade No 6 i Odense skal der være en Stue, som endnu har samme Ekkielse som for nogle hundrede Aar siden. Væggene ere endnu prydede med de gamle Malerier og under Loftet hænger endnu, efter den Tids Ziirlighed, Granatæbler. Her boede den svenske Konge Karl den 10de, da han i

Krigens Tid reiste igjennem Fyen, og er det sagt, at som han en Dag sad der i Stuen, faldt et af Grasnaturæblerne ham ned i Hovedet, hvorover alle vise Mænd, som det hørte, spaaede ham kun ilde. Til Erindring herom er ogsaa dette Æble fremfor alle de andre forgyldet.

G y l d e n s t e e n.

En saare riig Herre kom flygtende til Danmark med sine uhyre Rigdomme og opbyggede den Herresgaard Gyldensteen ved Bogenfse i Fyen. "Den skal hedde Gyldensteen, sagde han, thi jeg kan lade hver dens Steen forgylde!"

G u l d h ø i e.

Der er paa Færøerne adskillige Høie, i hvilke der efter gammelt Sagn er nedlagt gyldne Skatte. Af saadanne Høie er især bekjendt en paa Fuglesøen, en paa Mygenæs og en paa Sandsøen, tæt Østen for Skaaevig og Sands. Denne sidste kaldes Rjørtugrovshøggiur, og veed man vidst, at der i den er nedsat en Kjedel fuld af Guld. En anden bekjendt

D

Høi er der i Hæveporten Bleing ved Sumba. I denne, som kaldes Gudlheiggiur, skal der for to Mænds Aldere siden være nedsat med Runer to Kjedler fulde af Guld og Sølv, hvilke Rigdomme en Mand, navnlig Kieel, skal have samlet sig ved Søefart. Det siges, at da han nedgrov disse sine Skatte, sagde han: "Kjetil heu, Kjetil greu, Kjetil undur, Kjetil aae, Kjetil tan trâ finna maa!" Da dette Vers er de Omboende velbekjendt, saa har man tidt havt i Sinde, at lade et Barn døbe Kieel, thi kun for en saadan vil Høien aabne sig af sig selv; men, da der tillige fordres, at samme Barn skal i syv Aar have været mandløst o: uden Menneskers Nærværelse, saa har det endnu ei villet lykkes.

Forudforkyndelse af Pesten paa Bornholm.

Det skedte den fjerde Søndag efter Trinitatis om Morgenens ved Solens Opgang, at en Kvinde af Kønne, som gik op at mælke, hørte først med lydelig Stemme den Psalme: "Nu bede vi den Helligaand" &c., og strax derpaa, der hun saae sig om, blev vaer udi en smal Keen iblandt Kornet, et meget deiligt Barn, klædt i hvid Skjorte, og befalede

det samme Barn hende, ikke at frygte sig, men sagde derhos, at for Menneskenes Ondskabs Skyld skulde der først komme stor Død og Pestilenz iblandt Menneskene, og siden forfærdelig Krig, Hunger og Dyrtd, hvilket hun skulde aabenbare Folket, at de itide maatte bevæges til Poenitense.

Jens Glob og Bispen af Børglum.

Der har været en af de Glober, som haver hedt Jens Glob. Han havde ald Thye under sig, undtagen det geistlige Gods. Der han var ni eller ti Aar gammel, kom han ud at tjene i fremmede Lande. Imidlertid døde hans Fader, og Bispen af Børglum, Hr. Oluf Glob, trængte hans Fru Moder svarligen i mange Maader, forfulgte hende til Thinge og Stefne, dog han intet dermed kunde udrette, efterdi hun altid havde villet rette sig efter Loven. Men paa det sidste angav han hende for Paven og forhvervede sig pavelig Bandsbrev over hende og fik alt hendes Land Thye udi Forbud og Interdict, saa at intet Liig maatte begraves, intet Barn døbes, Sacramentet ikke uddeles, fik al hendes Slægt og alle hendes Venner, som i denne Sag vilde staae hende bi, bandsatte, saa og alle

hendes Bønder forbudt, at svare hende Landgilde, Ægt, eller pligtigt Arbeide. Og blev hun derved nødsaget til, selv at holde sin Plov, og maatte ved Hjælp af en eneste tro Pige i ganske syv Aar dyrke sin Jord. Endda lod Bispen sig dette ikke være nok, men forhvervede sig pavelig Stevning over hende, at hun skulde møde for ham, udi den Mening, at han paa denne Maade vilde faae alt hendes Gods Stiftet underdømt. Og drog hun da med to sorte Øren for sin Bogn og med Pigen, som kjørte hende, ud af Landet. Men der hun saaledes drog igjennem Franken, kom hendes Søn, Jens Glob, som imidlertid var slagen til Ridder, tolv Mand stærk, imøde. Dog vare de for hinanden i første Stund ganske ukjendelige. Jens Glob, som høiligen undredes over den usædvanlige Maade at reise paa, lod hende udspørge, hvor hun var? hvorfra hun kom? og hvorhen hun agtede sig? Hun svarede ham, at hun var hjemme i Danmark, kom derfra, og agtede sig nu til Paven ifølge Stevning. Han lod hende fremdeles adspørge, om hun var af Adels Slægt, og om hun ikke havde Børn, Slægt eller Venner, som hende den lange og møisommelige Reise havde kunnet afstaa. Hun sagde, sig at være kommen af godt Adelsfolk, hendes Husbond var død, en Søn havde hun haft, hvad enten han le-

vede eller ikke, derom var hun ganske uvis; thi han var sendt udi fremmede Land, og hun havde intet spurgt fra ham, siden han drog bort. Wel havde hun Slægt og Venner, hvilke dog ikke turde besfatte sig med hendes Sag, for pavelig Forbuds Skyld. Der nu Jens Glob hørte hende tale, da bevægedes hans Hjerte af sønlig Kjerlighed, saa at han ikke længere kunde tie, men sagde: Moder! Jeg er Eders Søn, om hvis Liv I tvivler! Eders Husbond, den I haver nævnt, er min Fader, og endog Lykken for Eder er omvendt i Eders Fædrene Rige, Slægt og Venner haver forladt Eder, og I bedrøves ved allehaand Tilfald, saa haver dog Gud alsommægtigste til denne Dag udi fremmede Lande naadeligen bevaret mig. Saa beder, raader og formaner jeg Eder, at I ville begive Eder paa Hjemreisen og antvorde mig Eders Breve og berette mig Sagens Leilighed, saa vil jeg møde mod Bispen for Eder udi Rette!" Saa gjorde hun. Han mødte siden paa bestemt Tid i Rette mod Bispen og tabte den geistlige Sag; men hvad angik den Bold, Uret og Overlast, som var hans Moder tilført, da havde han derom at tiltale Bispen for Landslov og Ret. Der han nu var kommen med denne Dom, da lod han Bispen stevne og kalde, men kunde dog ikke faae nogen Ret over ham, efterdi Bispen var af et

stort Anhang og skjed sig altid ind under geistlige
Kiet og Paven. Ihvorhen Hr. Jens Glob endog
lod ham stevne, mødte Bispen dog ikke. Da tænkte
han, at han vel i andre Maader maatte betale ham,
lod al Trætte falde, men udspurgte en Tid, da Bi-
spen var forventendes til Thye. Sendte han da
Brev og Bud til sin Svoger Hr. Olaf Hase i Sal-
linge, at han Guleasten eller Gulenat skulde møde
hannem til Ottesang ved Hvidbjerg Kirke, at hvis
han ikke mødte, vilde han selv komme at gjæste ham,
saa han skulde takke ham lidet godt. Hr. Olaf Hase
begav sig da strax paa Veien med tolv Mænd, men
der han kom til Slesund (Ottesund), da var det
saadant Guds Veir, at han ei kunde faae Færgen
over til sig, ei heller kunde nogen komme derover.
Da vendte han sig om til sine Hofmænd sigendes,
at det skulde de vidne, at han formedelsst det haarde
Veirligt ei kunde komme over Sundet, saa at det
maatte ikke tilregnes ham, at han ikke kunde komme
sin Svoger til Hjælp og Undsætning, den han plig-
tig var og gjerne gjøre vilde, og derpaa aftakkede
han alle sine Svende, som ei følge vilde, gav dem
Hest og Harnisk, ligesom de førte det, og bad dem
at bringe hans Hustru, Slægt og Venner et kjær-
ligt Farvel. Men de tro Svende svarede, at de
tjente ham for Klæder og Penge og vilde derfor

hellere tilføje Livet tilligemed ham, end forlade ham ene. Dermed gjorde de sig samtligen rede til at sætte ud i Sundet, men Beiret borttog de ti Svende, saa at Hr. Olaf alene med tvende Smaadrenge efter største Livsfare kom over. Og reed han da samme Nat, paa den samme Hest fire store Mil lige til Hvidbjerg Kirke. Da han treen ind i Kirken, var baade Bispen og Jens Glob komne; og mødte Hr. Jens ham i Waabenhuset og bød ham en god Dag, sigendes: "Nu seer jeg vel, at du ikke har ladet Svogerspydet ringle i Hæftet! Var du ikke kommen, da skulde jeg vel have besøgt dig der, du varst!" Hr. Olaf svarede: "Jeg er reden dig denne Reise til Willie, og har jeg derover mistet ti gode Svende og Heste og selv ueppeligen undkom; men med Livet; men hvorledes er du og Bispen kommen overeens." Jens Glob svarede: "Vi ere forligte!" Da blev Hr. Olaf svarligen vred, greb til sit Sværd og sagde: "Har du ladet dig for Dag tinge med Bispen, da skal hverken du eller han komme fra denne Kirke med Livet!" Og derved hug han til ham, men Hr. Jens sprang ind af Kirkedøren, og bad ham, at holde inde en liden Stund, eftersom Bispen allerede var ihjelslagen. Saa gik de tilsammen ind i Kirken; der laae Bispen og alle hans Tjenere ihjelslagne, og havde han saaledes

hevet paa Vispen al den Uret, som denne havde
paaført hans Fru Moder. For denne Gjernings
Skyld er Hr. Jens Glob sidenester kaldet med det
Tilnavn: den haarde.

Thimgaards Ladebygning.

Om Thimgaard i Hindherred ved Ringkjøpping er
det sagt, at Tømmeret til Kornladen er tilhugget i
Norge. Da det var færdigt, reiste Bygmesteren
ned til Jylland, hvorhen Mestersvenden ønskede at
følge ham; men der det blev hannem nægtet, hvor
nede han sig i Mesterens Fraværelse derved, at han
forandrede alle Mærkenummerne, saa at, da det var
sendt til Jylland og skulde opreises, kunde Mesteren
ikke finde Rede deri, og maatte da for egen Regning
omhugge det paa nye. Og kan man af de mange
Huller og Forhugninger skjønde, at Tømmeret har
været bestemt til en langt større Bygning.

Daugbjerg Dous.

Ved Daugstrup, imellem Viborg og Holstebro,
ligger en Høi, som kaldes Daugbjerg Dous. Om
denne Høi gaaer det Ord, at den altid er omgivet
af en blaa Taage, og at der nedenunder ligger en

stor Kobberkjedel med Penge udi. En Nat gik to Karle ud for at grave efter denne Skat, og vare allerede komne saavidt, at de havde fat i begge Rjedlens Hanker. Da skedte der alffens underlige Ting, for at forstyrre dem i denne Gjærning: snart hjørte en Kareth forbi med fire sorte Heste, snart saae de en sort Hund med gloende Tunge, saa kom en Hane, der trak et Læs Høe; men Karlene lode sig ikke bringe til Mæle og fortsatte Gravningen. Da kom der en Karl, haltende dem forbi, som sagde: "See! Daugbjerg brænder!" og, da de saae hen til Byen, var det grandgiveligen, som om hele Byen stod i lys Lue. Nu først glemte den ene af Karlene at tie stille, men i det han gav sig til at raabe, sank Skatten ned endnu dybere, og saa tidt der siden er prøvet paa at faae den op, har altid Troldene ved deres Koglerier forhindret det.

H a g b r o.

Litte langt fra bemeldte Høi, Daugbjerg Dous, er en Bro, som hedder Hagbro, og i Nærheden en Kro, som kaldes Hagbro Kro. Disse Steder ere saaledes kaldte af en forunderlig Begivenhed, som ifølge Almuens Fortælling, maa have tildraget sig

mange Gange og paa forskjellig Tid og Sted; og er samme Beretning tit omtalt iblandt disse Optegnelser. En Nat stod nemlig Daubjerg Dous paa fire røde Pæle, og under Høien havde Troldene, som sædvanligt, Dands og megen Lystighed. Da kom just en Karl forbiridendes, og der han standsede for at see til, kom en Jomfru, saa faur, som han aldrig havde seet tilforn, ud, og rakte ham et Sølvkrus, at han skulde drikke deraf. Men Karlen maa vel, ligesom jeg, have hørt tilforn om sig Begivenhed, kastede derfor Drikken ud over sit Hoved og red bort med Kruset. Da kom en gammel Kjørling ham i Hælene, og løb hun saa rapt, at hun vistnok havde faaet ham fat, dersom han ikke i god Tid var kommen over rindende Vand, og var det saa nær, at hun, idet han red over Broen, fik hans Hest greben i det ene Bagbeen, men beholdt kun den ene Hage af Skoen. Derfor hedder Broen endnu den Dag i Dag Hagbroe.

G j e n g a n g e r e n.

Præsten i Hadderup var meget stolt og hovmodig. Men i den hosliggende Bye, Hæstrup boede en skikkelig Bondemand, som en Nat havde en synderlig

Åabenbarelse. Det skedte nemlig, som han laae i Sengen, at han hørte en Røst sige til ham: "Stat op, og gaae hen til Præsten! sig ham, at han itide skal omvende sig fra sin Hovmodighed, at han maa blive salig; thi ret snart skal han døe!" Bonden tænkte lidet derover, men gik ikke. Næste Nat hørte han den samme Røst, og da beføel ham hans Hustru, at han skulde adlyde og gjøre, som det var ham befalet. Og reiste sig da begge de ærlige Bønderfolk af den gode Seng, gik tilsammen igjennem den mørke Nat til Præstens Gaard, og blev Ronen uden for Porten, medens Manden gik ind at røgte sit Vrende. I Begyndelsen vilde Præsten ei lægge Magt paa Bondens Ord, men strax slog ham den onde Samvittighed, saa at han slog sig for sit Bryst og sagde: "Gud være mig arme Synder naadig!" Saa nær gik det den gudsfrygtige Bonde mand til Hjerte, at Præsten skulde døe i Synd, at han flittigen formanede ham og tog slutteligen det Løfte af ham, at hvis denne døde, da skulde han komme igjen og lade ham vide, om han havde fundet Naade for Ret. Faa Dage efter blev Præsten syg, døde og blev han begravet paa Hadderup Kirkegaard. Da skedte det, at som Bonden en Aften skilde kjørte fra Møllen og kom forbi Kirkegaarden, steg en Dødning i hvide Klæder op af Graven, og

Bonden, som gjentjendte Præsten, sendte ham uforfærdet et fromt "Guds Fred" imøde. Da sagde Præsten: "Jeg kommer at lade dig vide, at du har frelst min Sjæl fra Døden!" steg med det samme atter ned i Graven; men Bonden skyndte sig hjem, og da han havde fortalt sin Kone det Skedte, glædede de sig tilfammen og læste et Fadervor.

Spøgerie paa Gaarden Hael.

Paa den Gaard Hael ved Holstebro har det, saa længe man mindes, altid spøget, og kan ifkun een og den samme Familie beboe den. I en Bæk, som løber tæt forbi, sees undertiden to Qvinder at vaske deres blodige Arme, og ere de saa berygtede, at den ganske Egn deromkring ræddes for dem, efterdi een af dem har engang greben en Kone i Natten, der hun sad og malkede en Koe, saa at hun kort Tid derefter døde. Paa Løfterne i Gaarden er der en bestandig Larmen om Natten, saa at Hundene tude uafsladeligen, og man har ogsaa engang seet i Haven et dødt Menneske hænge dinglende i Træerne.

Hagbro Kro.

Om Hagbro Kro, hvorum tilforn er meldt, fortælles det, at den engang har været saa ufselt et Herberg, at den ei formaade at give Rejsende Nattely. Men en synderlig Begivenhed har engang bragt den i god Stand, hvilket nu skal fortælles.

En Aften kom en fattig Rejsende fodvandrende hertil og begjærede Nattely. Da gav man til Svar, at man ikke kunde tage imod ham. Men Kropigen, som ynkedes over ham, at han endnu skulde gaae længe i den mørke Nat, betroede ham, at der rigtig nok var et ledigt Kammer, men at der spøgede saa forfærdeligen, at aldrig nogen havde fordristet sig til at tage derimod. Karlen var ikke bange, og Verten tillod ham, at blive der. Men da den Rejsende var bleven ene i Kammeret, tyktes det ham dog lidt underligt, og han besluttede ikke at gaa til Sengs. Tændte han derfor Lys, gjorde Ild i Ovnen og satte sig saa roligt hen, for at vente paa, hvad der vilde skee. Men alt var tyst og roligt, og Tiden blev efterhaanden lang, eftersom Karlen blev søvnigere. Da tog han omsider til Takke med Sengen, slukkede Lyset og faldt i Søvn. Men da Klokken var henved Tolv, blev han pludseligen vækket af en stærk Raslen uden paa Vinduerne, og

da var det sælt ængstligt omkring ham, eftersom Glden flammede i Dvnen og oplyste Kammeret ret underligt. Pludseligen gik Døren op, og en lang Skikkelse traadte ind, fremtog et Lys under Rappen og tændte det i Dvnen. Da han nu havde Lyset paa Bordet, fremtog han et Barbeertoi, flet Kniv, og gjorde det Karlen forstaaeligt, at han skulde staae ud af Sengen og lade sig rages. Karlen, som ansaa det for raadeligst at adlyde, stod ud og satte sig skjælvende paa Stolen, blev indfæbetraget og alt gik saare godt. Spøgelseset indpakkede atter sine Sager, nikkede ad ham og forlod Værelset. Men strax sprang Døren atter op, og to sorte Mænd treen ind med en Liigkiste, den de satte paa Bordet og forsvæiede sig bort. Karlen, som dog ved det første Eventyr havde uden Betaling faaet sit Skjæg af, var nu ingeniunde frygtagtig, men gik freidig til, tog Laaget af Kisten og saae en Dødnings ligge deri. Da føelte han paa ham og sagde dernæst: "Du er kold, du maa varmes!" tog ham saa ud af Kisten og bar ham paa sine Arme hen til Dvnen, for at varme ham. Strax begyndte da den døde Mand at tale og sagde: "Jeg har gravet en Skat ned i den mørke Kjælder, men førend den kommer i Menneskevold, faaer jeg ikke Noe i min Kiste. Men du skal see Skatten og til Løn have

en Trediedeel og det Øvrige skal deles mellem Kromanden og de Fattige." Da gik de tilsammen ned i den mørke Kjælder, hvor Spøgelseset viste, hvor Skatten var nedgravet, og ginge saa begge op igjen i Kammeret. Nu sagde Spøgelseset, der midlertid var bleven kold og bleg: "Saa! nu faaer jeg vel Noe!" hvorpaa Karlen atter lagde Liget i Kisten og Laaget ovenpaa. Karlen gik da strax tilfængs igjen, og strax aabnedes Døren, og de samme to sorte Skikkelse traadte ind, toge Kisten og udbar den. Men om Morgenens fortalte Karlen Berten, hvad der var skeet, og, da de havde opgravet Skatten i Fælledsskab, bleve de begge berigede. Da var det at Berten opbyggede Hagbro Kro, saaledes som den nu staaer, og har den siden den Tid altid været et godt Herberge.

Hr. Lars Jacob.

Engang havde en Tyv stjålet Hr. Lars Jacobs to Hopper og reiste syv Mile bort for at sælge dem. Men Hr. Lars som var forfaren i skjulte Kunster fik desuagtet Tyven saaledes til at skjælve, der han var ifærd med at drikke Ligkjøb, at Tyven selv maatte vise Præstens Hopper igjen.

Samme Hr. Lars Jacob standsede ogsaa en gang en Gdebrand i Beierslev, blot ved at tage sit hvide Lommetørklæde op og dermed at vifte. Og strax vendte Vinden sig, og da var al Fare forbi.

Benkøns Kloster i Viborg.

Salig Fru Benkøn boede engang i sine unge Dage hos en fattig Præsteente i Kjøbenhavn. Og medens hun var der, skedte det, at samme Enke ikke kunde betale sin Huusleie og blev derfor udpantet. Derover, siges det, blev Fruen saa rørt, at hun gjorde det Løfte, at saafremt Himlen nogensinde forundte hende Midler, da skulde hun aldrig glemme at gjøre vel imod Enker. Og stiftede hun da siden i Velstand det ovenfor nævnte Kloster i Viborg.

St. Kjeld.

Om St. Kjeld i Viborg siges det, at som han en Morgen stod og læste Messen, gik Lysene ud, men blev han dog ved at læse fort i Mørke.

Holger Rosenkrantz.

Holger Rosenkrantz var en lærd Mand og havde levnlig enge Adelsmænd og Studenter hos sig paa sin Gaard Rosenholm i Jylland, og lagde de sig der efter boglige Kunster. En Aften bad han en Student at gaae over i Bibliotheket og hente en Bog. Studenten gjorde saa, men der han traad ind i Bibliotheket, saae han Rosenkrantz at sidde der ved Lys og læsende i den forlangte Bog. Da blev han vel underlig tilmode, men meente dog, at Rosenkrantz maaskee ad en gjennere Wei var kommen i Bibliotheket, gik derfor tilbage og møder Herren, som spørger, hvorfor han ikke medbringer Bogen. Da kom det til Forklaring, at han havde haft et Syn, og strax gik Rosenkrantz ledsaget af flere Studenter over i Bibliotheket, og alle see de Skikkelsen at sidde der, indtil Hr. Holger endelig spørger: "Er du eller jeg den rette?" og da forsvandt den.

Fandens Gaard i Aarhus.

I den saakaldte "Fandens Gaard" i Aarhus boede i fordum Tid en Vysfoged, der var saa riig, at man ingenlunde kunde forklare sig hans Velstand, og

E

troede man derfor, at han nok ikke var kommen til den paa ærlig Viis, hvilket ogsaa, som der siges, har bekræftet sig efter hans Død, thi nu spørger han. Der er en anden Gaard der i Byen; og der boede hans Datter, som var gift, og vil man vide, at han tidt endnu om Natten kører derhen i sin Kærth. Der er de, som have givet Algt paa samme Bogn, og have de sagt, at der ud af samme steg sommetider en Mand uden Hoved, (rimeligviis har han da holdt det under Armen), og sommetider en sort laaden Hund. En lang Tid vilde ingen boe i hans Gaard af Frygt for Djævelskab, og blev den derfor udleiet til Kornbehold, og har man da hørt, hvoreledes han kastede Sæden derinde. Endeligen vovede en Slagter at flytte derind, men han maatte i mange Tider taale Fandens Drillerier, idet han naar han slagtede enten fik Skankerne, eller ogsaa hele Roen ned over Nakken.

Ørkel Slotsbanke.

I Ørkel Slotsbanke ved Svendborg er nedgravet en stor Skat. Engang forsøgte man at tage den op, og grov derfor et dybt Hul i Jorden, indtil man til sidst traf paa en stor Kobberport; men, da det aller

rede var langt ude paa Aftenen, blev Arbeidet opsat til næste Dag. Og, da nu Arbeidet igjen skulde begynde, var det alt forsvundet. Paa samme Sted ligger ogsaa en stor Kobberbro nedsjunken. Til anden Tid er det skeet, at nogle Karle, som arbeidede der i Nærheden, saae Høien at aabne sig, og en stor Mand til Hest med blanke Knapper i sin Kjortel at ride ud af Høiens Port.

Børstaarnet i Kjøbenhavn.

Om Børstaarnet fortæller Folk i Christiansstad i Overrige, at Kong Christian har ladet det forfærdige til et Kirkespiir for deres Bye; men i Kjøbenhavn vil man vide, at samme Konge har ladet det tage fra Kirken eller Raadhuset i Calmar for der med at pryde Kjøbenhavn.

F a r i m a g s v e i e n .

Denne Bei, som fører fra Kjøbenhavns Nørrebro til Østerbro, skal have faaet Navn af følgende Begivenhed. Engang kom Kong Christian den Fjerde kjørende der paa Beien og mødte en Bonde, ogsaa

til Bogns, der ikke vilde vige for Kongen. Da ber
foel Kongen sin Kjøresvend, at vige ham Pladsen,
og idet Bonden kjørte forbi, sagde Kongen til ham:
"Far nu i Mag!"

Kanalen ved Præstøe.

Der siges, at den Aae, som gaaer ind ved Præstøe,
har i forrige Tider været en dyb Kanal, og for-
tælles det endvidere, at den er bleven bygget af
Præstøefolk, som i de papistiske Tider, naar de havde
forsyndet sig, blev dømt til at istandsætte et større
eller mindre Stykke af Kanalen, alt eftersom For-
seelsen havde været. Dette Arbeide var saaledes
bestemt, at Bunden skulde brolægges med almindel-
lige Kampstene, derovenpaa lægges et Lag af hvide
Stene, som skulde have Skikkelse af Gaaseæg, og end-
deligen det øverste Lag af Flintestene. Gamle Folk
ville endnn erindre den Tid, da en Orlogsfregat
under en Admiral har seilet ind gjennem denne
Kanal lige til selve Byen, og er det imidlertid vit-
terligt, at der for adskillige Aar siden er paa Stedet
fundet Levninger af et gammelt Bolverk. Sagnet
siger: Præstøe skal forgaae ved Vand, Næstved
ved Sand!

N y s e.

Gaarden Nysøe er bygget paa ni Søer og kaldtes derfor tilforn Nisøe. Herom er sagt, at Haven har kostet netop een Skilling mere at anlægge, end Gaarden at bygge.

Sparres Bord.

I Sparresholms Have staaer et rundt Steenbord med hvide Pletter i. Mærken til disse Pletter er den, at Sparre sidder jevnlig her om Natten og spiller Kort med gamle Venner og Bekjendtere. Men, naar han taber Spillet, bliver han vred og slaaer med knyttet Næve i Bordet, saa at der bliver Mærke af hans Fingre.

B o r r e.

En Her vilde engang flytte en Høi fra Bordingborg over til Møen. Hun tog den da i sit Forklæde og fløi med den, men midtvejs gik der et Hul paa Forklædet, saa at Høien faldt derigjennem og blev deraf den lille Ø, som ligger mellem Bordingborg og Møen.

Pallasken paa Mors.

Det er kun nogle faa Aar siden, da var der en Bonde paa Mors, som eiede en Pallask, som fra den Tid, Svensken var i Landet, er gaaet fra Haand til Haand mellem Gaardens Eiermænd. Om den siges, at da en Dag en Svensker kom i Gaarden for at plyndre, traf han kun en gammel Kone hjemme, og gav sig derfor ifærd med at gjennemse en stor Kiste. Men, som han bukkede sig ned, rev den gamle Kone Pallasken ud af Steden og fløvede dermed hans Hoved, saa at baade han og Pallasken bleve paa Stedet.

St. Clemens's Syn.

St. Clemens var Aarhus's Skytspatron, og om ham er allerede fortalt, hvorlunde han, efterat have lidt Martyrdom, blev kastet i Havet med en Møllesteen om Halsen, men kom dog, flydende paa et Anker, iland ved Aarhus. Medens han endnu vandrede paa Jorden, skedte med ham det Følgende, som har givet Anledning til Domcapitellets Segl i Aarhus. Thi, som han engang var kommen til en Stad, hvor man leed af Mangel paa Vand, saa

søgte man hos ham Hjælp i denne Nød. Og om Aftenen skedte det, at han efter Sædvane knælede ned paa Marken og holdt Bøn. Men som han knælede, da saae han for sig et Lam paa en Klippe, og der man næste Dag gravede paa det Sted, hvor han havde knælet, fandtes herligt Band. Desfor: medelst findes i ovennævnte Segl et Lam afbildet, staaende paa en Klippe med Fredens Fane, og foran dette en bedende Helgen med en Glands omkring sit Hoved.

Lassenius, Rector i Ikehoe.

Det skedte engang, da en Rector skulde vælges til Skolen, at Lassenius en Morgen ankom til Ikehoe, hvorhen han i store Nød havde vandret fra Tyrkiet, og satte han sig paa Beien. Men i den samme Nat havde den, som skulde beskikke en Rector, drømt, at han skulde gaae udenfor Byen og der finde den Person, som han skulde vælge til Rector. Og skedte det saaledes, at han kom til dette Embede, hvorfra han siden blev forflyttet til Kjøbenhavn. Han var saa forfaren en Mand, at, naar hans Tilhørere sov, kunde han, ved at lege med sit Lommetørklæde, vække dem.

Rynkestenene.

Engang vilde to tyrkiske Skibe løbe ind i Andefjord ved Færøerne for at plyndre. Men da de nærmede sig Landet, skedte det for Indbyggernes fromme Bønners Skyld, at de i samme Stund bleve omskabte til store Stene, der endnu altid hviler paa Kjolen og vakler fra den ene til den anden Side.

Strid om en Sjæl.

Det skal engang være skeet, at en Bøddel, idet han gjorde Bøn til den hellige Gomfru, blev ihjelslagen, og opstod da en Strid imellem hende og Djævelen, eftersom de begge gjorde Fordring paa hans Sjæl. Da stod just Præsten paa Kirkegaarden og hørte dem at stride, og omsider, Sagen saaledes at bilægges, at Sjælen atter skulde vende tilbage til Legemet. Og gav da Gomfru Maria Præsten en Rose, at han skulde give den til Paven, et Tegn paa, at han skulde befale Forbøn at skee.

Guldringen.

Fru Kirsten, Hr. Peder Arelsens Datter, var Hr. Holger Munk trolovet af hendes Slægt og Benner, men Kongen og Dronningen toge hende med Magt mod hendes Vilde, og nødte hende til at have en, heed Jep Mus, som ei var af saa høi Stamme. Og fik hun en Guldring, hvori en Kobbernagle var fæst, hvoraf er kommet det Ordsprog: "Ar te dig Kobbernagle, du er i Guld lagt!"

Tycho Brahes Næse.

Da Tycho Brahe engang var til Bryllup, kom han der i Skjænderie med Hr. Manderup Parsberg, og der de nogle Dage derefter mødtes i en Gulestue, kom det imellem dem saavidt, at de droge deres Raarder og gik hinanden ind paa Livet. Og mistede Tycho Brahe i den Strid sin Næse, saa at han, for at skjule denne Legemsbrøst, maatte lade sig gjøre en Næse af Guld og Sølv, saa kunstigen, at man ingenlunde, ved at see den, kunde tro andet, end at samme Næse var af Kjød og Blod. Men for at være sikker, om den skulle ville falde af, gik han altid med Liim i Lommen.

Alslev Kirke Dør.

Der boede engang paa Falster en Jomfru, som fra sin Fødsel havde været blind. En Nat som hun laae, bragtes det hende for i Sørne, at hun skulde drage til en Kilde, der blev hende anviist, og deri toe sit Ansigt, og skulde hun da blive seende. Hun gjorde da, som det var hende påsæd og fik sit Syn. Da lovede hun, at hun til Tak for hendes Dines Brug vilde opbygge en Kirke i Alslev, og tog Arbeidet uopholdt sin Begyndelse. Da drog hun mange Penge sammen for at bruge dem til Himlens Ære, men allerede var den hele Bygning istand, da eiede hun ikke saameget, at hun kunde bekoste Døren til Kirken. Skedte det da, at en Morgen aarle en stor, med Jern beslagen, Dør drev op fra Stranden, hvilken samme Dør havde hørt til Noæ Ark, og havde siden den Tid flydt om paa Havene, men passede dog i Kirkemuren, som om den dertil havde været forfærdiget. Og er det den samme Dør, som endnu sees der paa Stedet.

Skatten i Sortenshave.

Tilforn, naar man vilde drage fra Falster til Møen, da skedte Overfarten fra Dure Byes Mark

og til et Sted, lidet nordligere, end hvor nu Færge-
gaarden staaer paa Møen. Saaledes var det under
den svenske Krig, da en svensk Officier blev sendt
fra Møen og til Falster, for at afhente nogle Pen-
gesummer, som Falstringerne havde maattet yde
Fjenden. Men Bonden, som skulde føre Sven-
skerne over Vandet, optændtes af Begjærlighed, da
han saae Pengeposerne, brugte derfor Leilighed til
at overmande Fjenden og kastede ham over Bord.
Dernæst vendte han atter Baaden ad Falster til og
nedgrov sit rige Bytte ved et Træ i en Skov, paa
en Holm i Bondemosen, Sortenshave kaldet, netop
der hvor nu staaer en Udflyttergaard fra Mosebye.
Det varede ikke længe, før denne Gjerning kom
Svenskerne for Øre, og pludseligen blev Gjernings-
manden efterspoeret i Nastrup By af nogle Fjender.
I første Stund undgik han dem, men da han om-
sider forfulgtes af dem, sprang han hurtigen ind i
den Gaard, hvor nu Christen Knudsen boer, og
skulde sig listigen bag Gangdøren. Der nu hans
Forfølgere kom til Gaarden, løbe de, een efter an-
den, ind igjennem Døren, hvor han stod skjult, og
medens de da søgte ham paa alle andre Steder i
Gaarden, undtagen der, hvor de vare komne uden
at søge, listede han sig bort og undkom. Vel maatte
han da i lang Tid holde sig forborgen, men, da

Fjenden havde forladt Falster, kom han atter frem og begav sig til Stedet, hvor han havde skjult Skatten. Skjøndt han nu vidste, at han havde nedgravet den under det største Træ, saa kunde han dog ikke, trods al sin Flid, finde Træet. Han gik derfor op paa Brigsere Bakke, som ligger tæt hos, og der han stod der, kunde han tydeligen see og kjende Træet. Han løb da atter ned, men nu var det ham ligesaa umueligt, som før. Stod han paa Bakken, da kunde han kjende Træet, men saa tidt han kom ned, vare alle Mærker forsvundne. Og saaledes gik det ham saa tidt, han i sin Levetid forsøgte derpaa. Men, da mange Aar vare forløbne siden hans Dødsdag, skedte det, at en fattig Huusmand i Mosebye, der han vilde rødde et Jordstød, fandt saa mange Penge, at der til denne Dag spores stor Rigdom der i Omegnen.

Liigstenen i Aarhuus Domkirke.

I Aarhuus Domkirke findes en meget afflidt Liigsteen, paa hvilken findes afbildet et Fruentimmer, som holder en Bog i sine foldede Hænder, og findes der under hendes Bryst til Venstre et dybt Hul, som af en Flintefugle. Der neden under ligger be-

graven en ung Gømsfru, som, da hun havde forladt sin forrige Elsker, saaledes optændte ham til Brede, at han besluttede at myrde hende. Og som hun en Søndag Morgen gik at høre Ottesang, og, ligesom Billedet viser, bar Sangbogen i foldede Hænder, blev hun ved sin Indtrædelse i Kirken myrdet af ham ved et Flinteskud.

Skonning, Klokker i Aarhus.

Paa den Tid da Martinus Mathiæ Lælius var Biskop i Aarhus, beilede Hr. Erik, en Herremand, til hans Datter, men fik hende ikke. Da hun nu siden blev givet en Præst, udspredte samme Herremand, for at hævne sig, at denne Præst havde haft hemmelig Omgjængelse med Bispinden, og lod Klokkeren Hans Skonning sig købe til at bekræfte denne Løgn, idet han nemlig sagde, sig at have seet det fra et Hul paa Kirketaarnet. Det gik endog saa vidt, at da Biskoppen var død, blev Bispinden anklaget for dette, saavel som ogsaa for Trolddom, men blev dog frikjendt, hvorimod det Tid efter hævnedes paa Klokkeren, idet han nemlig faldt ud af det paabe-
raabte Hul og brød Halsen.

Et forstenet Brød paa Kunstammeret.

Det skedte paa Bornholm i det Aar 1592, at en Figger kom til en Kone og bad hende om et Stykke Brød. Men Konen nægtede at have noget, tilføiende, at hvis hun havde Brød i Huset, saa vilde hun ønske, at det maatte blive forvandlet til Steen. Da hun nu kom til Ovnen, hvor hun havde sine Brød, da vare de alle som Steen. Og findes der endnu paa Kunstammeret et af disse Brød, men siges det, at Peter Ejaar deraf har faaet Halvparten.

Aarhus Byes Undergang.

Om Aarhus er det spaaet, at, om nogensinde en Konge træder iland paa det saakaldte Mindehoved, da vil Byen i samme Øieblik synke, og intet af den blive tilbage uden den Gade, som kaldes Broberg.

Jordfilde Røverkule.

I Skoven ved Serrikslevgaard ved Horsens sees endnu tydelige Spoer af en Hule, hvor man, for henved fire hundrede Aar siden opdagede en Røver:

bande. Over Beien, som gaaer her forbi fra Horsens til Aarhus, havde Røverne spændt Streng, hvorved Klokke vare fæstede, som hang i deres Hule, og kunde de deraf faae at vide, naar nogen kom over Beien. Saaledes blev en fordums Herremand fra Serrikslevgaard tagen og holdt til Fange i samfulde syv Aar, og var det ganske forgjæves, at Øvrigheden engang imellem gjorde Jagt paa dem, saa velforvaret var deres Opholdssted. Men engang fangede de en Bondepige, der var saa smuk, at hun rørte deres Hjerter til Medlidenhed, dog slap de hende ikke fri, før hun havde høitideligen svoret, at hun aldrig vilde sige Nogen, hvor de holdt sig skjult. Der hun nu var bleven fri, holdt hun vel sin Ted, i det hun intet sagde om, hvor hun havde været; men en Dag tog hun Meel i Fad og stræde det paa Beien fra Byen og hen til Røvertulen, saa at man ved at forfølge Spoeret, i den Formening, at Røverne havde stjaalet Meel og spildt deraf paa Beien, kom til Stedet og fangede alle Røverne.

K a t h o l m.

Gaarden Katholm ved Grenaae i Sylland har faaet sit Navn af følgende Begivenhed. Der var en

Mand i Gylland, som paa uretfærdig Viis havde samlet meget Gods. Da han døde, efterlød han trende Sønner sin Formue til Deling. Men da den Yngste havde faaet sin Arvepart, tænkte han som saa: "Hvad med Synd kommer, det med Sorrig bortgaaer!" og besluttede derfor, at undertaste sine Penge en Vandprøve, menende, at de uretfærdige Penge vilde synke tilbunds og de retfærdige svømme ovenpaa. Men, da han havde kastet alle sine Penge i Vandet, da svømmede kun en eneste Halvskilling ovenpaa, og kjøbte han sig for den en Kat og drog tilføes til fremmede Lande, Da kom han omsider til et Sted, hvor Folket svarligen plagedes af en overhaands Mængde af Røtter og Muus, og der hans Kat imidlertid var bleven med Killinger, saa forskaffede han sig, ved at sælge dem, stor Rigdom og reiste hjem til Gylland, hvor han byggede sig en Gaard, som han kaldte Katholm.

Fru Hilde Trolle.

Paa samme Gaard boede senere en Frue, ved Navn Hilde Trolle, som var bekjendt for sin Gjerlighed og frygtet formedelst den Uretfærdighed, hvormed hun behandlede sine Undergivne. Naar

hun fra sit Vindue saae nogen af hendes Folk i ny Kofte eller Trøie, lod hun dem strax kalde op og adspurgte, hvor han vel havde faaet den fra, og Svaret maatte da være, som det vilde, saa slap det dog altid derud, at hun tog samme Klædningsstykke fra ham, sigende, at han havde ikke saa gode Klæder behov. I Nalsøe Kirke, som hørte til Gaarden, laae Thomas Fastig begravet. Han havde været med ved Svarteraae og havde der fra Fjenden taget tre Faner, hvilke vare opstillede over hans Kiste; han havde desuden opbygget Katholm og Nalsøe kirke paa ny; men desuagtet undte hun dog ikke hans Been at ligge i Fred og lod dem bringe fra Kapellet ned i en mørk Kjælder, hvor hans Levn timer senere ere fundne hentastede i en Sompasse. Imidlertid gik det Ord, at Fru Hilda havde givet sig Fanden i Bold, og at Tiden nærmede sig, da hun skulde høre ham til. Som hun nu en Nat laae med sin Datter i Sovestammeret, hørte hun en forfærdelig Tummel nede i Kjælderen derunder, og var det, ligesom om hun hørte det siadste op og ned af en gammel Steentrappe, som var udenfor Kammeret. Da mærkede hun vel, at hendes Time var kommen, men søgte dog at formaae sin Datter til at gaae ud, for at see, hvad det vel kunde være. Men Datteren vægrede sig standhaftigen, og i samme

Dieblig blev Fruen af en usynlig Haand draget ud paa Trappen, hvor man næste Morgen fandt kun hendes Hoved, og kunde hverken Luud eller Aske udslutte Spoeret af Blodet paa Stenene. Da blev Opgangen til Sovestammeret tilmuret, og Fruens Hoved henlagt i det Kapel, hvor Thomas Fastig tilforn havde ligget.

Thomas Fastig og hans Brødre.

Thomas Fastig havde to Brødre, som hedde Morik og Strange, hvilke vare saa drabelige Mænd, at der om dem gaaer det Ord i Egnen: "Hvor Thomas, Morik og Strange lade sig drive ud, der skal ikke Fanden selv komme ind!"

G r æ d e b j e r g.

Da den sorte Død var her i Landet, døde alle de Folk, som vare i Byen Wilstrup, ved Weile, undtagen tre smaa Børn. Og paa samme Tid skedte det, at tre Reisende kom derigjennem Byen, og saae de da disse tre Smaabørn, som sad grædende paa en stor Bakke midt i Byen. Og røstes deres

Hjerter af inderlig Medlidenhed, saa at de toge
Børnene med sig og kaldte Høien Grædebjerg,
hvilket Navn den har beholdt indtil denne Dag.

Jellingehøiene.

Næsten to Miil nordvest for Veile ligger Lands-
byen Jellinge. Der ligger, Gorm den Gamle og
hans Dronning Thyra, hver paa sin Side af Kir-
tegaarden. Paa Thyras Høi skal der tilforn have
været en skøn Kilde, der, som nogle fortælle, led-
tes med Kobberrender under Jorden fra en Høi ved
Rugballe Bye i Jellinge Sogn; men Andre sige,
at den hidledes fra en Kilde, som udspringer ved
Foden af en Høi paa Finnet Mark i Nyekirke
Sogn; atter Andre ville vide, at Thyra skal have
været mistænkt for Utroskab mod sin Ægteherre,
men tre Dage efter hendes Begravelse udqvældede
den af Jorden til Tegn paa hendes Uskyldighed.
Senere er det skeet, at en Bonde, for at helbrede
sin skabede Hest, toede den i Kilden, formodetst
hvilken Vanhelligelse Kilden er udtørret.

Jellinge Kirke.

Jellinge Kirke siges at være bygget af Svend Eveskjæg, men er siden afbrændt og igjen opbygget. Der til Kirken har været to berømte Præster. Den ene Niels Smed, som var den første evangeliske Præst og Fader til tolv Præster, og den anden Jacob Pedersen Werst. Han var Stedets Sognepræst paa den Tid, da Svensken var her i Landet, og maatte give Sjenden alle de Penge, han eiede. Og der han nu ikke havde flere, da ophængte de ham over Kirkedøren paa en stor Jernkrog, hvorpaa der nu hænger et Crucifix. I lang Tid hængte han der over Døren med udspilede Been, indtil han efter flere Mars Forløb blev nedtaget. Men fordi Kirken ved ham var bleven vanæret, blev han først op- hængt i en Galge og omfider begravet i den saakaldte Galgebakke ved Byen.

S i g n e t e.

Det var i forðumme Tid Skik paa Bornholm, at de Fattige droge i Julen omkring til de Rigere, for i de glade Dage at faae Almisser til en fornøielig Juul. Saadanne Reiser gik gjerne nordverts sydpaa

og kunde undertiden vare i nogle Maaneder. Paa denne Viis drog Signete, en fattig Kvinde, fra sin Mand og eneste Barn, en lille Dreng, og drog om i Landet og samlede sig til en glædelig Hjemkomst. Men da hun atter kom tilbage til sit Boe, da fandt hun Døren lukket, og der hun nu kigede ind igjennem de brustne Ruder, saae hun hverken Folt, ei heller sit ringe Boehave. Da løb hun i stor Forsærdelse til Sognesogden, og blev hun der vis, at baade Mand og Barn vare døde af Søet, og hendes Eiendele solgte til deres Begravelse. Men hun kunde ikke fatte den Bedrøvelse, som kom over hendes Hjerte, og løb til Præsten og fra Præsten omkring i Byen, men alle vegne mødte hun det samme Udsagn. Da tog denne gramme Sorg hendes Forstands Brug, og løb hun i sine øvrige Dage omkring til Pøns femten Kirkegaarde, stak ned i Jorden med sin Stok og sang:

De røvede mig mit Gods, de røvede mig mit Gulb,
 Thi altid vi Stakler maa lide.

De lagde min Hura i sorten Muld

Og Manden mig Arme til Quide!

Hun var paa hele Pøen bekjendt under Navnet Signete eller Signelil og høit elsket og beklaget af Alle formedelsk hendes store Fromhed.

Fru Riborg.

Hr. Frederik Holgersen, Herre til Rosenvold, og Kammerjunker hos Kong Christian den Fjerde, og Jomfru Riborg, Kammerjomfru hos Dronning Anne Cathrine, fandtes at leve i utilladelig Kjærlighed til hinanden, og dømtes han, at være fredsøs, hvorpaa han drog ud til Keiseren og var med i den ungerske Krig, men Jomfru Riborg dømtes ved høieste Ret til evigt Fængsel. Vel bad Kong Christian for hende hos Faderen, som var Hr. Lauritz Brochenhuus til Eggestou, men han svarede: "Saa har vel Kongen selv været Fader til Barnet." Dertil svarede Kongen: "Det skal vi lægge os fra!" og blev hun da hensat i et laaselukt Kammer, hvor der kun var et firekantet Hul paa Døren og havde aleneste en Pige hos sig. Men der Faderen var død, lod Moderen hende løs, og da ogsaa hun var død, gav Sødskenne hende Nøballe Gaard i Fyen. Siden levede hun meget skikkeligt og hed Fru Riborg.

Peter Schumacher.

Da Peter Schumacher, siden Greven af Griffensfeldt, var i sit fjerde Aar, skedte det, at der han

blev baaren til Skolen, mødte ham en Spaaqvinde, hvilken, da hun saae Drengen, bad den, som bar ham, at standse lidt. Og efter at hun havde noie betragtet ham, udbrod hun spaadomsvis: "Ja, min Søn! du har et Guldcable i Haanden, men see vel til, at du ei lader det falde! Og tænk siden paa, hvad jeg siger dig nu!"

Ulfstand og Abbeden.

Jens Holgersen Ulfstand geraadede formedelst et Formynderskab i Proces med Abbeden paa Bøtkeflov, som forurettede hans Myndling Peder Nielsen, en Søn af Niels Gyldenstjern. Efterat denne Proces var endt, og al Trætte forbi, kom engang Abbeden til Lyngbyegaard for at besøge Ridderen, og kom ved denne Leilighed, da han skulde op ad en Trappe, til at beklage sig over sin Fodme, hvorved han meget hindredes i at gaac. Jens Holgersen, som endnu havde Processen i frisk Minde, svarede ham, at han vel vidste et Raad derfor, saafremt kun Abbeden vilde give sig hos ham i Kuur. Abbeden, som ikke ahnede Svig, modtog dette Tilbud og lovede 100 Mark, saafremt det lykkedes. Da førte Ridderen ham til sin Smedie, lod ham der

lænkes til Ambolten, befalende ham, at han i ti Uger skulde føre den store Forhammer og imidlertid ei nyde andet end Vand og Brød. Abbeden, som hverken var vandt til Arbeidsomhed eller Tarvelighed, klagede sig jammerligen, men Ulfstand berøede sig paa den sluttede Handel og lod sine givne Befalinger udføres paa det nøiagtigste. Omsider lykkedes det Abbeden at bringe sin Nød for Biskoppen, ved hvem det derved kom til Kongen, som beføel, at Abbeden strax skulde løsgives, og tildømte Ridderen at betale de 100 Mark.

Den sorte Død.

Palle Juul til Ugelsestrup levede paa den Tid, da den saakaldte Mandeqvæl eller Mærkedød var her i Landet, om hvilken Pestilenke fortælles, at den har havt følgende Marsag. Der var i Engeland en ung Kvinde, som, der hun var gift med en gammel Mand, havde et Boelskab, og bad hun derfor en Kjerling, at give sig et Raad, hvorlunde hun skulde blive den Gamle quit. Denne gav hende det Raad, at hun skulde tage et Stykke af en død Mandes Mave og hakke dette i hans Mad, og der hun havde gjort det, døde Manden strax derefter,

og meente hun nu, at kunde leve i Belyst med sit
 Boelskab. Men baade han og hun bleve strax der-
 efter syge og døde ganske pludseligen, og greb Syg-
 dommen i kort Tid saaledes om sig, at den udbredte
 sig over ganske Engeland. Paa den Tid skedte det,
 at et Skib kom fra Engeland til Wendsyssel i Jyls
 land, og vare alle Skibsfolkene underveis døde. Og
 som nu Indbyggerne fra Wendsyssel gik ud paa Skis-
 bet, bleve nogle af dem angrebne af Sygdommen
 og døde, og saaledes kom Pesten omkring der i
 Egnen. To Dage før Jul kom en velfarendes
 Mand til Ugelstrup og bad om Huus. Palle Jul,
 som ikke troede, at han var kommen fra Mandequels,
 efterdi han havde Klæder og andet. Tøi med sig,
 viste ham til Præsten, at han der kunde faae Lo-
 gement. Men Julenat da Palle Jul ved Mid-
 natstid kom til Kirken med sine Folt, var Præsten
 der ikke, hvorfor han skikkede Bud til Præstegaar-
 den. Da Buddet kom did og bankede paa Døren,
 blev der dog ikke lukket op, hvorfor han indtog et
 Vindue og raabte derind. Da svarede en halvdød
 Kvinde, som laae paa Gulvet: "O vær og tut!
 Hvilken ond Gjest har Palle Jul viist til os! De
 er alle døde, og jeg halvdød!" Og var dette det
 første man i Jylland fornam til Pestilensen, hvor-
 paa den siden udbredte sig over det hele Land.

De Rosenkrandsfer.

Hr. Erik, som var den første af Rosenkrandsernes Slægt, gjorde tilligemed Stie Hvid en Reise til Rom, og gav Paven ham ved den Leilighed en Krands af Roser, hvilken han til en Gjukommelse siden lod afmale paa Hjelmen af sit Vaaben, hvoraf denne Slægt ogsaa har faaet sit Navn.

Prinds Styrge, Kongens Søn.

I det Aar da man skrev 663 reiste Kongens Søn af Danmark, unge Hr. Styrge, til Kong Etuin i Westsachsen for at hjælpe ham i Krig. Og blev han der formedelsi sin Tapperhed besynderligen afholdt af Fruentimmerne, og især var Kronprinds Redusvals Datter indtaget af hans Manddom, ligesom han ogsaa bar Kjerlighed til hende. Derfor blev han der Vinteren over, men, da Sommeren kom, var Prindsessen med Barn. Der han nu havde forladt Engeland, fødte Prindsessen en Søn, som hun, i et gyldent Strin med viet Lys og Salt hos satte ud i Stranden. En Dag ved Kronprindsen, hendes Fader, ud at forlyste sig, og fandt han da ved Stranden dette Barn, hvilket

han lod kongeligen opføde og kaldte det Karl. Imidlertid kom Keduval paa Englands Thron og var den første christne Konge der. Karl voksede op og udmærkede sig saameget ved sin Tapperhed, at Kongen vidste ikke bedre, end at give ham sin Datter til ægte. Men, da Brylluppet skulde staae, aabenharede Prindsessen for hendes Brudgom, at han var hendes Søn ved Prinds Stygge af Danmark. Og blev Kongen derved saa høiligen fortørnet, at han vilde lade hende ynkeligen omkomme ved Jlden, men Karl magede det saa, at hun ægtede hans Fader, efterat de i nitten Aar havde været adskildte. Og til evig Erindring herom, deelte Hr. Karl sit Skjold i fire Dele med et hvidt Kors, hvilket betegner, at han var Christen. Dernæst malede han det kryds: viis rødt og blaat, for at vise, at han var baade dansk og engelsk Prinds. Og i den første Fjerdepart satte han en hvid kronet Løve, for at betegne Danmark og i den fjerde en anden hvid Løve, som betegner England. Tvertiennem andet og tredie Felt satte han en sort og hvid Skaktavl, tilkjendegivende den Skilsmisse, som saa længe havde været mellem hans Fader og Moder, og er dette det samme Vaaben, som føres af de Rosenkrandsere.

Hverring Kirke.

Der boede en Herremænd, navnlig Glambek paa Gaarden Naas ved Beile. Han vilde gjerne have Borryng Kirke flyttet til Hverring Bye, men hverken Mand eller Kvinde trøstede sig til at lægge Haand paa at nedbryde en Kirke. En Dag jagede han just omkring Borryng, og tog han ved den Leilighed saamange Steen af Kirken, som han kunde holde under sin venstre Arm og red dermed til Hverring, hvor han kastede dem. Da han saaledes havde gjort Begyndelsen, fik han mange Arbeidere, og inden kort Tid var Kirken nedrevet, og man begyndte strax paa at opbygge en nye i Hverring. Men en Morgen, da Folkene sadde ved Dавrebordet, kom Pigen løbende ind og fortalte, at saamange fremmede Arbeidsfolk byggede derude paa Kirken. Og, da de kom derud, var der vel ikke længere nogen at see, men Bygningen havde faaet en stor Tilvæxt, i det de fandt, at den nordre og østre Side af Kirken var opmuret af deilige tilhuggede Kammesteen, og ihvor megen Glid man siden gjorde sig for at bygge de andre Sider ligesaa godt, saa var det dog ikke af den Art. Men det maa nu have været saa godt, som det være vil, fik Herremanden om føie Tid Smertor i den venstre Arm, hvormed

han havde baaret Stenene fra Vorring Kirke til Hverring, og visnede den bort, saa at han døde en Stund derefter. Han ligger begravet i Hverring Kirke, og paa hans Liigsteen sees endnu en Mand med kun een Arm, men der er mange som paa-
staae, at han af samme Aarsag ikke sover sødeligt, men stundom om Natten maa ride fra Vorring og til Hverring.

Jens Munk.

Der var i Aakjærby ved Beile en Mand, hed Jens Munk. Han havde engang noget at fordrø hos en fattig Mand og holdt ved at kræve ham; uanseet, at den Fattige havde Intet, hvormed han kunde betale. Engang da han var kommen til ham i samme Erinde og Intet fik uden Betlagelser, tog han Gryden, som han saae over Ilden og slængte al Maden ud over Gulvet, idet han sagde til de sultne Børn: "Med nu! det er godt nok til jer!" Men disse Børn, som vare to Dreng, voksede op, blev store og stærke Karle og kom i Kongens Tjeneste. Og, der de havde tjent i adskillige Aar, finge de Orlov at reise hjem. Det var ud paa Natten, da kom de til deres Fødeby, og gif

de strax til Gens Munks Huus og bankede paa Døren. Gens Munk kom ud at see, hvo der bankede, og toge de ham da fat og tvang ham til at følge med udenfor Byen, hvor de ihjelsloge ham. Nogle Dage efter blev han funden af Byemændene og begravet paa Kirkegaarden. Men ret som de ginge afsted med hans Liigkiste, saae Pigen, som sad i Liigstuen, at han rakte Hovedet ind gjennem Vinduet og grinte hæsligt. Og spøgede han fra den Tid af baade Nat og Dag, saa at Alle forfærdedes. Omsider sendtes Bud til alle Præster der i Egnen for at faae ham bundet, og der fandtes ogsaa To, som vare saa vellærde, at de turde binde an med ham. De lavede sig altsaa til at vaage om Natten i Huset, hvor han pleiede at komme, og, som de i nogen Tid havde siddet der, bankede det paa Døren og en fattig Tigger kom ind og bad om Tilladelse, at maatte sidde derinde. Samme Tigger, der han havde taget Plads, fremtog tre Pinde og borede tre Huller i Døren, sigende: "Naar nu den første Pind falder ud, saa reiser Gens Munk sig af Graven! Naar den anden falder ud, saa er han ved Porten! Og, naar den tredie falder ud, saa staaer han her for Døren! Smedens nu Præsterne undrede sig over den ufselige Betlers Tale, faldt strax den første Pind, og dernæst den anden og om-

sider den tredie, hvorpaa strax Spøgelsset indtraadte. Men, da det saae Tiggeren sagde det: "Hvad? — er du her, Hans Ufødt! Dig vil jeg vanskeligen saae Bugt med!" Da begyndte Hans Ufødt at læse og drev det dermed saavidt, at Spøgelsset maatte love, kun een gang hvert syvende Aar at stige ud af Graven, og endda kun spøge paa Aakjær Mark paa en liden dertil anvist Plads; men dog forbeholdt det sig, at disse Vilkaar ikke længe skulde staa ved Magt, end til det havde faaet Nogen til at bære sig over tre Markeskjel. Og fra den Dag blev det atter roligt i Huset, men een gang hvert syvende Aar er det seet i forskjellige Skikkelser paa Aakjær Mark. Mange Aar vare saaledes hengangne, da en liden Dreng engang skulde ud paa Marken for at søge sin Faders Bædder. Da saae han en hvid Gasse at sidde paa Marken. Og som han nu troede, at det var hans Faders Gasse, som var fløiet derud, tog han den under Armen for at bære den hjem. Men den blev ham, som han gik, altid tungere og tungere, saa at han, der han var kommen til den tredie Stente, maatte tage Hvile, og satte han sig derfor ned paa Grøften. Da begyndte Gassen at tale og sagde: "Havde du kun baaret mig tre Skridt videre, saa havde jeg ikke længer været bunden!" Og der Drengen det hørte, slap han den og løb sin Vej.

• Kvinden ved Guldrosken. •

Paa Nordsiden af Beilefjord under Skoven sees mellemstunder en Kvinde i lange sorte Klæder, og sidder hun der og spinder paa en Guldros, mens hun nu og da holder inde og seer veemodig hen ud over Fjorden. Om hende siger Sagnet, at hun da først skal finde Forløsning, naar en af hendes egen Slægt kommer til, at hun for ham kan aabenbare, hvad hun har at sige.

Barnemorderen.

Paa den Herregaard, Serrikslevgaard ved Horsens, findes en stor Bryggertjedel, som tilforn har siddet i Muren. I denne Kjedel kastede en ugudelig Pige sit spæde Barn, der hun havde født i Dølgemaal. Men efter denne Ugjerning hørtes altid Børneskrig fra Kjedelen, saa at ingen torde være der, og, da det kom saavidt, at alle Pigerne bleve forhørte, tilstod hun og kom til at lide Straf for Brøden.

Skabet paa Serrikslevgaard.

Endvidere fortælles om Serrikslevgaard, at der i den venstre Fløi af Borgbygningen er et meget gammelt Skab, om hvilket gaaer det Ord, at ofte ved Middnatstid høres, hvorledes Papirer udtages deraf og kastes i Kaffelovnen, saa og, hvorledes der slæbes store Pengeposer omkring gjennem Værelserne.

Næsbyhoved Slotsbanke.

Paa Næsbyhoved Slotsbanke ved Odense sees ofte ved Nattetid en hvid Kvinde at træde ud af Jorden paa det ene Hjørne af Banken. Og seer man, hvor hun jammerligen vrider sine Hænder, sukker og sætter sig i Skoven, stirrende ud over Søen. Da kommer en liden Stund efter en prægtig Ridder med Vaaben og skinnende Rustning, og gaaer hen til hende. Men idet han seer hende, slaaer han ad hende med Haanden og gaaer forbi hende op ad Møllebanken. Da gaaer ogsaa hun bedrøvet derfra ind i Slotsbanken, og hører man endnu længe hendes Suk og ynkkelige Klage.

Hans Næb.

I Quærndrup Bye i Fyen var engang et grueligt Spøgelse, som forvoldte hele Sognet stor Angst og Uro; thi alle, som fik det at see, maatte strax efter døe. Samme Spøgelse havde iført sig Skikkelsen af en død Mand, som heed Hans Næb, og naar det aabenbarede sig for Nogen, da skedte det fast altid med det Udraab: "Seu Hans Næb!" Alle Mændene i den hele Bye, og dernæst Konerne vare alle; rede døde, og nu kom Raden til Ungkarlene. Men i denne overhængende Fare tilbød en rask Karl sig at binde an med Gjenfærdet, for at forsøge paa at fordrive det. Til den Ende begav han sig ved Midnat hen paa Kirkeveien, hvor Spøgelseet skulde forbi, og havde isorveien vel forsynet sig med adskilligt Staal. Og som nu Skikkelsen nærmede sig, slog han uforsærdet Staalet ned for dets Fødder, saa at det strax maatte vende tilbage og lod sig ikke mere see i Sognet. Da nu ogsaa Karlen bevidnede, at det var Hans Næb, besluttede man at aabne hans Grav, for at see, hvorledes han havde det. Og fandt de da, at han laae omvendt paa Maven i sin Kiste, hvorved det blev dem alle vitterligt, at han med sit Raab: "Seu Hans Næb!" kun havde villet bede dem, at lægge ham om paa Ryggen; thi det er

vistnok, at et Liig ikke kan have Røe i Graven, naar det ikke ligger saaledes.

Evidevad Slotsbanke.

I Rønningesogn i Fyen ligger en, af Grave omgiven Banke, som kaldes Evidevad Slotsbanke. Paa denne Banke har engang i den henseende Tid staaet et herligt, gammelt Slot, men, da det engang blev beleiret af Fjender, forraadte en Pige det i Fjendens Bold; idet hun, efter Aftale, satte Lys i et Vindue i den Floi, hvor Borgen var svagst befæstet. Siden blev dette Slot nedbrudt, og af dets Stene ere Kolfsteds og Ellinge Kirker opbyggede.

Manden i Ørnebjerg.

I Kolfstedsogn ligger Ørnebjerg. Der laae engang tre Karle og vægtede Dværg i en smuk Sommernat, og, som de laae der, saae de grangiveligen en Mand at ride ud af Bjergget paa sin abildgraa Hest for at vande den i Naen, og reed han strax derpaa tilbage. Men dette maa vel skee jevnlig; thi hver Som-

mer sees tydeligen i Kornet mellem Aaen og Bjerget en Gangstie der, hvor han om Natten rider. En ligedan Stie var der tilforn fra samme Bjerg ned til en Brønd i en Have i Bæksstrup. Samme Stie gik gjennem et Hul paa Gjærdet, og ihvor tidt man tillukkede det, saa var det der dog igjen. Dagen efter. I den Gaard, hvortil Brønden laae, var Konen næsten aldrig karst, hvorfor man gav det Raad, at tilkaste Brønden og at grave en nye paa et andet Sted. Og, da dette var skeet, kom hun igjen til sit Helbred, og fra samme Dag blev Hullet paa Gjærdet ikke oftere aabnet. Da blev man engang paa samme Tid vaer, at Bjergmanden gik i Haven og plukkede Humle, hvoraf det altsaa blev vitterligt, at Bjergfolket havde brugt baade Vandet og Humlen til deres Ølbryggerie.

De Lindenrother.

Paa den Tid da Kong Gram Guldfølve regjerede i Ledre, vare der ved Hoffet to Ministre, Bessus og Henrich. Og da der paa samme Tid indkom idelige Klager fra Indbyggerne i Wendsyssel, at et grueligt Udyr, som Bønderne kaldte Lindorm, Rott eller Roth, ødelagte baade Mennesker og Kreaturer,

gav Bessus det Raad, at Kongen skulde bid hen sende Henrich, efterdi ingen i det ganske Rige kunde maale sig med ham i Tapperhed og Mod. Da svarede Henrich, at han gjerne vilde paatage sig dette, men tilføiede dog, at han ansaae det for hel umusligt, at slippe fra saadan Kamp med Livet. Og belavede han sig da strax til Reisen, tog rørende Afsked med sin Herre og Konge og sagde blandt andet: "Herre! om jeg ikke kommer tilbage, da sørg for min Kone og mine Børn!" Da han derefter var kommen over til Wendsyssel, da lod han sig af Bønderne vise det Sted, hvor Uhyret havde sit Leie og fik da at vide, at Ormen endnu den samme Dag havde været ude af Hulen og borttaget en Hyrde og en Oxe, og at den efter Sædvane nu ikke vilde komme ud førend om tre Timer, naar den skulde ned til Vandet at drikke efter Maaltidet. Henrich iførte sig sin fulde Rustning, og da Ingen var ved, at staae ham bl i dette Arbeide, lagde han sig ganske alene ved Vandet, dog saaledes, at Vinden ikke bar fra ham henimod Dyret. Da udsendte han først en vældig Piiil fra sin Bue, men, uagtet den rammede nøie Stedet, hvortil han havde sigtet, tørnede den dog tilbage fra Ormens haarde Skjæl. Herover blev Uhyret saa optændt af Brede, at det strax begav sig henimod ham og agtede ham kun et

ringe Maaltid, men Henrich havde iforveien hos en Smed ladet sig gjøre en stor Krog med Gjenshold, hvilken han jog ind i Bæstets aabne Gab, saa at det ikke kunde blive den quit, ihvormeget det saa arbeidede, og uagtet Jernstangen brast i Henrichs Hænder. Da slog det ham med sin vældige Svands til Jorden, og ihvorvel han havde fuldkommen Jernrustning paa, kradsede den dog med sine forfærdelige Kløer, saa at han, fast dødelig saaret faldt i Besvimelse. Men da han efter nogen Tids Forløb, i hvilken Ormen havde haft ham liggende under sin Bug, endelig kom lidt til Samling igjen, greb han af yderste Kraft og Anstrængelse en Daggert, af hvilke han førte flere Stykker med sig i sit Vælte, og sat Dyret dermed i Underlivet, hvor Skjællene vare blødest, saa at det tilsidst maatte udpuste sin giftige Aande, imedens han selv laae halvknuftet under dens store Byrde. Bønderne i Bendsyssel, uagtet de ikke havde vovet, at give ham Bistand, stode i nogen Afstand under megen Frygt og lidet Haab, og saae paa denne forfærdelige Strid. Men, da de omsider mærkede, at Striden mindskedes, og begge Parter holdt sig rolige, nærmede de sig og fandt Henrich næsten livløs under det dræbte Udyr. Og da de i nogen Tid havde givet ham god Pleie, vendte han tilbage, at

døe hos sin Konge, til hvem han fremdeles anbefalede sin Slægt, at han skulde tage den i Baretægt. Fra ham nedstammer Familien Lindenvroth og har vel ogsaa til Minde om denne vældige Strid optaget en Lindorm i deres Baaben.

Hr. Jørgen Lykke, Ridder.

Hr. Jørgen Lykke blev engang skicket i Gesandtskab til Weimar i Laute Dyringen. Der mødte adskillige Gesandtere, og blev der i samme Møde en Tournering berammet at holdes en Dag. Men om Dagen tilforn lod han sig see paa Pladsen, meget forstælgende iflædt med Tourneerhandskerne ganske besatte med Edelstene, hvilket glimrede overmaade, thi Solen skinnede meget klart. Han rendte hid og did med Spæret i Haanden og raabte: "Glück heiß ich, Glück habe ich!" Dog kom der anden Dagen, der det gjalt, En, som satte Hr. Jørgen i Beiret fra Hesten, hvorover han blev saare vred, men maatte dog finde sig deri. En andengang havde han i Danmark budet Kongen til Gæst hos sig paa Overgaard, hvor han havde en Sal med forgyldt Gulv. Da Kongen kom, havde han sat Krattebørster tilrede, at visse Kongens Skoe med, eller og

Kongen skulde tage sine Skoe af, for ikke at smitte Gulvet. Men Kongen sagde: "Har du Lyst at lade Sligt gjøre, saa har jeg ogsaa Lyst til at gaac paa det!"

Haanden i Rødmose.

Engang kom en Kræmmer til Marked i Thyrsting i Thyrsting: Brads herred og tog ind til en Gaardsmand der i Byen. Om Aftenen sadde de længe oppe og drak til Pægels langt ud paa Matten. Og som det gemeenligen pleier at skee, at der paa Drikken følger Slagsmaal, saa kom de ogsaa i Kjævlerie, og slog Borten da Kræmmeren ihjæl med den tomme Flaske, fratok ham alle hans Penge og Vare og kastede ham ud i Rødmose paa Mattrups Mark. Vel gik der mange Aar hen, uden at denne Gjerning røbedes, men det Onde kommer dog gjerne omsider for en Dag. Engang blev Thyrsting Sogn sagt til Hove for at kjøre Dynd fra Rødmose til Mattrup, og skedte det da, at en stor Klump Dynd faldt af Bognen, og ihvortidt de lagde den op igjen, var den ikke at bringe til Rolighed, førend de adskildte den og fandt den Dræbtes Haand, hvilken Hæns

delse saaledes betog Gjærningsmanden, at han ikke længe holdt sin Synd skjult.

De Bilders Baaben.

I Bildernes Baaben findes en Dverg eller Bildmannen, hvortil Anledningen siges at være denne. Det er for nogle hundrede Aar siden skeet, at, som Dag en Hr. Bilde gik i sin Gaard og klagede sig over, at han formedelst den grumme Tørke havde saa stor Vandmangel, at han ikke kunde faae et Brødkorn malet, en Dverg kom til ham sigende, at han vilde paa hans egen Grund vise ham et Ræd, hvorved mange Qværne skulde kunde drives, og blev der ogsaa siden efter paa det Sted ikke langt fra El: lebrodam bygget syv Møller, som aldrig staa for Vand, hverken Winter eller Sommer. Og gav samme Dverg ham endvidere et lidet hvidt Horn, hvilket, saalænge det bevaredes i de Bilders Slægt, skulde denne Familie altid være i Velstand, og har dette en Tid været paa Søholm Slot i Sjælland.

Stabegaard.

To Mile fra Aarhus ligger Stabegaard, saakaldet af et berømmeligt Stab, som er anbragt i en Lind, hvis Rod udbreder sig under Gaarden. Samme Stab er mærkeligt, fordi det har ligesaa mange Døre, som Aaret har Maaneder, og indensfor ligesaa mange Skuffer, som Maaneden har Uger, og i dem ligesaamange Rum, som Ugen har Dage. Sagnet siger, at Gaarden er bygget uden om denne Lind, efterat Stabet var færdigt. Her er det skeet paa den Tid, da en Bilde eiede Gaarden, at en Pige, der kom ned i Kjælderen for at hente noget, saae en liden rødskædt Qvinde at staae og tage noget Syltetøi ud af en Krukke, og blev hun ved dette Syn saa angst, at hun gav sig til at skrig, hvorpaa Qvinden løb sin Wei, men efterlod sig en Gaffel og en Saltsirken af Sølv, hvilke Sæger Hr. Ditlew Ranzau har eiet, imedens han boede paa Gaarden.

Rugaard.

Paa Rugaard ved Ebeltoft boede for hundrede Aarsiden en Herre, der var saa forsængelig, at han

lod nedbryde Altertavlen og satte sit Familievaaben, en stor Ørn, deristedet. Ydermere var han slem i at beskylde Godtsfolk for Hexerie og Troldom, paaførte uskyldige Mennesker Proces og lod Wandpræden anstille med dem af hans Gods, som han fandt mistænkelige, i den saakaldte Smededam ved Gaarden, men, naar de svømmede ovenpaa, da lod han Birkedommeren dømme dem fra Livet. Ja, han gik tilsidst saavidt med sine Angreb, at han endogsaa beskylde svenske adelige Familier for Hexerie, indvikledes derved i Processer og blev tilsidst saa fattig, at han maatte skjule sig for Creditorerne paa et Kammer i tredie Stokværk af Gaardens sydvestre Taarn, hvilket endnu kaldes Hamborg, fordi det altid blev svaret Creditorerne, som spurgte efter ham, at han ikke var hjemme, men var reist til Hamborg.

Sanden og Mølleren.

En slem, gudsforgaaen og tyvagtig Møller vilde ikke søge christelig og ærligt Samqvem med sine Naboer, men gik heller til Møllen, naar hans Naboer ginge til Gilde, at forsøge Bondens Sække, hvad de formaadede, thi hannem syntes, at han nu

hafde bedst Leilighed til at bruge sine tyvagtige Hænder efter gammel Viis og Bane. Hvad skedte saa en Mortensdag? — Djævelen kom livagtigen til ham udi Møllen og sagde: "Wohlan Staldbroder! hvad gjør du? — jeg forstaaer du slyser i fremmede Poser! Vi ville nu engang male tilsammen!" Dermed opløstede han Møllestenen og stak Mølleren derunder, drog saa Stifborden og Møllen løs og malede ham saa smaat som Mælk. Dette Rygte spurgtes over det ganske Land, og ville derfor Møllerne sidenester ikke male Korn paa St. Mortensdag.

K o n g e s t e n e n .

Der ligger en stor Steen i Fredriksborg Slotshave, hvorpaa findes Kong Christian den Fjerdes Navn og Aarstallet 1628. Om den siges det, at Kong Christian selv og en stærk Bonde have baaret den fra Marken, for at den skulde blive brugt ved Slotstets Opbygning. Men underveis, som de bare Stenen, gif Bondens Buxer løse, og der han desaaarsag ikke kunde gaae, maatte de lade Stenen falde paa det Sted, hvor den nu ligger.

Povel Bartsfjær.

I Choret i Carlslunde Kirke, Torninglehn i Slesvig, findes en udhugget Egeramme, som melder, at derunder ligger begravet Povel af Willebøl. Om ham fortælles, at han oprindeligen er kaldet Povel Bartsfjær, og at han formedelst begangent Mord havde været landflygtig, indtil han under Krigen med Sverrig 1643 vovede sig ind i Landet og lod sig antage som Matros paa den kongelige Flaade. Og hændte det sig saa, at han i Slaget under Femern var tilstede, da Kong Christian mistede sit ene Øie. Da man nu dengang ikke havde nogen Bartsfjær paa Flaaden, saa tilbød han sin Tjeneste. Og der han havde gjort sine Sager til Kongens Tilfredshed, gav denne ham Lov til at udbede sig en Naade. Povel Bartsfjær fortalte da Kongen sin Misgjerning og bad ham om at maatte nyde Fred og Frelse, hvortil Kongen svarede: "Ja — min Fred skal du have, men Frændefred maa du først selv forskaffe dig!" Og gav da Kongen ham den Gaard i Willebøl, hvori han boede, at have fri for Skatter, saalænge han levede.

Gram Kirke.

I Gram Sogn, Tørninglehn udi Slesvig, laa i forrige Tider, Øst for Endrupskov, St. Theocari Kirke. Og der denne Kirke blev nedbrudt, skedte det, at Døbestenen blev ført til Nybelgaard og der brugt til et Hundetrug. Men, da alle Hunde, som aad deraf, strax bleve galne, saa blev dette anseet som en Straf for Stenens Vanærelse, hvorpaa den blev flyttet tilbage til Gram Kirkegaard. Om samme Kirkes Klokke fortælles, at den blev af en Tyv bortstjaalen; men da han kjørte over en Aae ved Endrupskov, gik Vognen itu, og nedsank Klokken saa dybt, at den aldrig mere var at finde. Dog hører man den mellemstunder at ringe dernede.

Tiislunde Kirke.

I Tiislunde Sogn i Slesvig skal der have tilbraget sig en Begivenhed, hvorom endnu en gammel Bise taler. I samme Sogn skal have været fire Herregaarde, og Hr. Tule-Vognsen have boet paa en af disse. Det skedte nemlig, efter at Hr. Svend Graa havde dræbt Hr. Vogns og derfor bødet tretusinde Mark i Guld og Sølv, at Fru Mette Vogns lod

sig gjøre en gylden Stoel i Kirken. Men en Dag, som hun havde forladt sit Stæde for at gaae til Offer for Alteret, kom Hr. Svend Graa i Kirken og satte sig i hendes Stoel. Og der hun kom tilbage og forlangte, at han skulde vige, slog han hende og drog i hendes Haar, saa at hun grædendes kom hjem til sine syv Sønner og fortalte dem den Tort, som var hende vederfaret. Da gif hendes Søn Tule Wognsen med sit Sværd til Kirken og dræbte ham for Alteret. Og skal de begge ligge begravne foran St. Stephanii Alter i Tiislunde Kirke.

Bodil Steens.

Der er tilforn fortalt om en ond Kvinde, navnlig Bodil Steens, som var Huusholderske paa Dronningborg ved Randers. Endvidere fortælles der, at da hun engang havde udsendt en liden Dreng at sælge Frugt, ihjelslog hun ham i Dronningborg Have, fordi han havde spist af Kurven. Urtegaardsmanden, som just havde seet denne Ugjering, fortalte det til Skytten, der siden aabenbærede det i Skriftemaal for Præsten i Chrstrup. Men det varede ikke længe, førend Urtegaardsman-

den fandtes dræbt og Skytten bragt fra Sands eg, og Samling ved en giftig Drik. . Bodil Steens blev vel beskyldt og draget for Ketten, men frikjendtes, eftersom Sagen var uvitterlig.

R u d e r u p g a a r d.

Dengang Ruderupgaard i Lumby Sogn var opbygget, og Fru Eiler havde forsamlet Egnens Folk til et glædeligt Rejsningsgilde, faldt Bygningen ud til alle Sider, fordi Bygmesteren havde forsømt at ankerbinde den. Dog blev den strax igjen opreist, og er det den Bygning, som nu staaer.

Røvere i Blaaflær Skov.

I Blaaflær Skov var der engang mange Røvere. En Dag mødte en ung Person en smuk Jomfru i den Kro, som ligger ved Skoven, og tilbød han sig at ledsage hende, hvilket hun blufærdig afflog, lod spænde for sin Vogn og kjørte. Dybere inde i Skoven havde Røvere spændt Klokkestrengene over Veien, og da Vognen kom derover, ringede Klokkerne, og Røvere sprang frem, nedflog Kudskene og trak

den arme Gømsfru ned af Bognen. Imidlertid havde den unge Person skyndt sig bag efter, og da han nærmede sig Stedet, hørte han Gømsfruens yndelige Skrig og en gammel Kvinde at sige: "Tie stille, mit Barn! et Snit under Hagen, såa har Pinen Ende!" Da red han rask til, og der han kom saa nær, at han kunde sees af dem, vendte han sin Hest, svingede Hatten og raabte: "Herhid Kammerater! her ere Røverne, som vi lede efter!" Da flygtede Røverne, troende sig forfulgte, og slap Gømsfruen, men den unge Person tog hende med sig, og blev hun siden hans Kone.

Fanden foer af Fangen i Præsten.

Der fortælles, at det skal have tildraget sig i Faaborg i det Aar 1708, at en Murerdreng, navnlig Anders, barnfødt i et Huus ved Nabye nær hos Faaborg, blev saa fortvivlet, over at hans Mester ikke vilde gjøre ham til Svend, at han først sværede og sværmede i samfulde fjorten Dage, og endeligen om Søndagen, som var den anden i October, forsamlede endeel af Faaborgs Ungdom om sig paa Kirkegaarden, hvor han holdt en ugudelig Tale, sigende blandt Andet, at Fanden havde befalet ham

at slaae to Børn ihjel. Næste Morgen gik han ud af Østerporten, og mødte han da den gamle Raadmand, Jørgen Bertelsen, som strængeligen satte ham i Rette. Men, da han kom til Ratterøg i Diernisse Sogn, traf han to smaa Børn ved Ledet, og syntes han, ved at see dem, at vide, at han havde Befaling af Fanden at myrde dem. Denne affyelige Gjetning fuldbragte han ogsaa ved sin Muurhammer, men blev greben i Ugjerningen og ført bunden til Finstrup. Da han nu var dømt, og de to agtbare Præstemænd, Rasmus Winther fra Faaborg og Jeronimus Sparre fra Nabye, skulde berede ham til Døden, gjorde Fanden ham stum, hvorover man nødtes til at kalde endnu trende Præster til, nemlig Hr. Peder Rauberg, Hr. Jacob Lauritzen Kullerup og Hr. Mathias Hoff fra Svanninge, og læste da alle fem Præster over Drengen, indtil Fanden begyndte at tale ud af hans Mund og at udstøde gruelige Forhandelser; men omsider drev de det dog saavidt at Drengen sagde: "De har fordømt mit Legeme, de vil ogsaa fordømme min Sjæl! det straffe dem Gud for!" Paa den Dag, da han skulde rettes, blev han udført til Galgebakken ledsaget af de fem Præster, som bestandig læste for hans Sjæls Frelse. Og, da han var bunden til Pælen, og Mestermanden drog Sværdet ud af Bal-

gen, blev han pludseligen saa sagtnodig, at Præsterne maatte træde til for at holde Mestermanden tilbage, mens de endnu prøvede, at jage den Onde ud af ham, hvorpaa han med høist Røst raabte: "Nu behøve I ikke Ræb om en Stang til at holde mit Hoved opret; thi gjennem Døden gaaer jeg nu ind til Livet!" og blev han da henrettet. Dette skedte netop Dagen før Juledag. Samme Dags Aften sad Præsten Hr. Matthias Hoff i Euaninge ved Juleaftens Madvere med sin Hustrue, og, da der kom dem et Ord imellem, var han sig selv saa lidet mægtig, at han greb hende i Haarloffen og kastede hende paa Gulvet, saa at Folkene, der kom til paa hendes Skrig, maatte udfrie hende af hans Hænder. Og da disse to Folk baade før og siden altid levede i kjærligt og christeligt Ægteskab, saa har denne Dags Begivenhed givet Anledning til et Ordsprog, som hyppigt falder der i Egnen: "Fanden før af Fangen i Præsten!".

B o s b o r r i g.

Engang kom en Urtegaardsmand til Hr. Niels Wendelboe, Hr. Niels Bugge paa Hald hans Svigersøn, og forlangte Tjeneste paa Bosborg,

Ringkjøpping Amt: Men Niels Wendelboe afviste ham sigende, at han havde kostet saa mange Penge paa Bøsborg, at det vel nu var fornødent at spare. Da gav Urtegaardsmanden til Svar, at om han vilde tage ham i sit Brød, da vilde han udsaae to Sædearter, som aldrig skulde udgaae. Wendelboe tog ham da i Tjeneste, og saaede han da Rummen og Hvidløg saaledes, at disse Urter endnu den Dag i Dag groer vildt rundt om Gaarden.

E v a n e w e d e l.

Henimod Enden af det syttende Aarhundrede var General: Major Frands Hermann von Ewanewedel Eier af Bøsborg. Han skal, efter hvad Folk om ham fortæller, have været vel forfaren i den sorte Kunst. Iblandt andet fortælles, at da han tjente i den skaanske Krig, blev han engang med en liden Hær indesluttet af Svensken, som var ham langt overlegen. Men af denne Nød hjalp han sig ved sin Kunst; thi om Natten omskabte han en Mængde Siv, som stod paa Marken, til veludrustede Soldater, angreb Fjenden ved disses Hjælp og slog dem, men næste Dag bleve Soldaterne til Siv igjen. Omsider døde Ewanewedel paa sin Gaard Bøsborg.

og blev efter Skik og Brug i nogle Dage hensat i Borgcapellet, førend han førtes til Kirken. Og da hans Datter en Aften i Tusmørket kom ind, hvor han laae, reiste han sig op af Kisten og befoel hende, at sende Bud efter Mester Niels, som dengang var Præst i Husbye Sogn, mellem Nissum Fjord og Havet. Skjøndt Mester Niels og den Afdøde altid i levende Live havde ligget i Klammerie, kom han dog ufortøvet og havde taget en skarp Dre med sig, og blev han saaledes indelukket i Kapellet med Generalen. Hvad der foregik, veed Ingen, kun hørte man en saadan Larm, at hele Gaarden rystede derved. Omfider blev det roligt, og Mester Niels kom ganske bleg ud med sin Dre, og svor paa, at Herren nu var saaledes nedmanet, at han aldrig mere skulde gaae igjen. Og man mærkede ikke heller siden til ham, efterat han med stor Dragt var bisat i Ulvborg Kirke.

Nisserne paa Bosborg.

Der var i Jylland overmaade mange Nisser. Men paa Bosborg ere de blevne saa godt beværte, at de opholdt sig der med megen Flittighed og Omsorg for Herrens Bedste. Hver Aften fik de i deres

Sødgrød en stor Klump Smør, og har ogsaa derfor
 engang viist stor Tjenstiver og Taknemmelighed. I
 en meget streng Winter blev et affides Huus, hvori
 stod sex Kalve, saa oversyget med Snee, at intet
 Menneſke i fjorten Dage kunde komme derind. Da
 nu Sneen var borte, troede man naturligviis, at alle
 Kalvene vare døde af Sult — men intet mindre.
 Man fandt dem alle vel ved Magt, Stalden feiet
 og Krybberne fulde af deiligt Korn, og man kunde
 da vel vide Nisserne havde passet dem. Men Nissen
 hævner sig sikkert, naar man gjør ham Fortred. En
 Dag, som en Nis løb oppe paa Loftet over Koestal-
 den, gik en Fjel istykker, saa at hans ene Been sank
 igjennem. Drengen var just i Stalden, da dette
 skedte, og, da han saae Nissens nedhængende Been,
 tog han en Møggreb og gav et dygtigt Slag over
 Benet. Om Middagen, da Folkene sad i Borge-
 stuen omkring Bordet, sad uophørligen Drengen
 og grinte i Skjægget; Ladefogden spurgte, hvi han
 saa loe, hvortil Drengen svarede: "Jo! a fik saar-
 dan en Far paa Nis i Dag og smak ham en hel-
 vedes Tærst med min Greb, da han stak Benet ned
 igjennem Loftet!" — "Nei! raabte Nis udenfor
 Vinduet, du gav mig ikke eet, du gav mig tre; thi
 der var tre Flenger paa Grebet; men du skal faae
 det betalt!" Næste Nat, da Drengen laae og sov,

kom Nis, tog ham og kastede ham over Huset, men var dog saa hurtig paa den anden Side af Huset, at han der kunde tage imod ham, før strax atter at kaste ham tilbage, og blev han saaledes ved med denne Leeg, indtil Drengen havde været otte Gange over Huset, da han niende Gang lod ham falde i en stor Vandpøl, og slog han saa en Skoggerlatter op, saa at alle, som vare paa Gaarden, baagnede derved.

B j e r g f o l k.

I Bjerren, i Gjording Sogn, paa Rosborrig Gods, er et Sted, hvor man stundom tilførn har seet Gnister fare ud af en Høi, tæt ved Gaarden, hvoraf man tilvisse kunde vide, at der maatte boe en Bjergmand nedenunder. En Dag, da en skikkelig Bondemand gik der paa Marken og høstede, kom ham en liden Mand og Kone, begge til Aars, og havde de en heel Flok smaa tykke Børn med sig. Bonden hilfede og spurgte, hvor de havde hjemme. "Kjender du mig ikke, svarede Bjergmanden, og jeg har nu i tredive Aar været din Naboe? Jeg er Bjergmanden fra Høien hist; men nu flytter vi herfra til Rosborg Høi; thi en stor Vandflod vil

komme og overskyllte baade dit og mit Huus!" —
"Kors bevares, udraabte Bonden forfærdet, men
neppe havde han udtalt det, før alt Bjergfolket
forsvandt for hans Øine. Men stakket Tid derefter,
skedte det, som var forudsagt.

Paa det samme Gods, i Buursogn, ligger
paa Nyegaards Mark tre store Høie. I den ene
af disse boer en Bjergmand, der, som det oftest er
Tilfældet, har sit Værksted der og er Smed. Tidt
kan man om Natten see Ilden gaae ud af Høiens
Top og — synderligen nok — ind igjen af Høiens
Side, da det er paa denne Maade, at han holder
Jernet varmt. Men mærkeligen er det, at naar
Nogen vil have et Stykke smeddet, behøver han
blot at lægge Jernet paa Høien, dertil en Solv-
skilling i Arbeidsløn, og høit at sige, hvad han har
behov. Og, naar han næste Morgen kommer til
Stedet, er Skillingen borttaget, og det forlangte
Stykke Smeddearbeide ligger færdigt og velgjort.
Engang vilde Buurbønderne opgrave hans Skatte.
I saadan Hensigt samlede de en Nat med Spader
og Hakker ved Høien, men, førend de greb til Ar-
beidet, blev det paa det strængeste vedtaget, at In-
gen maatte mæle et Ord, ihvor haardt han end blev
dertil fristet. Neppe havde de stunget Spaderne i
Jorden, førend alskøns forfærdelige Syn kom ud

af Høien, men de grov stadig og uforstyrrede, indtil de naaede ned i en stor Steensue. Der saae de strax Skatten, nemlig en stor Kobbertjedel fuld af Guldpenge, men tæt hos laae en sort Hund og sov. Da trak en af Karlene ud af Trøien og lagde ganske sagte Hunden derpaa; men imedens dette skedte, stode de andre Karle og saae ud af Høien. Og, da skedte det, at et stort Høelæs blev af to Hæner trukket ud af Høien, og trak de Læsset trende Gange om Høien, førend der faldt et eneste Ord, men tredie Gang slog den ene Hane bag ud, saa vældigt, at den knækkede den tykke Wognstang. Da udbrød en af Karlene: "Det var da et Satans Spark af en Kof!" og neppe havde han sagt det, før alle Karlene, saamange som de vare, bleve kastede langt ud af Høien, som strax lukkedes til igjen. En anden Gang, da de forsøgte det samme, tyktes det dem, som om hele Øster-Buur stod i lys Lue. Da kastede de strax Spaderne og løb, hver til sit, for at redde deres Gods, men, da de kom til Byen, var der aldeles Intet paa Gærde. —

En Bonde narrer en Trolld.

En Bondemand, som paa sin Mark havde en lille Høi, besluttede, ikke at lade den ligge udyrket, og begyndte til den Ende at oppløse den. Da kom Bjergmanden, som boede der i Høien, til og spurgte: "Hvor tør du pløie paa mit Loft?" Bonden svarede, at han ikke vidste, at det var hans Loft, men forestillede ham tillige, at det var ganske unyttigt for begge, at lade saadant Stykke Jord ligge udyrket. Ved denne Leilighed tilbød han det Vilkaar, at han hvert Aar vilde pløie, tilsaac og høste under den Betingelse, at skifteviis skulde Bjergmanden i det ene Aar have det, som vorede over Jorden og Bonden det, som var i Jorden, og i det næste Aar, Bonden det Øverste og Bjergmanden det Nederste. Herom bleve de da enige, men Bonden saaede hverandret Aar Gulerødder og hvert andet Aar Korn, og gav saa Bjergmanden Toppene af Gulerødderne og Rødderne af Kornet, og levede de saaledes i lang Tid i god Forstaaelse, tilsammen.

Et Skib i Havsnød.

Engang for mange Tider siden havde Hamborgerne udrustet et Krigsskib, som skulde gjøre sin første Fart

ned ad Elben. Men paa det Sted omtrent, hvor nu Glückstad ligger, mødte det en uhyre Kjempe, som kom vadende midt ude i Floden. Da raabte man fra Skibet, at han skulde gaae til Side, men, som Skibet kom farende for fulde Seil, gabede han just, hvorved det skedte, at det foer med Top og Tavl gjennem hans Mund og Svælg ned i Maven. Men som Skibsfolket i denne Ulykke gjorde Nøds-
skud, steg Kruttdampen til Kjempens Hoved og forvoldte ham en Qualme, at han maatte kaste op og saaledes give Slip paa Skibet, som, da det igjen blev flot, seilede videre. Næste Dag følte Kjempen, at han havde faaet noget i sin hule Tand, og da han søgte efter med Gaffelen, finder han, at det var Skibsbarberen, som i sin Waande havde troet at finde Redning i en Klippehule.

Kø y M a r k e r.

I Thystrup Herred paa Haderslev Amt ligger Sognet Frørup, som tilforn skal have været et Herresæde. Midt inde mellem Frørups Marker ligge trende Gaarde, som kaldes Køybne, og siges det at være saa, formedelsst to Brødre, Lave og Ebbe, som boede paa Lavesholm og Ebbehholm,

hvilke gave deres Søster sin Lod midt inde i deres Marker. Andre derimod sige, at Røy har været en Herregaard, hvorunder hele Frørup har ligget, og at Herren paa Røy engang gav sin Datter, saa meget Land, som hun paa een Dag kunde gaac omkring, hvorpaa hun indgik hele Røy Mark.

Elfskovsdriften.

Paa Nitrup Mark, Haderslev Amt, sees endnu Levninger af en Herregaard, Fromhave kaldet. Did kom engang en elendig Krøbling, som med en Elfskovsdrif, den han bibragte Fruen, gjorde hende saa forelsket i sig, at hun forlod Gaard og Mand for at følge ham. Men Junkeren kom efter og ihjelslog ham.

Junker Tapp.

Det fortælles; at da Kong Christian den Fjerde engang var i Odense, og der blev talt om Alfingersnes Glid i at holde Vagt ved Lysabel Kirke paa Als, var der en Junker Tapp, som fordristede sig til at indgaae Beddemaal med Kongen, om at han inden

•

Døgn, vilde, deres Agtpaagivenhed uanseet, komme der i Land med sin Tjener, uden at de skulde mærke dertil. Men da han næste Morgen var kommen iland og vilde snige sig fra Mummark op imod Kirken, blev han tilligemed Tjeneren ihjelslagen af Ulsingerne, hvilket Kongen tilgav dem, da det endydermere bekræftede hans Paastand.

Aurea insula.

Nær hos Byen Slesvig stod for en sekhundrede Aars Tid siden et Kloster, Aurea insula, eller Guldholm kaldet. Men som baade Abbeder og Munke førte sig meget liderligt op, formedelsst det, at de vare Byen saa nær, saa skedte det engang, at en Abbed, som med en anden Broder ofte gik til Skjøgerne i Byen, en Nat begav sig paa samme Veie alene. Munken, som fortrød paa, at han ikke ogsaa denne Gang var paa Tog med Abbeden, gik ned i Klosteret og vækkede alle Brødrene, sigende, at deres Abbed var død in anima. Munke, som forstode dette legemligviis, gik da ud at hente hans Legeme med Kors og Fane, men fandt ham ganske levende hos en Skjoge. Formedelsst denne forargelige Begivenhed, holdt Biskop Nico:

laus af Slesvig det for raadeligst, at flytte Klosteret længer fra Byen, og udvirkede hos Paven, at han ved Bytte istedet for Guldholm fik Rus regis eller Nye til et Kloster.

Mester Peer fra Huusbye.

Engang boede der en Herre paa Palsgaard, i Ringkjøpping Amt, som tog sig en Frue fra Husumgaard ved Hjerm. I Førstningen levede de sammen, som det anstaaer Ægtefolk, men som en Dag Pigerne sadde i Koestalden og malkede, kom Fruen ganske hidseblæsende og bad Pigerne endelig ikke at røbe hende for Herren, og med disse Ord skjulte hun sig i en Dynge Foder, som laae paa Gulvet. Neppe var hun skjult, førend hendes Mand kom farende, spurgte efter Fruen, og, da en af Pigerne, som frygtede ham, havde røbet det, greb han en Malkestol, gik til og slog sin Hustru død dermed. Ikke destomindre blev hendes Liig bisat i Familiebegravelsen i Hjermkirke, fire Miil fra Palsgaard. Men førend Liigfaren var henimod Aften kommen tilbage til Palsgaard, var Fruen der allerede, og kunde da hverken Manden, eller Pigen, som havde forraadt hende, have Noe

om Matten for hendes forfærdelige Gjenfærd. Da lod Herren gaae Bud efter Mester Peer fra Huusbye, som var saa klog, at han havde tre Præsters Forstand; men, da han var kommen, vilde han ikke nedmane hende, efterdi, som han sagde, hun var skeet for stor Uret; hvorimod hans eneste Raad i denne Sag var, at Herren skulde reise til hendes Kiste i Hjermkirke og der bede hende om Tilgivelse. Præsten fulgte ham derhen, men, da de havde taget Laaget af Kisten, begyndte Fruen at bevæge Munden frem og tilbage for at kunne komme til at skjænde, og bad da Præsten ham, at lægge sin Haand paa hendes Bryst med inderlig Ven om Forladelse, førend hun reiste sig 'overende, thi fik hun først dette gjort, sagde han, da vilde der ikke i hele Christenheden være en Præst, som kunde bringe hende tilbage. Herremanden gjorde da endeligen, som det var hannem sagt, og fra den Dag af sporedes aldrig til hendes Spøgerie.

B j e r g m a n d e n.

Bjergfolket er umaadeligt bange i Tornenveir. Derfor skynde de sig af al Magt at komme ned i deres Høie, naar de see Uveir trække op imod Vin-

den. Formedelst denne Frygt kan de ingenlunde fordrage Trommeslag, eftersom de mene, at det er ogsaa en Slags Torden. Det er derfor et godt Middel til at fordrive dem, daglig at tromme stærkt i Nærheden af deres Høie, thi da pakker de jevnlig gen ind og vandrer bort til fredsommeligere Steder. En Bonde levede engang i godt Venskab med en Bjergmand, som havde sin Høi paa hans Marker. Men, da hans Kone engang var kommen i Varselsfeng, blev han lidt forlegen, eftersom han ikke kunde undgaae, at indbyde Bjergmanden til Varselgildet, hvilket dog vilde give ham et slet Rygte baade hos Præsten og de øvrige Byemænd. Som han nu gik i denne Baande og ikke vidste at redde sig derudaf, søgte han Raad hos sin Svinedreng, der var et forslaget Hoved og tidt havde hjulpet ham tilforn. Drengen lovede, at ville afgjøre dette med Bjergmanden, saaledes at han uden at stødes skulde blive borte, men dog give en god Faddergave. Han tog derfor en Sæk paa Nakken, gik til Bjergmandens Høi, bankede paa og blev indladt. Han fremførte da sit Erinde og indbød ham, at ville gjøre Husbond den Ære at komme til Varselgilde. Bjergmanden takkede og sagde: "Saa kommer jeg da vel til at give jer Faddergave!" aabnede saa sine Pengekister og lod Drengen holde Sækken op, med

dens han øfede Penge deri. "Er det nu nok?" — "Mange give mere, Saae give mindre!" svarede Drengen. Da tog Bjergmanden atter til at fylde i Sækken og spurgte saa: "Er det nu nok?" Drengen løftede lidt paa Sækken for at forsøge, om han kunde bære mere, og svarede: "Saadan give de Fleste!" Da hældte han den hele Kiste ud i Posen og spurgte atter: "Er det nu nok!" Drengen mærkede, at der nu var saa meget, som han mægtede at bære, og svarede: "Ingen give mere; de Fleste give mindre!" — "Naa, sagde Bjergmanden, saa lad os nu høre, hvo der ellers kommer til Gildet?" — "Aa! svarede Drengen, vi faae store Fremme! For det første tre Præster og en Bisp!" — "Hm! brummede Bjergmanden, dog, saadanne Herrer pleier kun at see efter Mad og Drikke; de give vel ikke Agt paa mig! Nu? hvem ellers?" — "Saa kommer Moder Maria!" — "Hm! Hm! dog, der bliver vel en affides Plads for mig bag Ovnen! Nu? og saa?" — "Saa kommer vor Herre!" — "Hm! hm! hm! Dog! saadanne fornemme Gjester kommer silde og gaar tidlig! men hvad Musik skal I da have?" — "Trommelmusik!" — "Trommelmusik" gjentog han forstræffet; "Nei Tak! saa bliver jeg hjemme! Hils din Herre og tak ham for hans Indbydelse,

men jeg kommer ikke; thi engang som jeg var lidt ude at spadserere, begyndte man at tromme, og da jeg skyndte mig og netop var kommen i min Dør, kastede de Trommestikken efter mig og knækkede mig mit ene Laar. Siden den Tid har jeg været halt og skal vel vogte mig for saadan Musik!" Med de Ord hjalp han Drengen Posen paa Nakken og bad ham endnu engang at hilse sin Husbond.

Gens Plovgaard.

I søndre Nissum ved Ringkjøpping boede en Mand, navnlig Gens Plovgaard. Han stod i Pagt med Ganden og kunde derfor vise igjen og mange flige Kunster, hvorved han skaffede sig mange Penge, men skulde ogsaa efter visse Aar høre den Onde til. En Dag, som han var ude, kom der en Fisker nede fra Thye, for at faae at vide, hvor et Sviin var blevet af, men, da han ei traf Gens Plovgaard hjemme, og det var silde paa Aftenen, listede han sig ind i Laden for at sove der, indtil han næste Morgen kunde forrette sit Erind. Gens Plovgaard kom hjem ud paa Matten, og, da han hørte, at der havde været en Mand fra Thye for at spørge om et Sviin, vilde han strax tale med Erik og gik ind i

Laden for at mane ham. Manden, som laa endnu
vaagen, hørte da grangiveligt, hvorlunde Fanden
maatte lystre, og Jens spurgte nu om Svinet.
Erik vilde ikke ud med Sproget, eftersom han mær-
kede, at de ikke vare alene. Bonden, som troede
det at være Halsstarrighed, tog da til sin Jernpist
og pryglede Fanden dermed, indtil han sagde, at
Svinet laae under en Havbrink og bestemte Stedet
paa det nøiagtigste, saa at Fiskeren næste Morgen,
da han var kommen til Stedet og grov i Brinken,
fandt sit Sviin igjen. Da Tiden omsider var udlø-
ben, og Fanden skulde, efter Aftale, hente Jens
Plovgaard, lod denne sig sætte i en stor Tønd,
hvori han vel forsynede sig med Spise og Drikke og
lod den saa nedgrave i en Uger, som han derpaa
lod tilsaae og pløie. Og der Fanden kom, kunde han
ikke faae Magt med ham, men løb frem og tilbage
paa Ugeren hver Nat udi tre Uger, og hylede han
paa det sidste saa forfærdeligt, at det kunde høres
over paa den anden Side af Fjorden til Ulfborg
Kirke. Efter de tre Ugers Forløb var Jens Plov-
gaard fri, lod sig opgrave, og var fra den Tid af
intet Menneske i hele Sognet saa gudfrygtig som
han, ihvorvel han ikke længer havde sin store Klogskab.

Ingvor Ingvorsen og Gjøde Lovmandsen.

I Sønberg Sogn paa Thyeland boede Hr. Gjøde Lovmandsen paa Østergaard, og paa samme Tid Ingvor Ingvorsen paa Helleriis. Om dem er det sagt, at Ingvor bortførte Gjøde Lovmandsens Søster, Fru Hausfred til Helleriis, saa at hun ved ham blev med Barn, hvorudover Hr. Gjøde med tredive Mænd, alle klædte i Jern, bestormede Gaarden. Og der Ingvor og Hausfred flygtede gjennem Røkjær Skov til Sønberg Kirke, forfulgte han dem did, stød Ild paa Kirken og udtog sin Søster af Luerne, hvorpaa han førte hende Besten for Kirken til en liden Dal, som nu derefter kaldes Kvindedal, og fødte hun der en Søn. Men Fru Hausfred lod Drengen hemmeligen døbes i Hvidberg Kirke, gav ham Faderens Navn og oplærte ham, saa at han, da han var voksen til, hevne sin Faders Død ved at styde Ild paa Østergaard og indebrænde sin Morbroder Gjøde Lovmandsen.

K o r t e n s p i l.

Engang paa en hellig Juleaften sad nogle ugudelige Karle i Lemvig og spillede Kort om store Penge, og alt som de bleve heftigere ved Tab eller Vinding,

bleve de uteerligere med affkyelig Banden og Sværgen. Noget ud paa Natten bankedes der paa Døren, og en Mand i smukke Klæder traad ind og bad om Forlov at spille med. Han satte sig da hos, tog Kortene og begyndte med at tabe mange Penge. Men som de sadde og spillede, faldt et Kort paa Gulvet, og da en Karl havde taget Lyset og kreb dermed under Bordet for at tage Kortet op, saae han, at Klæerne stak ud af den fremmede Persons Støvler, og var det deraf vitterligt, at den Fremmede var ingen anden end Fanden, der kan skjule Alt uden Klæerne. Da løb der strax Bud at hente Præsten, som kom og traf ham endnu ved Bordet, hvor han sad og tællede sine Penge. Præsten, som var en klog Mand, kjendte ham og befalede, at han skulde fortrække. Men Fanden svarede, at Folkene selv ved deres Spil og Sværgen havde hidkaldt ham, og at han ikke vilde gaar, førend han havde smagt varmt Blod. Da tog Præsten en liden Hund, som løb om i Stuen og kastede den til ham, hvorpaa den Onde hæsligen rev den ihjæl og opaad den undtagen tre Haar, som han maatte lade blive tilbage. Da nu Præsten deri havde føiet ham, boerede han med en Skomager syl et lidet Hul i Vinduesblyet, og befoel ham, at han skulde gjøre sig lille og gaar derudigjennem;

thi om han var gaaet igjennem Døren, da vilde han hurtigen kunne have været der igjen. Dette kostede Præsten megen Møie, men han klemte saa stærkt paa ham med Læsning og Besværgelser, at Fanden tilsidst maatte lystre. Dog skreg han derved saa høit, at det hørtes over hele Thye.

St. Hans Aften.

Det er velbetjendt, hvorlunde Herene St. Hans Nat have Sammenkomst med den gamle Erik; men saare sjældent have Andre været Vidne til dette Spektakel. I Gjording, paa Vosborg Gods ved Ribe, tjente engang en Dreng, som i en saadan Nat, tog en Grøntørv paa sit Hoved for at blive uset af Herene og listede sig ind paa Kirkegaarden. Og som han stod ganske tryk og saae paa den underlige Dands af Herene omkring Gamle Erik, som sad i Midten, skedte det i Dandsen, at en Kvinde kom ham nær, og der han vilde springe tilside, faldt Grøntørven ham af Hovedet. Da blev han i samme Dieblik seet af alle Herene, som foer efter ham, og havde ikke Præsten tilfældigviis staaet uden for sin Port, vilde han neppe have undgaaet at falde i deres Hænder.

Om Røtter.

Det er saare mærkeligt, at der i hele Hind: og Vølling: Herred, ei heller i Ringkjøpping eller Varde, og fire Mil herfra indtil Schørring Bro, ikke findes Røtter, saa at der i denne Egn ere mange Bønder blevne gamle uden at have seet sligt et Dyr. Og kunne mange Mænd i Ringkjøpping bevidne, at der ofte er blevet bragt Røtter iland med Bæver fra Skibene, men at de, efter i nogen Tid at have løbet ængstlige omkring, omsider ere sprungne ud i Fjorden. Vist er det; at en Mand fra en af Naboebyerne engang bragte en Røtte til Ringkjøpping for at spotte denne Mening, men der han midt paa Torvet havde sluppet den ud af Posen, søgte den strax til Fjorden og sprang derudi. Årsagen til denne Synderlighed siges at være følgende Begivenhed. En gammel Nørdmand kom engang til Ringkjøpping og tog ind hos en Skipper, som boede ved Fjorden, og lod han en Pose staae hos ham, imens han forrettede et Ærinde hos Byefogden. Men, da han var kommen tilbage, fandt han Posen søndergnavet af Røtter, som dengang vare hobevis i Ringkjøpping, og blev han derover saa optændt af Harmen, at han ved sorte Runer nødte alle Røtterne, som vare i Byen, til at

springe i Fjorden. Og da han efter dette Arbeide mærkede, at der var bleven een tilbage, hvilken havde undgaaet hans Opmærksomhed, begyndte han atter saadanne Besværgelser, at den i mange Byfolks Paasyn nødtes til at løbe gjennem Østers Strandgade og tilsidst at springe ud i Fjorden, hvorden, som de øvrige, omkom.

Spøgelse paa Holmsland.

Nær hos Ringkjøpping ligger i Fjorden en frugtbar Ø, Holmsland kaldet, og adskilles den fra Byen kun ved et smalt Sund, saa at man kan vade over til Klitten, gjennem et Badsted, som Bonden kalder æ Saan, eller Sanden. Ved det sidste Badsted over til Klitten, (saaledes kaldes den lange Række af Høie, som adskiller Fjorden fra Vesterhavet), skal det for en Tid siden ikke have været saa ganske rigtigt, og siges det, at et afdødt Qvindemenneske fra Ringkjøpping der har drevet et forfærdeligt Spøgerie. Om hende veed man kun, at hun, skjøndt ugift, har haft et Par Børn, hvilke hun skal have ombragt, og sad hun tidt, efterat hun var død, i Maanestien paa en Banke i Nærheden af Sanden og svøbte et Barn. Især var hun

de Forbireisende til stor Besvær, eftersom hun gemeenligen pleiede at sætte sig op hos dem paa Bognen. Over denne Sag var der allerede ofte forgjæves klaget for Præsten, at han skulde gjøre en Ende derpaa, da han just selv en Nat tillige med Degnen Palli, kom fra et Bryllup over Klitten. Da de kom til den omtalte Høi, sad hun der som sædvanlig og havde saa liden Frygt for Præsten, at hun uden videre satte sig op hos ham paa Bognen. Præsten begyndte da med sine Formularer at forsøge paa at drive hende bort, men det var saa unyttigt, at hun lode ham lige op i Øinene og forekastede ham adskillige hemmelige Synder, dem han i sin Ungdom havde begaaet. Men Palli Degn, som længe havde kjört rolig bagefter og været Bidne til deres Samtale, troede det nu paa Tiden, at han bandt an med hende, og bad han derfor Præsten, at staa af Bognen og sætte sig op paa hans. Da dette var skeet, vendte han Præstens Bogn, hvorved Qvinde den maatte fortrække, og kjørte de da uforstyrrede over Sanden. Men da de vare komne i lige Linie med Blaabjerg og Langebjerg, lod Degnen Bognen holde og manede Spøgelseset til sig. Og der hun ved hans Kunst var bleven nødt til at indfinde sig, begyndte han at tiltale hende med Haardhed og gjordte hende vanskelige Spørgsmaal, men hun forekastede

ham, at han engang i Kjøbenhavn havde stjaalet en Kage fra en Bager. Palle Degn svarede hende hurtigt, at nødtvungen Sag var ikke Tyverie, og at han siden havde afbetalt det til de Fattige, og begyndte han da saa ivrigt at mane hende, at han formedelst den alt for store Hæftighed begik den Feil, at han sagde Langebjerg, hvor han meente Blaabjerg. Da raabte hun strax: "Der sagde du feil!" men han svarede ligesaa hurtigt: "blev jeg mundløs (mundlos), blev jeg dog ikke mundløs!" og maatte hun da krybe ned i Langebjerg, hvor hun siden ikke har kunnet slippe fri, saa at man nu i mange Aar har haft Roe for hende.

U n m æ r k n i n g e r.

Maum Søe. Pag. 1. Cfr. Danske Folkesagn
I. 127. Anm. 196. II. 87. Anm. 153. III. 24.
ibid. 38. Hvad Sagnet angaaer, at man kan skimte
Skorstenene under Vandet cfr. I. 68. ibid. 84.
III. 36.

Tastum Søe. Pag. 2. Trandum, eller efter
Danske Atlas V. Pag. 814 Trandum: Kirke, er i
Aaret 1554, ifølge kongelig Tillabelse, nedbrudt
af Hr. Iver Juul. Om Troldenes overvættes
Styrke vide Danske Folkes. I. 42 ibid. 47. ibid.
80. II. 20. Anm. 126. III. 65.

Klokker i Søen. Pag. 3. "Strutergaard"
bedes rettet til Strubergaard (Gindingherred paa
Ringkjøpping Amt). Om Klokker, som ringe i
Søen, cfr. Danske Folkes. I. 45. ibid. 80. II.
45. ibid. 30.

Skjorpinge Kilde. Pag. 4. Om blinde Folk,
som have faaet deres Syn ved at vaske deres Næse
i hellige Kilder. cfr. I. 29. Anm. 169. ibid. 32.
Anm. 170. II. 10. ibid. 58. Anm. 140. ibid. 110.
Anm. 156. III. 37.

Den Suur. Pag. 4. S I. 51 og II. 7 og 9 fortælles ogsaa, at Trolbene saaledes soeler deres Løi paa Høiene.

En underjordisk Gang i Asminkloster. Pag. 6. Cfr. Danske Atlas IV. p. 674. Om flige underjordiske Gange II. 44. III. 36.

Kloffen i Gubfæ. Pag. 6. Danske Atlas siger IV. p. 471: "Paa Kloffen (i Balle) staaer: *Deus pater misit tres a Trava Lubecæ aqua.* Traditionen siger, at denne Kloffe med tvende andre kom paa een Tid fra Lübeck, hvoraf den ene hænger i Grønbeil Taarn, den anden skal ligge i Gubfæ."

Løngange. Pag. 7. Cfr. Pag. 6.

Vosborrig. Pag. 8. Cfr. III. 50. Anm. 90. Nodstovs Bestr. af Thimgaard p. 123. *Miscell. Rostg.* No. 25 p. 338 Et andet Sagn fortæller, at det var Hr. Bugges Svigersøn, Niels Wendelsboe, som lod Taarnet bygge. Spaadommen om Manden i den blaa Kappe gik i Opfyldelse, da Vesterhavet 200 Aar efter brød ind og ødelagde Vosborrig. Niels Bugge paa Hald levede paa Kong Christopher II. og Valdemars Tid. Om at opføre gode Byggepladse ved Hjælp af opførte Quier cfr. III. 50. Anm. 90.

Lodal. Pag. 11. "*acerrima oculorum acie preestare Draco perhibetur: quo nomine thesauris omnibusque custodiendis (inter quos aureo velleri,*

hortisque Hesperidum) ejus operam assignavit antiquitas. Hadr. Jun. Emblem. p. 108."

Hvirvel Bakke. Pag. 12. Om at flyde over Eroldeens Skatte cfr. *Keisleri Antiq.* 176. D. Folkes. I. 53. Buschings wöchentl. Nachricht. II. 202.

Krabbesholm. Pag. 13. Cfr. I. 124.

Svend Feldings Styrke. Pag. 16. Cfr. I. 40 Anm. 173. II. 64. Anm. 143.

En Bjergmand laaner Brød. Pag. 16. En anden laaner *Id.* I. 121. Grimms Sagen I. 42.

Stabyekjærgaard. Pag. 17. ligger i Ribestift, Bøvlings Amt.

Garmanden i Odense Aae. Pag. 18. Cfr. II. 89.

Jomfruhugget. Pag. 19. Sandholt ligger i Lyndelsesogn paa Nyborg Amt. Cfr. II. 24.

Om de Rangkover. Pag. 20. Afskrevet efter en Meddelelse fra Sjælland. *J. Miscell. Rostg. Mss.* 4to No. 25 siges derimod Pag. 422: "De tre Ting, som den Frue bragte med fra de underjordiske (hvor hun var hos en Marselquinde) vare en Dug, en Teen og Guld, hvoraf siden er gjort Kjæde og myntet Guld. Velb. Frue Sophia Rangkov til Sæholm fortæller dette om sin Fader-Faders, Hr. Hendrik Rangkovs Frue. See *Rel. cur* 30 T. I. *Happel.*"

Underlebens fortælles i Grimms Deutsche Sagen T. I. Pag. 51: "Der Führer aber führte die Ahnfrau wieder zurück ins Schloß und gab ihr ein Stück Gold zur Gabe mit dem Bedeuten, daraus dreierlei machen zu lassen: funfzig Rechenpfennige, einen Hering und eine Spille, nach der Zahl ihrer dreien Kinder, zweier Söhne und einer Tochter; auch mit der Warnung: diese Sachen wohl zu verwahren, ansonst ihr Geschlecht in Abnahme fallen werde." — Dernæst angives dette Sagn fuldstændigere og nøiagtigere fortalt i en fransk Samling af Noveller, som er udkommen i Brüssel 1711 under Tittel: *L'amant oisif*. Denne Fortælling, som i det citerede Værk findes Pag. 405—411 hedder: *La comtesse de Falinsperk* (Falkenberg). Den flutter med, at de Grene af Familien, som omhyggeligen gjemte deres tilbeelte Klenodier ere vedblevne, hvorimod andre, som vare mindre omhyggelige, ere uddøde. Om den Slægt, som fik det myntede Guld fortælles, at en Konge af Danmark har engang affordret Familien en af disse Guldpenge, men i det Dieblis, Kongen modtog den, sporede strax Overbringeren heftige Smertes i Underlivet. Cfr. Buschings wöchentliche Nachrichten. Breslau 1821. I. 98-99. *ibid.* 292-93-94.

Slambye Kirke. P. 20. Cfr. I. 28. Anm. 169. *ibid.* 38. Anm. 172. II. 8. III. 41.

Pigen i Brobye. Pag. 21. Et lignende Sagn i Gottschalks Ritterburge Deutschlands II.

242—46. Ottmars Volksagen, Grimms alte-
deutsche Wälder. 8 H. P. 82. Des Knaben
Wunderhorn. I. 64. Grimms Kindermärchen
I. 183.

Troldene i Skibshuset. Pag. 22. Cfr. I.
42—43. Anm. 174. *ibid.* 122. II. 2. Anm. 117.
ibid. 135. "Glockenklang möchte ihren zarten
Ohren zu stark und zu erschütternd sein, sie ver-
ließen daher diese Gegend." Buschings wöchentl.
Nachr. I. P. 101.

Søibye Kirke. Pag. 23. Cfr. I. 13. Anm. 165.
Nissen. Pag. 25. Cfr. I. 65. *ibid.* 134. Anm. 198.
II. 4. Anm. 118. III. 8. Anm. 82.

Ellefolt. Pag. 26. Cfr. I. 23. Anm. 166. *ibid.*
81—82. Anm. 183. *ibid.* 109. *ibid.* 118. *ibid.* 132.
Anm. 196. II. 82. Anm. 152. III. 11. Anm. 82.
ibid. 18. Anm. 84. *ibid.* 43. Anm. 89. *ibid.* 53.
Anm. 90. Cfr. Buschings wöchentliche Nachr.
I. 212.

De trende Ønster. Pag. 28. Ovidii Me-
tamorph. Vessels Digt, Gaffelen og en gam-
mel Comoedie: Skovhuggeren eller de tre Ønster.

Skatten i Rønningesøegaards Søe.
Pag. 30. Cfr. Buschings wöchentl. Nachr. II. 204.
Ved Skattes Opgravning maa man iagttage den
strængeste Taushed.

"Men, hvis et Ord du taler,

Forsvinder den igjen."

Dehlenschlägers Skattegraveren.

Sans Puntlader. Pag. 32. Om flig Forgjørelse cfr. I. 119. Strøms Bestr. af Sundmøer. I. 540.

Den hvide Ovinde. Pag. 38. De omtalte Ruiner ere rimeligviis det saakaldte Glensborgers bjerg, som omtales i Danske Atlas VII. 366.

Polakkerhulen. Pag. 37. Danske Atlas V. p. 942: "Paa det nordre Capels udvendige Muur sees indmurede 23 Menneskers Hoved-Pander, som siges at være af henrettede Søerøvere."

Stubergaard. Pag. 38. Hofm. Fund. IV. p. 626. Danske Atlas siger V. p. 861 om Stubergaard: "Denne Gaard skal i sin Velmagt haft mange og store Herligheder. Den har efter gammel Matrikel været ansat for 96 Tønder Hartkorn Hovedgaards Takt. — — Den skal, efter Beretning, have haft 7 *Jura vocandi*, 7 Møller, 7 Skove, 7 ferske Søer, 7 Moser og Heder til Tørvestjær, 7 grønne Enge uden for Gaardens Enemærke og 7 Gneise Pløve. Bygningen skal have været pragtig; thi Borgegaarden har været sammenbyggt af fire store Længder Huse, hvoraf et skal have været 3 Etager, de øvrige 2 Etager høie." Cfr. Büschings wöch. Unterhalt II. 192. om Rosstocks 7 Herligheder.

Almuen tillægget de Børn overordentlige Egenstaber, som paa denne Maade kunne siges at være ufødte, ligesom ogsaa Macbeths Banemand, efter

Shakespeares Tragoedie, ogsaa maatte være saaledes ufødt.

De Samtaler, Manerne have med Epøget, som de skulle fordrive, ere næsten altid den samme. Man seer deraf, at det, ligesom Holberg i Erasmus Montanus har viist, kommer an paa, "at Degnen kan maale dem Skjæppen fuld."

Den røvede Brud. Pag. 40. Cfr. II. 43. Anm. 135.

Blodpletterne paa Borgaard. Pag. 41. Cfr. I. 62. *ibid.* 83. II. 24.

Troldkvinden. Pag. 42. Cfr. I. 83. Anm. 185.

Gimlens Vidnesbyrd. Pag. 43. Cfr. I. 45. Anm. 175. II. 99. III. 38.

Præsten i Sveifel. Pag. 44. Cfr. III. 32.

Kongen paa Alstrup Heede. Pag. 45. Cfr. Danske Atlas IV. Pag. 551: "Paa denne Heede findes Grund af en øde Gaard, hvorpaa for mere end hundrede Aar siden skal have boet en Bonde, som handlede med store Flokke Sviin, hvilke fordervede de omliggende Bønders Korn. Samme Mand blev til Spot af de andre kaldet Kongen i Alstrup Heede, og af en Mand i Bonderup en hellig Dag paa sin Kirkevei ihjelskudt. Morderen mistede Livet og blev jordet der paa Stedet i Heeden, hvor endnu findes en stor Steendynge opkastet over ham, fra hvilken Tid ingen har villet boe paa Gaarden." En almindelig Skik, ogsaa i Skotland, har det været, at hver, som kommer

forbi et Sted, hvor en Ugjerning er skeet, kaster en Steen, som for at tilkjendegive sin Afsky.

Bispen paa Mols. Pag. 47. "Endnu findes paa Kirkegaarden en meget gammel, stor Ligsteen, bred til den ene og smal til den anden Ende, hvorefter Sognefolkene fortæller, at en catholsk Bispe ligger derunder begravet, hvilken i Kirken skal være ombragt af en Bondefarl, ved Navn Carl, som derfor blev henrettet paa en Høj uden for Kirken ved Landeveien, kaldet siden Carls-Høj." *Danske Atlas IV.* 310.

Troldenes Frygt for Vandet. Pag. 48. *Danske Atlas V.* P. 985: "Der fortælles, at paa det Sted, hvor Kirken (Skibet) er bygget, har i ældgamle Tider været Havn og Seilads, som er eftergroet. — — Efter gammel Tradition, skulde Kirken først været bygget paa Vilstrup Mark, paa et Sted, som endnu kaldes Kirkebjerg."

Granatæblet. Pag. 48. I Molbechs Fragmenter af en Dagbog. Årh. 1815 siges dette Hus at ligge i Vester-gaden, hvilket maa være en Feiltagelse.

Guldhoie. Pag. 49. *Miscell. Rostg. Mss.* 4to. No. 25.

Forudforkyndelse af Pesten paa Bornholm. Pag. 50. *Mss. Suhm* No. 1415 *Chronica Borringiæ* af Rasmus Pedersen Kaufn, Sogne-egn til Aakirke.

Jens Glob og Bispen af Børglum.

Pag. 51. *Miscell. Rostg. Mss. No. 55 p. 321.*

Hagaard Bestr. over Thye. P. 147.

Thimgaards Ladebygning. Pag. 56. Nøds-
købs Bestr. over Thimgaard. P. 130.

Sagbro Kro. Pag. 61. Cfr. Stumme Liebe i
Musæus's deutsche Volksmärchen. (Dehlen-
schlagers Eventyr I. I. P. 1).

Fr. Lars Jacob. Pag. 63. Blichers Topogr.
over Vium Præstekald. P. 211.

Benkons Kloster i Viborg. Pag. 64.
Krag's Usterr. om Viborg. P. 235. Hendes
Navn var Fru Friderica Lovise Glob, sal. Severin
Benkons til Estvadgaard, hans Hustru. Hof-
mans Fund. I. IV. 628. *ibid.* III. 273.

St. Kjeld. Pag. 64. Lillielunds Kirkehist.
P. 226. Danske Folkes. II. P. 77 Anm. 151.

Ørkel Slotsbanke. Pag. 66. Vedel Si-
monsens, Borgruiner. 1. H. P. 93: "endnu
staaer til Minde om denne Begivenhed i hin For-
bygning en lille Aft, som nu er det eneste Træ
paa Banken."

Børstaarnet i Kjøbenhavn. Pag. 67.
Molbechs Breve fra Sverrig. III. 198.

Nysøe. Pag. 69. Cfr. Danske Folkes. I. 175. Liis
Søe.

Borre. Pag. 69. Cfr. D. Folkes. I. 79. Sand-
bakkerne ved Røstved.

- Pallastten paa Mors. Pag. 70. Schades
Bestr. over Den Mors. P. 83. Kbhavns
Skilderie. 1807. 7. B. P. 120.
- Lassenius. Pag. 71. Lillielunds Kirkehist.
P. 169.
- Rynkestene. Pag. 72. Nyerups Magazin
for Reiseiagttagelser. I. P. 209. *Antiq. Ann.*
III. 297.
- Guldringen. Pag. 73. *Miscell, Rostg. Mss. 4to.*
No. 25 p. 312.
- Tycho Brahes Næse. Pag. 73. Hofm. Esterr.
III. P. 4.
- Ligstenen i Aarhus Domkirke. P. 76.
Sertels Bestr. over Aarhus Domkirke.
2 Afd. 2 H. P. 341.
- Et forstener Brød. Pag. 78. Lillielunds
Kirkehist. P. 78.
- Jordkilde Røverkule. Pag. 78. Da Ger-
riglevgaard for omtrent 70 Aar siden blev gjenop-
bygget, fandtes under Jorden paa det Sted, hvor
Røverhullet skal have været, adskillige gamle Ege-
bjælker, som nu ere benyttede over Kjelderens i
Borgbygningen. Desuden fandt man en stærk,
jernbeslagen Dør af Ege, som skal være den samme
som hænger for Indgangen til Bøhrkirke.
- Katholm. Pag. 79. At dette Sagn, som ogsaa
(II. P. 15) fortælles om Ribe Domkirke, desuden
er bekjendt baade i England og Italien sees II.
122—23.

Jellinge Kirke. Pag. 84. *Mss. Thott. No^o 14716 Encom. Je llingense.*

Signete. Pag. 84. "Surra" o: Smaadrenge.

Fru Riborg. Pag. 86. *Mss. No. 105, 8vo.* De Rosenkrands P. 84, hvor der tilføies: "Dette er af den gamle Frøken Ulfeld fortalt at være ganske vist."

Peter Schumacher. Pag. 86. Hoffmanns Efterretn. III. 83.

Ulfstand og Abbeden. Pag. 87. Hoffmanns Esterr. III. 389.

Den sorte Død. Pag. 88. Hans Michelsens danske Electebog. II. P. 854. seq. *Miscell. Rostg. No. 25. p. 429.* Hofmanns Esterr. II. 35—36.

De Rosenkrands P. Pag. 90. *Mss. 8vo. No. 105.* De Rosenkrands P. 19—25. *Miscell. Rostg. No. 25 p. 461:* "Den første friske Mand af Rosenkrands heed Hr. Erik Rosenkrands, begravet paa Hjørringholms Mark, hos hans Forfædre. Han var med Stig Hvid til Rom og forhverved der den Rosenkrands paa Hjælmen."

Prinds Styge, Kongens Søn. Pag. 90. Hofmanns Esterr. II. 136. Denne Begivenhed er i Middelalderen besjungen i den Vise: Kongens Datter af Engeland. Danske Viser fra Middelalderen. IV. P. 55.

"Hun lagde derhos viet Salt og Lius
For det havde ei været i Guds Huus."

- Jens Munk. Pag. 93. Om Hans Ufødt vide
Pag. 38. Stubergaard.
- De Lindenrother. Pag. 100. *Mss. No. 222. 4to.*
Stamme- og Ecte-Bog over den høiadelige Fa-
milie af Lindenroth.
- Fr. Jørgen Lykke. Pag. 101. *Miscell. Rostg.*
No. 25 p. 514.
- De Bilders Vaaben. Pag. 105. *Miscell.*
Rostg. p. 495.
- Skabegaard. Pag. 106. *Miscell. Rostg. p. 419.*
Sanden og Mølleren. Pag. 107. *Helvad.*
Calend. 11te Nov.
- Povel Bartsfjær. Pag. 109. *Danske Atlas.*
VII. p. 166.
- Gram Kirke. Pag. 110. *Danske Atlas. VII.*
p. 177.
- Tiislunde Kirke. Pag. 110. *Danske Atlas.*
VII. 181. Danske Viser fra Middelalderen.
II. p. 208. Anm. 372.
- Bodil Steens. Pag. 111. Af *Mss.* om de
Wintherſke og Thestrupſke Familier, sammenſtre-
vet efter mundtlige Traditioner af Provst Rasmus
Winther. 1766. 4to.
- Sanden ſoer af Sagen i Præſten.
Pag. 113. Af ſamme *Mss.* p. 67—69.
- Svanewedel. Pag. 116. *Danske Atlas. V. 869.*
Svanewedel døde 1697.
- Et Skib i Garsnød. Pag. 122. *Ålborg*
Stifts Avis. 1822. No. 138.

Røymarker. Pag. 123. "Gemeenlig fortælles, at Mogens Raas til Brenduhr skal have deelt Gaarden i fire Dele til sine Døttre, men det er ei rimeligt, da han der i Egnen har besiddet meget mere Gods." Danske Atlas. VII. P. 148.

Elfskovsdriften. Pag. 124. Danske Atlas. VII. 151.

Junker Tapp. Pag. 124. Danske Atlas. VII. P. 434.

Aurea insula. Pag. 125. Danske Atlas. VII. P. 867. Hvidtfeldt T. I. 178.

Bjergmanden. Pag. 128. Dette Sagn, som fortælles i Sjælland, findes behandlet i en Almuebog, som hedder Trollden paa Gulland. *vide Nye-*rup om almindelig Moerfabslæsning i Danmark. Sagnet, at Troldene frygte Tordenen, turde vel have sin Spire, i den nordiske Mythologies Fortællinger om Tordenguden Thors Kamp imod Troldene.

Ingvor Ingvorsen og Gjøde Lovmandsen. Pag. 132. Nagaards Beskrivelse over Thye, P. 236: "Om denne Begivenhed haves en gammel Vise, trykt uden Karstal, som begynner saaledes: Det var loffede han Fru Haffred, tog hende med oc." Derimod findes i Anna Krabbes haandskrevne Visebog (i den fællste Samling) under No. 41 en Vise om Gjøde Lovmandsen, B. 1—40, som begynder: "Det var liden Haffred, han red sig under De, og behandler samme Til-

dragelse, dog med nogen Uovereensstemmelse ihenseende til Stedet og Navnene, hvilket sees af Anna Krabbes Overskrift, saalydende: "Udi Nør Haldherrit ved en Bye, hedder Rousted, der hafver ligget en Herregaard ved Nafn Stiensgaard, paa hvilken boede en Herremand, hed Gjøde Poffmandsøn, som hafde en Datter ved Nafn Malfred; hende bad til en Herremand, hed Haffred, dog hendes Fader ikke vilde samtykke hannem hende, og hun dog hafde hannem kjær og kom ned til hannem om Aftenstund og vilde følge hannem bort, dog de naaede dennem i en Lund, ligen Westen udi Byen, som Bisen videre formelder."

Kortenspil. Pag. 132. Efr. Fanden ved Kortenspil. P. 31.

Om Rotter. Pag. 155. Efr. I. 105. *ibid.* 117. Anm. 195. II. 73. Anm. 150. III. 71. Anm. 92.

Børnevers, Renser og Fortællinger.

"Wer für harmlosen, oft buntscheckigen Kinderscherz sich nicht abgestumpft hat, lasse sich dies Büchlein nicht entgehen. Die sauerthöfischen Verstandskrämer bitten wir aber, es nicht weiter anzusehen, da sie nichts als Aerger für sich darin finden werden."

Busching üb. Dichtungen aus der Kinderwelt. Hamb. 1815. i Wöch. Nachr. I. 256.

DO NOT WRITE IN THESE SPACES

490-443200

1. Die Kommission hat die Aufgabe, die Angelegenheiten der
 2. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der
 3. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der
 4. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der
 5. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der
 6. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der
 7. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der
 8. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der
 9. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der
 10. Angelegenheiten der Angelegenheiten der Angelegenheiten der

Das 1. Jahrgangsbuch ist demnächst fertig.

K e m f e r.

Wil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den første Juledag:

En Falk paa min Haand,
En skøn Jomfru i min Favn,
Hun tager ingen Mand.

Wil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den anden Juledag:

To Fiske i en Flod,
En Falk paa min Haand,
En skøn Jomfru i min Favn,
Hun tager ingen Mand.

Vil du høre, vil du lyde?

Hvad den gode Herre gav

Paa den tredie Juledag:

Tre Pund Korn paa vor Loe,

To Fiske i en Flod,

En Falk paa min Haand,

En skøn Jomfru i min Favn,

Hun tager ingen Mand.

Vil du høre, vil du lyde?

Hvad den gode Herre gav

Paa den fjerde Juledag:

Fire saa herlige Eviin,

Tre Pund Korn paa vor Loe,

To Fiske i en Flod,

En Falk paa min Haand,

En skøn Jomfru i min Favn,

Hun tager ingen Mand.

Vil du høre, vil du lyde?

Hvad den gode Herre gav

Paa den femte Juledag:

Fem Faar og Bukken med,

Fire saa herlige Eviin ic.

Vil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den sjette Juledag:
Sex Stude, de var alle staldede,
Fem Faar ic.

Vil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den syvende Juledag:
Syv Køer, de var alle kalvede,
Sex Stude ic.

Vil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den ottende Juledag:
Otte Heste, de var alle sadlede,
Syv Køer ic.

Vil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den niende Juledag:
Ni Piger, de var alle valledede (udvalgte).
Otte Heste ic.

Vil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den tiende Juledag:
Ti Munke, de var alle skallede,
Ni Piger ic.

Vil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den ellefte Juledag:
Elleve Degne, de var alle kallede,
Ti Munke ic.

Vil du høre, vil du lyde?
Hvad den gode Herre gav
Paa den tolvte Juledag:
Tolv Præster, de var alle kravede,
Elleve Degne, de var alle kallede,
Ti Munke, de var alle skaldede,
Ni Piger, de var alle valledede,
Otte Heste, de var alle sadlede,
Syv Køer, de var alle kalvede,
Sex Stude, de var alle skaldede,
Fem Faar og Bukken med,
Fire saa herlige Sviin,

Tre Pund Korn paa vor Loe,
To Fiske i en Flod,
En Falk paa min Haand,
En skøn Jomfru i min Favn,
Hun tager ingen Mand!

Der var engang en Kone, som havde en lille
Griis, som hed Fick, og han vilde aldrig gaae hjem
om Aftenen silde. Saa sae Konen til sin Kjep:

Kjep! vil Du Fick slaae,

Fick vil inte hjem gaae?

Nei jeg vil ikke, sae Kjeppen. Saa sae hun til
Glden:

Gld! vil Du Kjep brænde?

Kjep vil inte Fick slaae,

Fick vil inte hjem gaae.

Nei jeg vil ikke, sae Glden. Saa sae hun til
Bandet:

Band! vil Du Gld slukke?

Gld vil inte Kjep brænde,

Kjep vil inte Fick slaae,

Fick vil inte hjem gaae.

Nei jeg vil ikke, sae Bandet. Saa gif hun til
Dren, og sae:

Oxe! vil Du Vand drikke?

Vand vil ikke Gld slukke; ic.

Nei jeg vil ikke, sae Oren. Saa gik hun til
Kebbet og sae:

Keeb! vil Du Oxe snære?

Oxe vil ikke Vand drikke, ic.

Nei jeg vil ikke, sae Kebbet. Saa gik hun til
Musen og sae:

Muus! vil Du Keeb skjære?

Keeb vil ikke Oxe snære, ic.

Nei jeg vil ikke, sae Musen. Saa gik hun til
Katten, og sae:

Kat! vil Du Muus bide?

Muus vil ikke Keeb skjære, ic.

Ja! naar Du vil gie mig lidt Mælk, sae Katten.

Og saa fik Katten Mælk,

Og saa beed Katten Musen,

Og saa skar Musen Kebbet,

Og saa snæred Kebbet Oren,

Og saa drak Oren Vandet,

Og saa slukked Vandet Glden,

Og saa brændte Glden Kjeppen,

Og saa slog Kjeppen Fick,

Og saa gik Fick hjem om Astenen.

Der boede en Mand ved en Strand
Han havde en Høne.

Hvad skal Hønen hedde?

Kluklibøn hed' min Høne med Kyllinger.

Der boede en Mand ved en Strand
Han havde en And.

Hvad skal Anden hedde?

Snadr' i Vand hed' min And,

Kluklibøn hed' min Høne med Kyllinger.

Der boede en Mand ved en Strand
Han havde en Gaas.

Hvad skal Gaasen hedde?

Langhals hed' min Gaas,

Kluklibøn hed' min Høne med Kyllinger.

Der boede en Mand ved en Strand
Han havde et Lam.

Hvad skal Lammet hedde?

Bæbæ hed' mit Lam,

Kluklibøn hed' min Høne med Kyllinger.

Der boede en Mand ved en Strand
Han havde en Soe.
Hvad skal Soen hedde?
Gloe for Dør hed' min Soe,
Kluklibøn &c.

Der boede en Mand ved en Strand
Han havde en Roe.
Hvad skal Koen hedde?
Krumhorn hed' min Roe,
Kluklibøn &c.

Der boede en Mand ved en Strand
Han havde en Hest.
Hvad skal Hesten hedde?
Springlet hed' min Hest,
Krumhorn hed' min Roe,
Gloe for Dør hed' min Soe,
Bæbæ hed' mit Lam,
Langhals hed' min Gaas,
Snadr' i Vand hed' min And,
Kluklibøn hed' min Høne med Kyllinger.

Anm. I Norge findes en lignende Sang: Jeg tjente
mig saalænge hos den norske Bondemand &c.
og den tilsvarende tyske Vise: Mein liebes
Mädchen, was kannst du machen &c. er saare
bekjendt.

Der var engang en lille Kylling, som hed Kluk. Saa faldt der en Nød ned paa hans Ryg og slog ham, saa han trimled hen ad Gulvet. Saa løb han til Hønen og sae: Høne Pøne! løb, jeg troer al Verden falder! — Hvem har sagt dig det, lille Kyllingkluk? — Na! der faldt en Nød ned paa min Ryg og slog mig, saa jeg trimled hen ad Gulvet! — Saa lad os løbe, sae Hønen. Saa løb de til Hanen og sae: Hane Pane! løb, jeg troer al Verden falder! — Hvem har sagt dig det, Høne Pøne? — Det har lille Kyllingkluk. Hvem har sagt dig det, lille Kylling Kluk? — Na! der faldt en Nød ned paa mig. Ryg og slog mig, saa jeg trimled hen ad Gulvet! — Saa lad os løbe, sae Hanen.

Saa løb de hen til Anden og sae: And Svand! løb, jeg troer al Verden falder! Hvem har sagt dig det, Hane Pane? — Det har Høne Pøne? — Hvem har sagt dig det, Høne Pøne? — Det har lille Kylling Kluk! — Hvem har sagt dig det, lille Kylling Kluk? — Na! der faldt en Nød ned paa min Ryg og slog mig, saa jeg trimled hen ad Gulvet! — Saa lad os løbe, sae Anden.

Saa løb de hen til Gaasen og sae: Gaase Paase! løb, jeg troer al Verden falder! — Hvem har sagt dig det, And Svand? — Det har Hane

Pane! — Hvem har sagt dig det Hane Pane? — Det har Høne Pøne. — Hvem har sagt dig det Høne Pøne? — Det har lille Kylling Kluk! — Hvem har sagt dig det lille Kylling Kluk? — Na! der faldt en Nød ned paa min Ryg og slog mig, saa jeg trimled hen ad Gulvet! — Saa lad os løbe, sae Gaasen.

Saa løb de hen til Ræven og sae: Ræv Skræv! løb, jeg troer al Verden falder! — Hvem har sagt dig det, Gaase Paase? — Det har And Svand! — Hvem har sagt dig det, And Svand? Det har Hane Pane! — Hvem har sagt dig det, Hane Pane? — Det har Høne Pøne! — Hvem har sagt dig det, Høne Pøne? — Det har lille Kylling Kluk! — Hvem har sagt dig det, lille Kylling Kluk? — Na! der faldt en Nød ned paa min Ryg og slog mig, saa jeg trimled hen ad Gulvet! — Saa lad os løbe, sae Ræven.

Saa løb de ud i Skoven, og saa sae Ræven: Jeg skal tælle om jeg har jer allesammen! Jeg Ræv Skræv, Een; Gaase Paase, To; And Svand, Tre; Hane Pane, Fire; Høne Pøne, Fem og lille Kylling Kluk er Sex. — Hei! den snapper jeg! Saa sae han: Kom, lad os løb!

Saa løb de længer hen i Skoven; saa sae han: Jeg skal tælle, om jeg har jer allesammen:

Jeg Næv Skræv, Een; Gaase Paase, To; And
Evand, Tre; Hane Pane, Fire; Høne Pøne,
Fem! — Hei! den snapper jeg; — — Og saa:
dan blev han ved, indtil han havde spist dem alle:
sammen.

Der var engang en Høne og en Hane, de vilde
hen at drikke Vand, og saa faldt Hønen i Vand:
karret og druknede; og saa sat Hanen sig paa Brønd:
stokken og sørgede. Saa spurgte Gaardøren:
hvorfor sidder Du der og sørger? Na! Du veed
inte hvad Sorg vi har faaet. Hønen er fløiet i
Vandkarret og har druknet sig, og nu vil jeg sidde her
og sørge mig ihjel. Ja saa vil jeg ogsaa knærke
mig fordærvet. Saa begyndte Gaardøren at knærke.
Saa spurgte Møddingen: Hvorfor knærker Du saa:
meget? Saa svarte Gaardøren: Du ved inte hvad
Sorg vi har faaet. Hønen er fløiet i Vandkarret
og har druknet sig, og Hanen sidder paa Brøndstokken
og sørger sig ihjel, og nu vil jeg knærke mig fordærvet.
Ja saa vil jeg ogsaa ryge mig fordærvet, saa
Møddingen. Saa begyndte Møddingen at ryge;
og saa kom Skader og Krager og vilde pille op.
Saa spurgte Skader og Krager: hvorfor ryger Du
saameget i Dag. — Na! Du veed inte hvad Sorg

Hønen er fløiet i Vandkarret ic. og Gaardøren knærker sig fordærvet, og nu vil jeg ryge mig for dærvet. Ja saa vil vi ogsaa flyve ud i Skoven, og pille alle Fjedrene af os. Og saa fløi de ud i Skoven og pillede alle Fjedrene af dem; og saa kom der en Mand som var til Skovs, og spurgte: Hvad gaaer af Jer? Piller I Fjedrene af Jer, og det er mod Vinteren? Saa sae de: Na! Du ved inte hvad Sorg vi har faaet. Hønen ic. og derfor er vi fløiet ud i Skoven og har pillet Fjedrene af os. Ja saa vil jeg ogsaa vælte min Vogn og slaac mine Heste ihjel, og saa 'vælted' han sin Vogn og slog sine Heste ihjel. Saa gik Manden hjem, og da han saa kom hjem stod Konen i Døren og ventede paa ham. Saa sae hun: Hvor bliver Du af med Brændet Fa'er? Vi kan inte faae varmet Ovnen, og vi skal ha'e bagt i Dag. Saa sae han: Ja Du veed inte hvad Sorg vi har faaet; Hønen ic. og Slader og Krager er fløiet ud i Skoven og har pillet Fjedrene af sig, og jeg har væltet min Vogn og slaet mine Heste ihjel. Ja saa vil jeg ogsaa kline al Deigen op paa Bæggene; og saa klinede hun al Deigen op paa Bæggene. Og saa kom Pigen ind; saa sae hun: Hvad gaaer af Jer Moer! kliner I al Deigen op paa Bæggene, og vi har inte Brød i Huset? Saa sae Konen: Ja min Pige! Du veed inte hvad Sorg

vi har faaet; Hønen ic. og saa har jeg klinet al Deigen op paa Væggene. Saa sae Pigen: Ja jeg har inte mere end eet Par sorte Strømper, og dem vil jeg gaae ud i Gaarden og hugge istykker. Og saa tog hun en Øre og gik ud i Gaarden og hug dem istykker. Saa sad der en Tællemand oppe paa Taget og tak, saa sae han til Pigen: Hvad gaaer af Dig, hugger Du Dine Strømper istykker, og det er mod Winteren. Saa sae Pigen: Ja jeg har inte mere end det samme Par, men Du veed inte hvad Sorg vi har faaet; Hønen ic. Ja'er har veltet sin Vogn og slaget sine Heste ihjel, og Mo'er har klinet al Deigen op paa Væggene, og nu vil jeg hugge mine Strømper istykker. — Ja saa vil jeg ogsaa la'e mig falde ned af Taget og slaae mig ihjel, sae Tællemanden, og saa lod han sig dumpe ned af Taget og slog sig ihjel. — Og Snip, snap Snude ic.

Der var engang en Mand, han havde tre Døttre: den ene hed Sip, den anden hed Sipper: nip og den tredie hed Sipsippernipsip. Og saa var der en Kone, som havde tre Sønner: den ene hed Skrat, den anden hed Skradderat og den tredie hed Skratskradderatskrat. Og Sip fik Skrat, Sippers

nip fik Skradderat, og Sipsippernip fik Skrat:
Skradderatskrat.

Min Fader havde en Have, her en Have, der en
Have, en Rissens Have, en firekantet Have.
I den Have var et Træ, her et Træ, der et Træ,
et Rissens Træ, et firekantet Træ.
Paa det Træ var en Green, her en Green, der en
Green, en Rissens Green, en firekantet Green.
Paa den Green var en Qvist, her en Qvist, der en
Qvist, en Rissens Qvist, en firekantet Qvist.
Paa den Qvist var en Rede, ic.
I den Rede var et Æg, ic.
I det Æg der var en Unge, ic.
Af den Unge blev en Fugl, ic.
Og den Fugl gav saamange Vip, her et Vip og der
et Vip, et Rissens Vip, et firekantet Vip.

Gfr. Büsch. wöch. Nachr. II. 66.

Jeg reed op ad Skanderborg Bakke, Øget tog
til at rende, jeg tog til at grine, ha! ha! ha! —
God Dag Mo'er! — Tak Fa'er! — Er Børge
hjemme? — Nei saamænd er Børge ikke, han er

•

til Mølle og male Meel til en Sigtetage. Jeg
skulde bede jer at sidde ned, men mine Borde og
Bænke er ganske skidne, for jeg har slagtet en Kyll-
ling i Dag, men vil I komme til os imorgen, saa
skal I faae Kyllingepølse! — Ha! ha! ha! Aldrig
smagte jeg Kyllingepølse før! Farvel, Moer! —
Tak Fa'er! — Hils Børge! —

B ø r n e v i s e r.

Bondmand drog ud i Skoven med Plov,
Der saae han en Hare, som sad og sov,
Bondmand slægte Haren paa sin Nakke,
Og ilte saa til Kjellingen Lætte.
Og hør, du lille Moder! tag vel imod mig!
Sikkeneen Graa; Misse jeg bringer til dig! —
Og hør, du lille Fader vær mig huld og troe,
Sælg din Hare, og giv mig et Par nye Skoe!
Bondmand slængte Haren paa sin Nakke
Og iilte saa til Kjøbsted Broen;
Der mødte ham en tydske Dragon.
"Hvad vil du have for din Hare?" —
Tre Rigsmarker eller et Par Skoe!
Tydsken breder ud sin Kappe saa blaa,
Og tæller de tre Rigsmarker derpaa.

Tydsken lagde Haren paa en Steen,
Det gjorde han, at den kunde faae Been;
Tydsken lagde Haren paa en Trappe;
Den fik Been og de vare rappe!;
Haren rendte over Kjøbsted Bro,
Tydsken bag efter med Hosser og Skoe.
Haren rendte over Bjerg og Dal,
Tydsken bagefter, som han var gal.
Haren rendte i Helved ind,
Tydsken bagefter med Krop og med Skind!

Naar skal dit Bryllup staa?
Fagre unge Svend.
Imellem Paaske og Pindsedag.
Oja, oja, saamænd!

Hvad skal din Brud ha'e paa?
Fagre unge Sveud.
Silketjole og Strømper til.
Oja, oja, saamænd!

Hvad skal du selv ha'e paa?
Fagre unge Svend.
Badmels Kjoie og Hosser til.
Oja, oja, saamænd!

Hvor skal din Brud spise?

Fagre unge Svend.

I min Moders Stadsestue.

Oja, oja, saamænd!

Hvor skal du selv spise?

Fagre unge Svend.

I min Faders Hestestald.

Oja, oja, saamænd!

Hvad skal din Brud spise?

Fagre unge Svend.

Suppe, Steg og Kage til.

Oja, oja, saamænd!

Hvad skal du selv spise?

Fagre unge Svend.

Suur Sild og muldent Brød.

Oja, oja, saamænd!

Hvem skal følge din Brud til Sengs?

Fagre unge Svend.

Fire og tyve Riddere.

Oja, oja, saamænd!

Hvem skal følge dig selv til Sengs?
Fagre unge Svend.
Fire og tyve Hasseltjæppe.
Oja, oja, saamænd!

Naar Børnene skal tilsengs:

Ding, Dang,
Klokketlang!
Læg Børnene i Seng,
Giv Niis paa dem.
Giv gamle Mand sin Naddre!

Ding, Dang,
Klokketlang;
Giv Koen Høe!
Kom Smør i Grød!
Giv gamle Mand sin Naddre!

Cfr. Büschings wöch. Nachr. I. 320, *ibid.* 353.

Heidikkedom, heidikkedom!
Kjerlingen skulde op og dandse.
Hvad for en Dands? — Kjepryggedands!
Een to tre fire!

Heidikkedom, heidikkedom!
Kjerlingen skulde giftes.
Hvem skal hun ha'e, hvem skal hun ha'e?
Lille Peer Jbsen!

Hvor skal de boe, hvor skal de boe?
Nede i Strandhuse.
Hvad skal de ha'e, hvad skal de ha'e?
Karper og Karudse!

Hop, Malkepiger, hop!
Vil I op,
I en Trop!
Nu vil Skoven falde,
Først paa mig
Og saa paa dig,
Og siden paa os Alle!

Dands, dands, Dumle!
For en Skjeppe Humle,
For en Griis, for en Gaas,
For en Kast at lukke i Laas,
For en faur Blomme!

Ride, ride, Rappe!
Imorgen kommer Bappe
Med nye Skoe og Knappe.
Med fire fede Galte
Lag dem ned at salte.
Med Øl i sin Høse
Og Flesk i sin Pose;
Hæng op og røg det,
Tag ned og steg det
Til Guleastens Madvere.

Save, drave,
Musemave!
Fire Skilling om en Dag;
To til Øl og to til Brød,
To til lille bitte Fæstemøe,
To til at lægge i Asken,
To til at putte i Tassen;
Save vi meer, saa faae vi flere Penge.

Dandse, dandse, Dufte min!
Silkesært og Hermelin,
Stukne Skoe med Perler smaa,
Dem skal lille ha'e paa!

✓ Jeg er en Skjærslippermand!
Snurrurum!
Kommen ud af fremmed Land,
Snurrurum!
Hvor jeg gaaer og hvor jeg staaer,
Beed jeg nok, mit Brød jeg faaer,
Snurrurum!

Partes orationis.

Nomen sad paa Bænke,
Pronomen gik om at skænke,
Verbum togte Brød,
Participium spurgte, om den var sød,
Saa tog Adverbium Præpositio og slog til
Conjunctio, saa det dundrede i Interjectio.

Atten Gulerødder!

Atten Gulerødder!

Atten Gulerødder, atten!

En og nitten gjør en Snees,

Fem Menuetter for en Pies!

Atten Gulerødder!

Atten Gulerødder!

Atten Gulerødder, atten!

Jeg har Potter at sælge!

Jeg har gule, jeg har graae,

Jeg har røde, jeg har blaae,

Jeg har alleflags Potter!

Katten og Kjerlingen

De sloges om Bellingen.

Au! au! sa'e Kjerlingen,

Jeg brændte mig paa Bellingen!

Miav, miav! sa'e Katten,

Du kunde la't mig hatt'en.

Mester Nicarius

Sagde til sin Dreng Arius:

Sadle min Hest, Drommedarius

Og rid mig til Kloster St. Clarius

Og sig til de Nonner, som der er,

At de steger en Kapun, som feed er,

At naar Mester Nicarius

Kommer med sin Dreng Arius

Paa sin Hest, Drommedarius,

At da Kapunen er tilrede

Og Winen er tilstede.

Saa — saa — seile vi

Ingensteds komme vi

Saa — saa seiler vi over den Søe.

Jeg lader mig skjære en sortebrun Troie

Og den la'r jeg foere med Melancholie.

Naar nogen mig spørger,

Hvorfore jeg sørger,

Da lader jeg svare, min Kjarest er død. —

Hvor er han begravet? — I Mester Daniels

Have, og der skal han ligge til Sommer igjen.

Grave, grave Guldæble. — Grav længer
ned. — Jeg kan ikke komme. — For hvem? —
For Musen. — Hvor blev Musen? — Ratten
tog den. — Hvor blev Ratten? — Sogte Sko-
ven. — Hvor blev Skoven? — Øren hug den.
Hvor blev Øren? — Smeden smed den. —
Hvor blev Smeden? — Han gik ud at sælge
Hvede. — Hvor blev Hveden? — Duerne aad
den! — Hvor blev Duerne? — Nogle fløi i
Øster og nogle fløi i Vester.

(Faderen tager Barnets tillukkede Haand og graver
med Fingeren efter det Guldæble, som Barnet,
efter en smuk Almuefiction, skal have i Haanden).
Efr. Sagnet om Griffensfeldt. Pag. 86.

God Dag, Peer!

Tak, Peer!

Har I ikke seet mine Faar, Peer?

Jo, Peer!

Hvor, Peer?

Omme bag min Faders Gaard, Peer!

Hvor mange var der, Peer?

Fem hvide og fem graa,

Alle havde de Klokker paa,

Undtagen Et, det var hvidt, det var dit, Peer!

Naar Drengene i Jylland ville have Kjø-
erne til at bisse, synge de:

Kou! Kou! stek i Rend,
Læg din Haael po di Lænd,
Løv hjem i di Bues te vo Mouer!

Det vusler for a Wind,
For a Brøvl i a Braa,
Det er et grumme Veir for a Høv.

Udstælling til Leeg:

Jvede, avede,
Kivede, favede,
Out de vout de bybelo
Bybelo og rangio,
Kallemos og dangio,
Drukken er vor Oldermænd,
Derefter kommer Klodsemand.

I Flensborg tælle Drengene saaledes:

Anneken, Traneken, Tros,

Syppen, bie, bam, bos,

Der kjer en Vaadsmand ud og ind,

Hans Navn er Gill, Gall, Gabriel. —

Gak ud din Bei.

I Fyen synges:

Ene, pene

Gabriel.

Joseph var en christen Mand.

Han stak,

Soen sprak.

Ek, qvæk,

Tvil i Sæk,

Gak du Mand a Bæk!

En Tælling, som bruges af Drengene i Risum
og Lindholm ved Tøndern:

Aage,

Daage,

Beneknaage.

Eyle,

Beyle,

Buff!

Stkede, vikkede, sukkede, sø,

Abel, dabel, dommer nå,

Is, as

Ole, fas

Fante ni

Fante ti,

Stikkum, stakkum sti,

Du staaer og er reent, kjær, klar, fri.

B ø r n e l e e g .

Børnene tage hinanden i Haanden og stille sig i en Kreds, medens en Pige dandser under følgende Sang:

Stjøn Jomfru hun træder i Dandsen ind,

Hun agter at see sig lidt omkring.

Er der nogen i Dandsen, som hun har kjær,

Træd hannem paa Foden, dog ikke for nær.

Under Dandsen træder hun den af Drengene paa Foden, som hun lider bedst. Han maa da træde i Dands med hende og giver hende saa et Kys; imidlertid synge de Andre:

Naar Kyssset er givet, og de er forligt,
Saa beder Skjøn Jomfru at være ham qvit.
Ik see! Ik see! hvor de dandse de To!
Som om de havde stjaalet baade Strømper og Skoe.
Skoven staaer grøn
Og Pigen er skøn.
Om fyrgetive Uger kommer hun med en Søn.

✓ Fixeer-Eventyr.

Der var en Mand i en Mose
Han havde et Par røde Høse *),
Han løb op og han løb ned — —
— Vil du vide det skal jeg sige dig det? —
Svarer Barnet "Ja", begynder Fortælleren forfra:
Det var ikke Ja, men det var en Mand i en
Mose ic.

*) Storken.

Der var engang en Galt,
Som vilde op at røre Malt.
Saa brændte han sin Snude
Og saa løb han til Jomfru Drude

Og fik en heel Pose Klude
Til at lægge paa sin Snude.
Og Snip, Snap, Snude,
Nu er mit Eventyr ude!
Og Tip, Tæp, Tønde,
Nu kan du begynde!

Der var engang en Gjed, som skulde op at
præke. — — Kan du det? — "Nei!". — Ja!
den kunde ikke heller, derfor gik den ned igjen.

Beed du hvad? —
Pottemager gjør Gad.
Beed du meer? —
Han gjør dem af Leer.
Beed du noget? —
Han gjør det broget.
Beed du mindre?
Han gjør dem trinde.
Beed du lidt? —
Han gjør dem st... —

Naar Kyttet er givet, og de er forligt,
Saa beder Skjøn Jomfru at være ham qvit.
Uk see! Uk see! hvor de dandse de To! . . .
Som om de havde stjaalet baade Strømper og Skoe.
Skoven staaer grøn
Og Pigen er skøn.
Om fyrgetive Uger kommer hun med en Søn.

✓ Fixeer-Eventyr.

Der var en Mand i en Mose
Han havde et Par røde Høse *),
Han løb op og han løb ned — —
— Vil du vide det skal jeg sige dig det? —
Svarer Barnet "Ja", begynder Fortælleren forfra:
Det var ikke Ja, men det var en Mand i en
Mose ic.

*) Storken.

Der var engang en Galt,
Som vilde op at røre Malt.
Saa brændte han sin Snude
Og saa løb han til Jomfru Drude

Og fik en heel Pose Klude
Til at lægge paa sin Snude,
Og Snip, Snap, Snude,
Nu er mit Eventyr ude!
Og Tip, Tåp, Tønde,
Nu kan du begynde!

Der var engang en Gjed, som skulde op at
præke. — — Kan du det? — "Nei!" — Ja!
den kunde ikke heller, derfor gik den ned igjen.

✓ Weed du hvad? —
Pottemager gjør Fad.
Weed du meer? —
Han gjør dem af Leer.
Weed du noget? —
Han gjør det broget.
Weed du mindre?
Han gjør dem trinde.
Weed du lidt? —
Han gjør dem sk... —

Børnelatin.

Oculus, et Øie,
Thorax, en Erøie,
Jeg kan see paa dit Øie,
At der sidder en Skjelm i' din Erøie.

Efterligning af Dyrene.

Hønen:

Gat, gat, gat, gjør Jeg!

Lammet:

Jeg vil hjem!

Faa'et:

Jeg vil med!

Bædderen:

Løv lidt, mens jeg blæder denne Bux, saa gaaer
jeg med — Bolambo! —

Nattergalens Sang:

Murti, Murti!

Hvad vil du, hvad vil du?

Ha'e Pulver! ha'e Pulver.

Stik, stik, Stirre!

Geographisk Indholdsliste

over

alle fire Samlinger.

Geographische Anstalt

in Bonn

S j e l l a n d.

Magerup. I. 48.
 Misted. I. 56. *ibid.* 58.
 ibid. 59.
 Antvorskov. I. 76. *ibid.*
 168.
 Asnæs. I. 47.
 Badelby. II. 26.
 Bagsvær. II. 6.
 Balderabrønd. I. 6.
 Bavelle. I. 139.
 Beenløse. I. 56.
 Bekkestov. IV. 87.
 Biernede. I. 62.
 Bingsberg. I. 36.
 Bistrup. I. 91.
 Boeslunde. I. 78.
 Bornholm. I. 53. *ib.* 177.
 ib. 193. IV. 50. *ib.* 78.
 ibid. 84.
 Borre. IV. 69.
 Borreveile. I. 16.

Carlslande. I. 137. III. 2.
 Christiansøe. III. 1.
 Dalby. I. 42.
 Elmelund. I. 103.
 Eriksholm. I. 51.
 Erikstrup. IV. 29.
 Ertildstrup. II. 82.
 Gårum. I. 25. II. 68.
 Kiennesløvlille. I. 62.
 Gladsøe. I. 79.
 Glinterup. I. 61.
 Frederiksborg. I. 25. II.
 40. IV. 108.
 Frederiksdal. II. 27.
 Gjentofte. III. 75.
 Gisselsfeldt. II. 16. *ib.* 28.
 Gistinge. I. 53.
 Glansø. I. 84.
 Greveby. III. 2.
 Grevinge. I. 37.
 Grimedalslette. II. 6.

Grønsund. I. 95. *ibid.* 99.
 Gudmandstrup. I. 34.
 Gurre. I. 90.
 Gurre. I. 92.
 Gyrstinge. I. 61.
 Harrested. I. 54.
 Harbølle. I. 96.
 Haverup. I. 64. *ib.* 139.
 ibid. 180.
 Hellested. I. 82.
 Helsing. I. 32.
 Helsingør. I. 24.
 Herlufsholm. I. 92. II. 9.
 ibid. 21.
 Herløv. I. 9.
 Hillerød. II. 110.
 Hingeølm. II. 59.
 Holmstrup. I. 41. *ib.* 177.
 Hummelovre. II. 16.
 Hullested. I. 77.
 Høibye. I. 36. *ib.* 38-39-40.
 Høierup. I. 83.
 Høsterkjøb. I. 22. *ib.* 23.
 Ibsgaard. I. 91.
 Illerup. II. 8.
 Islemøde. I. 106.
 Jungsøved. I. 85.
 Jyllinge. I. 18. *ib.* 20-21.
 Kallundborg. I. 45 *ibid.*
 183. *ibid.* 187 II. 17.
 III. 22.
 Kalsmøse. III. 74.
 Karise. I. 83.
 Karisegaard. I. 81.

Karleboe. III. 76.
 Kisserup. I. 42. II. 21.
 Kjøbenhavn. I. 1-2-3. II.
 19. III. 29. *ibid.* 67.
 IV. 67.
 Kjøge. II. 31.
 Kolbne. I. 107.
 Kollerølle. II. 27.
 Kollerød. I. 26.
 Kongested. I. 53.
 Kragerup. III. 91.
 Krogstrup. I. 28.
 Kronborg. I. 24. II. 70.
 Rundbye. I. 43.
 Sandesgrav. I. 75.
 Lindholm. I. 17.
 Liunge. I. 26.
 Lynge. I. 63. *ibid.* 71.
 Lyngebne. I. 7.
 Lyngebnegaard. IV. 87.
 Lynge I. 72.
 Maglebye. (Møen) I. 101.
 II. 20.
 Marup. I. 48.
 Mullerup. I. 42.
 Mæhrød. I. 88.
 Møen. I. 187. *ibid.* 192.
 Møens Klint. I. 95. *ibid.*
 97. *ibid.* 101. *ib.* 102.
 ibid. 103.
 Meiede. I. 27.
 Næstved. I. 79. *ibid.* 80.
 IV. 68.
 Ribberød. III. 76.

Nibløse. I. 53. *ibid.* 54.
 Nordby (Samsø). II. 61.
 Nyssø. IV. 69.
 Nærum. I. 92.
 Næsberg (Samsø). I. 106.
 Orne. I. 95.
 Dremandsgaard. I. 87.
 Oursø. I. 37.
 Pedersborg. I. 63. *ib.* 67.
 ib. 68. *ib.* 71. *ib.* 139.
 II. 27.
 Phansfjord. I. 95. *ib.* 99.
 Præstø. I. 84. II. 28.
 IV. 68.
 Ræslø. II. 8.
 Refnæs. I. 47. II. 17.
 Riislø. I. 80.
 Riismark (Næsen). I. 103.
 Ringsted. II. 136.
 Røskilde. I. 9. *ibid.* 10.
 ib. 13. *ib.* 14. *ib.* 15.
 II. 70.
 Rønneflint. I. 85. *ib.* 94.
 Rørvig. I. 41. *ibid.* 174.
 Samsø. I. 5.
 Seiersø. I. 42.
 Sengeløse. II. 26.
 Sierløvvest. I. 164. III.
 83.
 Sigersted. I. 59.
 Sjælland. I. 1.
 Skjellebjerg. I. 51.
 Skjelskær. I. 77. *ib.* 78.
 Skjelverød. I. 58.

Skullev. I. 32.
 Skjorpinge. I. 138.
 Slagelse. I. 74. *ib.* 168.
 Slangerup. I. 22.
 Søbjerg. I. 51. *ibid.* 52.
 Sonnerup. I. 33.
 Sorø. I. 64. *ib.* 65. *ib.*
 66. *ibid.* 168.
 Sparreholm. IV. 69.
 Stavrebne. I. 86. *ib.* 88.
 Steenlille. I. 51.
 Steenstrup (Præstø Amt).
 I. 94.
 Steenstrup (Holbæk Amt).
 I. 40.
 Stevnflint. I. 98.
 Storeheddinge. I. 81. *ib.*
 82. IV. 29.
 Søby. I. 45.
 Sørløse. II. 21.
 Søborg Slot. II. 46.
 Søllerød. I. 92.
 Sønder Tellinge. I. 80.
 Taarbæk. III. 75.
 Tersløse. I. 51.
 Tiisø. I. 47. *ib.* 43. *ib.*
 45. *ibid.* 175.
 Tiisvilde. I. 29. *ib.* 30.
 Toftebjerg (Samsø). II.
 62.
 Tuel Sø. I. 67.
 Tøne. I. 7. II. 40.
 Tvebjerg. II. 20.
 Tølløsegaard. I. 92.

Ubbøe. I. 42.
 Ugelse. I. 26.
 Undløse. I. 177. II. 110.
 Vangebøe. III. 73.
 Valløe. I. 92. II. 16.
 Vebbøe. I. 51.
 Vemmeltoft. III. 49.
 Vigersted. I. 55. *ib.* 177.

Vogenstrup. I. 53.
 Vordingborg. I. 93. II.
 26. IV. 69.
 Vrangstrup. I. 59.
 Værløse (lille). III. 74.
 Vænge. I. 84.
 Vilstykke. I. 18.

F y e n.

Nabøe. IV. 113.
 Nasum. III. 43.
 Nøderup. III. 43.
 Næsføe. II. 74. *ibid.* 75.
ibid. 103.
 Næsens. II. 44. *ibid.* 126.
 Næring. II. 52.
 Næske. II. 52.
 Næskebøe. II. 53.
 Næsborg. III. 18.
 Næbøe. II. 74.
 Næbelgaard. IV. 32.
 Næbro. I. 107.
 Nællerup. III. 43.
 Næststrup. IV. 100.
 Næssel. I. 110.
 Nælund. II. 91—92.
 Nærebjerg. II. 55.
 Nærnisse. III. 41. IV. 114.
 Nægaard. III. 23.

Nælinge. IV. 99.
 Næmelund. III. 23.
 Nævested. III. 85.
 Næholm. II. 142.
 Næbjerg. II. 73.
 Næborg. III. 41. IV. 113.
 Nærup. II. 10.
 Næmtofte. II. 14. *ib.* 127.
 Nævendrup. II. 151.
 Nærup. II. 104.
 Næsbø. I. 108.
 Nærløse. II. 76.
 Nænerse. II. 33.
 Nældensteen. IV. 49.
 Nækenhavn. IV. 24.
 Nædkilde. III. 20.
 Næibjerg. II. 33.
 Næibøe. IV. 23. *ibid.* 25.
 Næiebøge. III. 20.
 Nærløse. II. 11.

Ratterø. IV. 114.
 Rjerte. II. 54.
 Rjerteminde. III. 16.
 Rirkeby. II. 54. *ib.* 111.
 Rjærting. II. 87.
 Rjøng. II. 101.
 Rlubsetgaardene. III. 11.
 Røgtved. III. 20.
 Rorup. IV. 24.
 Rønbøye (Taaſinge). II. 47.
 Rumbøye. II. 19. III. 20.
 Runden. III. 20.
 Rundsøgaard. II. 74.
 Rørtøfte. II. 74.
 Riddelfart. II. 88.
 Runkelboebanke. II. 127.
 Rislebøgaard. III. 41.
 Rielstrup. II. 53. III. 19.
 Rordstov. II. 73.
 Ræsbønehøvedbrobøye. II. 95.
 ib. 154. III. 24. IV. 21.
 Ræsbønehøvedstot. II. 91.
 IV. 97.
 Rynborg. II. 62. III. 85.
 IV. 31.
 Røbbøllegaard. IV. 86.
 Rørrebøye. II. 56.
 Rødense. I. 107. II. 29.
 ib. 30. *ib.* 34. *ib.* 44.
 ib. 83. *ib.* 84. *ib.* 86.
 ib. 89-90. *ib.* 96. *ib.*
 113. III. 22. *ibid.* 23.
 ib. 24. IV. 18. *ib.* 22.
 ib. 31. *ib.* 48.

Sllerup. II. 53. *ibid.* 84.
 Dre. IV. 30.
 Dure. II. 86.
 Quernstrup. II. 127. IV.
 98.
 Randsrupgaard. III. 17.
 Røesdam. III. 25.
 Rølfsted. IV. 99.
 Rugaard. III. 18. *ib.* 19.
 Rønningesøegaard. II. 55.
 ibid. 129. IV. 30.
 Sandholt. IV. 19.
 Sandrumgaard. II. 97.
 Seden. III. 43. IV. 18.
 ibid. 24.
 Skambøye. II. 39. *ib.* 76.
 IV. 20. *ibid.* 29.
 Skovsboe. II. 85.
 Steensbøye. II. 103.
 St. Tørgensgaard. I. 164.
 III. 20. *ibid.* 40.
 Store Ruset. I. 110.
 Strøbøye. III. 42.
 Svanninge. IV. 115.
 Svendborg. III. 19. *ib.* 40.
 Svindinge Rante. III. 13.
 Sørlev. IV. 28.
 Taaſing. II. 47. *ib.* 127.
 Thurø. II. 134.
 Truelse. II. 33.
 Tvidevad Slotsbanke. IV.
 99.
 Sommerup. III. 12.
 Ubberrub. II. 33. *ibid.* 94.

Aggerølevgaard. II. 96.
 Alstov. III. 26-27.
 Beierupgaard. I. 108.
 Beilegaard. II. 55.
 Berninge. II. 52.
 Billestofte. II. 93.

Bissenberg. I. 108. II. 11.
ibid. 112. III. 31.
 Drkelslot. II. 97. IV. 66.
 Drølev. II. 54.
 Østerhøfinge. I. 109.
 Ørnebjerg. IV. 99.

Laaland og Falster.

Kastrup. IV. 75.
 Alslev. IV. 74.
 Alstø. II. 57.
 Bogø. I. 104-105.
 Gjelde. II. 72.
 Gistebæks Skov. III. 34.
 Gjedserødde. III. 28.
 Grimstappe. II. 109.
 Hørbelev. I. 99.
 Husebø. II. 57.
 Rippinge. II. 42.

Rjøbbeløv. II. 58.
 Rusemose. II. 108.
 Marieboe. II. 109.
 Mosebø. IV. 75.
 Ræsbø. I. 96.
 Durebøgaard. II. 73. IV.
 74.
 Stemminge. II. 72.
 Thirsted. II. 77.
 Waalse. I. 104.

Nørre Jylland.

Kafjær. II. 64. IV. 95.
 Kalborg. I. 120. II. 50-51.
ibid. 99.
 Hale. III. 13. *ibid.* 72.
 Kalsø. IV. 81.
 Karhuus. I. 116. II. 29.
ibid. 154. III. 4 *ibid.*

5. *ib.* 33. *ib.* 39. *ib.* 55.
 IV. 7. 13. *ib.* 65. *ib.*
 70. *ib.* 76. *ib.* 77. *ib.* 78.
 Karø. II. 58. *ibid.* 59.
 Kastirke. III. 70.
 Abbit Skov. III. 10.
 Klrø. II. 47.

Alstrup. II. 4. IV. 46.
 Asdal. I. 120.
 Asmildkloster IV. 6-7.
 Asumgaard. IV. 126.
 Balle. IV. 6. *ibid.* 8.
 Barrettkov. III. 63-64.
 Bierbye. III. 36.
 Bierren. IV. 119.
 Bierrettkov. III. 72.
 Blære. II. 38.
 Boeslum. I. 122.
 Borberg. I. 173.
 Borring. IV. 92.
 Bostrup. IV. 3.
 Bresten. I. 169.
 Brovst. II. 150.
 Buursogn. IV. 120.
 Bugholm. III. 9.
 Børglum. III. 36.
 Christrup. IV. 111.
 Dallerup. III. 38.
 Daugstrup. IV. 56.
 Dronningborg. III. 56. IV.
 111.
 Ebeltoft. I. 113. *ib.* 118.
 ib. 122. *ib.* 123.
 Eising. II. 49.
 Emborg. III. 15.
 Endelave. III. 65.
 Estrup (gammel). III. 9.
 Falbjerg. I. 126.
 Falling. II. 64.
 Farre. IV. 3.
 Flade. III. 37.

Foulving. III. 29.
 Fredborg. III. 50.
 Frisenborg. I. 114.
 Guerland. II. 79. IV. 4.
 Fugleriis. III. 8.
 Gjødvad. IV. 8.
 Gjording. IV. 134.
 Glenstrup. II. 140. IV. 46.
 Gravenggaard. III. 47.
 Gudløse. IV. 7.
 Gundested. III. 35.
 Hadderup. IV. 40.
 Hagbro. IV. 57. *ib.* 61.
 Halb. IV. 2.
 Halesøe. III. 4.
 Helledamsøe. IV. 43.
 Helligeris. IV. 132.
 Heltborg. II. 98.
 Hiarnøe. II. 47.
 Hierm. IV. 127.
 Hiermistelevgaard. II. 105.
 III. 39.
 Hiert. IV. 11.
 Hiortsvang. III. 13.
 Hierring. I. 112.
 Holmbøye. I. 121.
 Holmsland. IV. 136.
 Holstebro. IV. 18. *ib.* 38.
 ib. 40. *ib.* 60.
 Horsens. II. 64. III. 72.
 Husbye. IV. 117.
 Hveisel. IV. 44.
 Hverring. III. 11. IV.
 92.

Hvidbjerg. IV. 54. *ib.* 132.
 Hylke. II. 107.
 Hønnegaard. III. 63.
 Hørbye. II. 35.
 Jellinge. I. 170. II. 38.
 IV. 83-84.
 Jerslef. II. 60.
 Jngstrup. II. 100. III. 36.
 Jngverstrup. II. 41.
 Jsdal. III. 36.
 Kalløe. II. 42. III. 66.
 ibid. 81.
 Karbye. II. 98.
 Karup. II. 140.
 Katholm. IV. 79. *ib.* 80.
 Klitten. IV. 136.
 Klovborg. III. 13.
 Knebel. IV. 47.
 Koberup. II. 124. III. 31.
 Kolding. I. 130. II. 79.
 Koldinghuus. I. 129.
 Krabbesholm. IV. 13.
 Kragelund. IV. 7.
 Landting. II. 50.
 Lavind. IV. 14.
 Lemvig. IV. 15. *ib.* 132.
 Lendrum. II. 35.
 Lengsholm. II. 35.
 Liimfjorb. I. 131.
 Lindenborg. I. 127.
 Linderumgaard. II. 5.
 Maarup. II. 49.
 Mariager. II. 140. III. 34.
 ibid. 37.

Mattrup. IV. 104.
 Mattrup Skov. III. 11.
 Mols. III. 38. IV. 47.
 Mors. III. 48. IV. 70.
 Mønsted. III. 31.
 Nibe. III. 35.
 Nissum. IV. 130.
 Nyesirke. IV. 83.
 Nødager. II. 49.
 Ottesund. II. 78. IV. 54.
 Palsgaard. III. 65. *ibid.*
 70. IV. 126.
 Peerstrup. II. 49.
 Randers. III. 9. *ib.* 56.
 Rast. IV. 92.
 Ribe. II. 15. *ibid.* 114.
 Ringholm. I. 129.
 Ringkjøpping. III. 58. IV.
 135. *ibid.* 136.
 Ristrup. II. 67.
 Rolfskov. III. 65.
 Rosenholm. IV. 65.
 Roslev. IV. 11.
 Rugaard. IV. 106.
 Rugballe. IV. 83.
 Ryberg. IV. 12.
 Rye. II. 37. III. 15.
 Rønge. II. 22.
 Sal. I. 126.
 Salling. IV. 12.
 Schiørringbro. IV. 135.
 Seiling. IV. 7.
 Sevel. IV. 3.

Gerrikslevgaard. IV. 78.
ibid. 96. *ibid.* 97.
 Silkeborg. III. 55. IV. 15.
 Skabegaard. IV. 106.
 Skade. III. 13.
 Skanderupgaard. I. 170.
 Skandrup. III. 6.
 Steel. III. 69.
 Skibet. IV. 48.
 Skjerm. IV. 9. *ib.* 10.
 Skjerum. II. 58.
 Skjerup. II. 98.
 Skive. IV. 38.
 Skjærvad. III. 69.
 Skjærpinge. IV. 4.
 Snebe (N). I. 173.
 Stabne. IV. 17.
 Steenild. II. 59.
 Stigholm. III. 3.
 Stillinge. II. 48.
 Stougaard. III. 13.
 St. Thøger. II. 63.
 Stubbegaard. IV. 38.
 Størup. I. 124.
 Sundbye. II. 2.
 Svinedal. III. 11.
 Sæberg. IV. 132.
 Søvind. III. 70.
 Tirup. II. 4.
 Themkirke. I. 172. IV. 56.
 Thiersbek. IV. 37.
 Thimkirke. III. 60.
 Thimgaard. III. 57. *ibid.*
 59.

Thisted. III. 37.
 Thye. IV. 51.
 Thyrstrup. III. 70.
 Thyrsting. III. 8. *ib.* 11.
 IV. 104.
 Tostum. III. 70.
 Tolstrup. II. 49.
 Tornbye. II. 137.
 Torslev. II. 35.
 Tranholm. III. 4.
 Tranum. IV. 2. *ibid.* 3.
 Tved. II. 79.
 Tvilumkloster. IV. 8.
 Tørring. III. 13.
 Tørslev. III. 40.
 Ugelstrup. IV. 88.
 Ullerup. III. 50.
 Ullig. III. 29.
 Ulstrup. II. 22. III. 9.
 Ulvborg. IV. 16. *ib.* 117.
ib. 131.
 Understed. II. 36.
 Varde. IV. 135.
 Veilbye. II. 41.
 Veile. IV. 3. *ib.* 36. *ib.*
 37.
 Vendsyssel. II. 3. *ib.* 50.
 IV. 89. *ibid.* 100.
 Viborg. II. 77. *ib.* 80. *ib.*
 99. III. 71. IV. 5-6-7.
ibid. 40. *ibid.* 64.
 Villestrupgaard. IV. 1.
 Vilstrup. IV. 48. *ib.* 82.
 Vinderlev. II. 106.

Binding. II. 77.	17. <i>ibid.</i> 115. <i>ibid.</i> 116.
Bistofte. IV. 47.	<i>ibid.</i> 117.
Bolstrup. II. 36. <i>ib.</i> 51.	Bredstrup. IV. 38.
Borsgefalsp. III. 66.	Briiglev. III. 70.
Bosborrig. IV. 8. <i>ibid.</i>	Bsteltloster. I. 125.

Sønder Jylland.

Nittrup. IV. 124.	Engum (Øster). II. 32.
Balbersløhe. I. 164.	Engabel (Als). II. 72.
Borgaard. IV. 41.	IV. 124.
Breidenborg. IV. 20.	Mummark (Als). IV. 125.
Carlsunde. IV. 109.	Nübel. III. 68.
Flensborg. II. 25. IV. 33.	Nübelgaard. IV. 110.
Frøstrup. IV. 123.	Popholz. II. 82.
Glücksfald. IV. 123.	Rye. IV. 126.
Gottorp. II. 63.	Schlesvig. I. 187. II. 63.
Gram. IV. 110.	<i>ibid.</i> 93. IV. 125.
Gravensteen. II. 23.	Svenstrup. II. 37.
Hartsprung. II. 37.	Sønderborg. II. 24, <i>ibid.</i>
Hattlund. III. 68.	25. <i>ibid.</i> 142.
Hiernebye. II. 137.	Tanflet. II. 24.
Hilligenbæk. II. 82.	Tiislunde. IV. 110.
Husum. II. 93.	Villebøl. IV. 109.

